CİLT : 15 YASAMA YILI : 2

DANIŞMA MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

73 üncü Birleşim

21 Mart 1983 Pazartesi

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	708
II. — GELEN KÂĞITLAR	708:709
III. — YOKLAMA	709
IV. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI	709:710,723:724
1. — Muhsin Zekâi BAYER'in, 21 Mart 1983 Pazartesi gününün Dünya Ormancılık Günü olması dolayısıyla gündem dışı konuşması.	709:710
2. — Çanakkale Zaferinin 68 inci Yıldönümü münasebetiyle Turgut Kunter, Eşref Akıncı ve arkadaşlarının önergesi (1/51)	723:724
V. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER	710:751
1. — Danışma Meclisi Üyesi Selçuk KANTARCIOĞLU ve 41 Arkadaşının, 5434 Sayılı Emekli Sandığı Kanununun 31 inci Maddesi ile Değişik 41 inci Maddesine Birer Fıkra Eklenmesi, Bu Kanunu Değiştiren 1425 Sayılı Kanunun 1 inci Maddesinin (c) Fıkrasının Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Geçici Bir Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ile İçtüzüğün 36 ncı Maddesi Uyarınca Gündeme Alınma Önergesi ve Bütçe-Plan Komisyonu Raporu. (2/36) (S. Sayısı : 228, 228'e 1 inci, 228'e 2 nci Ek)	710:714
2. — Mustafa BAŞARAN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu. (3/432) (S. Sayısı : 326)	714:715
3. — Danışma Meclisi Üyesi Selçuk KANTARCIOĞLU ve 34 Arkadaşının, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 2595 Sayılı Kanunun 1 inci Maddesiyle Değiştirilen 43 üncü Maddesinin (B) Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ile İçtüzüğün 36 ncı Maddesi Uyarınca Gündeme Alınma Önergesi ve Bütçe-Plan Komisyonu Raporu. (2/44) (S. Sayısı : 229, 229'a 1 inci Ek, 229'a 2 nci Ek)	715:718

Sayfa

4. — Danışma Meclisi Üyesi Selçuk KANTARCIOĞLU ve 37 Arkadaşının, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa 2595 Sayılı Kanunla Eklenen Geçici 9 uncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ile İçtüzüğün 36 ncı Maddesi Uyarınca Gündeme Alınma Önergesi ve Bütçe-Plan Komisyonu Raporu. (2/43) (S. Sayısı : 230, 230'a 1 inci Ek, 230'a 2 nci Ek) 718:723

5. — 557 Sayılı Nüfus Planlaması Hakkında Kanun ile 765 Sayılı Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Danışma Meclisi Üyesi Feridun GÜRAY ve 9 arkadaşının, Aile Planlaması Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet ve Sağlık ve Sosyal İşler komisyonları raporları (1/448), (2/84) (S. Sayısı : 347) 724

6. — Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Bütçe-Plan ve Sağlık ve Sosyal İşler komisyonları raporları. (1/461) (S. Sayısı : 349) 724:751

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Bu Birleşim iki oturum yapan Genel Kurulda;

1. — Siyami ERSEK'e, hastalığı nedeniyle 1 Mart 1983 tarihinden itibaren 52 gün, Halil EVLİYA'ya 4 Mart 1983 tarihinden itibaren 38 gün izin verilmesine dair başkanlık tezkereleri kabul edildi.

2. — Beşir HAMİTOĞULLARI'nın, Adalet Komisyonundan çekildiğine dair önergesi Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

3. — Türk Malî Sisteminin Yeniden Düzenlenmesi Hakkında Yetki Kanun Tasarısı üzerindeki görüşmeler tamamlandı. Ad okumak suretiyle yapılan açık oylama sonucunda, Tasarının reddine dair Malî İşler Komisyonu Raporu kabul edilmeyerek, Tasarı yeniden düzenlenmek üzere Komisyona iade edildi.

4. Abdülaziz KILIÇ Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısının maddeleri ve tümü kabul edildi.

5. — Hava Kuvvetleri Komutanı ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi Orgeneral Tahsin ŞAHİNKAYA'nın Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanun Teklifi, Millî Eğitim Komisyonu Başkanlığının talebi üzerine, İçtüzüğün 83 üncü maddesi uyarınca Komisyona geri verildi.

6. — Danışma Meclisi Üyesi Selçuk KANTARCIOĞLU ve 41 arkadaşının, 5434 Sayılı Emekli Sandığı Kanununun 31 inci Maddesi ile Değişik 41 inci Maddesine Birer Fıkra Eklenmesi, Bu Kanunu Değiştiren 1425 Sayılı Kanunun 1 inci Maddesinin (c) Fıkrasının Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Geçici Bir Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifinin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanarak, maddeleri üzerinde görüşmelere devam edildi.

21 Mart 1983 Pazartesi günü saat 14.00'te toplanmak üzere Birleşime saat 18.55'te son verildi.

Turhan GÜVEN
Başkan
Başkanvekili

Ali Nejat ALPAT
Kâtip Üye

A. Güngör ÇAKMAKÇI
Kâtip Üye

M. Talât SARAÇOĞLU
Kâtip Üye

II. — GELEN KÂĞITLAR

Tasarılar

1. Cumhuriyet Üniversitesi 1981 Malî Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı. (1/639) (Başkanlığa geliş tarihi : 18.3.1983 (D. M. Hesaplarını İnceleme ve Sayıştay Komisyonuna : 21.3.1983)

2. Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı 1981 Malî Yılı Kesinhesap Kanun Tasarısı. (1/640) (Başkanlığa geliş tarihi : 18.3.1983) (D. M. Hesaplarını İnceleme ve Sayıştay Komisyonuna : 21.3.1983)

3. 10.4.1967 Tarihli ve 852 Sayılı Başbakanlık Basımevi Döner Sermaye İşletmesi Kuruluşu Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı. (1/641) (Başkanlığa geliş tarihi : 18.3.1983) (Bütçe - Plan Komisyonuna 21.3.1983)

4. Atatürk Kültür Merkezi Alanı İçerisinde Yer Alacak Bütün Tesis ve Alanların Yönetimi Hakkında Kanun Tasarısı. (1/642) (Başkanlığa geliş tarihi :

18.3.1983) (Millî Eğitim (Esas) ve Malî İşler komisyonlarına : 21.3.1983)

5. Okul Karnelerinin Tekeli Hakkında Kanun Tasarısı. (1/643) (Başkanlığa geliş tarihi : 18.3.1983) (Millî Eğitim Komisyonuna : 21.3.1983)

6. 14.6.1973 Tarihli ve 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun Bazı Maddelerinin Değitşirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı. (1/644) (Başkanlığa geliş tarihi : 18.3.1983) (Millî Eğitim (Esas) ve Millî Savunma, İçişleri ve Dışişleri komisyonlarına : 21.3.1983)

7. 647 Sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun Ek Birinci Maddesinin 17.3.1982 Tarih ve 2638 Sayılı Kanunla Eklenen İkinci Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı. (1/645) (Başkanlığa geliş tarihi : 18.3.1983) (Adalet Komisyonuna : 21.3.1983)

8. 26.4.1961 Tarihli ve 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanuna Bir Ek Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı. (1/646) (Başkanlığa geliş tarihi : 18.3.1983) (Adalet (Esas) ve Anayasa komisyonlarına : 21.3.1983)

9. Türkiye Cumhuriyeti ile Avusturya Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik Hakkında Anlaşma ve Eki Nihaî Protokol'ün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı. (1/647) (Başkanlığa geliş tarihi : 18.3.1983) (Millî Savunma, İçişleri ve Dışişleri Komisyonuna : 21.3.1983)

10. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1981 Malî Yılı Kesinhesap Kanun Tasarısı. (1/648) (Başkanlığa geliş tarihi : 18.3.1983) (D. M. Hesaplarını İnceleme ve Sayıştay Komisyonuna : 21.3.1983)

11. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 131 inci Maddesine Bir Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı. (1/649) (Başkanlığa geliş tarihi : 18.3.1983) (Adalet (Esas) ve Millî Savunma, İçişleri ve Dışişleri komisyonlarına : 21.3.1983)

Tezkere

12. Ahmet ERHAN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi. (3/55) (Başkanlığa geliş tarihi : 18.3.1983) (Adalet Komisyonuna : 18.3.1983)

Rapor

13. Mustafa BAŞARAN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu. (3/432) (S. Sayısı : 326) (Dağıtma tarihi : 18.3.1983)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 14.00

BAŞKAN : Başkanvekili Vefik KİTAPÇIGİL

KÂTİP ÜYELER : Erdoğan BAYIK, M. Talât SARAÇOĞLU

BAŞKAN — Değerli üyeler; Danışma Meclisi- nin 73 üncü Birleşimini açıyorum.

III. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır.

(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz vardır, görüşmelere başlıyoruz.

IV. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Muhsin Zekâi BAYER'in, 21 Mart 1983 Pazartesi gününün Dünya Ormancılık Günü Olması dolayısıyla gündem dışı konuşması.

BAŞKAN — Değerli üyeler; Sayın Bayer'in gündem dışı söz isteği var, okutuyorum.

Danışma Meclisi Başkanlığına

Ülkemiz gerçekleri için önemli olan orman ve ormancılık konusuyla ilgili olarak bugün 21 Mart 1983 günü Dünya Ormancılık Günüdür.

Bu konuda gündem dışı konuşma yapmama müsaadelerinizi saygılarımla arz ederim.

Muhsin Zekâi BAYER

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bayer.

MUHSİN ZEKÂİ BAYER — Sayın Başkan değerli üyeler;

Bugün 21 Mart dünyamızın kuzey yarım küresinin soğuk ve sıkıntılı kış mevsiminden, mevsimlerin en güzeli, en sevimlisi ilkbahara; güney yarım küre-

sinin ise, en verimli mevsim olan sonbahara geçiş günüdür. Bugün, aynı zamanda Dünya Ormancılık Günüdür. 1971 yılında Avrupa Tarım Konfederasyonunun teklifi üzerine Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı tarafından kabul edilen ve yurdumuzda da 1975 yılından beri kutlanması geleneksel bir hale gelen Dünya Ormancılık Günüdür. Konunun sahibi Tarım ve Orman Bakanlığı, bu kutlama programını düzenlememiştir.

21 Martın Dünya Ormancılık Günü olarak seçilmesinin amacı; bu güzel ve anlamlı günde dünya kamuoyuna ormanın çok yönlü yararlarını, ormancılık sorunlarını, orman azalması ve doğal dengenin bozulması tehlikelerini duyurmak ve tedbirler alınması için hem yöneticileri ve hem de halkı uyarmaktır.

Gerçekten dünya nüfusu bugün 4,5 milyarı aşmış bulunmaktadır. Dünyadaki orman varlığı 3 milyar hektar civarındadır. Hızla artan dünya nüfusunun 2 000 yılında 6 milyara ulaşacağı tahmin edilmektedir. Gelecekte orman ürünleri arzı büyük bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ormanlarımızın sınırları belirlenip, kadastrosu tamamlanmadıkça, halk-orman ilişkilerinin ülkemizde düzenlenmesi imkânsızdır. Orman ürünleri ihtiyacı, ormanların yok olmasına yol açacak biçimde karşılanması ülkemiz için çok hatalı bir yol olmaktadır. Hızla nüfusu artan yurdumuzun orman ürünlerine olan ihtiyacını mevcut ormanlarımızdan temin etmek her geçen günü daha da büyüyen bir sorun olmaktadır. Sadece yakacak olarak üretilen orman miktarı, ormanlarımızın verim gücünün çok üstündedir. Artan orman ürünleri talebi yeni ormanların tesisi ile ancak karşılanabilir. Çok yakın bir gelecekte orman ürünleri ithal etmek zorunda kalmak istemiyorsak; kısa sürede büyüyen ve gelişen ağaç türleriyle ağaçlandırmalar yapmalıyız. Bunu yaparken gelecek nesillerin ihtiyacını da göz önünde tutmalıyız. 11 milyon hektar ağaçlandırma sahası ağaçlandırmayı beklemektedir. Endüstride olarak kullanılması yüzünden yakın bir gelecekte bir sanayi dalı olan bu fabrikalar kapanmak tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır. 10 milyon orman köylüsünün ekonomik ve sosyal kalkınması sadece ormancılık sektörünün başaramayacağı kadar ülkemiz için büyük bir konudur.

Ormancılık konusuna hükümetçe öncelik verilmesi gerekmektedir. Türkiye'de arazi yanlış kullanılmaktadır. Bu yanlış kullanma sonunda tarım alanlarımız erozyona uğramıştır. Bir santimetrekarelik toprak tabakası yüzyıllar süren fiziksel ve kimyasal olaylar sonucunda meydana gelmektedir. Eğer dövizimiz varsa dışarıdan her şeyi ithal edebiliriz; fakat dışarıdan toprak ithal edemeyiz. Azalan her orman parçası tehlikeye açılan tonlarca tarım ürünüdür.

Büyük kesimi üretken olmamakla beraber geniş alanları kapsayan orman alanlarımız, tabiatın zengin eko sistem ve flora ve fauna türlerine havidir. Bu tabiî zenginlikler gittikçe azalmaktadır. Bu bakımdan millî park ve tabiatı koruma çalışmalarımıza hız vermeliyiz.

Orman sahalarımızın mutlak suretle muhafaza edilmesi, orman sahalarının artırılması ve genişletilmesi, bozuk olanların ise, ıslah edilmesi lazımdır. Anayasamızın 169 ve 170 inci maddelerinin uygulanması için kanunlar öncelikle çıkarılmalıdır. Bu konuda Sayın Cumhurbaşkanımızın işareti ve ükemiz gerçekleri dikkate alınarak orman teşkilatı ve ormancılık politikası yeniden gözden geçirilmelidir. Ormancılık problemleri sadece ormancıların değil, tüm halkımızın sorunudur. Orman davamıza milletçe sahip çıkalım.

Saygılarımla. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bayer.

V. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Danışma Meclisi Üyesi Selçuk KANTARCIOĞLU ve 41 Arkadaşının, 5434 Sayılı Emekli Sandığı Kanununun 31 inci Maddesi ile Değişik 41 inci Maddesine Birer Fıkra Eklenmesi, Bu Kanunu Değiştiren 1524 Sayılı Kanunun 1 inci Maddesinin (c) Fıkrasının Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Geçici Bir Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ile İçtüzüğün 36 ncı Maddesi Uyarınca Gündeme Alınma Önergesi ve Bütçe-Plan Komisyonu Raporu. (2/36) (S. Sayısı : 228, 228'e 1 inci, 228'e 2 nci Ek) (1)

BAŞKAN — Değerli üyeler, Gündemimizin «Kanun Tasarı ve Teklifleri» bölümüne geçiyoruz.

---

(1) *228, 228'e 1 inci, 228'e 2 nci Ek S. Sayılı Basmayazılar 17.3.1983 Tarihli 72 nci Birleşim Tutanağına eklidir.*

Birinci sırada Danışma Meclisi Üyesi Selçuk Kantarcıoğlu ve 41 Arkadaşının, 5434 Sayılı Emekli Sandığı Kanununun 31 inci Maddesi ile Değişik 41 inci Maddesine Birer Fıkra Eklenmesi, Bu Kanunu Değiştiren 1425 Sayılı Kanunun 1 inci Maddesinin (c) Fıkrasının Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Geçici Bir Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi» nin görüşülmesine devam ediyoruz.

Sayın Komisyon ve Hükümetin yerlerini almalarını rica ediyorum.

Hükümet adına, Maliye Bakanlığını temsilen Müsteşar Muavini Sayın Kırgöz bulunuyorlar.

Değerli üyeler, 3 üncü madde ile ilgili 1 inci geçici madde üzerinde verilen iki önerge, dikkate alınmak üzere Komisyona gönderilmişti. Komisyon maddeyi, önergeleri incelemek suretiyle düzenledi mi acaba?

BÜTÇE-PLAN KOMİSYONU BAŞKANI TANDOĞAN TOKGÖZ — Sayın Başkan, değerli üyeler;

Verilen her iki önerge de 1,5 milyon Emekli Sandığına tabi çalışanlarla ilgili çok kapsamlı bir teklif. Bu nedenle Komisyonunuz bu konuda yapmış olduğu hazırlıkları henüz bitirememiş ve yarın yapacağımız Komisyon toplantısında görüşmek üzere, Yüce Heyetinizden Çarşamba günü huzurunuza getirmek üzere süre istediğimi arz ediyorum efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tokgöz. Bu isteğinize uyuyoruz.

Değerli üyeler, yeni 3 geçici madde teklifi ile ilgili önergeler var. Sıra ile bu önergeleri değerlendirmeye başlıyoruz.

Birinci önergeyi okutuyorum :

Danışma Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz 228 sayılı Teklifin kabul edilen 1 inci maddesine göre ek göstergelerden her derece emekli keseneği kesileceğinden, ilgililerin emekli keseneği miktarı kadar aylıkları noksan ödenecektir.

Memurların mağdur edilmemeleri için 1983 Malî Yılı sonuna kadar bu farkın varsa MEYAK kesintilerinden karşılanması için aşağıdaki geçici 3 üncü maddenin eklenmesini arz ve teklif ederim.

S. Feridun GÜRAY

Geçici Madde 3. — Bu Kanunun 1 inci maddesine göre ek göstergesinden emekli keseneği kesilenlerin daha az aylık almamaları için 1983 Malî Yılı sonuna kadar bu miktar, personelin MEYAK kesintileri karşılık gösterilmek suretiyle kesilir.

BAŞKAN — Önergelerin üçü de aynı mahiyette ve ayrı maddeler halinde düzenlenmesi gereken konuları ihtiva ettiği için, birinci önerge üzerinde, önerge sahibi Sayın Güray?.. Yoklar. O halde önergeyi şu anda işleme koyamıyorum.

İkinci önergeyi okutuyorum :

Danışma Meclisi Başkanlığına

Genel Kurulda görüşülmekte olan 228'e 2 nci Ek Sıra Sayılı Kanun Teklifinin 3 üncü maddesinin ilişikteki gibi değiştirilmesini ve ekteki metnin geçici 2 nci madde olarak ilavesi için gereken işlemin yapılmasını müsaadelerinize arz ve teklif ederiz.

İbrahim BARANGİL	Eşref AKINCI
Adnan ERSÖZ	Etem AYAN
Fehmi KUZUOĞLU	Remzi BANAZ
Şerafettin YARKIN	Enis MURATOĞLU

Değiştirilecek madde metni :

Madde 3. — 5434 Sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa aşağıdaki 3 geçici madde eklenmiştir.

İlavesi teklif edilen geçici madde :

Geçici Madde 2. — 11 . 6 . 1970 tarih ve 1301 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi gereğince 27 . 7 . 1967 tarih ve 1301 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 49 uncu madde (f) bendinde değişiklik yapılarak bekleme süreleri sonunda terfi ettirilemeyen general ve amirallerden; 5 inci madde gereğince 27 . 7 . 1967 tarih ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 209 uncu madde (b) bendi son fıkrasında belirtildiği üzere normal bekleme süresi sonunda iki yıl ve daha fazla süre terfi ettirilemeyerek beklemiş albaylardan; bu Kanun kapsamı içinde kadrosuzluk sebebiyle emekliye sevkedilenlerin emekli aylığının tespitinde esas kabul edilen fiilî ve itibarî hizmet süreleri toplamı 40 yıla iblağ edilir ve emekli aylığı buna göre yeniden hesaplanır. Hizmet süresi toplamı 40 yılı geçemez.

Hizmet süreleri 40 yıla iblağ edilen general, amiral ve albaylar emekliye sevkedildikleri tarihlerdeki aylıkları üzerinden ve o tarihlerdeki borçlanma esaslarına göre sadece iştirakçi hissesi miktarları tutarında T. C. Emekli Sandığına borçlandırılırlar.

Bu gibilerin emekli oldukları tarihten, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar 40 yıl hizmet esasına göre yeniden hesaplanacak emekli aylık tutarlarıyla aldıkları gerçek emekli aylıkları arasındaki fark alacaklı tarafa ödenir.

Bunlardan ölenlerin dul ve yetimleri hakkında da yukardaki hükümler uygulanır.

BAŞKAN — Önerge sahibi Sayın Barangil, açıklama yapacaksınız... Buyurun efendim.

İBRAHİM BARANGİL — Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım;

Türk Silahlı Kuvvetlerinde Genelkurmay Başkanlığına bağlı Harp Akademileri Komutanlığı adıyla anılan bir ilim ve irfan müessesesi vardır. Yakın zamana kadar Yıldız Sarayında faaliyetlerini sürdüren, halen Ayazağa'daki yeni ve modern tesislerine intikal etmiş bulunan bu tarihî müessese, Türk Milletinin kaderini değiştiren eşsiz Atatürk ve kıymetli silah arkadaşları gibi, çok büyük ve şayanı hürmet komutanları yetiştirmiştir. Halen de mensubu olmakla iftihar etiğimiz Harp Akademileri, Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaç duyduğu kurmay subay ve komutan yetiştiren bir öğretim müessesesidir.

Burada öğretim göreçek subaylar bilgi ve yetenek bakımından özel seçime tabi tutulurlar. Akademilere imtihanla kabul edilirler. Türk Silahlı Kuvvetlerinin her kademe karargâhında kurmay subay ve komutan olarak kifayetle görev yapabilecek bilgilerle teçhiz edilirler.

Kurmay subayların görev ve sorumlulukları çok ağırdır. Bu çapta ağır bir göreve subayları özendirebilmek için, seçim sınavı ile kabul edildikleri Harp Akademilerini bitirince kanunlarla tayin edilen miktarda kıdem verilerek emsalinden önce terfihleri sağlanır. Bu kıdem müessesesi geçmişte çok değişik uygulamalara tabi olmuş, bir ara tamamen kaldırılmıştır. Kurmay subayların ne kadar ağır ve zor şartlar altında büyük sorumluluklar yüklenerek nasıl çalıştıklarına yakın geçmişin olayları ile tanık olduk, halen de olmaktayız.

Harp Akademisini başarı ile bitirip kurmay subay olunca, kendilerine verilen kıdem zammı ve fedakârlık ve feragatlerinin yanında çok değersiz bir taltif olarak kalmaktadır. Bir süre kurmay kıdeminin kaldırılması, subayların Harp Akademilerine karşı olan isteklerini azaltmış, hatta yok etmiş, Türk Silahlı Kuvvetlerinin kurmay subay ihtiyacının karşılanmasında ciddî sorunlar çıkmış, kıdem müessesesi yeniden getirilmek suretiyle sorun çözümlenebilmiştir; fakat gelin görün ki, kurmay subaya verilen bu kıdem, hizmetinin sonunda mükâfat olmaktan çıkmakta, mücazat olmaktadır. Zira kurmay subay aldığı kıdem kadar emsalinden erken emekli olmakta ve kendisine o nispette de eksik emekli aylığı bağlanmaktadır.

Şöyle ki; 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 1301 Sayılı Kanunla değiştirilen ilgili maddelerine göre emekliye sevk edilen general ve amirallerle 1970 yılında kadrosuzluk sebebiyle emekliye sevk edilen kurmay albaylar kendi sınıf arkadaşlarından önce Silahlı Kuvvetlerden ayrılmak zorunda bırakılmışlardır. Bunun doğal sonucu olarak da hizmet süreleri 40 yılı dolduramamıştır. Böylece, mesela kendi sınıf arkadaşlarından dört yıl önce emekli olan bir kurmay albayın hizmet süresi, kendisinden dört yıl sonra emkli olan sınıf arkadaşının hizmet süresinden her yıl için eklenen üçer aylık yıpranma zamlarıyla birlikte beş yıl eksik kalmakta ve dolayısıyla emekli aylığını % 5 eksik almaktadır. Bu durum, ölümünde eş ve çocuklarına da aynen yansımaktadır. 40 senelik hizmet süresini doldurmadan kadrosuzluk sebebiyle rütbesinin yaş haddinden de çok önce emekliye sevk edilen general, amiral ve kurmay albaylara çalışmalarının karşılığı olarak verilmiş olan kıdemin, kendilerinin aleyhine bir durum yarattığı, ayrıca kurmay kadrolarında doldurulamayan bir boşluk meydana getirdiği bir sene sonra fark edlimiş ve ilgili kanunda değişiklik yapılarak kurmay albaylarla herhangi bir surette kıdem alan diğer albayların, kendi sınıf arkadaşlarıyla birlikte ve eşit hizmet süresini doldurarak emekliye sevkleri sağlanmıştır, halen de uygulama bu şekilde devam etmektedir. Ancak, 1970 yılında emekliye sevk edilen mahdut sayıdaki general amiral ve albayların bu mağduriyetlerini giderici herhangi bir tedbir alınmamıştır. Bu haksızlık bugüne kadar devam edegelmiştir.

Devletimizin yeniden kurulmasına çalışıldığı bu dönemde bu haksızlık da Genelkurmay ve Millî Savunma Bakanlığınca ele alınmış olup bu konuda bir kanun tasarısı hazırlığı içinde bulunulmaktadır. Tarafımızdan da hazırlanmış bir teklif mevcuttur; fakat idarenin konuyu ele alması üzerine teklifimizi işleme koymamıştık. Gerek Tasarı ve gerekse teklif bakımından her iki halde de ilgili Bakanlığı, Hükümeti ve komisyonları ve Meclisimizi ayrıca uzun uzun işgal etmemek, diğer öncelikli tasarıların görüşülmesine zaman kazandırmak maksadıyla önergemiz, konuyu, müzakere edilmekte olan Kanun Teklifine bir geçici madde ekleyerek çözümlemeyi amaçlamaktadır.

Hatalı sonucu, idarece de görülüp kabul edilerek, bir yıl sonra düzeltilen kısa süreli bir uygulamanın mahdut sayıdaki mağdurlarının uğradıkları ve günümüze kadar devam edegelen haksızlığın kısa yoldan

ve en pratik bir şekilde giderilmesi için önergemizin kabulünü Yüce Genel Kurul ile Sayın Komisyondan ve Sayın Hükümetten istirham eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Barangil.

Değerli üyeler, geçici bir maddenin bu Teklife ilavesiyle ilgili Sayın Barangil'in önergesi üzerinde lehte veya aleyhte söz isteyen sayın üye var mı?..

ALİ DİKMEN — Lehte söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Dikmen, lehte konuşmak üzere buyurunuz.

ALİ DİKMEN — Sayın Başkan, sayın üyeler;

Sayın Barangil'in vermiş olduğu önergeye şu anda muttali oluyorum; fakat konuyu yakinen bildiğim için müsaadelerinizle konunun lehinde birkaç kelime söylemeyi faydalı buldum.

Efendim, kendileri izah buyurdular; malum, Türk Ordusu subaylardan imtihanla Harp Akademilerine talebeler alır ve bunlar yetiştikten sonra en az bir üç sene, dört sene gibi bir kıdem alır. Yani, aynı sınıflarda okuyup Harp Okulundan mezun olan subayların içerisinden Harp Akademisini bitirmiş olan bir subay, dolayısıyla dört sene bundan ileriye gitmiş olur; fakat seneler geçti, malumunuz Türk Ordusunun Silahlı Kuvvetlerinde sınıf kadrosu kurmay kadrosu ayrıdır; fakat bazen öyle bir durum olur ki, albaylığın muayyen bir süresine geldikten sonra albay pramidinin üst tarafında kadro şişkinliği meydana gelir. Yani, bilhassa kurmay subaylar burada fazlalık teşkil eder, istihdam yeri bulunamaz. Yani, dolayısıyla yükselmesi gerekiyor, general olması gerekiyor; pek tabiî Türk Ordusunda general yalnız kurmaylardan değil sınıf subaylarından da oluyor.

Şimdi, bunun üzerine, eskiden bir kanun vardı; altı senesini dolduran bir albay, kurmay olsun, muvazzaf subay olsun, yani hangi meslekten olursa olsun bir albay kadrosuzluk nedeniyle emekli oluyordu. O halde altı seneyi kurmay olan bir albay da dolduruyor, kıta subayı albay da dolduruyor; fakat altı sene dolduğu zaman dört sene kıdem almış olan bir kurmay subay 36 sene hizmetten sonra emekli oluyorsa, pek tabiî onun sınıf arkadaşı olan bir albay 40 sene hizmet yapmış oluyor. Binaenaleyh, emeklilikte, dolayısıyla malumunuz emekli maaşında bu dört senelik bir fark meydana geliyor. Bundan dolayı arada bir mağduriyet meydana geldi.

Zamanla Türk Ordusu kurmay subayları uzun süre Orduda tutabilmek için Harp Akademileri Kanununda bir değişiklik yaptı. Yani, bundan sonra kurmay subaylara kıdem vermeyelim, gerekirse, başka yolla tatmin edelim; çünkü bunlar, kurmay subaylarımız erken yaşta emekli oluyor, yani bilhassa havacılarda, bunların pilotları kıdem aldıkları için, içlerinde 40 yaşında 42 veya 43 yaşında emekli olan generallerimiz vardır. Bunu kaldırdık; fakat bu defa Sayın Generalimizin de söylediği gibi, Harp Akademilerine olan talep azaldı. Yani bir kıdem, netice itibariyle Türk Ordusunda bir itibar veriyor. Niçin ben Harp Akademisini bitiriyorum da bundan dolayı bir kıdem almıyorum. Yani, böyle bir maddî olarak verilen hakka kıdemi daha çok tercih ettiler. Bunun üzerine tekrar bir kanun değişikliği yapıldı. Bunu yakinen biliyorum, o sırada Harp Akademilerinde kurmay başkanıydım, tekrar biz bundan rücu etmek suretiyle kurmay subayların bu haklarını, Akademiyi cazip hale getirmek için verdik; fakat bilahara, şimdiki uygulamada olduğu gibi, bu defa, sınıfıyla beraber bu kurmay subaylar emekli olsun» dedik. Olsun; ama şimdi bir durum var. Bir kıta albayı farzedelim ki altı sene sonra emekli oluyorsa, yani albaylığın altıncı senesinde emekli oluyorsa, onunla aynı sınıfla emekli olması gereken bir kurmay subay, onsene albaylık yaptıktan sonra emekli oluyor; durum bu şekilde; fakat bu aradaki zaman içerisinde, 1970 senelerinde; yani bu kanundan önceki senelerde emekli olan, bu şekilde Harp Akademilerinden yetiştirdiğimiz böyle kıymetli kurmay subaylarımız erken emekli oldukları için bir mağduriyete uğradılar.

Kanımca, şimdi verilen teklif, bu mağduriyeti ortadan kaldırmak için, bu Kanun Tasarısına geçici bir ek madde eklenmek suretiyle önlenmesi yönündedir.

Ben de olumlu yönde oy kullanmanızı arzu eder, hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Dikmen.

Sayın Komisyonun bu konudaki görüşünü rica ediyorum.

BÜTÇE - PLAN KOMİSYONU BAŞKANI TANDOĞAN TOKGÖZ — Sayın Başkan, değerli üyeler;

Türk Silahlı Kuvvetlerini ilgilendiren bir teklif huzurunuza gelmiş bulunmaktadır. 926 sayılı Kanunu direkt ilgilendiren, böylesine geniş kapsamlı bir teklifin burada görüşülebileceğini şahsen ben sanmıyorum. Buna rağmen, Sayın önerge sahibini dinlemiş bulunuyoruz.

Komisyon olarak, 1 inci maddeyle ilgili verilen önergeyi yarın tezekkür edeceğimizi arz etmiştim. Eğer, Yüce Kurulumuz önergenin dikkate alınmasını emrederse, bu konuyu da kesin olarak yarın görüşmek üzere; görüşlerimi bu şekilde arz ediyorum efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tokgöz.

Sayın Kırgöz?..

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ SAİM KIRGÖZ — Sayın Başkan, bu teklif daha önce de Bakanlığımıza intikal etmişti, aynı mahiyette. Bu konuyu Bakanlığımız olumlu karşılayamamıştı. Çünkü bu şekildeki bireysel tekliflerin sistemin bütününü bozacağı ve gerçekten sadece emeklilik bakımından değil, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun tümü içerisinde ele alınması gereken bir teklif olduğu gerekçesiyle Bakanlığımız bu teklife olumsuz görüş vermişti.

Esasen bu durumda olanlar, normal emsallerinin seviye kadar emekli olanlar; normal emsallerine kadar kadrosuzluk tazminatı ödenmektedir. Bir mağduriyet de olduğu kanısında değiliz. Diyelim ki, bir kurmay albay 42 yaşında emekli oluyor. Albaylıkta emeklilik yaşı 55 ise, 42 ile 55 arasında çalışıyormuş gibi, bu konuda maaşları ödenmekte idi.

O bakımdan, Sayın Komisyon Başkanının da ifade ettiği gibi, bu teklifin bütün yönleriyle ele alınması gerekir. O bakımdan, şu anda görüşülmesinin ve bir karara bağlanmasının yerinde olmayacağı görüşündeyiz.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kırgöz.

Değerli üyeler; önergenin dikkate alınıp alınmaması hususunu oylarınıza sunuyorum. Önergenin dikkate alınmasını kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergenin dikkate alınması kabul edilmiştir.

Sayın Güray, sizin önergenizi okutuyorum.

Danışma Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz 228 sayılı Teklifi; kabul edilen 1 inci maddesine göre, ek göstergelerden her derece emekli keseneği kesileceğinden ilgililerin emekli keseneği miktarı kadar aylıkları noksan ödenecektir.

Memurların mağdur edilmemeleri için, 1983 Malî Yılı sonuna kadar bu farkın; varsa MEYAK kesintilerinde karşılanması için aşağıdaki geçici 3 üncü maddenin eklenmesini arz ve teklif ederim.

Geçici Madde 3. — Bu Kanunun 1 inci maddesine göre ek göstergesinden emekli keseneği kesilenlerin daha az aylıkları almamaları için, 1983 Malî yılı sonuna kadar bu miktar personelin MEYAK kesintileri karşılık gösterilmek suretiyle kesilir.

S. Feridun GÜRAY

BAŞKAN — Sayın Güray, buyurun efendim.

S. FERİDUN GÜRAY — Sayın Başkan, Bütçe - Plan Komisyonunda bulunan maddemizle ilgili bulunmaktadır. Eğer münasip görülürse, ondan sonra görüşülsün efendim.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim... O halde, bu önergeyi de dikkate alınmak üzere, Komisyona verilen önergelerle birlikte incelenmek üzere Komisyona veriyorum.

Değerli üyeler;

Bu Tasarının yürürlük maddeleri var. Bu itibarla Komisyonda yarın tetkik edildikten sonra Çarşamba günü teklifi görüşmeye devam edeceğiz.

2. — Mustafa BAŞARAN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu. (3/432) (S. Sayısı : 326) (1)

BAŞKAN — Değerli üyeler;

Gündemimizin 2 nci maddesinde, Mustafa Başara Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı var.

Komisyonun ve Hükümetin, lütfen yerlerini almalarını rica ediyorum... Evet, Komisyon ve Hükümet yerinde. Hükümeti, Adalet Bakanlığı Müsteşarı Sayın Sabahattin Okutan temsil ediyorlar.

Değerli üyeler; bu Tasarı ile ilgili Raporun okutulup okutulmaması hususunu oylarınıza sunuyorum. Raporun okutulmasını kabul edenler... Kabul etmeyenler... Raporun okutulmasına gerek görülmemiştir.

Tasarının tümü üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Yoktur.

1 inci maddeyi okutuyorum.

Mustafa Başaran Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 14.7.1982 tarih ve esas 1982/2027, karar 1982/3064 sayılı ilamıyla kesinleşen İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesinin 31.12.1981 tarih ve esas 1981/33, karar 1981/489 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4 - 9 maddesi gereğince ölüm cezasına mahkûm

---

(1) 326 Sıra Sayılı Basmayazı Tutanağın sonuna eklidir.

edilmiş bulunan Turhal ilçesi, Buzluk köyü, hane 001, cilt 026, sayfa 01'de nüfusa kayıtlı Yahya oğlu Şerife'den olma 3.1.1950 doğumlu Mustafa Başaran hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

BAŞKAN — Evet. Sayın Komisyon, kısa bir açıklama yapar mısınız?..

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI M. FEVZİ UYGUNER — Açıklama isteniyorsa yapalım efendim, konu Raporda açıkça yazılmıştır; isteniyorsa bir açıklama yapalım efendim.

BAŞKAN — Gayet kısa bir açıklama rica ediyorum.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI M. FEVZİ UYGUNER — Efendim, 6.11.1975 tarihinde Osman Yanıcı isimli bir şahıs, Veli Doğan tarafından öldürülmüş. Osman Yanıcı'nın kâtibi, patronunu öldüren Veli Doğan'ı öldürtmek için üç tane kiralık katil kiralamış ve patronunu öldüren şahsı göstererek onun öldürülmesini istemiş.

Kiralık katiller; Mustafa Başaran, Ahmet Özseven ve Mehmet Çubuk. Bu şahıslara Veli Doğan gösterilmiş. Hadise günü Beyoğlu'nda maktulü takip eden sanıklardan Mustafa Başaran, Veli Doğan'ı göğsünden yakalamış ve elindeki tabancayı göğsüne dayayarak ateş etmiş ve Veli Doğan'ı öldürmüş; kaçmaya başlamış, bu defa bunu yakalamak üzere peşine düşen Şaban Erkalay isimli şahsı da tabanca kurşunuyla vurmak suretiyle öldürmüş. İki şahsı öldürmüş; birisini kiralık katil olarak öldürmüş oluyor, diğerini de kendisini suçtan kurtarmak için, suç delillerini yok etmek için öldürmüş oluyor, yakalanmaktan kurtulmak için öldürmüş oluyor.

Bu sebeple İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi sanığı ölüm cezası ile mahkûm etmiş ve mahkûmiyet kararı Yargıtayca onanarak kesinleşmiştir.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Uyguner.

Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

İkinci maddeyi okutuyorum.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üçüncü maddeyi okutuyorum.

MADDE 3. — Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler. Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Tasarının tümü üzerinde lehte, aleyhte söz isteyen sayın üye?. Yok. Tasarının tümünü kesin oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Tasarı Danışma Meclisimizce kabul edilmiştir.

3. — Danışma Meclisi Üyesi Selçuk KANTARCIOĞLU ve 34 Arkadaşının, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 2595 Sayılı Kanunun 1 inci Maddesiyle Değiştirilen 43 üncü Maddesinin (B) Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ile İçtüzüğün 36 ncı Maddesi Uyarınca Gündeme Alınma Önergesi ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu. (2/44) (S. Sayısı : 229 ve 229'a 1 inci Ek, 229'a 2 nci Ek) (1)

BAŞKAN — Değerli üyeler, Gündemimizin üçüncü maddesinde yer alan, Danışma Meclisi Üyesi Selçuk Kantarcıoğlu ve 34 Arkadaşının 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 2595 Sayılı Kanunun 1 inci Maddesiyle Değiştirilen 43 üncü Maddesinin (B) Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifini görüşmeye başlıyoruz.

Bu teklif ile ilgili olarak Sayın Komisyonun ve Sayın Hükümetin lütfen yerlerini almalarını rica ediyorum.

Hükümet ve Komisyon yerlerini aldılar.

Değerli üyeler, bu Teklif Komisyonca reddedilmiştir. Binaenaleyh, ret raporu üzerinde görüşme açacağım. Ret raporunu evvela okutuyorum.

(Bütçe-Plan Komisyonu Raporu okundu)

BAŞKAN — Değerli üyeler, Rapor üzerinde söz almak isteyen sayın üyelere söz vereceğim. Ayrıca, tabiî teklif sahibine, Sayın Komisyona ve Sayın Hükümete de görüşleri olup olmadığını, ilave edecek yeni bir konu olup olmadığını soracağım. Binaenaleyh, söz isteyen sayın üye Raporla ilgili olarak, Rapor üzerinde?.. Yok. O halde teklif sahibi Sayın Kantarcıoğlu, buyurun.

SELÇUK KANTARCIOĞLU — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

15 Şubat 1982 tarihli Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun Bazı Maddelerini Değiştiren 2595 Sayılı Torba Kanunun aksaklıkları hemen görülmüş, Yüce Meclisimizde ilk eleştiriyi Sayın Ayhan Fırat arka-

---

(1) 229, 229'a 1 inci Ek, 229'a 2 nci Ek S. Sayılı basmayazılar tutanağın sonuna eklidir.

daşımız yapmış, Bütçe görüşmelerinde de bendeniz konuya kısaca temas etmiştim.

Üç ay kadar yeni bir düzenlemeye Hükümetçe yer verilmeyince, 34 arkadaşımla aksaklıkları giderecek bu Teklifi 26 Mayıs 1982 tarihinde Danışma Meclisi Başkanlığına sunmuştuk. İki gün sonra Bütçe-Plan Komisyonuna havale edilen teklifimizi, 20 gün sonra Komisyon 16 Haziran 1982 günü 68 inci Birleşimde konuyu gündemine aldırmış, 2/43, Hükümet acele olarak konuyu 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, 221 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri, 5434 Sayılı Emekli Kanunu şeklinde Torba Kanun halinde Danışma Meclisine getirmiştir, 1/432.

Bizim teklifimiz bulunduğu halde, 7 Temmuz 1982 günü 77 nci Birleşimde Hükümet Tasarısına öncelik verilmiştir. Kurulan alt komisyon, şöyle bir raporla Komisyona gelmiştir. Raporda, Necmettin Narlıoğlu, Tandoğan Tokgöz, Cemil Çakmakçı'nın imzaları bulunmaktadır. Selçuk Kantarcıoğlu ve 34 arkadaşının Kanun Teklifi, Hükümet Tasarısının aynı olması nedeniyle Tasarı ile birleştirilmiştir.»

Şimdi arz ediyorum :

1. Teklifim Hükümet Tasarısından öncedir.

2. Teklifim, Hükümet Tasarısındaki gibi torba kanun tekniğinde değildir.

3. Silahlı Kuvvetlerle TRT'nin tazminatlarının artırılması, tedavi giderlerinin % 20'sinin memurlar tarafından ödenmesi ve MEYAK kesintilerinin % 60 fazlasıyla ödenmesiyle ilgili bir teklifim olmadığı gibi, 657 sayılı Kanun ile ilgili teklifimiz de Hükümet teklifinden farklıdır.

İşin ciddiyeti anlaşılınca Hükümet Tasarısını geri çekmiş, bizim teklifimiz tek kalmıştır. Anayasa çalışmaları konuyu geciktirmiş, Bütçe - Plan Komisyonunun konuyu ele almadığı görülünce oylarınıza başvurulmuş ve bundan sonraki safha oylarınızın istikametinde olmuştur.

Sayın Başkan, sayın arkadaşlarım;

Acele olarak ele alınan ve yürürlükte olan Hükümet Tasarısı görüşülürken oy verdiğiniz, Danışma Meclisimizden geçen, bir kısmı teklifimize uygun olarak Millî Güvenlik Konseyimizce dahil edilen hususları görmenin mutluluğunu duymaktayız. 2771 sayılı Kanunla getirilen bu düzenlemenin eleştirisini yaparak teklifimizin gerekçesini açıklamak ve teklifimizin bu kısımlarındakini çıkarmak istiyorum:

1. 2771 sayılı Kanun incelenirse, Komisyonca reddedilen 1 inci madde Yüce Meclisimizin ve Bütçe - Plan Komisyonumuzun kabul ettiği şekilde değil, Millî Güvenlik Konseyimizce doğru ve kanun tekniğine uygun olarak ısrarla üzerinde durduğumuz önergemiz istikametinde çıkmış ve kanunlaşmıştır.

2. 2771 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde (B) fıkrası, «Ek göstergeler bu Kanuna tabi kurumların kadrolarında bulunanlar...» diye başlamaktadır. Çıkan kanunda kuruluşlar unutulmuştur. İkisi de aynı şey değildir. Anayasamızın birçok maddelerinde kurum ve kuruluş birlikte kullanılmıştır, bu zorunludur ve ayrı ayrı şeylerdir. Madde 135, madde 136' da bu farklar açıkça görülmektedir. Bu bakımdan teklifimizin (B) fıkrasının aynen alınması gerekmektedir.

3. (B) fıkrasının (a) bendinde bahsi geçen, «Kadro Kanununa ekli cetveller» ifadesinin kanunî dayanağı yoktur. Bu yanlışlığı Maliye Bakanlığı da, Bütçe - Plan Komisyonu da bile bile yapmışlar. Elimdeki 26 Ocak 1983 tarihli 17940 sayılı Resmî Gazetede yayımlamak mecburiyetinde kaldıkları «Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliği» (Numara 79) nin «Genel İdare Hizmetleri Sınıfı» bölümünde şöyle açıklamışlardır: (Maliye Bakanlığından tebliğ edilmiştir.)

«a) İşgal ettikleri kadrolar için ek gösterge öngörülenler:

12.2.1982 tarih ve 2595 sayılı Yasanın geçici 2 nci maddesi uyarınca Kadro Kanunu çıkıncaya kadar, Genel İdare Hizmetleri Sınıfına dahil 1, 2, 3 ve 4 üncü derece kadrolarda bulunanlardan Bakanlar Kurulunca kadrolarına ek gösterge tahsis edilmiş bulunanların aylıkları bu ek göstergeler üzerinden hesaplanacaktır.»

Muhterem arkadaşlarım;

Teklifimiz tam bu istikamette olduğu halde, Genelgesine koyan Maliye Bakanlığı Kanuna koymamakta ısrar etmesinin sebebini burada açıklamalıdır.

Aynı Resmî Gazetede örnek verilmiş: «Kazanılmış hak aylığı 3 üncü derece olmakla birlikte kendi isteği ile 4 üncü dereceden bir kadroya atanan memur, bu kadro için Bakanlar Kurulunca tespit edilmiş bir ek gösterge yoksa...» Yine Bakanlar Kurulundan bahsedilmektedir.

Bir paragraf aşağıda (c) bölümünde; işgal etmekte oldukları kadrolar için Bakanlar Kurulunca ek gösterge tespit edilmekle birlikte, Kadro Kanununda gösterilen ek göstergelerden neden bahsedilmiyor?... Şu halde kanun yanlış düzenlenmiştir, ifadesi yanlıştır, arz ederim.

Genel Tebliğ, kanunsuz maddenin kanunî hale getirilmesi için her maddede Bakanlar Kurulu kararı ile tahsis edilmiş ek göstergeden söz etmektedir. Bu durum düzenlemenin sakatlığını açıkça göstermektedir. Bu bakımdan 2771 sayılı Kanunun (a) alt bendinin birinci cümlesinin teklifimizde olduğu gibi düzeltilmesi gerekmektedir.

4. Kanunda unvan saymakla aynı sınıf içinde, memurlar arasında anarşi yaratılmıştır. Bu hususu daha önce açıkladığım için şimdi kıymetli zamnınızı lmayacağım.

5. 2771 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle getirilen 146 ncı maddeye eklenen (Bir Maliyeci arkadaşımızın ifade ettiği gibi) «Korsan Fıkra» kanunun maddeleri arasında çelişkiler ortaya çıkarmıştır. Yakacak yardımı 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 213 üncü maddesiyle ödenen sosyal haklar ve yardımlardan birisidir. 657 sayılı Kanunun gerekçesi bunu gayet güzel açıklamıştır. Aylığın tarifi 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 147 nci maddesinin (A) fıkrasında belirlenmiştir. Bu tarif değiştirilmedikten sonra buraya bir «Korsan Fıkra» konulması mümkün değildir.

Getirilen düzenlemede aylık artı yakacak yardımının işçiler için tespit olunan asgarî ücretle mukayese edilmesi ve tazminatın verilmemesi kazanılmış hakların gaspı demektir. 10 bin Türk Lirası olan asgarî ücreti 16 200 Türk Lirasına çıkarırken, ücretliye yapılan % 60'a karşılık memura yapılan % 25 zam adil bir kriter olarak görülmemektedir. Bu maddenin yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

6. Kanunun yürürlük tarihi 1.3.1982 iken, 1.1.1983 olarak kabulü teklifimizin Bütçe - Plan Komisyonunca geciktirilmesinden, Hükümet teklifinin çekilmesi, zaman kazanılmasındandır. Emsalinden yaklaşık 30 bin lira noksan almış Devlet memurlarının durumunun düzeltilmesi gerektiğine Hükümet, Komisyon ve hepimiz bütün gönlümüzce katılmaktayız.

7. Şimdi sizlere, haberiniz olmadan konulmuş bir «Korsan Madde» ile emeklilerin nasıl perişan edildiğini açıklamak istiyorum:

Bu mektup yine bir öğretmenden geliyor. Öğretmen arkadaşlarımıza 1 inci derecenin 4 üncü kademesi kazanılmış hak olarak verilmiş olduğu halde, 1 inci derecelik kadro Bütçe Kanunlarıyla ve özel kanunla Millî Eğitim Bakanlığı mensuplarına ve Torba Kadro Kanunu dedikleri kanunla verilen 40 bin kişiyi perişan eden bir maddedir. İntibak aksaklıklarını gidermek için kademe ilerlemesi yapamayan Devlet memurlarına 1, 2, 3 ve 4 üncü dereceden kadrolar verilmiştir. Devlet memurlarına verilen bu kadrolarla Devlet memurları kademe ilerlemesi yapabilmişlerdir. Öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri tavan düşünülmemiştir bu kanunda, Ta ki buraya konulan «Korsan Madde» gelinceye kadar; yani 1 inci dereceli kadrolu öğretmen de vardır, ilkokul öğretmeni de vardır, lise mezunu da vardır, sanat enstitüsü mezunu da vardır ve bunlara şahsa bağlı kadrolar, ad'a bağlı kadrolar, kazanılmış hak ilkelerine aykırı olmayan kadrolar adını vermekteyiz ve vardır. Bu kadrolar emekli olduktan sonra iptal edilir, kullanılmaz. Bu kanunlar 1101 sayılı Kanunun ek geçici 2 nci maddesine ve ek maddesine göre de aynen emekliliğe yansır. İlk intibakta Devlet memurlarının kadroları aylıklarına eşit olmadığı için kademe ilerlemesi yapamıyorlardı. Anayasa Mahkemesi ek geçici 2 nci maddeyi iptal edince, Bakanlar Kuruluna kadro ihdas ve iptal yetkisi verilmek ve Bütçe Kanunlarına konan hükümle «TK» adı verilen bu şahsa bağlı kadrolar ihdas edilerek ilgililerin öğrenim durumlarına göre yükselecekleri tavan dikkate alınmadan lise ve muadili okul mezunlarına da 1 ilâ 2 nci derece kadrolar tahsis edilmiştir. Tabiî bunlar emekli oldukları zaman 1101 sayılı Kanunla getirilen ek madde 2'ye göre durumları aynen emekliliklerine yansımıştır. Emekli Sandığı bunu yakınen bilmektedir.

Yeni ek göstergede 1.3.1982 tarihinden itibaren kendilerine kazanılmış hak olarak verilmiş, 2771 sayılı Kanunun 1 inci maddesine konan; «Ancak kadrolarına tahsisli ek göstergesi bulunmayanlara uygulanacak, ek göstergeler, ilgililerin bu Kanunun 36 ncı maddesine göre yükselebilecekleri dereceler için belirtilen ek göstergeden yüksek olamaz» korsan hükmüyle emeklilerden kazanılmış hakları geri alınmaya başlanmıştır. Bugün Maliye Bakanlığının da Genel Tebliği bu mealdedir.

Bunu kısaca şöyle arz etmek istiyorum: Daha önce, bu maddeyi sokmadan önce Devlet memurlarından 1 inci derecede olanlarının 400 ek göstergesi, 2 nci derece olanların 300 ek göstergesi, bu maddeye bu ara fıkra konduktan sonra, 400'ler 200'e, 300'ler 200'e indirilmiştir efendim.

Bu bakımdan teklifimizin görüşülmesini takdir ve tensiplerinize arz eder, Yüce Meclise saygılar sunarım. (Alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kantarcıoğlu.

Sayın Komisyonun görüşünü rica ediyorum.

BÜTÇE — PLAN KOMİSYONU BAŞKANI TANDOĞAN TOKGÖZ — Sayın Başkan, değerli üyeler;

Sayın Kantarcıoğlu'nun vermiş olduğu bu teklifle ilgili olarak Komisyonumuz adına Alt Komisyon Raportörü Sayın Fırat teknik bilgi sunacaktır.

Ancak, bir konuyu huzurlarınızda dile getirmek istiyorum. Sayın Kantarcıoğlu'nun bu teklifle ilgili olarak ve 2771 sayılı Kanunla ilgili olarak söylemiş olduğu «Korsan madde» hükmünü huzurlarınızda kabul etmediğimi arz etmek isterim.

Takdir edersiniz ki, Kurucu Meclisin bir kanadı da Yüce Konseydir. Yüce Konseyde de aynı prosedürle teklif vermek ve müzakere edilmek koşuluyla kabulü veya reddi bahis konusudur. Orada konulan bir maddenin buradan geçmemiş olması halinde «Korsan madde» olarak tavsif edilemeyeceğini Yüce Huzurlarınızda arz etmek isterim.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Fırat, buyurunuz efendim.

BÜTÇE — PLAN KOMİSYONU ADINA AYHAN FIRAT — Sayın Başkan, saygıdeğer üyeler;

Sayın Kantarcıoğlu'nun getirmiş olduğu bu Kanun Teklifinde 2595 sayılı Kararnamenin, 1982 Şubatında yayımından sonra vuku bulan aksaklıkların izalesi öngörülmüştür.

Ancak, kendilerinin de belirttikleri gibi, kronolojik yapı içerisinde bu Kanun Teklifi Bütçe - Plan Komisyonunda sıra beklerken Hükümet tarafından ve bendenizin de mart ayında huzurunuzda gündem dışı yaptığım bir konuşmadan sonra, kendilerine de bir uyarılarını müteakip Hükümet tarafından bu aksaklıklar derlenerek bir kanun teklifi olarak Yüce Meclisin ilgili komisyonlarına sunulmuştur.

Durum komisyonlarda görüşüldükten sonra Yüce Meclisinize gelmiş ve burada kanunlaşarak Kurucu Meclisin diğer kanadından da çıkmış ve yayımlanarak birçok aksaklık izale olmuştur.

İzale edilen aksaklıkların esası ek göstergelerle ilgili idi; hepinizin de malumu olduğu üzere. Sayın Kantarcıoğlu'nun teklifi de buna bir prensip getiriyordu. Ancak Hükümetin getirdiği ile daha sonra birlikte Yüce Mecliste çalışılarak aynı baza getirilerek gayeye erişilmiş şekilde kanunlaşmış oldu.

Muhterem arkadaşlarım;

Korsan madde olarak tavsif edilen metnin getirdiği de, öğrenim durumlarına göre ek gösterge malumunuz olduğu üzere 500, 400, 200 olarak öngörülmüştür; bunu vurgulamaktadır. Bu da, genelde bir paralellik sağlamıştır. Bir müktesep hakkın ihlali mahiyetinde düşünülmemesi gerekir. Gaye hâsıl olmuştur.

Teşekkür eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Fırat.

Sayın Kırgöz, sizin görüşünüz?..

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ SAİM KIRGÖZ — Efendim; Sayın Komisyonun da ifade ettiği gibi, bu 2771 sayılı Kanunla maksat hâsıl olmuştur, teklif aynı mahiyettedir.

Sayın Kantarcıoğlu'nun «Tebliğ ile düzeltildi veya bizim teklifimize tebliğde yer verildi, kanunda yer verilmedi» diye buyurdukları konu ise; bu konuda uygulama ile ilgili bir tebliğ çıkarılmıştır ve tebliğ de tamamıyle kanuna uygundur. Bu bakımdan Teklifin görüşülmesine gerek kalmamıştır.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kırgöz.

Değerli üyeler; rapor üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır. Raporu oylarınıza sunacağım. Kabul ettiğiniz takdirde rapora katılmış oluyorsunuz, Teklif reddedilmiş oluyor. Bu suretle reddedilen bu Teklif, Konseye gidecektir.

Reddettiğiniz takdirde; kabul değil de ret oyu kullandığınız takdirde, Raporu kabul etmiyorsunuz, binaenaleyh, rapor tekrar Komisyona gitmiş olacaktır; Teklifi yeniden Komisyon görüşmek üzere.

Bu açıklamayı yaptıktan sonra Raporu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Rapor kabul edilmemiştir. Teklif, tekrar Komisyona Başkanlıkça gönderiliyor.

4. — Danışma Meclisi Üyesi Selçuk KANTARCIOĞLU ve 37 Arkadaşının, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa 2595 Sayılı Kanunla Eklenen Geçici 9 uncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ile İçtüzüğün 36 ncı Maddesi Uyarınca Gündeme Alınma Önergesi ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu. (2/43) (S. Sayısı : 230, 230'a 1 inci Ek 230'a 2 nci Ek) (1)

---

(1) 230, 230'a 1 inci Ek, 230'a 2 nci Ek S. Sayılı basmayazılar Tutanağın sonuna eklidir.

BAŞKAN — Değerli üyeler;

Gündemimizin 4 üncü maddesinde yine, Danışma Meclisi Üyesi Selçuk Kantarcıoğlu ve 37 Arkadaşının, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa 2595 sayılı Kanunla Eklenen Geçici 9 uncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi var. Bu Teklifi görüşmeye başlıyoruz.

Bu teklif de Bütçe - Plan Komisyonunca reddedilmiştir. Ret raporunu okutuyorum.

(Bütçe - Plan Komisyonunun Raporu okundu).

BAŞKAN — Rapor üzerinde söz almak isteyen sayın üye?.. Sayın Haznedar; buyurunuz efendim.

Teklif sahibine daha sonra söz vereceğim tabiî.

ALİ MAZHAR HAZNEDAR — Sayın Başkan, Danışma Meclisinin değerli üyeleri;

Sayın Kantarcıoğlu ve arkadaşlarının, 1.3.1975 - 1.3.1982 tarihleri arasında işçi ya da sözleşmeli personel statüsünden çeşitli sebeplerle memur statüsüne geçenlerin, emsallerine nazaran mağdur durumda oldukları gözetilerek, bu haksızlığın düzeltilmesini öngören Kanun Teklifi, Bütçe - Plan Komisyonunca reddedilmiştir.

Ret gerekçesi, «Bu Teklifin kabulü halinde memurlar için geriye dönük intibak yolunun açılacağı» şeklinde özetlenebilir.

Konunun aydınlığa kavuşması ve ret gerekçesinin haklı olup olmadığı hususunda bir karara varılabilmesi için durumu daha yakından tetkik etmenin yararlı olacağı görüşündeyim.

Sayın Başkan, değerli üyeler;

Kanun Teklifiyle ne getirilmek isteniliyor ve niçin getirilmek isteniliyor? Önce bu hususun bir defa daha çok açık olarak ortaya konulmasında yarar vardır.

Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışmakta olan çeşitli statüye tabi (yani işçi veya sözleşmeli) personelin memur statüsüne geçmeleri halinde işçi ya da sözleşmeli personel olarak çalıştıkları sürelerin intibaklarında göz önüne alınacağı, 1.3.1975 tarihinden itibaren yürürlüğe giren 1897 sayılı Kanunla kabul edilmiştir. Ancak bu hüküm, Kanun gereğince, sadece 1.3.1975 tarihinden önce statü değiştirmiş personele uygulanmıştır.

Konuyu belirgin hale getirmek için bir misal verelim:

657 sayılı Kanunun uygulandığı bir kamu kurumunda 1965 yılından beri işçi statüsünde çalışmakta olan bir personelin, 1.3.1975 tarihinden önce memur olması halinde, 1965 tarihi ile memurluğa geçtiği tarihi arasında geçen, mesela 10 yıl intibakında nazara alınmış ve o kişinin tahsil durumuna göre, başlangıç derecesinden itibaren bu 10 yıl sonunda yükseleceği derece ve kademeye intibakı yapılmıştır.

15.5.1975 tarihinde kabul edilen 1897 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra kamu kurumlarında memur statüsü dışında çalışan personel şu şekilde hareket edebilmişlerdir;

Birinci bölümü memurluğu tercih etmiş ve biraz önce işaret ettiğim gibi, geçmiş bütün hizmetleri nazara alınarak intibakları yapılmıştır. Bir grup böyle.

İkinci bir grup, bir kısım çalışmakta olan personel tabi oldukları işçi ya da sözleşmeli eleman satatüsünü bir süre daha devam ettirmiş ve bilahara herhangi bir sebeple 1.3.1982'den önce memur statüsüne geçmişlerdir. 1.3.1975 tarihinden 1.3.1982 tarihine kadar geçen aradönemde, herhangi bir sebeple bir kısım personel işçi ya da sözleşmeli personel statüsünden memurluğa geçmişlerdir; hatta geçirilmişlerdir. Mesela ben bir yönetici olarak ifade edeyim, şu şekilde misallar vardır:

Demin söylediğim gibi, 1965 yılında bir okuldan mezun olan dört kişiyi alalım. Dördü de aynı müessesede çalışmaktadırlar. Bir tanesinin, 1.3.1975 tarihinden önce 1897 sayılı Kanuna uygun olarak intibakı yapılmış; işçi statüsünde geçmiş bütün hizmetleri sayılarak bir dereceye intibakı yapılmış.

İkinci kısım; bunlar arasında şunları sayabilirim; Mesela, o tarihte açılmış olan yüksekokullarda okumakta olan personel vardır. Bunların bir bölümü mühendislik fakültelerine veya okullarına geceleri devam ediyorlardı. Bir süre sonra bunlar mezun olmuşlardır. Sene 1976'dır tesadüfen ve 1975 yılını aşmıştır, 1.3.1975'ten sonraki bir dönemdir. O tarihte idareleri bu elemanları zorlamıştır; «Siz artık işçi olamazsınız; çünkü çalıştığınız görev memuriyeti iktiza ettirir, mühendis işçi olamaz» diye zorlamıştır. «Ya memur olursunuz yahut bu müesseseden ayılırsınız» denilmiştir. Onlar da memur statüsüne geçmeye mecbur kalmışlardır.

Memuriyete geçen bu personel, bir mühendis hangi dereceye intibak ediyorsa o dereceye intibak ettirilmiş ve geçmiş, biraz evvel ifade ettiğim gibi, farzımuhal 1965 yılından beri işçi statüsünde geçmiş hizmetlerinin hiçbiri değerlendirilmemiştir.

Üçüncü eleman yine işçilik statüsünü devam ettirmiştir, 1982 yılına gelinmiştir. 1982 yılında, 1.3.1982 tarihinden itibaren altı ay içinde yaptığı müracaat üzerine, o günkü şartlar memur olması bakımından

kendisi için daha avantajlı olduğundan, ben memuriyete geçmek istiyorum demiştir ve 1965 yılından beri, 1982'ye kadar geçen 17 senelik süre, işçi statüsünde geçmiş süre değerlendirilerek, kendisi bir dereceye intibak ettirilmiştir. Bu eleman, 1.3.1975'ten evvel intibak eden arkadaşı ile aynı seviyeye gelmiştir, yalnız orta kısımda bir boşluk kalmıştır. Bu alt kademede kalıyor, demin arz etmiş olduğum mesela mühendislik satüsüne zorla geçirilmiş olan eleman... Bunların geçmiş hizmetleri sayılmamış vaziyette.

Yine bir başka grup; halen devam etmekte olan işçi statüsünü bunlar devam ettiriyorlar. Yani benzer durumda olan dört şahıs, aynı okuldan mezun olmuş olan elemana, kamu hizmetinde bu dört statü şu anda uygulanmış vaziyettedir haklarında.

Şimdi, bu konunun bir haksızlık olduğunu Sayın Komisyon da kabul etmiş vaziyettedir; «Bunlar mağdur olmuşlardır» diyor. «Küçük bir grubun mağduriyeti giderilirken...» diyor. Yani bir mağduriyet kabul edilmektedir. Ancak, bunların biraz evvel de arz ettiğim gibi, intibaklarına gidildiği takdirde, bundan evvel halihazırda Devlet teşkilatında bulunan bir kısım memurların, kadrosuzluk nedeniyle intibakları yapılamamış ve intibak bakımından zarara uğramış olan personele de bir misal olur endişesi içinde bunlarınkini de kabul etmeyelim, bunların mağduriyeti de devam etsin denilmektedir.

Şimdi, Komisyonun bu mütalaası yerinde midir? Kanımca buna olumlu cevap vermek mümkün değildir. Filhakika, Raporda işaret edildiği gibi, kadrosuzluk nedeniyle intibakları geciken personelle, yukarıda işaret ettiğimiz personel arasında tam bir benzerlik mevcut değildir. Şüphesiz, kadrosuzluk nedeniyle zamanında terfi edemeyen personelin de sistemin zorunlulukları dışında, yönetime atfedilebilecek kusurlar sonucunda mağduriyetleri söz konusudur. Bunlar için de bazı düzenlemeler yapılması, genel personel politikası ve adalet anlayışı yönünden yararlı da olabilir.

Ancak, bu bir başka konudur. Çünkü, kadrosuzluk nedeniyle terfi gecikmesi hususunda zaman dilimleri itibariyle hiç kimseye farklı muamele yapılmamıştır. Oysa, bu Kanun Teklifiyle sorularına çözüm getirilmesi düşünülen personel, benzerlerine nazaran sadece zamanlama nedeniyle mağdur olmuşlardır. 1.3.1975 tarihinden önce girmiş ve o tarihte işçilik statüsünden memurluk statüsüne geçmiş eleman, 1.3.1975 ile 1.3.1982 arasında geçen personel ve 1982'den sonra geçmiş personel... Bu üç kategori arasında eşit şartta olmaları gerekirken bir bölümü mağdur olmuştur. Hatta kadrosuzluk nedeniyle terfi edememe hususu, bunlar için de bahis konusu olmuş olabilir. Yani, 1.3.1975'te bir kadroya intibak etmiştir; ama ondan sonra kadro olmadığı için o eleman da terfi edememiş vaziyete girebilir.

İstenen, bu Kanun Teklifinde getirilmekte olan husus, bu genel mağduriyetin dışında, tamamiyle özel durumu dolayısıyla ortaya çıkan ve hakikaten hiçbir şekilde adalet duygusuyla bağdaştırılması mümkün olamayacak bu çifte mağduriyetin hiç değilse birinin düzeltilmesidir.

Bu mülahazalarla Değerli Komisyonun da görüşünde ısrar etmeyeceği ümit ve inancıyla Yüce Meclisimizin değerli üyelerine saygılar sunuyorum. (Alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Haznedar.

Sayın Kantarcıoğlu, buyurun.

SELÇUK KANTARCIOĞLU — Sayın Başkan, kıymetli arkadaşlarım;

Önce, konuyu çok iyi bilen, yaşayan ve tatbikattan gelmiş ve bize ışık tutan arkadaşımız Sayın Haznedar'a saygılar sunar, çok çok teşekkürler ederim.

230 sıra sayısı ile 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 2595 sayılı Kanunla Eklenen Geçici 9 uncu Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Teklifimiz, Bütçe - Plan Komisyonumuzca reddedilmiştir. Önce, konuyu Yüce Heyetinize ben de kısaca arz etmek istiyorum:

Millî Güvenlik Konseyimizce çıkarılmış bu geçici 9 uncu madde ile şu hükümler getirilmiştir:

«Bu Kanuna tabi kurumlarda sürekli işçi statüsüyle çalışanlarla sözleşmeli personelden bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde memurluğa geçmek için yazılı olarak müracaat edenler, öğrenim durumlarına göre, yükselebilecekleri tavanı aşmamak kaydı ile, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun değişik ek geçici 1, 2, 3 üncü maddeleri hükümleri;

13.12.1960 tarih ve 160 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde sayılan kuruluşlarda 1.3.1979 tarihinde görevde olanlar için;

Ayrıca, 20.2.1979 tarih ve 2182 sayılı Kanunun hükümleri de dikkate alınarak derece ve kademeleri tespit edilmek suretiyle mevcut ve yeniden alınacak memur kadrolarına intibak ettirilebilirler.»

Bu Konsey tarafından kabul edilen madde, hakikaten personel rejiminde 1975 senesinde yapılmış

bulunan, atılmış bulunan adımın bir devamıdır. Önce bunu getirenleri ve kabul edenleri tebrik etmek lazımdır.

Her hükümet döneminde bu konu ele alınmış, genelgelerle baskı yapılarak işçileri memur statüsüne geçirmişlerdir. Millî Güvenlik Konseyi konuyu daha mülayim ve kazanılmış haklara saygılı olarak ele almıştır.

Maliye Bakanlığının (Temsilcileri buradadırlar), Devlet Personel Dairesi Başkanı olarak Başbakanlığın, genelgelerimizle her yıl işçilerin, aslî ve sürekli görevler dikkate alınmak suretiyle toplu sözleşmeden çıkarılmasını, memur yapılmasını, bu şekilde aslî ve sürekli görevlerde işçi yerine memur çalıştırılmasını tamimlerle; belki 15 tamimle bütün kamu sektörüne yaymış olan insanlar olarak ve tatbikattan gelmişler olarak elbette ki, bu aradaki boşluğu, (1975 senesi ile Konsey tarafından çıkarılan, bizim tarafımızdan da değil) bunun arasını doldurmamız gerekmektedir.

Bu konu 1975 yılında da aynı şekilde ele alınmış ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa eklenen ek geçici 18 inci madde ile çözümlenmiştir. Ancak bu iki Kanun arasındaki sürede işçi ve sözleşmeli iken memur olanların hakları ortadan kalkmıştır. Teklifimizle getirilen ve sayıları ancak birkaç bin civarında olan bu personelin kazanılmış haklarının verilmesidir. Bunun 1975'teki miktarı 12 bin iken, 1979 senesinde 6 bine indiğini ve 1.3.1982'den sonra da 2 bin civarında olacağını tahmin etmekteyim.

Bütçe - Plan Komisyonunun Raporunun 5 inci fıkrası aynen şöyledir:

«Durum böyle olunca, 1.3.1975 ile 1.3.1982 tarihleri arasında herhangi bir sebeple memur statüsüne giren eski işçi veya sözleşmeli personelin bu statülerinde geçirdikleri hizmet sürelerinin intibaklarında değerlendirilmesi imkânı şu anda yoktur...»

Hiçbir kanunî dayanağı, hiçbir mantıkî gerekçe bulmak mümkün değildir bu cümleye, bu ifadeye.

1982 süresi de bitmiştir. Teklifte eklenen fıkranın süresini değiştirmek mümkündür. Raporun 8 inci fıkrası da şöyledir:

«Kanun Teklifiyle öngörülen değerlendirmenin, bir diğer deyişle intibaklarının kabul edilip edilmemesi hususu memurlarla geriye dönük intibakın prensip olarak benimsenip benimsenmemesiyle yakından ilişkilidir. Geriye dönük intibak prensip olarak benimsendiği takdirde, binlerce memurun...» Hiçbir memurla alakası yoktur arkadaşlarım, sadece işçidir bunlar. İşçilikten memurluğa gelenlerdir. Memurlarla bunların alakası katiyen yoktur; kadroyla asla alakası yoktur. Eğer böyle olmuş olsaydı, geriye dönük bir intibak sayılmamış olsaydı, daha bundan birkaç ay önce Gülhane Askerî Tıp Akademisindeki askerlik süresinde geçen süreleri kanunen saymazdık. Nasıl sayabildik?.. Harbiyedeki geçen sürelerini, kıtada geçen sürelerini kabul ettik buradan geçerken; kazanılmış haklarıydı onların.

Raporun 8 inci fıkrasında da şöyledir:

«Bu intibakların memur intibakıyla ilişkisi yoktur. Yeni ve düzgün gösterge sistemi Raporda belirtilen hususları ortadan kaldırmıştır. Kadro şartını kanunla kaldırmak lazımdır.»

Raporun sonuç bölümündeki «Geriye dönük intibak kapısı açılması» gerçek dışı bir ifade tarzıdır. Çıkardığımız tasarılarda durum birkaç kere tekrarlanmıştır. Kazanılmış hakların gasp edilmesine hiçbir düzenleme ile karşı çıkılamaz. Ortadoğu Teknik Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi işçileriyle personeli için çıkarılan aynı konuyla ilgili intibakları unutmamak gereklidir. Bu Meclisten geçmiştir; hem de iki defa geçmiştir aynı şekilde.

Önemli olan bir husus teklifimin esasını teşkil eden 2595 sayılı Kanunun geçici 9 uncu maddesinin noksan olan ve bir hayli mağdur olan personel için getirilen düzenlemeye temas edilmemesidir. Öyle zannediyorum ki, muhalefet söz hakkı baki olan ve personel rejiminden anlayan arkadaşımız, fikirlerine çok saygı duyduğum Sayın Tutum arkadaşımız da bu konuyu açıklayacaktır.

Gerekçenin ikinci maddesinde şunu arz etmek istiyorum muhterem arkadaşlarım:

Getirilen bir düzenleme ile belli bir tarihten itibaren kişiye talimat veriyorsunuz; «6 ay içinde işçi olacaksınız» diyorsunuz. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 98 inci maddesi var. Bu madde aynen şöyle; «Memurluğun sona ermesi.» Memurluk ne zaman sona erer?.. Öldüğü zaman sona erer, emekli olduğu zaman sona erer, istifa ettiği zaman memurluk sona erer veyahut da kişinin atamasındaki evrakının noksan oluşundan, bir işlem noksan olduğu zaman vazifesine son verilir. Burada atama noksandır. Kanunla verilmiştir; fakat işçi imtihanla memur olmamıştır ve bu şekilde yüzlerce işçinin sırf amirinin tutumu yüzünden, sırf amirinin fikri yüzünden, ideolojik yüzünden vazifesine son verilmiştir. Bu, barış getirecektir arkadaşlarım; barış.

Onun için sonuna bir fıkra eklemiş bulunuyorum. Bu da aynen şöyledir:

«Öğrenim durumlarına göre yükselebilecek tavanı geçmemek ve giriş şartları arasında 46 ncı maddeye göre imtihan şartı aranmamak kaydı ile» diye daha önce Konseyimizin de kabul ettiği bir düzenlemeyi tashih etmektir ki, bu tashihi daha önce Boğaziçi Üniversitesi için de ve bir de Orta Doğu Üniversitesi için de yapmış bulunuyoruz.

Teklifin maddelerine geçilmesini herhalde kabul buyuracağınız ümidiyle hepinizi selamlayarak arz ediyorum.

Saygılar sunarım. (Alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kantarcıoğlu.

AKİF ERGİNAY — Sayın Başkan, soru. Müsaade var mı efendim?..

BAŞKAN — Tabiî, sorabilirsiniz Sayın Erginay, buyurun

AKİF ERGİNAY — Sayın Başkan;

Komisyondan şunu öğrenmek istiyorum:

Söz konusu Kanunun çıkmasından sonra işçi statüsünden memur statüsüne geçenlerle geçmeyenler arasında acaba maddî anlamda ne fark vardır? Yani, sözleşmeli olanların memur kadrosuna geçenlerden farkı ne idi? Çünkü, memur statüsüne geçmeyenlerin herhalde bir menfaati var ki orada kaldılar.

Sayın Kantarcıoğlu çok iyi bilir, daha birçoklarınızda bilir; en büyük şikâyet, bir dairede iki mühendis aynı statüde; biri sözleşmeli, birisi memur statüsünde, bu onun iki mislini alıyor... Binaenaleyh, o aradaki farkın, o menfaatin şimdi bütün bu sözleşmelerin iade edilmesi halinde, bütün haklar verildiği takdirde bu aradaki farkı kim alacaktır, niçin almıştır, iade ettirilecek midir? Bu hususta acaba ne düşünüyorlar, ki, tabiatıyla kendi raporları lehine oluyor.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Tokgöz, hem Raporunuz hakında, hem de bu soru üzerinde cevabınızı rica ediyorum.

BÜTÇE — PLAN KOMİSYONU BAŞKANI TANDOĞAN TOKGÖZ — Sayın Başkan, değerli üyeler;

Sayın Erginay Hocamızın sormuş olduğu sualden başlıyorum. Sayın Hocamızın sormuş olduğu sualin cevabı da kendi içindedir. Ret gerekçelerimizden biri de Komisyon müzakeresi esnasında bu yönden ortaya çıkmıştır. Kendilerine, bu suali tevcih ettikleri için huzurunuzda teşekkürü bir borç bilirim efendim.

İşçi statüsünde olup memuriyete geçen görevlilerin birtakım avantajları olduğu zaten bu sualin içinde yatmaktadır. Herşeyden evvel memur, memur olabilmek için bir belirli prosedürü geçirmek zorundadır. Yani, en azından bir imtihana tabi tutulmaktadır, bir müsabaka imtihanına girmektedir. Halbuki, işçi statüsünde çalışanlar için bu böyle değildir. Bu, işçi statüsünde olanlar için büyük bir avantajdır.

Diğer bir avantaj da, yine memur-işçi ayrımında, ki, zaten memuriyete geçirilmek istenmelerinin nedeni, aynı ünitede çalışanların ücret yönünden işçiler lehine büyük farklılıklar arz etmesidir. Bu da geçmişte işçi olarak, işçi statüsünde çalıştığı süre içinde kadrolu memurlara nazaran almış oldukları büyük lehlerine olan ücret farkları da bizim bu Teklifi reddetmemizin bir diğer gerekçesi olmuştur ve yine şimdi huzurunuzda okuyacağım ve Teknik Hizmetlerle, Sağlık Hizmetlerinde çalışanların, hatta Avukatlık Hizmetlerinde çalışanların özel çalışmalarındaki hizmetleri dahi değerlendirilmektedir. Aynen okutuyorum efendim, müsaade ederseniz;

«Teknik Hizmetler Sınıfına girenlerden, memurluğa girmeden önce yurt içinde veya yurt dışında mesleklerini serbest olarak veya remî veya özel müesselerde ifa edenlerle memuriyetten ayrıldıktan sonra bu işlerde çalışarak yeniden memuriyete girmek isteyenlerin Teknik Hizmetlerde geçen süresinden bu Kanun ve bu Kanunun 87 nci maddesinde sözü edilen kurumlarda geçen sürenin tamamı ve geri kalan sürenin 3/4'ü toplamı memuriyette geçmiş sayılarak bu süreler her yılı bir kademe ilerlemesi ve her üç yıl için bir derece yükselmesi verilmek suretiyle değerlendirilir.» Bu aynı madde, aynı hüküm Sağlık Hizmetleri için de geçerlidir. Onların da serbestte geçen; yani serbest tababet yaparak geçirdikleri sürenin 3/4'ü kamu sektöründe tercih yaptıkları, orada çalıştıkları takdirde kademe ilerlemesi, derece ilerlemesi olarak sayılmaktadır. Bir haksızlığı düzeltelim derken yeni haksızlıklar yaratmamak endişesi Komisyonumuzda hâkim olmuştur. Raporumuza ilave edecek başka bir husus yoktur.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tokgöz.

Sayın Hükümet temsilcimiz, buyurun efendim.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ SAİM KIRGÖZ — Efendim, Komisyon Raporuna Hükümet olarak katılıyoruz.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

ALİ MAZHAR HAZNEDAR — Soru sorabilirmiyim efendim?...

BAŞKAN — Efendim, soru bitti. Hükümetle Komisyon cevaplarını verdiler. Daha evvel Sayın Erginay'la birlikte sorabilirdiniz.

Değerli üyeler; rapor üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır. Raporu oylarınıza sunuyorum. Demin arz ettiğim tarzda tekrardan bir açıklama yapmaya artık gerek görmüyorum.

Raporu kabul edenler... Kabul etmeyenler... Rapor kabul edilmemiştir. Rapor ve teklifi Komisyona geri veriyorum.

Değerli üyeler; Birleşime 20 dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati : 15.50

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 16.10

BAŞKAN : Başkanvekili Vefik KİTAPÇIGİL

KÂTİP ÜYELER : Erdoğan BAYIK, M.Talât SARAÇOĞLU

BAŞKAN — Değerli üyeler; 73 üncü Birleşimimizin İkinci Oturumunu açıyorum.

IV. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

2. — Çanakkale Zaferinin 68 inci Yıldönümü münasebetiyle Turgut Kunter, Eşref Akıncı ve arkadaşlarının önergesi. (4/51)

BAŞKAN — Değerli üyeler; Sayın Kunter, Sayın Akıncı ve arkadaşlarının 17 Martta verdikleri bir önergeleri vardı. Bu önerge, Çanakkale Zaferimizin 68 inci yıldönümünün Meclisimizde de kutlanmasıyla ilgili bir önergeydi. Bu önergeyi veren sayın üyeler, Çanakkale Zaferi dolayısıyla duydukları derin hissiyatlarını ifade ediyorlar ve Mecliste bir tören yapılmasını istiyorlardı; fakat 18 Mart günü, tatilde olduğumuz, toplantı yapmadığımız bir gün olduğu için, bu önergeyi değerlendirmek imkânı bulunmadı. Yalnız, değerli arkadaşlarımız Heyet olarak törene katıldılar ve Danışma Meclisimizin en mükemmel ve en güzel bir şekilde orada temsil ettiler. O itibarla bu önergelerini, zabıtlara geçmesi bakımından Tutanak Müdürlüğüne göndermek istediğimi bilgilerinize arz ettikten sonra, gündeme geçiyorum :

DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Birinci Dünya Harbi Genel olarak 1914-1918 yılları arasında olmak üzere dört yılı aşkın sürmüştür. İçinde Osmanlı İmparatorluğunun (Türkiye'nin) de bulunduğu İttifak Devletleri safında, Almanya, Avusturya, Macaristan sonradan Bulgaristan, İtilaf Devletleri safında da İngiltere, Fransa, Çarlık Rusya'sı, Sırbistan, Belçika, Japonya ve aKradağ vardı.

Osmanlı İmparatorluğu Birinci Dünya Harbinde milyonların üzerinde seferber ettiği evlatları ile sınırları içinde Kafkas, Irak, Mısır-Suriye, Çanakkale ve Hicaz cephelerinde, sınırları dışında Galiçya'da, Romanya'da ve Mekadonya'da olmak üzere Mütteffiklerle birlikte çarpışmıştır. Bu harekât bir destandır. Fakat bugün Çanakkale cephesinin 18 Mart 1915 tarihindeki muharebelerinin 68 inci yıl dönümünü andığımız bu anda Çanakkale cephesini ve o günü kısaca dile getirirsek, Türk Ordusu Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri ile tam bir uyum içinde çarpışmış, kara savaşlarında Yarbay Mustafa Kemal (Ulu Önder Atatürk) 19 uncu Tümeni ile Birinci ve İkinci Conkbayırı ve Birinci Anafartalar savaşları ile düşmanı hezimetten hezimete uğratırken, Deniz Yüzbaşı Hakkı Bey'de aldığı emirle, Nusret Mayın Gemisi ile 26 mayını tam bir gizlilik içinde, Çanakkale boğazı girişindeki Karanlık limana Lodos-Poyraz istikametinde yerleştirmiştir. Boğazı denizden zorlayan düşman armadası tam gizlilik içinde tesis edilen bu

mayın maniasına düşmüş, üç zırhlısı batmış, üç zırhlısı ağır yaralanmış ve düşman armadasının üçte birini kaybetmiştir. Bundan sonra Gelibolu Yarımadasında karaya yaptığı çıkarmasiyle devam eden 8,5 aylık muharebeler sonucunda düşman Çanakkale Boğazının aşılamıyacağını anladığı için çekilmiştir. En önemlisi Çarlık Rusya'sına silah ve donatım bakımından akacak yol kapalı tutulmuş bunun tabiî sonucu olarak Çarlık Rusyası çökmüştür.

Başta Mustafa Kemal (Büyük Önder Atatürk) olmak üzere Türk Silahlı Kuvvetleri, Komutanlariyle, Subaylariyle, Astsubaylariyle ve Erleriyle Çanakkale Savaşlarında havsalaya sığmaz çok büyük fedakârlıklar ve yararlıklar göstermişlerdir. Bu cephede şehit, yaralı ve hasta olarak kaybımız 200.000'dir. Düşman kaybı ise 250.000'e yakındır.

18 Mart 1915'in 68 inci yıldönümünde Danışma Meclisimiz Genel Kurulunun, önce önergemiz okunmak suretiyle Yüce Meclise sunularak, Memleketimize canlarını ve kanlarını gözlerini kırpmadan veren başta Mustafa Kemal (Büyük Önder Atatürk) olmak üzere bütün Komutan, Subay, Astsubay ve Erlerin hatıralarını taziz için bir dakikalık saygı duruşunda bulunmalarını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Turgut KUNTER	Eşref AKINCI
İbrahim ŞENOCAK	İbrahim GÖKTEPE
Abbas GÖKÇE	A. Fehmi KUZUOĞLU
Feridun GÜRAY	İsmail ŞENGÜN
Lütfullah TOSYALI	Ahmet SARP
Kamer GENÇ	Avni MÜFTÜOĞLU
Lâmi SÜNGÜ	İbrahim BARANGİL
Serda KURTOĞLU	Turgut TAN
Recep MERİÇ	Ragıp TARTAN

V. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER (Devam)

5. — 557 Sayılı Nüfus Planlaması Hakkında Kanun ile 765 Sayılı Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Danışma Meclisi Üyesi Feridun GÜRAY ve 9 Arkadaşının, Aile Planlaması Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet ve Sağlık ve Sosyal İşler komisyonları raporları. (1/448), (2/84) (S. Sayısı : 347)

6. — Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu Tasarısı ve Millî Eğitim, Bütçe - Plan ve Sağlık ve Sosyal İşler komisyonları raporları. (1/461) (S. Sayısı : 349) (1)

BAŞKAN — Değerli üyeler; Sayın Başbakanın ve Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanının birer tezkereleri var, okutuyorum.

Danışma Meclisi Başkanlığına

İlgide kayıtlı yazılarımızla Başkanlığınıza sunulan ve halen Genel Kurul gündeminde bulunan 557 Sayılı Nüfus Planlaması Hakkındaki Kanun ile 765 Sayılı Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu Tasarısının, Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi için gereğini arz ederim.

Bülend ULUSU
Başbakan

Danışma Meclisi Başkanlığına

Genel Kurul gündeminde bulunan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu Tasarısının, İçtüzüğümüzün 50 nci maddesi uyarınca, gündemde bulunan bütün işlere takdimen, öncelikle görüşülmesi için gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Zeki ÇAKMAKÇI
Sağlık ve Sosyal
İşler Komisyonu Başkanı

BAŞKAN — Değerli üyeler; bu önergeleri oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu Tasarısı öncelikle görüşülecektir.

Sayın Komisyon?... Buradalar.

Sayın Hükümet?... Sayın Bakan buradalar.

Sayın Komisyonun ve Sayın Hükümetin yerlerini almalarını rica ediyorum.

Tasarıyı görüşmeye başlıyoruz.

Tasarıyla ilgili Raporun okutulması hususunu oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler.. Kabul etmeyenler... Raporun okutulması kabul edilmiştir, okutuyorum.

(Rapor okundu.)

BAŞKAN — Değerli üyeler; Tasarının tümü üzerinde söz isteyen sayın üyelerin isimlerini kaydediyorum.

«(1) 349 Sıra Sayılı Basmayazı Tutanağın sonuna eklidir.»

Sayın Öztuş, Sayın Aydar, Sayın Bilge söz istemişlerdir.

Buyurun Sayın Öztuş.

NERMİN ÖZTUŞ — Sayın Başkan, Danışma Meclisinin sayın üyeleri;

Görüşülmesine başlanan Kanun Tasarısı, Danışma Meclisimize geldiğinde, Tasarının kapsamına aldığı Atatürk'ün direktifleri ile kurulmuş Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu; bu Kuruma bağlı Keçiören Atatürk Çocuk Yuvası, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı Keçiören Atatürk Çocuk Yurdu, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Ellinci Yıl Erkek Yetiştirme Yurdu, Gazi Kız Yetiştirme Yurdu; halıcılık, dokumacılık, metal işleri, ağaç işleri, terzilik atölyeleri, döner sermaye ile çalışan ve eğitimleri güç çocukların iş ile eğitimlerinin sağlandığı ve çocukların da üretime katkıda bulundukları Etimesgut Yetiştirme Yurdu ziyaret edilmiş, incelemelerde bulunulmuş, ilgililerden bilgi alınmıştır.

Tasarı incelendiğinde, ilk anda Türkiye'de yoksul, korunmaya muhtaç çocuk ve aileleri hemen çatısına alıp, sıcak bir yuva hazırlayıp, yedirip, giydirip, öğrenimlerini, (Eğitimlerini değil) harçlıklarını sağlayacak bir kurum olarak oldukça duygusal ve etkili görünmektedir.

Bugün, Türkiye'de koruma kararlı ve kimsesiz yardıma muhtaç çocukları, aileleri koruma, bakma hizmetlerini gerçekleştiren; Atatürk'ün emri ile 1921'de Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti olarak kurulan, şimdiki adı Çocuk Esirgeme Kurumu olan Kurum ile 1957 yılında çıkarılmış 6972 sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkında Kanuna göre Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca açılan çocuk bakım yurtları ile Millî Eğitim Bakanlığınca açılan yetiştirme yurtları vardır. Bunlardan başka, 1580 sayılı Belediyeler Kanununun ilgili maddelerine göre, mahallî idarelerce kurulan çocuk yurtları, çocuk cemiyetleri ve dernekleri ile gönüllü kuruluşlar olarak, kimsesiz çocukların bakımlarını, okumalarını sağlayacak çeşitli özel kurumların bulunduğu görülmektedir. Vakıflar Genel Müdürlüğünün de eğitim hizmetlerinden olarak, öğrenim olanağı yetersiz çalışkan öğrencilerin barındırılmaları, doyurulmaları için yurtlar açtığı bilinmektedir.

Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu, kamu yararına çalışan bir kurumdur; halen bu Kurumun 19 çocuk yuvası olduğu, bu yuvalarda 900-1000 civarında çocuğun bakım gördüğü bildirilmektedir. 6972 sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkındaki Kanunun 6 ncı maddesine göre, 0-6 yaş arasındaki korunma kararlı çocuklar, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının çocuk bakım yurtlarında bakılmaktadır. Verilen bilgilere göre, bu yurtların sayısı 22, yurtlarda barınan çocuk sayısı da 2 bin civarındadır. Korunma kararı alınmış veya korunmaya muhtaç çocuk sayısının kesin olarak verilmesinin mümkün olmadığı kaydedilmektedir. Ziyaret ettiğimiz Atatürk Keçiören Çocuk Yuvasının kapasitesinin 150 yatak olmasına rağmen; 90 çocuğun barındığı görülmüştür. Demek oluyor ki, korunma kararlı 0-6 yaş arası çocukların hepsi korumaya alınmış olup, kapasite artışı bulunmaktadır.

Çocuk bakım yurtlarında öğrenim çağına giren bu çocuklar, 6972 sayılı Kanuna göre Millî Eğitim Bakanlığına bağlı yetiştirme yurtlarına alınırlar. Halen, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı 95 yetiştirme yurdu vardır. Bu yurtlarda toplam 14 232 korunmaya muhtaç çocuk barındırılmaktadır. Bu çocukların öğrenimleri ve eğitimleri Millî Eğitim Bakanlığınca sağlanmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı Bütçesinden yetiştirme yurtları için 1982 yılında 750 milyon, 1983 yılında 1 milyar 270 milyon ödenek ayrılmıştır. Halen, gerek Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının Çocuk bakım yurtlarında bakılan çocukların, gerekse Millî Eğitim Bakanlığının yetiştirme yurtlarında barınan, öğrenim yapan, eğitilen ve meslek sahibi edinmeleri sağlanmaya çalışılan çocukların her türlü işlerinin organizesi, vilayet özel idareleriyle, belediyelerin müştereken kuracakları birliklere bırakılmış olup, Millî Eğitim Bakanlığı ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının maddî yardım yapması mükellefiyeti getirilmiştir. Vilayet özel idareleriyle belediyeler de bu birliklere yardım yapmakla mecburî tutulmuşlardır.

Bu kurumlarda görev yapan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı personel maaşını Millî Eğitim Bakanlığından, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı personel Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından, vilayet özel idarelerin ve belediyelerin elemanları da bağlı oldukları kurumlardan maaşlarını almaktadırlar.

İşte bütün sorun, bu Kanuna gör vilayetlerde kurulan birlikler vasıtasiyle çocukların bakımlarının, yetiştirilmelerinin sağlanması gereken çocuk bakım yurtları ile, yetiştirme yurtlarının çok başlı ya da başsız kurumlar olarak nitelendirilmelerinden kaynaklanmaktadır.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, korunmaya muhtaç çocukların problemini eğitim açısından değil, sadece barınma yönünden ele alarak, halen 870 öğretmeni ile 14 232 çocuğu barındıran Millî Eğitim Bakanlığına bağlı 95 yetiştirme yurdunu bünyesine almaktadır.

Korunmaya muhtaç çocukların problemi sadece doyurulmaları değildir. Ruhsal ve bedensel doyurulmalarının eğitilerek verilmesidir esas olan. Zira çocuk yuvalarından, koruyucu aile yanından, sokaktan gelen ihmale uğramış, anası-babası yok veya ayrılmış, bu nedenlerle ruh gelişimleri bozuk olan bu çocukların normal çocuklar gibi muameleye tabi tutulması mümkün değildir. Onların özel olarak daha fazla eğitilmeye ihtiyaçları vardır.

Çocukların sabah yataktan kalkma, tuvalet, giyinme, yatağını düzeltme, kahvaltı, okula hazırlık, etüt saatlerinde çalışma, grup oluşturma, yemek yeme ve yatma kurallarının eğitilerek kazandırılması, gece altını ıslatma gibi türlü alışkanlıklarının giderilmesi meseleleri, yurtta bahçe, spor, eğitsel faaliyetler, özellikle çocuğun gelmiş olduğu çevresinden almış olduğu dil ve konuşmasında görülen olumsuzlukları olumluluğa çevirmek, hep eğitimcinin, öğretmenin kontrolünde, öğretmenin çocukla birlikte bulunması ile sabırlı müşfik davranışlarla çocuğun eğitilmesidir esas olan.

Çocuğun, gittiği okulda problemi olduğunda, okulundaki öğretmeni ile en iyi ilişkiyi yurttaki öğretmeni kurabilir ancak. Çocuğun eğitiminde bir bütünlük gerekir.

Bu kurumlarda elbette sosyal hizmet uzmanına da ihtiyaç vardır. Ancak, eğitimci sayısı kadar değil. Tamamen eğitim hizmeti gerektiren yetiştirme yurtlarında 100 öğrenciye 15 özel eğitim uzmanı gerekiyorsa, bir sosyal hizmet uzmanı yeterlidir. Eğitim uzmanı sosyal hizmet görevini görebilir; fakat sosyal hizmet uzmanı eğitim hizmetini göremez. Nitekim, bu ihtiyaç üzerine Millî Eğitim Bakanlığının, bu kurumlarda, sosyal hizmet uzmanlarını da görevlendirmiş olduğunu görmekteyiz.

Ziyaret ettiğimiz kurumlarda da eğitimci, sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve öğretmenin ekip halinde çalışmakta olduklarını gördük. Esasen bu hizmet bir ekip işidir.

Normal olan çocukların bile eğitilmeleri uzmanlık işi iken, biraz önce sözünü ettiğimiz normal olmayan çevrelerden gelen çocukların eğitimleri daha da karmaşık olup, bir ihtisas işidir.

Birinci Cihan ve Balkan Harplerinde hayatlarını kaybedenlerin arkalarında bıraktıkları çocukların bakımı, ölen subay ve askerlerin öksüz kalan çocuklarının korunmaları için darüleytamlar açılmış, 2 Nisan 1917'de çıkarılan 274 sayılı Darüleytamlar Müdürlüğü Teşkili ve Müteferriatı Hakkında Kanunla, Millî Eğitim Bakanlığına bağlanan bu kurumlardan sonra çıkarılan Darüleytamlar Talimatnamesi ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlanmıştır. 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanunu ile de bu kurumlar bütçeleri ile birlikte Millî Eğitim Bakanlığına devrolunmuştur.

Darüleytamların, yani öksüz yurtlarının 10 Haziran 1926 gün ve 931 sayılı Kanunla kaldırıldığı söyleniyorsa da, bu yanlıştır. Zira, 3 Mart 1924'de çıkarılan 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanunu ile yani Eğitimde Birlik Kanunu ile darüleytamlar bütçeleri ve öğretim üyeleri ile birlikte Millî Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır.

Bu Kanun, Anayasanın 174 üncü maddesinde belirtilen korunması gerekli inkılâp kanunlarındandır, değiştirilemez.

Kaldırılan darüleytamlar değil, 2 Nisan 1917 gün ve 224 sayılı Kanunla kurulan Darüleytamlar Müdüriyeti Teşkili Hakkında Kanundur.

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 12 nci maddesinde «... sosyal bakımdan özürlü olan çocukların özel eğitim ve öğretim görmeleri sağlanır.»

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 8 inci maddesinde de «Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.»

1593 sayılı Umumî Hıfzıssıhha Kanununun 161 inci maddesinde de «Kimsesiz çocukların altı yaşına kadar bakımlarının belediyelerce yapılacağı, altı yaşından sonra bu çocukların himayesi ve tahsil ettirilmeleri Maarif Vekaletince deruhte edilir.» denilmektedir.

Yine, 1593 sayılı Umumî Hıfzıssıhha Kanununun 158 inci maddesinde «Yedi yaşından aşağı olan metruk, öksüz veya babası ve anası hayatta çocukları gerek para ile ve gerek parasız kabul ederek bakan resmî ve hususî bütün müesseseler Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekaletinin murakabe ve teftişine bağlıdır.» şeklinde belirtilmektedir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın ziyaret ettikleri Keçiören'deki her iki (Gerek Sağlık Bakanlığının ve gerekse Çocuk Esirgeme Kurumuna ait) çocuk yuvalarının denetimleri, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına aittir.

Hal böyle iken, ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, ana ve çocuk sağlığı, tehlikeli hastalıklarla savaş, ferdin ve toplumun sağlığına zarar veren unsurlarla mücadele ederek nesillerin sağlıklı yetişme-

sini sağlamak amacı ile halkı aydınlatma, koruyucu hekimlik, eczacılık, tedavi kurumlarının, yani hastanelerin yönetimi, iyileştirilmesi gibi temel görevleri yanında, ayrıca; 309 maddeden oluşan 1593 sayılı Umumî Hıfzıssıhha Kanununun yarıdan fazla maddesinin Sağlık Bakanlığınca yerine getirilmesi gibi görevlerle oldukça yüklü iken, tıpla ilgisi olmayan, Millî Eğitim Bakanlığının yetiştirme yurtlarını da bünyesine almasını anlamlı bulmuyoruz.

Bu kurumda olduğu gibi, bu kurumlarda da, yani yetiştirme yurtlarında da, 12 Eylül 1980 öncesi birtakım arızalar, aksaklıklar olmuş olabilir; ama bu, kurumların bakanlık değiştirmesini gerektirmez. 6972 sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkındaki Kanunda yapılacak birkaç değişiklikle, iyi işlemediğinden şikâyet ettiğimiz illerdeki birlikler kaldırılabilir. Yerine, zeka, ruhsal ve bedensel arızalarına göre çocukları ilgili okullara yerleştirmek amacı ile açılmış bulunan illerdeki Millî Eğitim Müdürlüklerine bağlı, başkanı millî eğitim müdür yardımcısı statüsünde olan, Rehberlik ve Araştırma Merkezleri, bu çocukları yaşlarına göre yuvalara, koruyucu aile yanına, eğitilebilir durumlarına göre uygun olan okulların yanındaki yetiştirme yurtlarına ve özel eğitim kurumlarına, özel alt sınıflara veya okullara yerleştirebilirler. Esas görevleri de budur. Bu kurumlarda eğitim uzmanları, psikologlar, sosyologlar, sosyal hizmet uzmanları görev yapmaktadır. Bu kurumlarda çocukların durumlarını ölçen ölçme araçları Millî Eğitim Bakanlığınca sağlanmaktadır.

Kanun Tasarısı, illerde teşkilat kurulmasını gerektirmektedir. Bu, Hükümet politikasına aykırıdır. Kurumun sekiz bin personele ihtiyacı olduğu söylenmektedir. Oysa ki, Millî Eğitim Bakanlığı halen bu görevi 2 500 personelle yürütmektedir.

Korunmaya muhtaç çocukların eğitiminin özel eğitim alanında ihtisası gerektiren husus olması dolayısıyla, Millî Eğitim Bakanlığı her yıl bu kurumlarda görev yapan idareci ve öğretmenleri kurslara alarak yetiştirmektedir; ama bu yeterli değildir. Üniversitelerimizde bu alana uzman yetiştiren bölümler açılmıştır. Bu eğitim uzmanları yetişinceye kadar elbette zamana ihtiyaç vardır.

Döner sermaye ile çalışan atölyeleri bulunan bazı yetiştirme yurtlarında üretim yapılmakta, çocuklar da üretime katılmakta, bu yolla eğitilmektedirler.

Bu kurumlarda sosyal hizmet uzmanının yönetici olarak çalıştırılması düşünülüyorsa, bu yanlıştır. Zira, yurtta uygulanacak eğitim programını eğitimci tasdik eder ve uygulayabilir ancak. Millî Eğitim Bakanlığı konu ile doğrudan ilgilidir, ikinci yardımcı bir Bakanlık olarak geride bırakılamaz.

Korunmaya muhtaç çocuklardan 0 - 6 yaş grubu çocukların koruyucu bakım hizmetleri Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının koruyucu bakım hizmetlerini kapsamaktadır. 6 - 18 yaş grubu çocukların ise, bakım ve korunmalarının yanında, eğitilmeleri önem kazanmaktadır.

Tasarıda ayrıca; yaşlı refah hizmetleri, yetişkin sakatların bakım ve rehabilitasyonu, aile refah hizmetleri, maddî ve sosyal yoksulluk içinde olanları da kapsamı içine almaktadır. Niçin sadece yetişkin sakatların bakım ve rehabilitasyonu da, çocukların ve her yaştakilerinki değil?.. Niçin görme özürlü, işitme özürlü, ortopedik özürlü çocukların bakım ve rehabilitasyonları üstlenilmez?.. Millî Eğitim Bakanlığının yürüttüğü, bu hasta çocukların hem tedavilerinin yapılması hem de öğrenimlerinin sağlanması niye üstlenilmez?.. Bedensel sakatlıkları; görmez, işitmez durumları olan bu çocukların normal çocuklardan daha çok tedaviye ihtiyaçları vardır; fakat bu okullarda doktor bulmak kolay olmamaktadır.

Sosyal hizmetlerin etkili ve kapsamlı olarak bir bütün halinde belirli standartlarda uygulanmasını amaç edinen bu Kurum, bu Kanun Tasarısı ile niye bu çocukları da kapsamına almamaktadır?.. Bu Tasarıyı, Tasarıda öngörülen hizmetleri toplayıcı bulmamaktayız. Bu, hizmetlerde görülen aksaklıkları düzelten bir Tasarı değildir.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının koruyucu sağlık hizmetlerinden olan doğum öncesi ve sonrası koruyucu sağlık hizmetleri ile hastanelerdeki tedavi hizmetlerini çok iyi yapabilmelidir ki, sakat, görmez, işitmez, ruh sağlığı bozuk vatandaşlar yetişmesin. Bunun, «Yapmıyor» anlamında alınmamasını bilhassa rica ederim.

Tasarının 4 üncü maddesinin (b) fıkrasında, «Hizmet için gerekli personeli bu hizmete elverişli kişiler arasından seçmek, eğitmek, yetiştirmek.» denilmektedir. «Hizmete elverişli kişiler arasından seçmek» ne demektir? Bu hizmetler için üniversitenin özel eğitim programı uygulayan bölümleri vardır, Sosyal Hizmetler Yüksekokulu vardır; bu okullardan

mezun olanlar bu hizmetlerde görev alabilmektedir. Yeniden bu görevin elverişli kişileri olmaması gerekir.

Tasarıda malî hükümlerin her biri ayrı ayrı incelenmeye değer: Tekel, Spor - Toto, TRT, Millî Piyangonun kârlarından belirli miktarların bu Kuruma devredilmesi, o Kurum kanunlarında yer almamaktadır. Bu kanunlar teker teker tarafımdan incelenmiştir; üzerinde ayrıntılı bilgi vermek mümkündür. Bu Kanunda yer alması ile o kurumlardan bu paranın tahsil edilemeyeceği bilinmelidir. 6972 sayılı Kanunda, Millî Eğitim Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığının dışında, belediyelerin de korunmaya muhtaç çocuklar için fon ayıracağı zorunlu olduğu halde, belediyelerin, zarar ettiklerinden bu fonu ayıramadıklarını bilmekteyim.

Getirilen Kanun Tasarısının amaçlarında belirtilen hususlar, 1959 yılında çıkarılan 7355 sayılı Sosyal Hizmetler Enstitüsü Kurulmasına Dair Kanun ile 1963 yılında çıkarılan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapan 225 sayılı Kanunun (1/b) maddesinde aynen vardır; bu görevler bu Kanun ile de yürütülür. Aksaklık varsa, Sağlık Bakanlığı bu kanunlarda değişiklik yapmalıdır. Ayrıca, 6972 sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkındaki Kanunun bazı maddeleri değiştirildiği takdirde, hizmet, esas sahiplerine geçecek, Millî Eğitim Bakanlığı ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Hizmetleri Genel Müdürlüğü kendi görev alanlarında insiyatiflerini kullanabileceklerdir ve Devlete yeni bir teşkilat yükü getirmeden ilgili iki Bakanlık, illerdeki teşkilatlarıyla bu hizmeti daha iyi yürütebileceklerdir.

Sonuç olarak; Kanun Tasarısı, Anayasanın, «İnkılap Kanunlarının Korunması» başlığı altındaki 174 üncü maddesinde yer alan 430 sayılı Tevhidi Tedrisat, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile 1593 sayılı Umumî Hıfzıssıhha Kanunu dikkate alınmadan hazırlanmış bir Kanun Tasarısı olması dolayısıyla, geri alınması gerekmektedir.

Ayrıca, Atatürk'ün kurmuş olduğu Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu korunmalı, gerekirse bu Kurumun Tüzüğünde değişiklik yapılmalıdır.

Durumu saygılarımla sunarım efendim. (Alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Öztuş.

Sayın Aydar, buyurun efendim.

MEHMET AYDAR — Sayın Başkan, Danışma Meclisinin değerli üyeleri;

Yurdumuzda yaşayan kuşaklarla, gelecek kuşaklara çağımızın sorunları ile yoğrulmuş, ancak onları alt edebilecek bir sosyal anlayış içerisinde gidebilmenin kapılarını açan böyle bir Kanun Tasarısını Yüce Meclise sunanları alkışlıyorum.

Kanun Tasarısının genel gerekçesinde isabetle kaydedildiği üzere, çağımızın devleti, yaraları saran, insanlık için gerekli olan refahı sağlayandır. Sosyal refah devletinden hareket edildiği zaman, Türkiye gerçeği ile karşı karşıya kaldığımızda, yapılması lazım gelen kanunî düzenlemenin ne kadar isabetli olduğunu hemen takdir etmek gerekecektir.

Demin Sayın Öztuş'u dinlerken - beni bağışlasınlar - O'nun her kelimesinde ıstırap çeken yavrularımızın nasıl unutulmuş olduklarını anımsadım. Her şeyin bir ideali vardır; ama bu idealle beraber, gerçek, insanın karşısında bir heyula olarak dikilip kaldığı zaman artık onun mutlak surette çaresini bulmak lazım geldiğini de hatırlamak gerekir.

Değerli arkadaşlarım;

Size, temsilcisi bulunduğum ilde korumaya muhtaç çocukların geçmiş yıllar içerisinde çektiği acıyı, ıstırabı burada bir tablo olarak gözlerinizin önüne serersem, bu Kanun Tasarısının ne kadar gerekli olduğunu daha iyi izah etmiş olurdum; ancak hepinizin çok yakından izlediği bu kabil tablolara ışık tutacak, o karamsar yapıyı değiştirecek çağdaş, sosyal refah devlet anlayışı içerisinde problemleri eritebilecek güç ve kaynağı içinde taşıyan bu Kanun Tasarısı, her şeyden evvel merkezî idare ile mahallî idare çatışmasını ortadan kaldırıcı, merkezî idare içerisindeki konumlardaki dublikasyonu süratle bertaraf edici temel bir özellik taşımaktadır.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Devlet, gecikilmiş olan bir görevi yerine getirecek olan böyle bir Kanun Tasarısı içerisinde, Türkiye'nin öteden beri yine ıstırap kaynağı olan, ancak görünürde çok ciddi hizmet verdiği sanıldığı halde, son yıllarda Sayın Cumhurbaşkanımızın da çok yakından tespit edip, el koydukları Çocuk Esirgeme Kurumuna, o nadide emanete de hayatiyet vermektedir. Bunu böyle mütalaa etmek lazımdır. Bu Kanun, Çocuk Esirgeme Kurumunu ortadan kaldıran değil, ona daha güç katan bir Kanun Tasarısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuk Esirgeme Kurumu bir emanettir; Yüce Atatürk'ün Türk Milletine emanetidir. Bunu, bu Kanunî dayanakla daha güçlü hale getirmek ve onun bünyesinde yer alan bugün 13, 14 bin Türk evladına güvence sağlamak ve onun

yanına daha 13, 14 binlerce vatan evladını katmak için bir Kanun Tasarısıdır.

Kanun Tasarısının 4 üncü maddesine baktığımız zaman, getirilen görev ve bu görevi ifa edecek teşkilatla beraber, 13 üncü maddesinde yaratılmış olan kaynakların da gayet ciddî ve doyurucu olduğunu görmekteyiz.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Olayı, sosyal hizmet olayını, sadece sokağa terk edilmiş bir çocuğa bakmak anlamında almamak lazım. Sadece ekonomik güçlükler nedeniyle onları topluma kazandırabilecek gücü kendinde göremeyen ebeveynlerin bir yakarışı olarak görmemek lazım. Olaya, Türkiye genelinde, Türkiyenin sosyo - ekonomik gelişmesine ve kalkınmasına paralel olarak ortaya çıkmakta olan diğer ihtiyaçlar açısından da mütalaa etmek ve bakmak lazımdır. Bugün çalışan annelerin çektiği ıstırap, bugün yurt dışında çalışan işçi kardeşlerimizin yurtta bıraktıkları çocukları için çektikleri ıstırap, çağımızın sosyo - ekonomik yapısından kaynaklanan problemlerin birer yansımasıdır. Devlet elbette ki bunlar için de temel düzenlemeler getirecektir ve bu Kanun tasarısı bu temel düzenlemeyi de içine almaktadır.

Bu itibarla, sözü fazla uzatmadan tekrar ediyorum, bu Kanun Tasarısını hazırlayan tüm görevlilere ve Sayın Komisyonumuza en içten teşekkürlerimi bildiriyor ve saygılarımı arz ediyorum. (Alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Aydar.

Sayın Bilge, buyurun efendim.

NECİP BİLGE — Sayın Başkan, çok değerli arkadaşlar;

Anayasamızın 2 nci maddesinde belirtilen «Sosyal devlet» anlayışının bir icabı olarak, Sosyal Hizmetler Kanun Tasarısının getirilmiş olmasını takdirle karşılamak icap eder. Benden önce konuşan arkadaşlarım bu noktalar üzerinde durdular. Bendeniz bu Tasarı dolayısıyla başka bir konu üzerinde durmak istiyorum:

Komisyon, kendi Raporunda özel hukuk kurallarına göre çalışmakta olan bir tüzelkişinin varlığına özel bir yasa ile son vermenin doğru olmadığını oybirliğiyle kabul ettiğini belirtmektedir. Bu noktayı aynen okuyorum; «Tasarının geneli üzerinde yapılan görüşmelerde, Tasarıda mevcut Çocuk Esirgeme Kurumunun varlığına ve işleyişine son verilmesiyle ilgili hükümler üzerinde durmuştur. Bir özel hukuk tüzelkişiliğinin varlığına yasa ile son vermenin, hukukun temel ve genel ilkelerine aykırı olduğu hususu Komisyonumuzca da oybirliğiyle de kabul edilmiştir.» demektedir. Komisyon, «Hukukun temel ve genel ilkelerine uygun düşmez, ona aykırı düşer, özel hukuk tüzelkişiliğinin varlığına bir yasa ile son vermek.» diyor; bendeniz bir nokta daha ilâve edeyim; o da şudur: Anayasamızın 33 üncü maddesi hükümlerine göre, derneklerin varlıklarına yasa ile son vermek aykırı olacaktır; yani sadece hukukun temel ilkesi değil, Anayasamızın 33 üncü maddesi dahi özel hukuk tüzelkişilerinin varlıklarına bir yasa ile son verilemeyeceğini ifade eder niteliktedir. Gerçi bunu açıkça söylemiyor; ama özel hukuk tüzelkişilerinin varlıklarına nasıl son verileceğinin veya onların varlıklarının nasıl son bulacağını açıkça ifade etmek suretiyle bunu belirtmiş olmaktadır. 33 üncü maddenin baş taraflarını okumuyorum, ondan sonra şunu söylüyor; «Dernekler, kanunun öngördüğü hallerde hâkim kararıyla kapatılabilir. Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, millî güvenliğin, millî egemenliğin, kamu düzeninin, başkalarının hak ve hürriyetlerinin korunması ve suçların önlenmesi bakımlarından gecikilmesinde sakınca bulunan hallerde, hâkim kararına kadar kanunen yetkili kılınan merciin emriyle faaliyetten alıkonulabilir.» diyor. Hâkim karar verir, fakat gecikmesinde sakınca olan hal varsa, yine kapatılmaz, sadece faaliyetten alıkonulabilir, yetkili makamın emriyle. Mesele valilik tarafından, İçişleri Bakanlığı tarafından, ancak faaliyetten alıkonulabilir. Böyle olduğuna göre, bir yasa ile son vermek, sadece hukukun genel ilkelerine değil, Anayasamızın şu hükmüne de aykırı bulunmaktadır.

Yalnız, bendeniz Komisyonla şu bakımdan aynı noktada birleşemiyorum; ilk cümlesi gayet yerinde, fakat sonradan diyor ki, «Millî Güvenlik Konseyinin 51 sayılı Kararıyla son bulmuştur, Çocuk Esirgeme Kurulunun varlığı.» Ben o kanıda değilim, çünkü 5 Mayıs 1981 tarihinde verilen 51 sayılı Kararın metni şöyledir;

«1. Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunun Tüzüğü gereğince kurulmuş bulunan Genel Merkezi, il merkezleri, ilçelerdeki ile bucak ve köylerdeki kolları feshedilmiştir.» Yani Çocuk Esirgeme Kurumu dernek olarak feshedilmiş değil, onların Genel Merkez Teşkilatı, il teşkilatı, ilçe merkezleri, bucak ve köylerdeki kadroları feshedilmiş bulunmaktadır. Eğer Konseyin kararında Çocuk Esirgeme Kurumunun tüzelkişi olarak varlığına son verilmesi düşünülmüş olsaydı, bu kadar uzatmaya lüzum yoktu;

«Çocuk Esirgeme Kurumu feshedilmiştir.» derdi. Ne diyor; bir daha okuyorum: «Tüzüğü gereğince kurulmuş olan Genel Merkezi, il merkezleri, ilçelerdeki ile bucak ve köylerdeki kadroları feshedilmiştir.» diyor. Daha da var; 2. numarada şöyle diyor;

«2. Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunun feshedilmiş örgütleri yeniden oluşturuluncaya kadar, Kurumun bütün hizmetleri ve görevleri Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca teşkil edilecek heyetler veya atanacak kişiler tarafından yürütülür. Feshedilen örgütlerde başarılı hizmet vermiş yöneticilerin yeniden görevlendirilmesi mümkündür.»

Bu 2 nci madde de gösteriyor ki, Çocuk Esirgeme Kurumu feshedilmiş değil, sadece örgütler feshedilmiştir ve bu hususta Çocuk Esirgeme Kurumuna verilmiş olan görevlerin yürütülmesi de muvakkat olarak, geçici olarak Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına verilmiştir. Sağlık Bakanlığı, Tüzüğü gereğince bu işleri yapmak için lazım gelen neyse, onları yapacaktır. O halde burada Sağlık Bakanlığı âdeta bir kayyumdur; Çocuk Esirgeme Kurumunun işlerini yürütmekle görevli, yükümlü olan bir kayyum niteliğindedir, yoksa Çocuk Esirgeme Kurumu feshedilmiş değildir. Feshedilmiş olsaydı, hemen tasfiye cihetine gidilirdi. Burada tasfiye ciheti söz konusu değil, işlerin yürütülmesi söz konusu. Millî Güvenlik Konseyinin 51 sayılı Kararının 3 üncü bendinde şöyle denilmektedir:

«3. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, Kurum hizmetlerinin amacına uygun ve verimli bir şekilde yapılabilmesi için, Tüzük değişikliği dahil olmak üzere her türlü tedbiri alır ve kurumu ilgili Bakanlık Müfettişlerince teftiş ettirebilir. Mahallî Sıkıyönetim Komutanlıkları ve valiliklerle işbirliği yapar.» Demek ki, varlık hâlâ devam ediyor. Varlık devam ediyor ki, Sağlık Bakanlığına onları icabında müfettişleri vasıtasıyla teftiş ettirme yetkisi verilmiştir ve ayrıca tüzük değişikliği dahil her türlü işlemlerini yürütme görevi verilmiştir. Tüzük yapılacaktır; Sağlık Bakanlığına bunun verilmiş olmasının bir sebebi şudur: Yine Komisyon raporunda belirtildiği üzere, Çocuk Esirgeme Kurumu, Kızılay ve ona benzer bazı kurumların tüzükleri Bakanlar Kurulunca hazırlanır. O halde Sağlık Bakanlığı tüzük değişikliğini hazırlayıp Bakanlar Kuruluna sevk edecektir. Yeniden çalışmasını ne şekilde öngörüyorsa, ona göre bir tüzük hazırlamak üzere, gerekli çalışmaları yapacak ve bunu Bakanlar Kuruluna götürüp Bakanlar Kurulundan bu kurumun, yani Çocuk Esirgeme Kurumunun yeni tüzüğünü ortaya çıkaracaktır; yoksa onu dağıtacak değil.

Nihayet, «Adı geçen Bakanlık en kısa zamanda bu Kurumun organlarının tüzük hükümlerine göre oluşturulacak faydalı hizmetler vermesini sağlar. «Yine tüzük değişikliği dahil, her türlü işlemlerini yapacak, yeni tüzük getirecek ve o tüzük hükümlerine göre de o Çocuk Esirgeme Kurumunun faydalı olan organlarının hizmetlerini yapmasına imkân sağlayacak. Halbuki bu, kanımca ters anlaşılmıştır.

Komisyonun Raporunda deniyor ki, «Ancak Çocuk Esirgeme Kurumunun 1630 sayılı Dernekler Kanununun 59 uncu maddesine göre tüzüğü Bakanlar Kurulunca onaylanmış ayrıcalıklı bir kurum olduğundan, bir kuruluş olduğundan...» Evet, ayrıcalıklı bir kuruluş; ama tüzük ortadan kalkmış değil. Tüzüğü değiştirmek üzere, Bakanlar Kuruluna, Millî Güvenlik Konseyi Kararı yetki veriyor. Zaten 59 uncu madde de onu amir bulunmaktadır. Buna göre, yeni bir tüzük hazırlanacak, belki bazı değişiklikleri olacak, ona göre de yeniden devam edecektir.

Ayrıca «4.5.1981 tarih ve 51 sayılı Millî Güvenlik Konseyi Kararıyla anılan Kurumun tüm, «örgüt ve organları feshedilerek...» Kurumun kendisi feshedilmemiş, bazı organları feshedilmiş; il teşkilatı, ilçe teşkilatı vesaire feshedilmiş. Binaenaleyh, Kurumun kendisi nazari olarak ortada mevcuttur. Onu daha iyi işler hale getirmek için gerekli tedbiri almak üzere Sağlık Bakanlığına yetki verilmiş bulunmakta; fakat Sağlık Bakanlığı kendisine düşen görevi yapmıyor da, yeni bir tasarı hazırlamak suretiyle yola çıkıyor.

O Tasarının hazırlanması gayet yerinde, onu takdir etmek lazım; tebrik ederim; ama onun içerisinde Çocuk Esirgeme Kurumunun varlığına son verip onu kurulacak olan yeni kurumun içerisinde eritmek doğru değildir. Bu, Kanunla bir özel hukuk tüzelkişisinin varlığına son vermek olur. Bu ise, Anayasamızın 33 üncü maddesine aykırı bulunmaktadır.

Bu itibarladır ki, bu Tasarının bu bakımlardan yeniden oluşturulması ve bilhassa Çocuk Esirgeme Kurumunun varlığına ilişkin olan maddelerin yeniden gözden geçirilmesi gerektiği kanısındayım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bilge.

Sayın Gözübüyük, Sayın Bayer, Sayın Parlak, maalesef söz veremeyeceğim. Çünkü söz kaydı yaptığım zaman defaatle «söz isteyen sayın üye?...» diye

arz ettim; fakat istemediniz. Ancak maddeler üzerinde görüşlerinizi ifade edebilirsiniz.

Sayın Komisyonun konuşmacı üyelerce cevabı... Buyurun Sayın Güray.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Sayın Başkan, saygıdeğer üyeler;

Sayın arkadaşımız Öztuş, bizim huzurunuzda açıklamak istediğimiz birçok hususu dile getirdiği için kendilerine teşekkür ederiz. Sayın Aydar'a teşekkür ederiz. Kendisinden feyiz aldığım Sayın Hocam Bilge'ye teşekkür ederiz. Ancak bu konunun, Sayın Hocamızın ileri sürdüğü hususun burada tartışma konusu edileceğini tabiatiyle biz de umuyorduk.

Önce şu hususu açıklamak isterim: Çocuk Esirgeme Kurumu nevi şahsına münhasır bir müessesedir. Yani, Sayın Hocamız da belirttiği gibi, 1630 sayılı Dernekler Kanununun 59 uncu maddesi kendisine bir ayrıcalık tanımıştır. Bu ayrıcalıkları nedeniyle bildiğimiz, hukukun kabul ettiği özel hukuk kuruluşlarından derneklere pek benzememektedir. Nitekim, bunun tüzüğü özel bir statüye tabi tutulmuş, Bakanlar Kurulunun yapması şeklinde değil de, tüzüğün Bakanlar Kurulunca onaylanması şeklinde bir müessese bir işlerlik kazandırılmıştır.

Çocuk Esirgeme Kurumu, 1921 yılında Atatürk' ümüzün emirleriyle kurulmuş ve çok ulvi maksatlarla himaye amacıyla meydana getirilmiştir; ama ne yazık ki, geçen 60 yıl içerisinde Çocuk Esirgeme Kurumu, kaynakları da belirlendiği halde 900 çocuğa hizmet verebilmiştir. O 900 çocuğa verebildiği hizmetin ne derece yararlı olduğunu da hepimiz bilmekteyiz. 1921 yılında kurulan Çocuk Esirgeme Kurumu, kaynakları belli, gelirleri de belli olmasına rağmen, bugüne kadar binlerce çocuğa hizmet vermesi gerekirdi. Maalesef büyük ihmallere uğramıştır. Bu büyük ihmallerin arkasında en çok ihmal edilen de korunmaya muhtaç çocuklarımızdır.

Yüce huzurlarınızda bu hususu Çocuk Mahkemeleri Kanununun ilgası nedeniyle dile getirmiştim. Benim üzerinde önemle durduğum konulardan birisidir. Maalesef bugün 1,5 milyona yakın korunmaya muhtaç çocuk sokaklarda gezerken Çocuk Esirgeme Kurumu kendisine birçok gayri menkul, menkul ve para tevdi edildiği, hibe edildiği halde yeni bir yatırım sahası yapmamış ve bunları dahi böylece atıl bırakmıştır.

O nedenle Millî Güvenlik Konseyi 4.5.1981 tarihinde, Sayın Hocamın da belirttikleri 51 sayılı Kararıyla Çocuk Esirgeme Kurumunun genel merkezi, il merkezi ve diğer bütün teşkilatlarını feshetmiştir. «Feshetme» kelimesi, Sayın Hocamızın da bizlere öğrettiği gibi, bu kuruluşu tamamen ortadan kaldırmak amacını güder. Bir kuruluşun genel merkezi feshedilirse, kalbi çıkartılırsa geride hiçbir şey kalmaz. O bakımdan, biz bu kuruluşun feshedildiğini kabul ediyoruz.

Ancak, Sayın Hocamın belirttiği gibi, feshedilen bir kuruluş için kesin ibare kullanılıp «feshedildi» şeklinde cümleyi bitirseler idi, o anda Çocuk Esirgeme Kurumu muattal hale gelirdi, herhangi bir kimsenin kayyımlığı altına alınmazdı, alınamazdı ve de böylece az da olsa gördüğü hizmetler akim kalırdı. O nedenle de, feshedildikten sonra yeni bir düzenleme yapılıncaya kadar, yani bugünkü Tasarı huzurunuza gelinceye kadar Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının kayyımlığına terk edilmiştir. Her derneğin, her müessesenin feshinde olağan olan bir yoldur.

Bu kayyımlık altında bir taraftan Kurumun işlerliği, görevi yürütülürken, diğer taraftan da Tasarı hazırlanmış, yüce huzurlarınıza gelmiştir.

Feshedilen bu Kurumumuz için bundan sonra yapılacak olan iş, yeni bir düzenlemeye kalmıştır. Bu düzenleme yapılmıştır. Ancak, feshedilmesine rağmen, Ulu Önderimizin bu ismi vermesi nedeniyle bu isimle Türkiye'de tanınması nedeniyle biz bu isme duyduğumuz saygı nedeniyle yeni Tasarımıza bunu da aldık, bunu da muhafaza ettik. Ata'mızın anısını yaşattık, ve emirlerini de yerine getirmiş olduk.

Bu haliyle bu Kurumun yürümesi mümkün değildi ve feshedildiği konusunda bizim herhangi bir şüphemiz yoktur.

Bugün bu müesseseye dahil edilen yan kuruluşlar ve hepsi, tümüyle birlikte personel sayısı 8 bine ulaşmaktadır. Oysa ki, bizim 8 bin personele ihtiyacımız olduğu şeklinde bir görüşümüz mevcut bulunmamaktadır.

Bunun yanında Millî Eğitim Bakanlığının sosyal transferlerdeki harcamaları bir milyarı aşmaktadır. Bu kuruluşla bunun tamamen ilgisi olmadığını da açıklamak isterim.

Sayın Başkan, saygıdeğer üyeler;

Kanımca, anarşinin kökeninde Türkiye'deki 1,5 - 2 milyon, asgarî bir ölçü olarak gösterilen bu rakamdaki korunmaya muhtaç çocuğun sokaklarda bırakılması yatmaktadır. 1,5 - 2 milyon kadar bu çocuk-

lar her gün sokaklarda, herhangi bir barınak bulunup oraya tevdi edilmeksizin, herhangi bir eğitim imkânına kavuşmaksızın yaşantılarını sürdürdüklerinden, dünün küçükleri zaman gelmiş büyümüş, alim olacakları yerde zalim olmuşlardır. Biz, Çocuk Esirgeme Kurumuna sağladığımız yılda 7,5 milyarlık veyahut 10 milyar civarındaki bu gelirler ile her yıl yeni yetiştirme yurtları, yeni Çocuk Esirgeme Kurumuna ait yuvalar yapmak suretiyle Türkiye'deki bütün çocukları kapsamına alacak ve onlara eğitim öğretim yaptıracak müesseseler kurulmasını amaçlamaktayız. Benden daha eskileri çok iyi bilirler ki; Çocuk Esirgeme Kurumu diğer iki müessese ile birlikte Türkiye'deki bütün kurban derilerine vesair gelirlere sahip olmasına rağmen, bugüne kadar umulan gelişmeyi gösterememiştir. Bu Tasarı ile yeni bir müessese kurmayı amaçlamaktayız ve her şeyden önce, terk edilmiş, barınaksız kalmış ve ebeveynleri olmasına rağmen, yaşadıkları ortam itibariyle suça itili bir şekilde yaşantılarını sürdüren çocuklara el atmanın heyecanını yaşıyoruz.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Güray.

Sayın Bakan, ilave edeceğiniz bir konu var mı efendim?

HAMZA EROĞLU — Sayın Başkanım, soru sorabilir miyim?

BAŞKAN — Soruya sıra gelecek efendim; hayhay.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI KAYA KILIÇTURGAY — Sayın Başkan, kısaca arz etmek istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim; hay hay.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI KAYA KILIÇTURGAY — Sayın Başkan, Danışma Meclisinin sayın üyeleri;

Önce, Tasarımıza öncelikle görüşülmesi kararı aldıkları için Genel Kurula Hükümet adına teşekkürlerimi ve şükranlarımı arz etmek istiyorum. Biz inanıyoruz ki; bu Tasarı kanunlaştığı takdirde sosyal hizmetler alanındaki dağınıklık, başıboşluk büyük bir ölçüde ortadan kaldırılacak, hizmetlere etkinlik getirilecek ve daha da önemlisi, bu hizmetlerin denetimine etkinlik getirilecek ve sadece bu hizmetler sözde bırakılmayarak bir malî destek altına alınmış olacaktır.

Sayın konuşmacılara da ben ayrıca teşekkür etmek istiyorum; konu ortaya kondu ve sanıyorum büyük ölçüde cevaplandırıldı. Yalnız Sayın Öztuş'un dokunduğu bir iki nokta var. Onlara izninizle kısaca cevap arz etmek istiyorum.

Önce Cumhuriyetin ilanından sonra Bakanlığımız sadece sağlık hizmetlerinden sorumlu bir bakanlık olarak kurulmamış, Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti olarak 3 numaralı kanunla kurulmuştur. Bu bakımdan, sağlık hizmetlerinin yanında sosyal hizmetler, Bakanlığımızın kuruluşundan bu yana bu hizmetlerin ayrılmaz bir parçası olmuştur. Bu bakımdan bu hizmetleri, Bakanlığımızın hizmet alanında düşünmediğimizi kendilerine arz etmek istiyorum.

Eğitim konusundaki maruzatım şu olacaktır : Korunmaya muhtaç çocukların bakım ve korunmalarında eğitim kavramının varlığı kaçınılmazdır; ancak burada temelde ihtiyaç duyulan eğitim türü informal eğitim anlayışıdır. Yani, aile, mesleksel tecrübe ve en geniş anlamda sosyal çevre içinde insanların gelişimini sağlayan sosyal yaşam için gerekli tutum, davranış, değer yargıları, alışkanlıklar ve tecrübelerin edinildiği bir süreci ifade eden eğitim biçimi ağırlık kazanmaktadır. Bu tür eğitim ihtiyacının ise, mutlaka Millî Eğitim Bakanlığınca yerine getirilmesi söz konusu olmamalıdır; çünkü informal eğitim daha çok Millî Eğitim Bakanlığının sorumluluğunda oluşturulması düşünülen formal eğitimden ayrı bir özellik göstermektedir. Zaten korunmaya muhtaç çocukların, formal eğitimlerinin ailesi olan, diğer çocuklarda olduğu gibi, örgün eğitim sistemi içinde yerine getirileceği açık bir husustur. Bu nedenle korunmaya muhtaç çocukların Sosyal Hizmetler Kurumunun sorumluluğunda olması tevhidi tedrisat anlayışına da ters düşmemektedir. Ayrıca 0 - 3 yaş arası esas itibariyle eğitim dışında kalmaktadır.

Sayın Bilge Anayasanın 33 üncü maddesine dayanarak özel hukuk anlayışı içinde tüzelkişiliği olan bu müessesesinin feshedilmeyeceği konusuna dokundular. Bu konuya Komisyon Sözcüsü arkadaşımız cevap verdiler. Aynı görüşe katıldığımı arz etmek istiyorum. Bir paragrafı da yüksek izninizle sadece hatırlatmak için okumak istiyorum :

«Kuruluş amaç ve şartlarını kaybeden yahut kanunun öngördüğü yükümlülükleri yerine getiremeyen dernekler, kendiliğinden dağılmış sayılır.»

Arz ederim. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Sorulara sıra geldi. Soru sormak isteyen sayın üye var mı?...

Sayın Eroğlu, Sayın Erginay, Sayın Bayer, Sayın Kurtoğlu, Sayın Kırcalı söz aldılar.

Başka soru sormak isteyen sayın üye var mı?... Sayın Bilge de söz aldılar.

Soru sormak isteyen sayın üyeler bu kadar.

Sayın Eroğlu, buyurun efendim.

HAMZA EROĞLU — Sayın Başkanım;

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Bütçesi görüşülürken birçok hekim arkadaşlarımdan işitmiştim ve şu anda burada bulunmayan çok Muhterem Arkadaşımız Profesör Siyami Ersek de, bir konuşması sırasında bana şunları söyledi.

«Bizim Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bütçemizde ayrılan tahsisat, diğer ülkelerle mukayese edilemeyecek derecede azdır, bu hizmeti görebilecek güçte değildir.» Çok Saygıdeğer arkadaşım hemen ilave ettiler; «Kişi başına düşen sağlık hizmeti de yine çok azdır» diye ifade ettiler.

Şimdi bu müşahededen sonra bir soru aklıma geldi. Gerek Raporda ve gerekse Sayın Komisyon Sözcüsünün açıklamalarında «1,5 milyonu bulan korunmaya muhtaç çocuklar vardır» dediler. Yalnız korunmaya muhtaç çocuklar değil, muhtaç yaşlılar ve sakatlar da var, kanunun kapsamına girmektedir. Bu kadar geniş ve şümullü bir ödeneği bir bütçeden nasıl karşılayacağız?.

Sayın Komisyon Sözcüsü Çocuk Esirgeme Kurumunun varlıklarından ve gelirlerinden bahsettiler. Bir zamanlar, çok uzun yıllar önce 1964 - 1968 yıllarında, bu Kurumda çalışan ve Kurum İkinci Başkanlığını yapan bir arkadaşınız olarak ifade edeyim; bu gelirler, büyük gelirler değildir. Fitre ve zekât olarak ve kurban derilerinden alınan gelirlerin aslan payını Türk Hava Kurumu alır, gerisini Çocuk Esirgeme Kurumu ile Kızılay paylaşırlar. Bunun yanı sıra menkulleri değil, gayrî menkulleri de çok sınırlıdır. Türkiye'nin birkaç ilindeki çocuk yuvalarıyla Ankara'da Anafartalar'da gelir getiren bir çarşısı ve Kızılay'da da bugün Öğretmenler Bankasının kirasında bulunan bir yeri vardır; gelirleri de çok sınırlıdır.

Çocuk Esirgeme Kurumu bu kıt gelirleriyle ancak üç bine yakın bir çocuğu barındırabilmiştir, hizmeti daha rasyonel bir şekilde yapamamasının nedeni maalesef politikacıların aşırı ihtiraslarına kurban gitmiş olmasındandır. Rasyonel bir şekilde bu Kurum hizmet verememiştir; ancak sorumun dayanağı şu olacaktır. Çocuk Esirgeme Kurumunun gerek gayrî menkulleri ve gerekse ondan sağlanan gelirler çok sınırlı olmasına karşılık, bu kadar muazzam bir hizmeti karşılamak için Sayın Bakanımız, Bakanlığının Bütçesiyle bu kadar geniş bir hizmeti nasıl karşılayacaktır?.. Bunu, büyük ölçüde bu grupla ve bu müesseseyle ilgili bir kişi olarak, bir vatandaş olarak merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Eroğlu.

HAMZA EROĞLU — Efendim; sorum uzun olduğu için özür de dilerim; ama bu açıklamayı yapmaya mecburdum.

BAŞKAN — Peki, teşekkür ederim Sayın Eroğlu.

Evet, şimdi altı sayın üye soru soracaklar; Sayın Komisyon, sorulara tek tek mi cevap vermek istersiniz, yoksa...

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Sayın Başkanım, tek tek cevap vermeye çalışacağız; karışabilir. Arkadaşlarımızı tatmin bakımından tek tek cevap vermeyi uygun görüyoruz.

BAŞKAN —Hay hay, tek tek cevap verin, buyurun efendim.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Sayın Hocamızın sorularına teşekkür ediyoruz; kaynaklarını belirtme imkânı verdiler.

1982 rakamlarına göre, Genel Bütçeden 5 milyar lira ve Tasarımızın 15 inci maddesinde belirttiğimiz şekilde, 13 üncü maddesinde belirttiğimiz kaynaklardan da 7 milyar lira gelir sağlamayı hedefliyoruz. Bu 13 üncü madde geldiğinde, Sayın Hocamızı herhalde tatmin etmiş olacağız.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Güray.

Sayın Erginay, buyurun efendim.

AKİF ERGİNAY — Sayın Başkan, sorum şudur :

Çocuk Esirgeme Kurumu, bir dernek olması bakımından Tasarıda feshedilmesi, Sayın Bilge'nin de belirttiği gibi, Anayasaya ve hatta diğer 1630 sayılı Kanuna aykırıdır. Acaba, bu Tasarı hazırlanırken veya daha sonra Çocuk Esirgeme Kurumu ile temas edilmiş midir?...

Şunu kastediyorum : Belki böyle bir kanun çıkarsa kendilerinin, kendi kendilerini feshetmek suretiyle buraya dahil edilmeleri mümkündür ve hukuku da kurtarmış oluruz; ama böyle resen bir derneğin ortadan kaldırılması, kuşkusuz hukuka aykı-

rıdır. Eğer böyle bir görüşme varsa, acaba ne netice alınmıştır?... Bunu sormak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Erginay.

Buyurun Sayın Güray.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Sayın Başkanım, deminki açıklamamda herhalde unuttum; o bakımdan Sayın Hocamıza şimdi cevap veriyorum.

Çocuk Esirgeme Kurumu Başkanı aramızda bulunmaktadır. Bütün toplantılara kendisi katılmıştır.

Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Merkez Yönetim Kurulu, 22.10.1981 tarihinde Çocuk Esirgeme Kurumu görevlerinin, kamu yönetimi sistemi içinde resmî yapıya sahip bir kuruluşca yerine getirilmesine oybirliği ile karar vermiş ve bize bu imkânı tanımıştır.

Arz ederim.

AKİF ERGİNAY — Dernek feshedildi mi efendim?.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Dernek münfesihtir efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Güray.

Sayın Bayer, buyurun efendim.

MUHSİN ZEKÂİ BAYER — Efendim, Sayın Sözcü verdiği rakamlarda aynen, «Çocuk Esirgeme Kurumunun, 900 çocuğa bakan 8 bin personeli bulunduğunu» söyledi.

Şimdi, acaba 900 çocuğa 8 bin personel nasıl olabilir; bunu öğrenmek istiyorum. Bir.

İkincisi, biz bu Kanun Tasarısını görüşürken Çocuk Esirgeme Kurumu konusu diğer mühim bir konunun yanında almıyoruz. Halbuki, bu Kanun Tasarısı yaşlı hizmetliler; yani huzurevinde bakılması imkânsız olan yaşlı hizmetlilerle ilgilidir.

Şimdi Sayın Sözcü diyor ki, «7.5 milyar lira, yalnız çocukların bakımına gidecektir.» Onlar ne olacaktır?.

Sorularım bu kadardır, teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bayer.

Buyurun Sayın Güray.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Sayın Başkanım, Tasarı bir bütünlük arz etmektedir. Biz, bunu bölmüyoruz. Sadece, münakaşa, biraz Çocuk Esirgeme Kurumu üzerinde geliştiğinden, belki diğerlerini iyi ifade etmemiş olabilirim. O bakımdan, gelirler hepsini kapsamaktadır.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Kurtoğlu, buyurun efendim.

SERDA KURTOĞLU — Efendim, ben Komisyondan yine aynı konuda bir sual sormak istiyorum; Çocuk Esirgeme Kurumunun akibeti hususunda bir sual sormak istedim.

Hükümet Tasarısının 29 uncu maddesinde, «Çocuk Esirgeme Kurumu bünyesinde faaliyetini sürdürecek olan Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunun işleyişine son verilmiştir» deniyor... İşleyişine son verilmiş. «51 sayılı Kararla da organları feshedilmiş» deniyor.

O halde, ortada «İşleyişine son verilmiş ve organları kalmamış» bir tüzelkişilik var. Acaba, bu kanunî istibdal değil midir; yani kanunî konversiyon değil midir?... Kanun hükmüyle bir derneğin özel hukuk statüsünden çıkartılıp resmî hukuk statüsüne sokulması değil midir ve Tasarının 29 uncu maddeyi takip eden maddelerinde; yani «Personeli de kullanılır, resmiyete kalbolur, teşkilatı resmiyete kalbolur, mallar da resmiyete kalbolur» şeklindeki maddelerle; bu görüş, dernek tasfiye etmeseydi dahi müdafaa edilemez mi idi diye Komisyon ve Hükümetten soruyorum. Hukuka aykırılık var mıdır, yok mudur; münakaşa ediliyor da, onun için bu suali tevcih ettim efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kurtoğlu.

Buyurun Sayın Güray.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Sayın Başkanım, 29 uncu maddeye geldiğimizde herhalde daha detaylı şekilde açıklama fırsatı bulacağız.

Derneğin, suijenerist mahiyet arz eden bu derneğin kayyumluk altındaki işlerliğine son veriliyor ve yeni bir statüye kavuşturuluyor.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Kırcalı, buyurun efendim.

SÜLEYMAN SIRRI KIRCALI — Efendim, zannediyorum ben de Sayın Kurtoğlu'na yakın soracağım; çünkü konuşmalarını dinleyemedim, pek anlayamadım. Bana göre, ben şu soruyu sormak isterim. Yapılan işin meşruluğunu tespit sadedinde bu soruyu sormak istiyorum.

Bu kuruluşun, bugün dernek olarak herhangi bir sahibi var mıdır?... Yani, biz bu kuruluşa, bu ayrıcalıklı kuruluşa, derneğe sahibiz; idare ediyoruz diyen var mıdır demek istiyorum önce. Eğer varsa, o zaman Anayasaya aykırılık vesaire iddiaları tartışılabilir, belki haklı olur; yoksa bu kurum bugün, eğer böyle bir kişi yoksa, feshedecek kişi olmadığına göre bizatihi münfesih hale gelmiştir. Büyük Ata'nın verdiği ismi kullanmayı, liyakatsizlik yaparak yitirmiş bulunmaktadır bu Kurum. İstediği kadar bu konuda dernekler kurulabilir, yani çocukları koruma konusunda. Zannediyorum bunu önleyen bir hüküm yoktur; ama bir tek şey yapamaz, «Çocuk Esirgeme Kurumu» ismini kullanamaz. Kanım bu istikamettedir, bu doğru mudur; bu hususta soru sormak istiyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kırcalı.

Buyurun Sayın Güray.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Sayın Başkanım, Sayın Kırcalı'nın belirttikleri hususa şu şekilde cevap vermek isterim.

Biraz önce de bahsetmiştim, Çocuk Esirgeme Kurumu 51 sayılı Millî Güvenlik Konseyi Kararının 1 inci maddesine göre feshedilmişti. Feshedilen bir müesseseden sonra ya mahkemeye gidilir, bir kayyum tayini istenir veyahut da fesheden organ kendisi kayyumu tayin eder.

Bu Kararın 2 nci maddesinde, Çocuk Esirgeme Kurumunun, yeni müessese oluşturuncaya kadar kayyumluğu Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına verilmiştir. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, teşkil edilecek heyetler veya atanacak kişiler tarafından bu örgütün yürütülmesi gerektiği yetkisiyle donatılmıştır. O nedenle de Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, feshedildiği tarihten bugüne kadar Kurumun her türlü işlerliğini sağlamış, her türlü personelini atama, yürütme ve organize işlerini üzerine almıştır.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Güray.

Sayın Bilge, buyurun efendim.

NECİP BİLGE — Sayın Başkan, iki sorum var.

«Kurumun münfesih olduğunu» ifade ettiler. Bu «Münfesih» tabiri sadece Sağlık İşleri Komisyonunun metninde vardır; Hükümet Tasarısında, Millî Eğitim Komisyonu Raporunda yoktur; oralarda yoktur. Bu nasıl izah edilecektir?...

İkincisi, «Çocuk Esirgeme Kurumunun iyi çalışmadığı» söylendi; uzun senelerden beri sadece 900 çocuğa baktığını, daha fazlasını yapabileceği halde iyi çalışmadı dendi. Acaba bunda sadece ve sadece Çocuk Esirgeme Kurumu mu sorumludur, yoksa onu denetleyecek makamın hiçbir sorumluluğu yok mudur?... Bunu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bilge.

Buyurun Sayın Güray.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Sayın Başkanım; Yüce Meclisin seçmiş olduğu Komisyonumuz, Hükümetten gelen tasarılardaki metin ile veyahut verilen tekliflerdeki metin ile bağlı değildir. Biz kendi görüşümüze göre, «Münfesih» kelimesini Komisyon olarak uygun gördük ve hukukî anlamda bunu buraya koyduk. Bu, bizim görüşümüzdür; ittifakla kabul ettiğimiz bir hususdur. Bundan dolayı da kınanmamız gerekmeyeceği kanısındayım; arz ederim.

İkincisi, bu Kurumun bütün organları zaman içinde görevlerini yapmışlardır, yaptıklarını iddia etmişlerdir. Muhakkak ki denetilmiştir, denetçiler de gereken yapmışlardır. Ancak, yine de 60 yılda bu hale gelmiştir, biz bu halini biliyoruz Komisyon olarak.

Bu kadar arz edebiliyorum, saygılarımla.

BAŞKAN — Değerli üyeler, Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır. Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birinci maddeyi okutuyorum.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanun Tasarısı

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunla, sosyal yardım ve hizmetlere ilişkin esasları tespit etmek, hizmetlerin etkili ve kapsamlı olarak bir bütün halinde ve belirli standartlarda uygulanmasını sağlamak amacıyla, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı kamu tüzelkişiliğine sahip, katma bütçeli Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kurulmuştur.

Kurumun Merkezi Ankara'dadır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?... Sayın Parlak. Başka söz isteyen sayın üye?.. Yok.

Sayın Parlak, buyurun efendim.

EVLİYA PARLAK — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Görüşmeye başladığımız bu Kanun Tasarısının birinci maddesini oluşturan amaç maddesiyle de ve gerekçesini okuduğumuzda da anlıyoruz ki, bu maddenin gerekçesinden de anlaşıldığı üzere, Kanun geçmişteki sosyal hizmetlerdeki bir koordinesizlik, organizesizlik ve bunun sonucunda meydana gelen aksamaları gidermeyi amaçlamaktadır.

Daha önce konuşan arkadaşlarımızın ifade ettikleri gibi, mutlaka köklü bir düzenlemenin bu sahada getirilmesi gereklidir. Özellikle Kanunun iki önemli amacı burada yenilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Birincisi, değerli arkadaşlarımızın hukukî açıdan değindikleri Çocuk Esirgeme Kurumunun bir noktada feshedilerek, devlet dairesi halinde oluşturulmasıdır. Bana göre, kişisel düşüncem odur ki, sosyal hizmetlerin tümünü gerçekleştirmek Anayasamızın da ilgili maddelerinde ifade edildiği gibi, devletin görevidir; ancak devlet bu görevi yaparken bağlı olacağı maddî gelirler büyük çapta önem kazanmaktadır. Hukukî yönü tartışılmaya değer ve herhalde yeri geldikçe tartışılacaktır; ancak böyle bir sosyal hizmetler kurumunu 50-60 seneden sonra tümüyle halkın gönüllü iştirakini bir noktada baltalayacak şekilde bu amaç doğrultusunda ortadan kaldırmanın herhalde yerinde olmaması gerekir diye düşünürüm.

İkincisi, özellikle bu Kanunla amaçlanan ve toplumumuzda büyük bir yara olarak görülen, korunmaya muhtaç çocukların durumlarıyla ilgili olan düzenlemedir. Gerçekten konu ile ilgili olan ve uzaktan da bilgisi olan herkes, geçmişte özellikle yetiştirme yurtlarının, korunmaya muhtaç çocukların bağlı bulunduğu birliklerin yanlış tasarrufları ve uygulamaları ile ne kadar acıklı sahnelere yer verdiklerini hepimiz hatırlamaktayız.

6972 sayılı Kanunun ilgili hükümleri gereğince konu, ne Millî Eğitim Bakanlığının bünyesinde kalmış, ne Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının bünyesinde kalmıştır ve illerde mahallî idarelerin bir parçası olarak ele alınan birlikler, maalesef geçmişte ne belediyelerin ne özel idarelerin yeterli katkılarını veremedikleri için, kısıtlı olan gelir kaynaklarının belirli bölümünü ayıramadıkları veya ayırdıkları kısmın çok yetersiz olması nedeniyle ve ayrıca geçmişte bozulan her kurum gibi, bu birliklerin de politik amaçlarla sadece personel istihdam eden yerler haline getirilmesi sonucu, yavrularımızın ne eğitim gördükleri, ne öğretimi doğru dürüst gördükleri, ne yeterli beslendikleri ve hatta en yoksul şartlar içerisinde perişan olduklarını hatırlıyoruz.

Şimdi, amaç olarak ele alınan bu konuların tümü Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlanmaktadır. Burada bu maddeyle birlikte ilgililere sadece bu konuda böyle bir tek elden yürütmeyi düşündükleri için kutlamak istiyorum; ancak endişem şudur. Bu çocuklar 0-3 yaşında eğitim yaşı dışındadırlar. 0-4, 0-6 yaşı arasındaki kısım da okul öncesi eğitime tabi tutulacaktır. 7-18 yaş arası ise, tamamen eğitim ve öğretimin ağırlıkla sürdürülmesi gerektiği bir yaş devresidir. Kanunu hazırlayan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı metninde olsun, Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu metninde olsun, 19 uncu maddenin başlığına baktığımızda, «Korunmaya Muhtaç Çocukların Öğretimlerinin Sağlanması» denilmektedir. Bu bile beni endişeye sürüklemektedir. Hiçbir zaman korunmaya muhtaç çocukların öğretimleri sadece ele alınmaz bu yurtlarda, bu kurumlarda; eğitim ve öğretimleri müşterek olarak ele alınacaktır. Bunu bir örnek olarak vermek istiyorum. Bu düşünceyle eğer bu kurumlara yaklaşırsak, bu yavrularımızın geleceği önünden endişeli durumlar ortaya çıkabilir.

Bunu yüksek takdirlerinize sunmak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Parlak.

Bir cevap verecek misiniz?..

AKİF ERGİNAY — Sayın Başkan, madde üzerinde söz istiyorum.

BAŞKAN — «Madde üzerinde söz isteyen var mı?» diye Sayın Erginay 2-3 defa sordum. Geçmiştir efendim, soru sorabilirsiniz.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Sayın Başkanım, değerli arkadaşımız Sayın Evliya Parlak'a teşekkür ediyoruz.

Kendileri halkın yardım arzusunu engelleyeceği endişesinde olduklarını belirttiler. Biz, aksi görüşteyiz. Kurum, yeniden düzenlendiğinde, vatandaşlarımızın daha fazla bağış yapma arzusu duyacakları inancını taşıyoruz; çünkü Sayın Cumhurbaşkanımızın yakın ilgileri sonucu, daha şimdiden bu konudaki başvurular başlamıştır.

Yetiştirme yurtları hakkındaki görüşlerine katılıyoruz, belirttikleri eksiklikleri gidermek için bu Yasayı huzurlarınıza getirmiş bulunuyoruz.

19 uncu madde hakkındaki görüşlerini yeri geldiğinde açıklayacağız.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Soruları tespit ediyorum. Sayın Erginay, Sayın Bayer, Sayın Eroğlu. Sorusu olan başka sayın üye?.. Yok. O halde Sayın Erginay, buyurun efendim.

AKİF ERGİNAY — Sayın Başkan, bünyesi itibariyle bu kuruluş oldukça serbest hareket etmek imkânına sahip bulunmuş. Onun için soruyorum. Katma bütçe haline getirilmiş olması halinde bunun çalışma imkânlarının çok dar kalacağını düşünmüyorlar mı?..

Yüksek Öğrenim Kredi Yurtlar Kurumu, Millî Eğitim Bakanlığının ve Gençlik ve Spor Bakanlığının denetimi ve gözetimi altında, doğrudan doğruya özel hukuk hükümlerine tabi bir kurumdur. Temenni ederim ki, bunun da katma bütçe değil, böyle Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı, özel hukuk hükümlerine tabi bir kuruluş olmalı idi. Katma bütçe ile bunun fonksiyonu çok daralacaktır. Bunun hakkında ne düşünüyorlar?..

BAŞKAN — Sayın Güray, soru üç tanedir, onun için müsaade edinde hepsini sordurayım ondan sonra cevap verirsiniz.

Sayın Bayer buyurun efendim.

MUHSİN ZEKÂİ BAYER — Efendim, Sayın Hocamın sorduğu suale ek olacak benim sorum. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı kamu tüzelkişiliğine sahip katma bütçeli bir sosyal hizmetler kurumu diyor. Şimdi bir SSK gibi yahut Bağ-Kur gibi, bir sosyal hizmet kurumu ortaya çıkıyor. Böyle bir hizmet kurumu çıktığı zaman, bu hizmet kurumunun gelirlerine baktığımız zaman, bu hizmet kurumu katma bütçenin dışında 11 inci maddede bazı gelirlere de Spor Toto'ya kadar inen ve dokuz tane gelir maddesi var.

Şimdi böyle bir durumda çift bütçe mi olacaktır; yani bir döner sermaye bütçesi ile katma bütçeli mi olacaktır, yoksa Sayın Hocamın belirttiği, SSK gibi kendisine mahsus bir bütçesinin olması daha iyi olmaz mıydı?.. Sualim bu efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim. Sayın Eroğlu, buyurun efendim.

HAMZA EROĞLU — Sayın Başkan, 1 inci madde yeni kurulan bir kuruluşun tüzelkişiliğinden bahsetmektedir. Kurumun başlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumudur. Eski Çocuk Esirgeme Kurumu, Milletlerarası Çocukları Koruma Birliğinin üyesi idi. Milletlerarası kuruluşlarla ilişkisi vardı. Bu ilişki ne şekilde sağlanacaktır? Zamanında Çocuk Esirgeme Kurumuna Milletlerarası Çocukları Koruma Birliğinden yardım da sağlamıştı. Bir çocuk bakımevi de bu şekilde yapılmıştır. Yardımlarla ilgili olan 13 üncü madde hükümlerini incelediğim zaman, Çocuk Esirgeme Kurumu ile ilgili yardımlar kısmında buna rastlamadım. Geniş bir yorum yapmanın da imkânsızlığı karşısında bulunduğumu da ifade etmek isterim. Acaba bu sorunları nasıl çözebileceğiz?.. Bunun, Sayın Komisyon Sözcüsünden ve Sayın Bakanımızdan cevaplandırılmasını rica edeceğim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Eroğlu.

Sayın Güray Buyurun efendim.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Sayın Başkanım;

Sayın Hocam Erginay'ın hizmetin daralacağı şeklindeki görüşlerine katılmıyoruz. Biz böylece konunun daha ihtisaslaşıp belli bir noktada toplanacağı ve daha iyi hizmet götürüleceği, katma bütçenin de buna katkıda bulunacağı inancındayız.

Sayın Bayer'in belirttikleri husus doğrudur, çift bütçeli bir kuruluş halini alacaktır.

Sayın Eroğlu Hocamızın belirttikleri hususta bir endişemiz yoktur, milletlerarası ilişkileri devam edecektir. Kendisine verilen görevler maddesinin (g) fıkrasında bu husus açıklanmıştır.

Arz ederim efndim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Değerli üyeler;

Bu madde ile ilgili Sayın Tutum'un önergesi var, okutuyorum..

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan Tasarının başlığı ile 1 inci maddesinin Bütçe-Plan Komisyonunca benimsenen şekliyle kabul edilmesini arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

Cahit TUTUM

BAŞKAN — Sayın Tutum, buyurun efendim.

CAHİT TUTUM — Saygıdeğer Başkanım, değerli üyeler;

Önce kendi açımdan hemen bir noktanın açıklığa kavuşturulmasını istiyorum. Bu Kurumun katıksız bir destekçisi olduğumu arz etmek isterim başlangıçta. Bütçe-Plan Komisyonundaki müzakereleri sırasında bireysel olarak katkıda bulunmak için büyük

çaba harcadığım için, çeşitli maddelerde getirmeye çalışacağım katkıların yanlış değerlendirilmemesini, özellikle istirham ediyorum.

İlk düşüncem, isminden kaynaklanmaktadır. Kurumun ismi. Dikkat edilirse, Kurum iki isimli bir tamlama şeklindedir. Böyle uzun isimler daima iltibasa yol açtığı için, en azından basitlik gereği, açıklık gereği böyle tamlamalı başlıklardan kaçınmak gerekeceğini düşündüm; ama asıl böyle bir değişiklik önergesi vermeme neden olan düşünce iki noktada toplanabilir.

Değerli arkadaşlar;

Bu Kurum oldukça ilginç bir biçimde oluşturulmaktadır. Katma bütçelidir, tüzelkişiliği vardır ve bağlıdır. Bu üç özellik kolay kolay bulunmaz. Kaldı ki ismi de Kurumdur. Kurum sözcüğünün hukuka çok değişik anlamları bulunduğu için, uzun tartışmalardan sonra sanıyorum ki, bir kamu yönetim teknisyeni olarak, kurum sözcüğünde ben de ittifak ettim; ama Türkiye'de bu şekilde kurum belli müesseselere tanınmıştır KİT'ler dışında. KİT'lere kurum ismi kolaylıkla verilebiliyor; ama bunun dışındakilere kurum ismi çok değişken bir şekilde verilmektedir. Basın İlân Kurumu, Türkiye Bilimsel Araştırma Kurumu gibi, dört veya beş adet kurum sayılabilir, bunlar da özel bütçelidir, katma bütçeli değildir; ama biz katma bütçeli, bağlı ve kurum adını taşıyan bir kuruluşa taraftarız. Yalnız bu kurum iki şeyi bir araya getirmektedir.

Bir, bazı hizmetleri bünyesinde topluyor; yani tekelci, bir tür tekel, bazı bağlı hizmetleri bir araya getiriyor. İsabet vardır.

İkincisi, bazı teşkilatları da bünyesinde topluyor. Sanıyorum bunda da isabet olabilir.

Şimdi dikkat edilirse, hizmet birleştirilmesine örnek olarak dört ana hizmeti kendi bünyesinde bir araya getiriyor.

Bir, sosyal hizmetleri kendi bünyesinde topluyor.

İki, korunmaya muhtaç çocukları bünyesinde topluyor.

Üç, muhtaç sakatları bünyesinde topluyor.

Dört, muhtaç yaşlıları.

Şimdi, eğer bu tür birbiriyle ilintili; ama oldukça değişik alanları ilgilendiren hizmetleri birleştiriyorsa, Kurumun isminin bütün bu hizmetleri yansıtacak bir genellik taşıması gerekir. Bunların içerisinden sadece muhtaç sakatları almak yahut muhtaç yaşlıları almak yahut yalnız korunmaya muhtaç çocukları alarak bunların isimlerini büyük ölçüde yansıtacak bir ad ileri sürmek, sanıyorum ki hatalı olabilir.

İkincisi, teşkilatları birleştirmektedir.

Değerli arkadaşlar;

Bu Kanun Tasarısı üç birimi, üç teşkilatı da bir araya getirmektedir. Bir, Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü, bugün vardır bu. Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü, Genel Müdürlük olmayabilir; çünki son düzenlemelerde genel müdürlük belki ondan esirgenip, onun ismi daire başkanlığına indirilmiş olabilir, ama o hizmet var. İki, İl Korunmaya Muhtaç Çocukları Koruma Birlikleri, bunlar teşkilat olarak vardır, bünyeye girmektedir. Üç, Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu. Demek ki, üç kurumu bir araya getirmektedir. Ancak değerli arkadaşlarımın belirttiği, Çocuk Esirgeme Kurumunu da bünyesinde kaynaştırmaya çalışması oldukça hukukî açıdan bizi müşkül durumda bırakan bir hukukî düzenlemedir.

Saygıdeğer üyeler;

Eğer bunun çaresini 1 inci maddede halletmezseniz, sanıyorum ki, geçici hükümlerde halledebiliriz. Önergemde, 1 inci maddede belki kesin bir çözüm şekli öneriyormuşum gibi bir anlam çıkabilir; çünkü ismini basitleştiriyorum ve Sosyal Hizmetler Kurumu Kanun Tasarısı diyorum; yani kurulacak kurumun ismine Sosyal Hizmetler Kurumu diyorum. Sosyal Hizmetler Kurumu, demin saydığım ana hizmetleri de kapsayacak bir genellik taşıdığı için bununla 1 inci maddede yetinelim; ama teşkilatın fizyonundan, yani farklı teşkilatların fizyonundan ortaya çıkacak hukukî problemleri izin verirseniz geçici hükümlerde düzenleyelim. Şimdiden bunun ismini böyle iki isimli bir kurum adı olarak tescil etmeyelim, başlangıçta diyorum. Çünkü, Çocuk Esirgeme Kurumu münfesih midir feshedilmiş midir, ne olmuştur, bunun tartışmasını ileriye bırakalım. Çünkü, 5 Mayıs 1981 tarihinde Konsey kararının son maddesinde, «Adı geçen Bakanlık, en kısa zamanda bu Kurumun organlarının tüzük hükümlerine göre oluşturarak faydalı hizmetler vermesini sağlar» dediği zaman, acaba organları oluşturulacak bir kurul feshedilmiş mi sayılır?... Tartışacağız; ama münfesih sayarsak problem yok ortada arkadaşlar. Çünkü, «Konsey kararı da Anayasa değerindedir» denir, onun tartışması bir tarafa bırakılır; ama burada söylendiği gibi, kurum organlarının tüzük hükümlerine göre oluşturulması söz konusu ise, henüz ortada feshedilmiş bir varlık, bir kurum da söz konusu olma-

yabilir. Bunun tartışmasını burada yapmayalım derim.

Sayın üyeler, eğer izin verirseniz, önergem kabul edilirse, kurumun ismi Sosyal Hizmetler Kurumu olacaktır; böyle alışılmıştır ve daha kolay hatırlanır ve aynı zamanda yanlış anlamalara yol açmayacak bir yalınlık, bir basitlik de taşımaktadır. Eğer takdirlerinize mazhar olursa sanıyorum ki, füzyon dolayısıyla yani değişik kurumların birleşmesi dolayısıyla ortaya çıkacak olan hukukî problemleri geçiş hükümlerinde halletmek suretiyle sanıyorum ki hukuku zorlamadan bir güzel yasayı kabul etmiş oluruz.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tutum.

Değerli üyeler, önergenin lehinde aleyhinde konuşmak isteyen?.

Sayın Eroğlu, lehinde buyurunuz efendim.

HAMZA EROĞLU — Efendim, önergenin lehinde konuşmak isteyişimin sebebi şu: Eğer Kuruma, Bütçe-Plan Komisyonunun kabul etmiş olduğu metin verilecek olursa, Sosyal hizmetler çok geniş ve şümullü anlamda kullanılmış olunur.

Çocuk Esirgeme Kurumunun şimdiye kadar görmüş olduğu hizmetlerin çok üstünde, çok geniş ve kapsamlı şekilde hizmet anlayışı bunun içerisine girer.

Yalnız, önemli bir nokta var; onu belirtmek isteyeceğim :

Biraz önce soru sordum. Sayın Komisyon Sözcüsü arkadaşım, «Uluslararası kuruluşlarla ilişkiler devam etmektedir» dedi. Bunu arz edeyim: Uluslararası Çocukları Koruma Birliği vardır. Bu, hükümetler arası bir kuruluş değildir. Bu, özel hukuka ve merkezin bulunmuş olduğu ülkenin hukukuna dayalı fakat uluslarası mahiyettedir. Hükümetlerarası bir kuruluş değildir. Bu hüviyeti ile Uluslararası Çocukları Koruma Birliği tıpkı Kızılay, Kızılhaç ve Kızılarslan Birliği gibi milletlerarası bir kuruluştur. Bu kuruluşa (Milletlerarası Çocukları Koruma Birliğine) Çocuk Esirgeme Kurumu gibi konusu, özellikle bu kurum olan kuruluşlar alınır. Halbuki sosyal hizmetler diye geniş anlamda bir kurum veyahut mevcut metinde, Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun kabul ettiği metinde, bir taraftan sosyal hizmetleri, diğer taraftan çocuk esirgeme hizmetlerini gören bir kurum olacak olursa, bu ilişkinin devam edip etmeyeceği şüphesi içerisindeyim. Önemli mesele olarak bunu görmekteyim. Aslında Bütçe-Plan Komisyonunun kabul etmiş olduğu metin, geniş ve kapsamlı hizmet anlayışına yer verdiği için daha uygundur ve şunu da ifade edeyim: Çocuk Esirgeme Kurumunun münfesih olup olmaması konusundaki münakaşaları da bertaraf eder. Bir kamu tüzelkişisi olarak bu kuruluş, özel hukuk alanından kamu hukuku alanına intikal ettirmekle hizmet, daha önce özel hukuk tüzelkişileri tarafından görülen bir hizmet olmaktan çıkıp bir Devlet hizmeti haline gelmekle böylece bu münakaşalara da son vermiş olur. Metinde Çocuk Esirgeme Kurumunun bulunmuş olması, daima bizi bu münakaşalara götürür. Bu münakaşaları bertaraf etmek için de çok geniş ve şümullü anlamda Sosyal Hizmetler Kurumu şeklinde bir kurumun adını bu müesseseye verilmesinde yarar vardır.

Özetliyorum ve üzerinde parmak basarak duruyorum. Konu şu : Özel hukuk tüzelkişisi tarafından görülen bir hizmet, bugünkü modern devlet anlayışına, sosyal refah devleti anlayışına uygun olarak özel hukuktan çıkartılıp kamu hukukuna aktarılmıştır. Ona uygun olarak da bir ismin, hizmetin gereği olan bir ismin müesseseye verilmesi lazımdır.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Eroğlu.

Sayın Komisyonun ve Hükümetin önerge üzerindeki görüşünü rica ediyorum.

Buyurun Sayın Güray.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Sayın Başkanım, uzun isimlerin okunmasındaki güçlüğü kabul ediyoruz. Ancak, önergeye katılamıyoruz. Çünkü, 1921 yılında kurulan bu dernek ismiyle millete mal olmuştur ve Sayın Eroğlu Hocamızın belirttikleri gibi, uluslararası ilişkilere de girişmiştir. Bu ismiyle sürmekte olan ilişkiler halen devam etmektedir. Kurumun başkanı kısa bir süre önce yine yurt dışı toplantılarına katılmış bulunmaktadır.

İkincisi; Çocuk Esirgeme Kurumunun Kurucusu Ulu Önderimizin anısına saygı olarak bu ismi de içinde muhafaza etmek istedik.

Üçüncüsü; temelde Sayın Tutum'un da belirttiği gibi, dört ayrı kurumun birleştirilmesi şeklinde olduğundan ve ayrıca, çocuklara daha büyük pay ayırdığımızı vurgulamak bakımından bu ibarenin kalmasını uygun gördük. Önergeye katılamıyoruz.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, önergeye katılıyor musunuz efendim?

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI KAYA KILIÇTURGAY — Sayın Başkan önergeye katılamıyoruz.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Değerli üyeler, Sayın Komisyon ve Sayın Hükümet önergeye katılmıyor. Dikkate alınmasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergenin dikkate alınması kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanun, korunmaya, bakıma veya yardıma muhtaç aile, çocuk, sakat ve yaşlılara ilişkin refah hizmetleri ile diğer sosyal hizmetleri ve bunlara ait faaliyet ve esasları kapsar.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde söz isteyen sayın üye..? Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

3 üncü maddeyi okutuyorum.

Tanımlar

MADDE 3. — Bu Kanunda geçen kavram ve terimlerin bu Kanuna göre tanımları :

a) Sosyal Hizmetler : Kişi ve ailelerin bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddî ve sosyal yoksunluklarının giderilmesi ve ihtiyaçlarının karşılanmasında, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesinde, insan kaynaklarının korunması, geliştirilmesi ve sosyal refahlarının sağlanmasında yardımcı olmak amacıyla yapılan sistemli ve programlı hizmetlerdir.

b) Korunmaya Muhtaç Çocuk : Beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsî güvenlikleri tehlikede olup; ana ve babasız, ana ve babası belli olmayan, ana ve babası tarafından terkedilen, ana ve babası tarafından ihmal edilen ve korunmasız kalan; fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen çocuktur.

c) Muhtaç Sakat : Bedensel, zihinsel ve ruhsal özelliklerinde belirli bir oranda fonksiyon kaybına neden olan organ yokluğu veya bozukluğu sonucu normal yaşamın gereklerine uyamama durumunda olup korunmaya, yardıma, bakıma ve yetiştirilmeye muhtaç kişidir.

d) Muhtaç Yaşlı : Sosyal veya ekonomik yönden yoksunluk içinde olup korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç yaşlı statüsündeki kişidir.

e) Sosyal Hizmet Kuruluşları : Bu Kanun kapsamı içindeki sosyal yardım ve hizmete muhtaç kişi ve ailelere ilişkin uygulamaları doğrudan veya ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği içinde yürütmek üzere kurulmuş bulunan kuruluşlardır.

f) Kurum : Bu Kanunda geçen Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu «Kurum» deyimi ile ifade edilmiştir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Sayın Fırat; buyurunuz efendim.

Başka sayın üye?.. Yok.

AYHAN FIRAT — Sayın Başkan, saygıdeğer arkadaşlarım;

Bu maddede, Anayasamızın 61 inci maddesiyle uyum içerisinde olması bakımından birkaç ufak redaksiyon mahiyetindeki fikirlerimi arz etmek istiyorum.

Üçüncü maddenin başlığı «Tanımlar.» (b) Bendinde «Korunmaya Muhtaç Çocuk» denilmektedir. Anayasamızın 61 inci maddesinin son fıkrasında «Devlet, korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için her türlü tedbiri alır.» denilmektedir. Gaye bu çocukların topluma kazandırılmalarıdır. O halde, (b) bendindeki ifadenin, «Korunmaya Muhtaç Çocuk : Beden, ruh ve ahlâk gelişimleri ve şahsî güvenlikleri tehlikede olan ve topluma kazandırılması gereken; ana ve babasız, ana ve babası belli olmayan...» diye devam etmesinde, Anayasanın amir hükmüne uyum bakımından bence zorunluk vardır ve daha iyi olacaktır.

Yine üçüncü maddenin (c) bendinde «Muhtaç Sakat» ifadesi vardır. Yine Anayasanın aynı maddesinin amacı sakatların korunması olduğuna göre, aynı şekilde «Bedensel, zihinsel ve ruhsal özellikleri belirli bir oranda fonksiyon kaybına sebep olan ve topluma kazandırılması gereken...» diye devam etmesinde yarar vardır.

Ayrıca maddenin (d) bendinde, «Muhtaç Yaşlı» denilmektedir. Anayasanın yine 61 inci maddesinin üçüncü fıkrasında, «Yaşlılar Devletçe korunur» denilmektedir. Burada (d) bendinde, «Muhtaç Yaşlı : Sosyal veya ekonomik yönden yoksunluk içinde olup, Devletçe korunmaya, bakım ve yardıma muhtaç yaşlı statüsündeki kişidir.» ibaresinin konulmasında, Anayasaya uyum bakımından da zaruret olduğuna kaniim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Fırat.

Sayın Komisyon buyurunuz.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Sayın Başkanım;

Görüşmekte olduğumuz madde tanımları kapsamaktadır. Sayın Fırat'ın belirttikleri hususlar dördüncü maddedeki «Görevler» bölümünde tek tek yine ayrıca sayılmıştır. Sanırım oraya geldiğimizde kendileri bu madde görüşülürken fikirlerini hem beyan edebilirler, hem de bunun kendilerini tatmin edeceğini zannederim.

Arz ederim. Önerilerine katılamıyoruz efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Güray.

Bu madde üzerinde iki önerge var, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan Tasarının üçüncü maddesinin Bütçe-Plan Komisyonunca benimsenen şekliyle kabul edilmesini arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

Cahit TUTUM

BAŞKAN — Sayın Tutum, buyurunuz efendim.

CAHİT TUTUM — Sayın Başkan, değerli üyeler;

Birinci maddede bu kadar açık ve seçik bir konuda değerli Komisyonun sorunu takdire bırakmayıp da karşı çıktığını anladıktan sonra, her halde birçok maddede getirmeye çalışacağım katkılarda büyük güçlüklerle karşılaşacağımı hissediyorum.

Bu durum karşısında, üçüncü maddeye ilişkin önergemi geri alıyorum efendim.

Teşekkürler.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tutum.

Sayın Tosyalı'nın bir önergesi var, okutuyorum.

Danışma Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 349 sıra sayılı Kanun Tasarısının tanımlarla ilgili üçüncü maddesinin (b) bendinde «Korunmaya Muhtaç Çocuk» tanımı yapılırken, «Ana ve babasız» ibaresi kullanılmıştır.

Uygulamada ana ve babanın aynı zamanda olmayış şartı aranabileceğinden, maddeye açıklık getirmek üzere üç ve dördüncü satırlardaki ibarenin, «Ana veya babasız, ana veya babası belli olmayan, ana veya babası tarafından...» şekline dönüştürülmesini arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

Lütfullah TOSYALI

BAŞKAN — Sayın Tosyalı buyurunuz.

LÜTFULLAH TOSYALI — Kısaca arz edeyim Sayın Başkanım.

Dördüncü bir ifade daha var, onun da geçmesi lazım metne. Şöyle efendim: «Ana veya babasız, ana veya babası belli olmayan, ana veya babası tarafından terkedilen, ana veya babası tarafından ihmal edilen...» Önergemde, zaman kısa olduğu için belirtemedim, oraya bir de «Ana veya babası tarafından ihmal edilen...» ibaresinin ilavesini teklif ediyorum, metinde aynen vardır, önergeme de alınmasını ve «ve» bağlaçlarının «veya» şeklinde düzeltilmesini arz ediyorum.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Güray.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Sayın Başkanım;

Sayın Tutum arkadaşımızın değerli katkılarını her zaman takdir etmişizdir; ama birkaç gündür Bütçe - Plan Komisyonu burada görev yapıyordu, biz de her halde o Komisyona benzedik, özür dilerim.

Sayın Tosyalı'nın görüşlerine aynen katılıyoruz, haklıdırlar. Çoğun olduğu yerde az da vardır; ama açıklık gelsin diye biz ona uyuyoruz efendim.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Redaksiyonla ilgili olarak Sayın Tünay, buyurunuz.

BEKİR TÜNAY — Sayın Başkan, üçüncü maddeye başlarken «Bu Kanunda geçen kavram ve terimlerin bu Kanuna göre tanımları» denilmektedir ki, sanki bize göre tanımları der gibi... Bir kanunun, diğer kanundaki tanımları izahı zaten mümkün değildir. O halde, «Bu Kanuna göre» ifadesinin metinden çıkarılmasını, uygun görürlerse teklif ederim efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tünay.

Sayın Güray, buyurunuz.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Katılıyorsunuz...

Sayın Karahasanoğlu, buyurunuz efendim.

M. RAHMİ KARAHASANOĞLU — Bir kelime efendim. Üçüncü maddenin dördüncü satırında «...insan kaynaklarının korunması, geliştirilmesi» deyimi var. Orada her halde çocuklardan bahsedilmek isteniliyor; çocuklar kastediliyor insan kaynaklarından. Orada insan kaynakaları yerine, «Toplum kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi» denilirse daha uygun olmaz mı efendim? Çünkü Anayasada da «Topluma kazandırılması» deyimi geçmektedir.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Karahasanoğlu.

Sayın Güray, buyurunuz efendim.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Efendim, toplumun fertlerini dikkate alıyoruz, o bakımdan katılamıyoruz.

BAŞKAN — O bakımdan «İnsan» olarak kalıyor.

Redaksiyonla ilgili olarak Sayın Bilge, buyurunuz efendim.

NECİP BİLGE — Efendim, (a) bendinin ikinci satırında «... yoksunluklarının giderilmesi ve ihtiyaçlarının karşılanmasında...» denilerek, hem ihtiyaçlara hem de yoksunluklara izafe edilmektedir. Halbuki «Yoksunlukların giderilmesinde ve ihtiyaçların karşılanmasında» diye ayırt etmek lazım gelir kanısındayım. Bu itibarla «giderilmesinde» diye «nde» ilavesinin uygun olacağını düşünüyorum ben; bir.

İkincisi; Sayın Tosyalı'nın yapmış olduğu uyarıya uyarak (b) bendinde «... ana ve babasız, ana ve babası belli olmayan, ana ve babası tarafından terkedilen...» vesairede «ve» bağlaçlarının «veya» diye değiştirilmesine Komisyon zannediyorum uymak istediler. Kanımca doğru değildir. Yani çocuk hem anasız hem babasız olacak, o şekilde ancak korunmaya muhtaç çocuk durumuna gelecek; fakat annesi yok babası var veya babası yok annesi var, o takdirde diğer şartlar yoksa şahsî güvenlikleri tehlikede olması vesaire gibi bunlar bunun içine dahil olmayacaklardır. Yani hem anasız, hem de babasız olacak ve hem anası, hem babası tarafından terk edilecek vesaire... Binaenaleyh, «veya» değil «ve» olması gerekir. Aksi takdirde Devletin bunlara yardım etmesi imkânı kalmaz.

BAŞKAN — Evet efendim, teşekkür ederim Sayın Bilge.

Buyurun Sayın Komisyon.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Sayın Başkanım;

Hocamızın birinci düzeltmelerini aynen kabul ettik ve biz de düzelttik.

Ancak 6972 sayılı Kanunun uygulanmasında bu konu açıklığa kavuşmuştur. Korunmaya muhtaç çocuğun ana ve babasının sağ olması halinde dahi ona el atmak mümkündür. Ana veya babasından birisinin sağ olması halinde de yine el atmak mümkündür. Muhakkak ikisinin hayatta olmaması gerekmez. Bazen anneler veya babalar çocukları terk ederler, bazen de ana ve babası olmasına rağmen yaşadığı ortam onu suça itebilir. Onu o muhitten almak gerekir. O bakımdan, ana ve babasının sağ olması mümkündür.

Esasında biz buraya eğer kanun tekniği bakımından uygun ise, «ve/veya» kelimesini koymak isteriz. Pek az kanunlarda bu vardır efendim.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sorulara geliyoruz.

Sayın Uyguner, buyurun efendim.

M. FEVZİ UYGUNER — Sayın Başkanım; benim sorumu Sayın Bilge Hocamız dile getirdiler. Bu sebeple vazgeçiyorum sorumdan.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Eroğlu, buyurun efendim.

HAMZA EROĞLU — Şimdi efendim, tanımlarda sosyal hizmetler tanımı yapılıyor. Ancak okuyorum:

«Kişi ve ailelerin bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddî ve sosyal yoksunluklarının giderilmesi...»

Şimdi burada sadece söz konusu olan maddî ve sosyal zorunluluklar mı, yoksa manevî ve ahlakî zorunluluklar da bunun içerisinde dahil mi?.. Eğitim ve öğretim de bunun içerisine girebilir; ahlak, terbiye de bunun içerisine girebilir. Sosyal hizmetlerin geniş ve kapsamlı bir tarifi burada yapıldığına göre, bu tarifin eksik olan yönü var mı, yok mu? Ben kesin olarak bilemiyorum. Sosyal hizmetler uzmanları bu tarifi daha becerili, başarılı bir şekilde yapabilirler.

Diğer ikincisi; «Korunmaya Muhtaç Çocuk» deniliyor; korunmaya muhtaç çocuk deyiminden bahsediliyor. 4 üncü maddede Kurumun görevleri var. Bu görevler arasında çok haklı ve yerinde olarak (c) bendinde «Çalışan ana ve babalar ile yurt dışındaki işçilerin çocuklarının bakımı ve korunmasını sağlamak amacıyla gündüzlü veya yatılı kuruluşlar...» Özellikle dışarıda, yabancı ülkelerde çalışan işçilerimizin çocuklarının korunması da bir vazife olarak, görev olarak bu Kuruluşa verilmiş bulunmaktadır. Bu sevindirici bir şeydir. Ancak korunmaya muhtaç çocuklar içerisine bu girmemektedir. Sayıyor; ne gibi hizmetler göreceğini sayıyor. Eğer şayet korunmaya muhtaç çocuklar içerisine girmezse o zaman görevler de bir ahenk içerisinde bulunmaz. Bu konunun da Sayın Komisyon tarafından açıklanmasını rica ediyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Güray.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Sayın Başkanım;

Maddede geçen «İnsan kaynağının korunması» ibaresinden Sayın Hocamızın bahsettikleri manevî vasıfların da; kişilerdeki manevî vasıfların da düzeltilmesinin buna dahil olduğu inancındayız. Nitekim, annesi babası olan, söz gelimi Hacıhüsrev'de yetişen bir çocuğun çoğu zaman bu manevî vasıflardan yoksun olarak yetiştiği ve toplum için her an disiplin sorunu yaratabileceği düşünülebilir. İşte bu «Kutsal insan kaynağının korunması» şeklinde ifade edilmiştir.

Almanya'daki işçilerimizin çocukları korunmaya muhtaç çocuklar kategorisine girmezler. Onların anaları babaları çocuklarına gereken ihtimamı göstermektedirler; ancak durumları itibariyle bunların bazı imkânsızlıkları vardır. Bu özel bir durumdur. Onlar için ayrı bir kısım, ayrı bir düzenleme yapılmıştır, o bölüme girmektedirler. Tabiî onlar içinde yine de korunmaya muhtaç çocuk var ise bu kategoriye girerler efendim.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Güray.

Sayın Bakan, bu redaksiyon bakımından Komisyonun katıldığı kanunlara zatıâliniz de katılıyor musunuz?..

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI KAYA KILIÇTURGAY — Komisyonun görüşüne katılıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Katılıyorsunuz; teşekkür ederim.

Değerli üyeler;

3 üncü maddenin birinci cümlesinin sonuna doğru olan «... bu Kanuna göre»yi siliyoruz, çıkarıyoruz.

Ayrıca, (b) fıkrasının ikinci satırındaki «ve»ler; «ana», «baba» aralarındaki «ve»ler «veya» olarak değiştiriliyor.

Bu değişiklikle 3 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 3 üncü madde kabul edilmiştir.

4 üncü maddeyi okutuyorum.

İKİNCİ BÖLÜM

Görev ve Teşkilat

Görevler

MADDE 4. — Kurumun görevi şunlardır :

a) Sosyal yardım ve hizmetlerle ilgili esasları sosyal hizmetler politikası ve hedeflerine uygun olarak tespit etmek, çalışma plan ve programlarını hazırlamak, uygulamak ve bu konuda ilgili Bakanlık ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve işbirliğini sağlamak,

b) Öncelikle korunmaya, bakıma veya yardıma muhtaç çocuk, sakat ve yaşlıları tespit etmek, bunların korunması, bakımı, yetiştirilmesi ve rehabilitasyonlarını sağlamak üzere gerekli hizmetleri yürütmek; bu hizmetler için uygun kuruluşlar kurmak ve işletmek; hizmet için gerekli personeli bu hizmete elverişli kişiler arasından seçmek, eğitmek, yetiştirmek, çalışma esaslarını ve sorumluluklarını belirtmek ve ilgili alanlarda görevlendirmek,

c) Çalışan ana ve babalar ile yurt dışındaki işçilerin çocuklarının bakımı ve korunmasını sağlamak amacıyla gündüzlü veya yatılı kuruluşlar kurmak ve işletmek,

d) Yoksulluk içinde olup da temel ihtiyaçlarını karşılayamayan ve yaşamlarını asgarî düzeyde dahi sürdürmekte güçlük çeken kişi ve ailelere kaynakların yeterliği ölçüsünde aynî ve nakdî yardımlarda bulunmak amacıyla gerekli hizmet ve programları geliştirmek ve uygulamak,

e) Kurum görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak amacıyla halkın gönüllü katılımını sağlamak ve organize etmek; toplumun örf ve âdetlerine göre yapacağı yardım ve bağışlara ilişkin programlar geliştirmek ve yürütülmesini sağlamak, bu amaçla ilgili kamu ve gönüllü kuruluşlarla işbirliği yapmak; yardımda bulunmak isteyen kişi ve kuruluşlara yol göstermek,

f) Belediyeler, İl Özel İdareleri ile gerçek ve özel hukuk tüzelkişilerince kurulacak sosyal hizmet kuruluşlarının açılış izni, personel standartları ve işleyişlerine ilişkin kuralları tespit etmek, onaylamak, denetimlerini yapmak ve kurallara uymayanların faaliyetlerini durdurmak,

Kamu kuruluşlarınca açılacak sosyal hizmet kuruluşlarının personel ve hizmet standartlarını tespit etmek, ilgili Bakanlık ve Kuruluşlarla işbirliği içinde denetimlerini yerine getirmek,

g) Sosyal yardım ve hizmetlerle ilgili alanlarda araştırma, yayın ve tanıtma faaliyetlerinde bulunmak; uluslararası düzeyde sosyal hizmet uygulamalarını izlemek, değerlendirmek ve işbirliğinde bulunmak,

h) Toplumun değişen ihtiyaçlarına göre sosyal hizmetler alanına giren diğer görevleri yerine getirmek.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde söz isteyen sayın üyeler?.. Sayın Kantarcıoğlu, Sayın Öztuş.

Başka efendim?.. Yok. İki Sayın Üye.

Sayın Kantarcıoğlu, buyurun.

SELÇUK KANTARCIOĞLU — Sayın Başkan, sayın arkadaşlarım;

4 üncü maddede en çok dikkatimizi çeken taraf Millî Eğitim Komisyonunun kabul ettiği metinle Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun kabul etmiş olduğu metin arasındaki tezattır.

Tasarının tümü üzerinde yapılan genel görüşmede arkadaşımız Öztuş'un belirttikleri gibi, 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanunu halen yürürlüktedir ve ona göre Millî Eğitim Bakanlığı dışında yetiştirme faaliyetleri ancak Millî Eğitim Bakanlığının izniyle olur. Tasarının (b) fıkrasında olmadığı halde, «yetiştirilmesi» kelimesi konmuştur Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonumuz tarafından. (b) Fıkrasında «... bakımı, yetiştirilmesi..» denilmektedir. Vermiş olduğum önergedede ileride durum açıkça görülecektir.

Ayrıca, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa aykırı olmamak şartıyla bu kurumun faaliyet göstereceğini Millî Eğitim Komisyonu ısrarla açıklığa kavuşturduğu halde, Komisyon her nedense bunu değiştirmiş; sadece «Kamu kuruluşlarınca açılacak sosyal hizmet kuruluşlarının personel ve hizmet standartlarını tespit etmek, ilgili Bakanlık ve Kuruluşlarla işbirliği içinde denetimlerini yerine getirmek.» demiş. Denetimlerini yerine getirmek değil, bütün programlarını Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiyesinden geçirmek ve tasdik ettirmek mecburiyetindedir. Bu, 430 sayılı Kanun, 625 sayılı Kanun, 222 sayılı Kanun ve 1739 sayılı Kanun gereğidir.

Bu bakımdan, getirilen metin Millî Eğitim Komisyonunca kabul edilmiş olan metinden çok farklıdır. Bu konu üzerinde hassasiyetle durulmasını arz ve teklif ederim.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kantarcıoğlu.

Sayın Öztuş, buyurun efendim.

NERMİN ÖZTUŞ — Sayın Başkan, Danışma Meclisinin değerli üyeleri;

İlk baştaki konuşmamda da söylediğim gibi, bu Kanunla yetiştirme yurtlarının Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına veyahut bu Kuruma bağlanmış olması 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanununa aykırıdır. Neden aykırı olduğunu açıklayayım :

Şimdi, 2 Nisan 1917'de, Darüleytamlar Müdüriyeti (Yani Öksüz Yurtları Müdüriyeti) Teşkili ve Müteferriatı Hakkında Kanun çıkmış. 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanununun; Anayasamızın 174 üncü maddesinde yer alan ve değişmeyen kanunlardan biri olan Tevhidi Tedrisat Kanununun 5 inci maddesi şöyle der :

«Bu Kanunun neşri tarihinden itibaren terbiye ve tedrisatı umumiye ile müştegil olup şimdiye kadar Müdafai Milliyeye merbut olan askerî rüştî ve idadilerle Sıhhiye Vekaletine merbut olan darüleytamlar, bütçeleri ve heyeti talimiyeleri ile beraber Maarif Vekaletine raptolunmuştur. Mezkûr rüştî ve idadilerde bulunan heyeti talimiyelerin ciheti irtibatları âtiyen ait olduğu vekaletler arasında tahvil ve tanzim edilecek ve o zamana kadar orduya mensup olan muallimler orduya nisbetlerini muhafaza edecektir.»

Şimdi deniyor ki, «Darüleytamlar kalktı..» Yani, öksüz yurtları Millî Eğitim Bakanlığına bağlanmadı; kalktı.

Şimdi, 2 Nisan 1917 tarihli Kanun ilga olunmuştur. Niye?.. Maarif vekaletine verilen mezuniyete zamimeten Müdüriyeti Umumiye Muhasebe Teşkilatı da 1 Haziran 1926 tarihinden itibaren ilga olunmuştur. Yani 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanunuyla darüleytamların Millî Eğitim Bakanlığına bağlanmasıyla boşlukta kalan muhasebe müdürlüğü ilga olunmuş. Yoksa, darüleytamlar değil. Darüleytamlar hâlâ 430 sayılı Kanuna göre; yani öksüz yurtları, yetiştirme yurtları Millî Eğitim Bakanlığındadır ve bunu talim ve terbiyeleriyle birlikte Millî Eğitim Bakanlığına vermiştir Tevhidi Tedrisat Kanunu. Bunu değiştirmek mümkün değil.

Öte yandan, biraz önce Sayın Kantarcıoğlu'nun da dedikleri gibi, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 12 nci maddesi aynen şöyle diyor : «Sosyal bakımdan özürlü olan çocukların özel eğitim ve öğretim görmeleri sağlanır...» Kim diyor bunu?.. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Temel Kanunu diyor. Yine 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 8 inci maddesi, «Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.» diyor.

Şimdi, hal böyle iken, yetiştirme yurtlarının bu kuruma bağlanmış olmasını doğrusu ben bu kanunlara aykırı buluyorum. Şimdi, bu tasarıda, «222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 12 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır» veyahut «1739 sayılı Millî

Eğitim Temel Kanununun 8 inci maddesi yürürlükten kalkmıştır» deniyor mu? Denmiyor bu Tasarıda. Şu halde bunlar hâlâ yürürlükte ve bir ikilem yaratılacak. Bunun üzerinde çok dikkatle durulması lazım.

Öte yandan, 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanununun da çok iyi incelenmesi lazım. Ben, Darüleytamlar Müdüriyeti Teşkili ve Müteferrikâtı Hakkında Kanunu (Ki, 1917'de eski Türkçeyle yazılmış) arkadaşlara tercüme ettirdim ve oradan başlayarak bu safhaya geldim. Bunun için bu görüşümde ısrar ediyorum.

Saygılar sunarım efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Öztuş.

Buyurun Sayın Güray.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Sayın Başkanım; 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanunu lâyık tedrisat sistemi getirmiştir ve medrese eğitimi yerine bugünkü modern eğitimi öngörmüştür. Biz de buna katılıyoruz. Bu Kanuna ters düştüğümüz kanısında değiliz.

Bunun yanında, 222, 625 ve 1739 sayılı kanunlara da ters düştüğümüzü zannetmiyoruz. Zira, Tasarımızın 19 uncu maddesinde, öğretimin Millî Eğitim Bakanlığınca yapılacağını kabul etmek suretiyle bu kanunlara olan bağlılığımızı ve bu kanunlara müdahale etmediğimizi belirtiyoruz. Buna rağmen, yaptığımız düzenlemede o kanunlara ters düşen bir husus var ise ve bu müessesenin yaşaması için böyle birşey yapmamız gerekiyorsa sarahaten ilgaya gerek yoktur. Ters olan hükümlerde, son kanun vürürlüğe girdiğinden itibaren zımnen ilga müessesesi çalışır.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Güray.

Değerli üyeler; bu maddeyle ilgili önergeleri okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan Tasarının 4 üncü maddesinin Bütçe - Plan Komisyonunca benimsenen şekliyle kabul edilmesini arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

Cahit TUTUM

Sayın Başkanlığa

Görüşmekte olduğumuz 349 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının 4 üncü maddesinin (f) fıkrasının ikinci bendinin Millî Eğitim Komisyonunun kabul ettiği şekilde düzenlenmesini arz ve teklif ederim.

Evliya PARLAK

Yüce Başkanlığa

Görüşmekte olduğumuz 349 Sıra Sayılı Tasarının 4 üncü maddesinin (f) fıkrasının ikinci alt bendinin, Millî Eğitim Komisyonunca kabul edilen şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Selçuk KANTARCIOĞLU

Yüce Başkanlığa

Görüşmekte olduğumuz 349 Sıra Sayılı Tasarının 4 üncü maddesinin (b) fıkrasının üçüncü satırındaki «yetiştirilmesi» kelimesi :

1. Hükümet ve Millî Eğitim Komisyonu tekliflerinde bulunmadığından;

2. 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanununa, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa aykırı olduğundan;

3. Tasarının 19 uncu maddesiyle de çelişkili olduğundan;

Metinden çıkarılmasını arz ederim.

Selçuk KANTARCIOĞLU

BAŞKAN — Sayın Tutum; önergenizle ilgili görüşmek üzere buyurun.

CAHİT TUTUM — Sayın Başkan, değerli üyeler;

4 üncü madde vesilesiyle vermiş olduğum önerge aslında iki noktayı içeriyor. Bunlardan birincisini Komisyon benimsediği için onun üzerinde durmayacağım; sadece belirtmek isterim. 4 üncü maddenin (b) bendinde, «...korunmaya, bakıma veya yardıma muhtaç çocuk, sakat ve yaşlıları tespit etmek...» diye başlayan cümlede Bütçe - Plan Komisyonu bir küçük kelime eklemesi yapmıştır ve çocukların sadece korunması, bakımı ve rehabilitasyonu değil, aynı zamanda yetiştirilmesi de söz konusu olabileceğini düşünerek «yetiştirilmesi» sözcüğünü koymuştur ve Komisyon da bunu benimsemiştir.

Önergemde belirttiğim ve (f) bendinde yapmak istediğim değişiklik ise, aslında basit bir hukukî sorundur. O da şudur : (f) bendinde, sosyal hizmet alanında özellikle sosyal hizmet kuruluşları açılırken, Sosyal Hizmetler Kurumunun bir denetimi olsun istenmiştir ve denmiştir ki, «Sosyal hizmet kuruluşları açılırken, bu Kurumdan izin alsınlar.» Aslında iyi niyetle getirilmiş bir benttir; ama amacını aşan bir hukukî ifade taşıyor. Yani (f) bendi, belediyeler, il özel idareleri ile gerçek ve özel hukuk tüzelkişilerince kurulacak sosyal hizmet kuruluşlarının açılış izninin Sosyal Hizmetler Kurumundan verilmesini ön-

görüyor. Bizim hukukumuzda mahallî idareler, kamu tüzelkişileridir. Gerek özel idareler, gerekse belediyeler, özellikle kendi hudutlarında, kendilerine mevdu olan bazı faaliyetlere izin verme inhisarı doğrudan doğruya kendilerine aittir. Binaenaleyh, özel idare veya belediye bilakis burada izin verir; hatta Devlet, belediye hudutları içerisinde bir inşaat yapmaya kalksa, belediyeden izin alır. Burada kasıt o değil; yani burada anlatılmak istenilen herhalde bu değil.

Burada anlatılmak istenen şey şudur: İster belediye tesis etsin, ister il özel idaresi tesis etsin, isterse gerçek veya başka bir özel hukuk tüzelkişisi tesis etsin, eğer sosyal hizmet kuruluşu tanımına giren bir kuruluş açacak ise, onun açılış ön koşullarını tespit etmek yetkisi büyük ölçüde bu Kanunla düzenlenir ve Sosyal Hizmetler Kurumu burada devreye girer; bu doğrudur ve hakikaten söylenmiş.

Bir defa, sosyal hizmet kuruluşunun personel ve hizmet standartlarını tespit etmek önemli bir konu, bu tespit edilir, bunu Sosyal Hizmetler Kurumu yapar. Belediye, bu standtartlara uymak koşuluyla açılış izni verebilir veyahut belediye kendisi kuracaksa, aynı zamanda bu koşullara uymak zorundadır; ama ruhsat ve izin vermek keyfiyeti, özellikle belediyeler ve özel idareler için söz konusu olamaz. Gerçek kişiler ve hatta özel hukuk tüzelkişileri de, büyük bir ihtimalle yine belediyeye müracaat edeceklerdir, ama buradaki kasıt, sanıyorum böyle bir kuruluş açmak isteyen bir gerçek kişi veya özel hukuk tüzelkişisi, Sosyal Hizmetler Kurumuna başvuracak, normları tespit edecek, yasanın verdiği yetkiye dayanarak Sosyal Hizmetler Kurumunca tespit edilmiş olan normları alacak, bakacak, ondan sonra belki belediye veya il özel idaresine başvuracak; gerekiyorsa, yasalar onu gerekli kılıyorsa tabiî. Sanıyorum ki, Belediyeler Kanununun 15 inci maddesinin müteaddit bentleri bu konuda böyle bir müracaatı da zorunlu kılabilir.

Bu nedenle, eğer Komisyon lütfederse, (f) bendinin «Gerçek kişiler ile özel hukuk tüzelkişilerince kurulacak...» diye başlayan bendi, olduğu gibi kabul etmesi, «Belediyeler, il özel idareleri ile» deyiminin oradan çıkarılması gerekeceğini düşünüyorum. Sanıyorum ki, Bütçe - Plan Komisyonunun tedvin tarzı maksada daha uygundur.

Saygıyla arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tutum.

Sayın Tutum'un önergesi üzerinde lehte, aleyhte söz isteyen sayın üye?.. Yok.

Sayın Komisyon önergeye katılıyor musunuz?

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Sayın Başkanım; değerli arkadaşımız Sayın Tutum'un önergesine aynen katılıyoruz; teşekkür eder, arz ederim.

BAŞKAN — Sayın Bakan; önergeye katılıyor musunuz?

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI KAYA KILIÇTURGAY — Önergeye katılıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Değerli üyeler; Sayın Tutum'un önergesini kesin oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

BEKİR TÜNAY — Sayın Başkan; redaksiyonla ilgili teklifim var.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Tünay.

BEKİR TÜNAY — (b) Fıkrasında, «Öncelikle korunmaya, bakıma veya yardıma muhtaç çocuk...» ibaresindeki «çocuk» kelimesinin «çocuklarla» şeklinde düzeltilmesi;

(c) fıkrasında, «Çalışan ana ve babalar ile yurt dışındaki işçilerin çocuklarının bakımı...» ibaresindeki, «işçilerin» kelimesinin «işçi», «bakım» kelimesinin «bakım» şeklinde düzeltilmesi;

Bir de, (d) fıkrasında, «...yaşamlarını asgarî düzeyde...» ibaresindeki «asgarî» kelimesi biraz sırıtıyor; bunu ya «hayatlarını asgarî seviyede» veya «yaşamlarını en düşük düzeyde» biçimine getirmek;

Herhalde Türkçe bakımından daha uygun olacağı kanısındayım.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Bu redaksiyon değişikliklerini Komisyondan ve Hükümetten sorayım, ondan sonra diğer sayın üyelerin tekliflerini alayım.

Buyurun Sayın Güray.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — «Çocuk, sakat ve yaşlıları» kelimeleri birbirine bağlı olduğu için, bu «yaşlıları» kelimesindeki çoğul takısı diğerlerine de sirayet eder; «çocukları, sakatları ve yaşlıları» dediğimiz zaman, ses uyumu biraz daha zayıf olur diye düşündük, o bakımdan katılmıyoruz.

«Asgarî» kelimesini «en düşük» olarak değiştiriyoruz ve ibareyi «yaşamlarını en düşük...» şeklinde düzeltiyoruz.

«...yurt dışındaki işçi çocuklarının...» demiyoruz da, «işçilerin çocuklarının» diyoruz; isim tamlaması şeklindedir, o bakımdan buna da katılamıyoruz.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Uyguner.

M. FEVZİ UYGUNER — Sayın Başkanım; 4 üncü maddenin en başındaki cümlesi, «Kurumun görevi şunlardır :» diye geçiyor. Halbuki, Kuruma bir değil, müteaddit görevler verilmiştir; «Kurumun görevleri şunlardır» : denilmesinin daha uygun olacağı kanısındayım.

BAŞKAN — Esasen Bütçe - Plan Komisyonu metninde de öyle.

Buyurun Sayın Erginay.

AKİF ERGİNAY — Sayın Başkan; yine Bütçe - Plan Komisyonunun hazırladığı 4 üncü maddenin (c) bendinde, «...çocuklarının bakımı ve korunması...» şeklinde değil, «...bakımını ve korunmasını...» şeklinde olması Türkçeye daha uygun düşer. Aksi takdirde «Bakımsızın korunması» gibi bir anlam çıkar.

BAŞKAN — «Çocuklarının bakımını ve korunmasını...»

Komisyonun bu redaksiyon ile ilgili görüşünü rica ediyorum.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU BAŞKANI ZEKİ ÇAKMAKÇI — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Katılıyorsunuz.

NECİP BİLGE — Redaksiyon ile ilgili söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bilge.

NECİP BİLGE — 33 üncü sayfada (f) bendinde...

BAŞKAN — Sayın Bilge, biz şimdi 21 inci sayfaya bakıyoruz.

NECİP BİLGE — Orada da aynı efendim; «Belediyelerle, il özel idareleri...»

BAŞKAN — Sayın Bilge, şimdi Bütçe - Plan Komisyonunca tanzim edilen 4 üncü maddeyi lütfen. 20 nci sayfa başlıyor ve sizin söylediğiniz 21 inci sayfada; (f) bendi var ve o önergeyi Genel Kurul kabul etti, madde bu oluyor.

NECİP BİLGE — «Gerçek ve özel hukuk tüzelkişilerince»». deniyor. «Tüzelkişilerince» deyince gerçek tüzelkişilerince manası çıkabilir. Bu itibarla «Gerçek kişiler ve özel hukuk tüzelkişilerince» denmesi; «Gerçek» ten sonra «kişiler» eklenmesi gerekir.

BAŞKAN — Bunu da soralım.

Sayın Komisyon katılıyor musunuz?

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU BAŞKANI ZEKİ ÇAKMAKÇI — Münasiptir efendim.

SELÇUK KANTARCIOĞLU — Usul ile ilgili söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Kantarcıoğlu.

SELÇUK KANTARCIOĞLU — Sayın Başkanım; önergeler bittikten sonra redaksiyona geçelim. Belki çıkacak fıkralar bulunur. Şimdi, birden bire (a), (b), (c), (d) fıkralarında redaksiyona geçtik; önergelerin müzakeresi bitsin, belki çıkacak hükümler vardır. Niye zamanımızı boşa öldürüyoruz?..

BAŞKAN — Hayır, bu istenilenler, sizin verdiğiniz değişiklik önergeleri ile alakalı olmayan konulardı. O itibarla...

SELÇUK KANTARCIOĞLU — Geneli için söylüyorum; redaksiyon en sonunda...

BAŞKAN — Haklısınız.

Sayın Kantarcıoğlu ile Sayın Parlak'ın önergelerinde, 4 üncü maddenin (f) fıkrasının Millî Eğitim Komisyonunca kabul edilen şekliyle değiştirilmesi isteniyor.

Sayın Kantarcıoğlu, Sayın Parlak önergenizi hanginiz açıklayacaksınız?

EVLİYA PARLAK — Ben açıklayacağım.

SELÇUK KANTARCIOĞLU — Benimki değişik.

BAŞKAN — Sayın Parlak, buyurun.

Biriniz fıkranın tamamen değiştirilmesi, diğeriniz de ikinci alt bendin, Millî Eğitim Komisyonunca kabul edildiği şekilde olmasını istediniz.

Sayın Parlak, buyurun.

EVLİYA PARLAK — Sayın Başkan, değerli arkadaşlar;

Görüşmeye başladığımız bu Kanunun 1 inci maddesi üzerinde yaptığım konuşmada da arz etmeye çalıştığım gibi, Tasarının genelinde, büyük kesimi eğitim ve öğretim çağı ile yakından ilgili olmalarına rağmen, amaçladığı kitlenin bu yönden ihmal edilebileceği kanısı bende uyanmış bulunmaktadır.

Biraz önce bir açıklama üzerine Sayın Sözcü, eğitim ve öğretim yönünden konunun 19 uncu maddede ele alındığını ifade buyurdular. Halbuki, bu Kanunun kapsamı içerisinde hizmet götürülecek olan kitlenin büyük çoğunluğu, bugüne kadar çeşitli özel ve tüzelkişilerce kurulmuş yurtlarda, kreşlerde, yetiştirme yurtlarında, bakımevlerinde ve özellikle büyük bir müessese olan Çocuk Esirgeme Kurumunun himaye-

sindeki çocuk veya genç yaştaki nesli ilgilendirmektedir. Bunların yemelerinden, içmelerinden, giyinmelerinden, sağlık ve diğer bakımlarından daha da önemlisi, bunları hayata sahip bulundukları özellikleri en üst düzeyde değerlendirilerek yetiştirilmelerini sağlamaktır bence.

Bunun ihmal edilmemesi için, Kuruma verilen bu görevler yerine getirilirken, bu 4 üncü maddenin (f) fıkrasının ikinci bendinde Millî Eğitim Komisyonu yerinde bir değişiklik yaparak, «222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa aykırı olmamak üzere kamu kuruluşlarınca açılacak sosyal hizmet kuruluşlarının personel ve hizmet standartlarını tespit etmek, ilgili Bakanlık ve kuruluşlarla işbirliği içinde denetimlerini yerine getirmek» şeklinde bir ilave yapmıştır.

Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun kabul ettiği metin ise, Hükümetin getirdiği metinde olduğu gibi, sadece; «Kamu kuruluşlarınca açılacak sosyal hizmet kuruluşlarının personel ve hizmet standartlarını tespit etmek, ilgili Bakanlık ve kuruluşlarla işbirliği içinde denetimlerini yerine getirmek» şeklinde açıklığa yer vermeyen ve özellikle gerektiğinde eğitim ve öğretim yönünden olabilir, ihmal edilebilir bir özellikle düzenlenmiştir.

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 12 nci maddesinde, «Sosyal bakımdan özürlü olan çocukların özel eğitim ve öğretim görmeleri Devletçe sağlanır.» denilmektedir.

Yine 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 8 inci maddesinde de, «Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.» denilmektedir. Özellikle büyük çoğunluğunu, hele Çocuk Esirgeme Kurumunu da bünyesine alan böyle bir kurum, hizmet verecek sosyal kuruluşları incelerken, denetlerken, izin verirken mutlak surette sözünü ettiğimiz bu anakanunların ilgili maddelerini de dikkate alarak; 0 - 4 yaşından itibaren okul öncesi çağındaki çocuklar olsun, okul çağına giren çocuklar olsun, gençler olsun ve hatta kendilerine göre birtakım özürleri olup, 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun öngördüğü okul tipleri veya kurslardan yetiştirilmesi gereken nesiller için olsun mutlak surette bu sözünü ettiğimiz kanunların her an göz önünde bulundurulmasında zaruret vardır. «Zaten 19 uncu maddeye göre bu gençler Millî Eğitim Bakanlığının ilgili kurumlarına devam edecek...» Okuldaki durumları zaten Millî Eğitim Bakanlığının denetiminde; ama bunların geriye kalan normal ders saatleri ve okul saatleri dışındaki aile yerine başvurdukları ve hayatlarının büyük çoğunluğunu geçirdikleri bu yurtların veya sosyal hizmet kurumlarının mutlaka bünyeleri, bir ailenin eğitim ve öğretime ne kadar hassasiyetle eğildiğini dikkate alarak, burada da bunu sağlamak üzere mutlak surette bu metnin bu şekilde düzenlenmesi gerektiği kanısında olduğumu arz eder; teşekkürlerimi sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Parlak.

Önergenin lehinde aleyhinde söz isteyen sayın üye var mı?

SELÇUK KANTARCIOĞLU — Lehinde söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Kantarcıoğlu.

SELÇUK KANTARCIOĞLU — Sayın Başkan, sayın üyeler:

Hem arkadaşımın önergesi üzerinde olumlu görüşlerimi bildirmek, hem de bu konuda vermiş olduğum biraz daha geniş önergemin, (iki defa konuşmamak için) açıklamasını yapmak istiyorum.

Efendim, «Tanımlar» bölümünde sadece «Sosyal hizmetler, korunmaya muhtaç çocuk, muhtaç çocuk ve muhtaç yaşlı» bölümleri altında korunma, bakım ve yardımı tarif edilmiştir. Bunların yetiştirilmeleri bahis konusu değildir ve olamaz. Olduğu takdirde muhakkak eğitim müessesesine başvurmak mecburiyeti vardır.

Sondan başlamak istiyorum. Hükümet tarafından getirilen Tasarıda konu noksan görüldüğü için 19 uncu maddede, «Korunmaya muhtaç çocukların eğitim ve öğretimlerinin sağlanması» şeklinde başlık ele alınmış ve eğitim - öğretim buna göre sıralanmıştır Millî Eğitim Komisyonu tarafından; fakat Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonumuzun kabul ettiği bu 19 uncu maddenin başındaki «Eğitim» kelimesi kaldırılmış, sadece «Öğretim» kelimesi bırakılmıştır..

Eğitim, ferdin davranışında, ferdin kendi tecrübesi yoluyla hayatında davranış kazandırılmasıdır. Bu iki yönlü olur; (Gerek maddî gerek manevî nasıl olursa olsun) birisi tedris, diğeri terbiye manasında olan iki şeydir. Tedris ve terbiyeyi birbirinden ayırmak mümkün değildir. Eğitim ve öğretimde, öğretimi bir yere bırakamazsınız.

Bu bakımdan, kanunlar bunu düzenlemiştir. Hükümetten gelen Tasarı ve Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun kabul ettiği metin; «Kamu kuruluşlarınca açılacak sosyal hizmet kuruluşlarının personel ve hizmet standartlarını tespit etmek, ilgili Bakanlık

ve Kuruluşlarla işbirliği içinde denetimlerini yerine getirmek...» diyor ki, bu yanlış bir ifadedir efendim. Evvela bunu arz edeyim. Standartların, o programın sadece seviyesine uygun olup olmadığını düzenleme hakkı kurumlara verilmemiştir. Biyolojinin, tarihin, fiziğin, kimyanın ve üniversitedeki bütün programların muadeletini kabul etmek için muhakkak surette bir denetleme organı vardır. Evvelce Millî Eğitim Bakanlığında olan bu diploma standardı veyahutta program standardı konusu yükseköğretimde şimdi YÖK'e verilmiştir, diğeri aynen Millî Eğitim Bakanlığında kalmıştır.

Kurum, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı hiçbir zaman bir müesseseyi tek başına açamayacaktır, açmaması gerekir. Mevcut kanunlar böyle. Özel bir kuruluş açacağı zaman kendisi izin veremeyecektir; 625 sayılı Kanun var.

İkincisi; yetiştireceği insan tipini kendisi tespit edemeyecektir. Türkiye'de doktor tipi olabilir; fakat Türk doktorunun tipini bir de Türk Millî Eğitim amacı çizer.

O bakımdan, «1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa aykırı olmamak üzere» cümlesini kullanmak zorundayız. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu olmadığı müddetçe Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı çocukları okula alamaz, getiremez, mecburî kılamaz; mahkeme kararı dahi olsa.» Anası babası yokmuş, getireceğim...» şeklinde bir mahkeme kararı olsa dahi. Onu esas getiren, o işleme koyan 6972 sayılı Kanunu (Eski Kanunu, ortadan kaldırıyoruz ya şimdi) işler hale getiren eski 4379, şimdi 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunudur. Buna aykırı hükümle işlem yapamayız.

O bakımdan, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu yerindedir. Özel Öğretim Kanunu gereğince, Millî Eğitim Bakanlığı özel okul açarken Sağlık Bakanlığından izin almadan, oranın sağlık şartları iyi olmadan açamaz. Bunlar birbirine bağlı şeylerdir.

Bu böyle olunca ve bu hüküm de burada olmayınca Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı veya bu kurum, burada bu çocuklarımızı, bu evlatlarımızı alıp eğitemez. Bugün böyle bir durum gelir, yarın başka politik bir ortam gelir, istediği tipte insan yetiştirmeyi ortaya çıkarır, istediği tipte özel okul açar ve istediği şekilde bu maddeyi yürütebilir.

Bu bakımdan, çok hassas durmamız gereken bu maddeye Millî Eğitim Komisyonunun kabul ettiği ve mevcut kanunları ortadan kaldırmayacak bu hükmün yerleştirilmesi gerekir.

Saygılar sunarım efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kantarcıoğlu.

Sayın Güray, buyurun efendim.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Sayın Başkan, saygıdeğer üyeler;

Sayın Parlak'ın önergelerine katılamadığımızı peşinen arz etmek isterim. Daha önce de huzurlarınızda açıklamıştım. Biz okul açmıyoruz, okul açılmasına da izin vermiyoruz. Kreş açmamızı, yetiştirme yurdu açmamızı, okul açma olarak kabul etmemek gerekir.

Zira bunların, kreştekilerin veya yurttakilerin eğitimlerini Millî Eğitim Bakanlığının okullarında sürdürecekleri 19 uncu maddede geniş olarak açıklanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığına kanunların vermiş olduğu yetkileri biz de aynen kabul ediyoruz.

Nitekim, 19 uncu maddemizde, «Okul çağındaki korunmaya muhtaç çocukların eğitimleri ya da bir meslek sahibi edilmeleri Millî Eğitim Bakanlığı ile diğer kamu kuruluşlarına ait okullarda gerçekleştirilir. İlköğrenimini tamamlayan korunmaya muhtaç çocuklardan yetenekli görülenlerin daha ileri düzeyde tahsil yapmak üzere üst okullara devamı, ilgili Bakanlık ve kuruluşlarca yeterli kontenjan ayrılmak suretiyle öncelikle sağlanır.

Kör, işitme ve konuşma özürlü, ortopedik ve diğer bedensel sakatlar ile, aklî ve ruhî yönden özürlü ve benzeri durumda olup da özel eğitime ihtiyaç gösteren korunmaya muhtaç çocukların eğitim ve öğretimleri Millî Eğitim Bakanlığınca tesis edilen okullarda yerine getirilir.» denmektedir.

Görülüyor ki, Millî Eğitim Bakanlığının sahasına kesinlikle tecavüz etmek niyetinde değiliz; ama kreş ve yurt açtığımızda çocuklarımıza şiir, marş, masal veyahut benzeri şeyleri okul eğitimi harici öğretmek ve onları daha iyi yetiştirmek için bazı uğraşlarda bulunmamızı herhalde hocalarımızın da engellememeleri gerekir. Bu öğretim sayılmamalıdır.

Nitekim, 25 Nisan 1963 tarihli ve 225 sayılı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğünü ilgilendiren Kanunda da; «Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü her türlü sosyal yardım ve sosyal güvenlik hizmetlerini düzenlemek, korunmaya

muhtaç çocuklarla, sakat ve ihtiyarları, bakım, yetiştirme ve rehabilitasyonlu ve çalışma gücünden yoksun fakir kimselerin sosyal güvenliğini sağlamak ve Sosyal Hizmetler Enstitüsünün idarî ve bilimsel işlerini kovalamak ve denetimini yapmakla görevlidir.» şeklinde bunu maddeleştirmiştir.

Sayın Kantarcıoğlu'nun görüşlerine ben şahsen katılamıyorum. Çünkü, ileri ülkelerde de uygulama böyledir. Örneğin; İtalya'da. Korunmaya muhtaç çocuklar, özürlü çocuklar veyahut medikopsikolojik, pedagojik yönden eğitime tabi tutulan çocuklar, bu yurtlara alınırlar. Bu yurtlarda aile grupları şeklinde bunlar eğitilirler. Günleri - geceleri bu yurtta geçer. Bu yurtlarda psikologiar ve pedagoglar nezaretinde aile grupları halinde altı kişilik, 12 kişilik bölümlere ayrılır ve orada yaşantılarını devam ettirirler. Okul zamanı geldiğinde devam ettikleri okula, toplumla ilişkilerini sürdürmeleri bakımından saatinde gönderilirler. Orada Millî Eğitim Bakanlığının öngördüğü eğitimlerini tamamlarlar, okulu bitirince yurtlarına dönerler. Biz bu okullara devamını aynı Batı ülkelerinde olduğu şekilde kabul ediyoruz ve aile eğitimi yerine geçen yurtlardaki, kreşlerdeki ve diğer kuruluşlardaki yaşantılarını da bu şekilde sürdürmek istiyoruz.

Bunun Millî Eğitim Bakanlığı mevzuatına herhangi bir müdahalesi yoktur. Gelişmiş ülkelerde de böyledir. Arz ederim.

Önergeye katılmadığımızı da bildiriyorum Sayın Başkanım.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Güray.

Değerli üyeler; bu maddeyi tamamlamamız bakımından beş dakikalık bir süreye ihtiyacımız var. Süremiz iki dakika sonra doluyor.

Onun için, saat 19.00'dan sonra beş dakika daha çalışmamızı oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir, teşekkür ederim.

Sayın Bakan, siz de aynı şekilde Komisyonun görüşünde misiniz efendim?..

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI KAYA KILIÇTURGAY — Sayın Başkan; millî eğitim hizmetleri konusunda bir hassasiyet olduğunu görüyorum; ama şunu Yüksek Heyete arz etmek istiyorum. Hükümetimiz bu Tasarıyı sevk ederken bir hizmet tedahülü olmadığına kesinlikle inanmaktadır.

Komisyon Sözcüsü arkadaşımızın da belirttiği hususlara aynen katıldığımı ifade etmek istiyorum. Biraz evvelki konuşmamda da beyan etmiştim. Biz informal bir eğitimin münhasıran bir bakanlığın tekeli içinde olamayacağı görüşündeyiz. Aile çevresinde de bir eğitim vardır. Eğitimin geniş anlamlı bir kavram olduğuna inanıyoruz ve bir endişe gerekmediğine tekrar Yüksek Heyetin inanmasını arz ediyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Değerli üyeler,

Sayın Parlak ile Sayın Kantarcıoğlu'nun önergelerine Sayın Komisyon ve Sayın Hükümet katılmıyor.

Dikkate alınmasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler...

SELÇUK KANTARCIOĞLU — Sayın Başkan, iki önergem var; birisinde sadece «Yetiştirme» kelimesinin çıkarılması var.

BAŞKAN — Ona sıra geliyor.

Dikkate alınmasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Önergelerin dikkate alınması kabul edilmemiştir.

Sayın Kantarcıoğlu'nun, bu maddenin (b) fıkrasındaki «yetiştirilmesi» kelimesinin çıkarılmasıyla ilgili bir önergesi vardır.

Sayın Kantarcıoğlu bir açıklama yapacak mısınız?.. Buyurun efendim.

SELÇUK KANTARCIOĞLU — Efendim; «Tanımlar» bölümünde böyle bir kelime yok. Kendilerinin kabul ettiği metinde de «öğretimden» bahsediyorlar; 19 uncu maddede de sadece «öğretimden» bahsediyorlar, «eğitimi» kabul etmemişler nedense; fakat metin içerisinde, okuyoruz; «Kör, işitme ve konuşma özürlü, ortopedik ve diğer bedensel sakatlar ile aklî ve ruhî yönden özürlü ve benzeri durumda olup da özel eğitime ihtiyaç gösteren korunmaya muhtaç çocukların eğitim ve öğretimleri, (Başlıkta yok ama «eğitim» kelimesi) Millî Eğitim Bakanlığınca tesis edilen okullarda yerine getirilir.» kelimesiyle çelişkili bulduğum için, kendilerinin de neyi kabul ettiğini anlayamadığım için; ister soru mahiyetinde olsun, ister önerge mahiyetinde olsun, bu maddenin (b) fıkrasının 3 üncü satırındaki «Yetiştirilmesi» kelimesinin çıkarılmasını arz ve teklif ederim efendim.

BAŞKAN — Evet.

Sayın Güray.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ S. FERİDUN GÜRAY — Sayın Başkanım; bu konu daha önce tartışılmıştı. Biz bu keli-

meyi Bütçe - Plan Komisyonundan gelen şekliyle benimsedik, tartıştık; oylandı, Sayın Tutum'un önergesini benimsedik. O bakımdan tekrar vardır; katılmıyoruz.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Bakan.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI KAYA KILIÇTURGAY — Önergeye katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Önergeye Sayın Komisyon ve Sayın Hükümet katılmıyor. Önergenin dikkate alınmasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Önergenin dikkate alınması kabul edilmemiştir.

Değerli üyeler; bu maddeyi, şu bir, iki redaksiyonla ilgili değişiklikten sonra, Sayın Tutum'un önergesi istikametinde Bütçe - Plan Komisyonunun 4 üncü maddesi olarak oylarınıza sunacağım.

(c) fıkrasının birinci satırındaki «bakımı», «bakımını» olacak; (d) fıkrasındaki «yaşamlarını asgarî» yerine, «en düşük düzeyde» olacak; (f) fıkrasının...

SELÇUK KANTARCIOĞLU — «En düşük» ne demek? «En az» olur...

BAŞKAN — Efendim, o şekilde ifade edildi, Komisyon da o tarzda kabul etti; «en düşük düzeyde»...

(f) fıkrasının başındaki, «gerçek» kelimesinden sonra, «gerçek kişiler» ilave edilecek, «ve özel hukuk tüzelkişiliklerince» şeklinde devam edecek.

Bu değişikliklerle Sayın Tutum'un önergesi istikametinde 4 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 4 üncü madde kabul edilmiştir.

Değerli üyeler; süremiz tamamlanmıştır. 23 Mart 1983 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 19.05

DANIŞMA MECLİSİ

GÜNDEMİ

73 *üncü* BİRLEŞİM

21 Mart 1983 Pazartesi

Saat : 14.00

1. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2. SEÇİM

3. OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

4. KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN İŞLER

(1) Danışma Meclisi Üyesi Selçuk KANTARCIOĞLU ve 41 Arkadaşının, 5434 Sayılı Emekli Sandığı Kanununun 31 inci Maddesi ile Değişik 41 inci Maddesine Birer Fıkra Eklenmesi, Bu Kanunu Değiştiren 1425 Sayılı Kanunun 1 inci Maddesinin (c) Fıkrasının Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Geçici Bir Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ile İçtüzüğün 36 ncı Maddesi Uyarınca Gündeme Alınma Önergesi ve Bütçe-Plan Komisyonu Raporu. (2/36) (S. Sayısı : 228, 228'e 1 inci, 228'e 2 nci Ek) (Dağıtma tarihi : 27.1.1983).

(2) Mustafa BAŞARAN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu. (3/432) (S. Sayısı : 326) (Dağıtma tarihi : 18.3.1983)

(3) Danışma Meclisi Üyesi Selçuk KANTARCIOĞLU ve 34 Arkadaşının, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 2595 Sayılı Kanunun 1 inci Maddesiyle Değiştirilen 43 üncü Maddesinin (B) Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ile İçtüzüğün 36 ncı Maddesi Uyarınca Gündeme Alınma Önergesi ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu. (2/44) (S. Sayısı : 229 229'a 1 inci Ek, 229'a 2 nci Ek) (Dağıtma tarihi : 27.1.1983)

(4) Danışma Meclisi Üyesi Selçuk KANTARCIOĞLU ve 37 Arkadaşının, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa 2595 Sayılı Kanunla Eklenen Geçici 9 uncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ile İçtüzüğün 36 ncı Maddesi Uyarınca Gündeme Alınma Önergesi ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu. (2/43) (S. Sayısı : 230, 230'a 1 inci Ek, 230'a 2 nci Ek) (Dağıtma tarihi : 27.1.1983).

(5) İdarei Umumiyei Vilayat Kanunu Muvakkatının 111 inci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma, İçişleri ve Dışişleri Komisyonu Raporu. (1/555) (S. Sayısı : 268) (Dağıtma tarihi : 27.12.1982)

(6) Danışma Meclisi Üyesi Fahri ÖZTÜRK ve 29 arkadaşının İdarei Umumiyei Vilayat Kanunu Muvakkatının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Malî İşler, Bütçe - Plan ve Millî Savunma, İçişleri ve Dışişleri komisyonları raporları. (2/66) (S. Sayısı : 299) (Dağıtma tarihi : 13.1.1983)

(7) Danışma Meclisi Üyesi Mehmet PAMAK ve 10 arkadaşının, Türk Ceza Kanununun 175, 176, 177 ve 178 inci Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu. (2/61) (S. Sayısı : 273) (Dağıtma tarihi : 27.12.1982)

(8) Danışma Meclisi Üyesi Muzaffer SAĞIŞMAN ve 13 arkadaşının Yükseköğretimin Son Sınıfında, 4 Yıl Süreli Olanların 3 üncü Sınıfında 4 Yıldan Uzun Süreli Olanların 4 ve 5 inci Sınıfında Bulunup Başarısızlık Dolayısıyla Belge Alan Öğrencilere Yeniden İmtihan Hakkı Verilmesine Dair Kanun Teklifi ve Millî Eğitim Komisyonu raporları. (2/25) (S. Sayısı : 109 ve 109'a 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 27.12.1982)

(9) Danışma Meclisi Üyesi Necmettin NARLIOĞLU ve 11 arkadaşının, 5434 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa Bir Ek Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu. (2/40) (S. Sayısı : 164) (Dağıtma tarihi : 8.7.1982)

(10) Danışma Meclisi Üyesi Şener AKYOL ve 80 arkadaşının, Adalet Memurlarına Tazminat Verilmesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet ve Bütçe - Plan komisyonları raporları. (2/33) (S. Sayısı : 176) (Dağıtma tarihi : 21.9.1982)

(11) 25.10.1963 Tarihli ve 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun

Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bazı Maddelerine Fıkralar Eklenmesine İlişkin Kanun Tasarısı ve Adalet ve Millî Savunma, İçişleri ve Dışişleri komisyonları raporları. (1/542) (S. Sayısı : 289) (Dağıtma tarihi : 6.1.1983)

(12) Danışma Meclisi Üyesi Bahtiyar UZUNOĞLU ve 41 arkadaşının, Fındık Dikim Alanlarının Sınırlandırılması Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet ve Tarım ve Orman, Köy İşleri ve Kooperatifler komisyonları raporları. (2/48) (S. Sayısı : 290) (Dağıtma tarihi : 6.1.1983)

(13) Danışma Meclisi Üyesi Kâzım ÖZTÜRK ve 10 arkadaşının, 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesine Bir Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu. (2/59) (S. Sayısı : 291) (Dağıtma tarihi : 7.1.1983)

(14) 9.6.1960 Tarihli ve 7478 Sayılı Köy İçme Suları Hakkında Kanunun 15 inci Maddesinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Tarım ve Orman, Köy İşleri ve Kooperatifler ve Bayındırlık, Ulaştırma, İmar ve İskân, Turizm ve Tanıtma komisyonları raporları. (1/550) (S. Sayısı : 292) (Dağıtma tarihi : 7.1.1983)

(15) 6.1.1982 Tarih ve 2576 Sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Bütçe - Plan ve Adalet Komisyonu raporları. (1/462) (S. Sayısı : 294) (Dağıtma tarihi : 11.1.1983)

(16) Danışma Meclisi Üyesi Mehmet AKDEMİR ve 71 arkadaşının Sağlık Personeli Hakkında Kanun Teklifi ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Bütçe - Plan komisyonları raporları. (2/32) (S. Sayısı : 297) (Dağıtma tarihi : 13.1.1983)

(17) Danışma Meclisi Üyesi Alâeddin AKSOY ve 17 arkadaşının, Kütahya İli Altıntaş İlçesi Dumlupınar Bucağında, Dumlupınar Adı ile Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve Millî Savunma, İçişleri ve Dışişleri Komisyonu Raporu. (2/78) (S. Sayısı : 301) (Dağıtma tarihi : 17.1.1983)

(18) 8.6.1965 Tarih ve 625 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bu Kanuna İki Madde ve Bir Geçici 2 nci Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim Komisyonu Raporu. (1/465) (S. Sayısı : 302) (Dağıtma tarihi : 18.1.1983)

× (19) Hacettepe Üniversitesi 1969 Bütçe Yılı Kesinhesabına Ait Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi ile Hacettepe Üniversitesi 1969 Bütçe Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı ve Danışma Meclisi Hesaplarını İnceleme ve Sayıştay Komisyonu Raporu. (1/208), (S. Sayısı : 277) (Dağıtma tarihi : 31.12.1982)

× (20) Hacettepe Üniversitesi 1970 Bütçe Yılı Kesinhesabına Ait Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi ile Hacettepe Üniversitesi 1970 Bütçe Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı ve Danışma Meclisi Hesaplarını İnceleme ve Sayıştay Komisyonu Raporu. (1/220) (S. Sayısı : 278) (Dağıtma tarihi : 31.12.1982)

× (21) Hacettepe Üniversitesi 1971 Bütçe Yılı Kesinhesabına Ait Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi ile Hacettepe Üniversitesi 1971 Bütçe Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı ve Danışma Meclisi Hesaplarını İnceleme ve Sayıştay Komisyonu Raporu. (1/242) (S. Sayısı : 279) (Dağıtma tarihi : 31.12.1982)

× (22) Hacettepe Üniversitesi 1972 Yılı Kesinhesabına Ait Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi ile Hacettepe Üniversitesi 1972 Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı ve Danışma Meclisi Hesaplarını İnceleme ve Sayıştay Komisyonu Raporu. (1/254) (S. Sayısı : 280) (Dağıtma tarihi : 31.12.1982)

× (23) Hacettepe Üniversitesi 1973 Bütçe Yılı Kesinhesabına Ait Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi ile Hacettepe Üniversitesi 1973 Bütçe Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı ve Danışma Meclisi Hesaplarını İnceleme ve Sayıştay Komisyonu Raporu. (1/282) (S. Sayısı : 281) (Dağıtma tarihi : 31.12.1982)

× (24) Hacettepe Üniversitesi 1974 Bütçe Yılı Kesinhesabına Ait Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi ile Hacettepe Üniversitesi 1974 Bütçe Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı ve Danışma Meclisi Hesaplarını İnceleme ve Sayıştay Komisyonu Raporu. (1/289) (S. Sayısı : 282) (Dağıtma tarihi : 31.12.1982)

× (25) Hacettepe Üniversitesi 1975 Bütçe Yılı Kesinhesabına Ait Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi ile Hacettepe Üniversitesi 1975 Bütçe Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı ve Danışma Meclisi İnceleme ve Sayıştay Komisyonu Raporu. (1/292) (S. Sayısı : 283) (Dağıtma tarihi : 31.12.1982)

× (26) Hacettepe Üniversitesi 1976 Bütçe Yılı Kesinhesabına Ait Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi ile Hacettepe Üniversitesi 1976 Bütçe Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı ve Danışma Meclisi Hesaplarını İnceleme ve Sayıştay Komisyonu Raporu. (1/319) (S. Sayısı : 284) (Dağıtma tarihi : 31.12.1982)

(27) Okur - Yazarlığı Teşvik Kanunu Tasarısı ve Millî Eğitim Komisyonu Raporu. (1/482) (S. Sayısı : 305) (Dağıtma tarihi : 21.1.1983)

(28) Belediye Suçlarına İlişkin Ceza Hükümleri Hakkında Kanun Tasarısı ve Adalet, Sağlık ve Sosyal İşler ve Millî Savunma, İçişleri ve Dışişleri komisyonları raporları. (1/564) (S. Sayısı : 308) (Dağıtma tarihi : 27.1.1983)

(29) 5.1.1961 Tarihli ve 224 Sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanunun Değişik 20 inci Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu. (1/584) (S. Sayısı : 309) (Dağıtma tarihi : 27.1.1983)

(30) 13.5.1981 Tarih ve 2461 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu. (1/604) (S. Sayısı : 310) (Dağıtma tarihi : 27.1.1983)

× (31) «Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Arasındaki Devlet Hudut Hattının Arpaçay (Ahuryan) Nehrindeki Barajın Gövdesi ve Gölü Üzerinde Geçişine Ait Ek Tarif Protokolü» ve ekleri ile «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Hükümeti Arasında, Arpaçay (Ahuryan) Baraj Gölü Bölgesine Konulan Yeni Hudut İşaretlerinin Kontrol, Bakım, Onarım, İhya veya Değiştirilmesi Hakkında Protokol» ve eklerinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma, İçişleri ve Dışişleri Komisyonu Raporu. (1/587) (S. Sayısı : 321) (Dağıtma tarihi : 28.1.1983)

(32) Atatürk Orman Çiftliği Arazisinden Yüzseksenaltıbin Dörtyüzkırkbir Metrekarelik Kısmının Satılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Tarım ve Orman, Köy İşleri ve Kooperatifler ve Bayındırlık, Ulaştırma, İmar ve İskân, Turizm ve Tanıtma komisyonları raporları. (1/551) (S. Sayısı : 324) (Dağıtma tarihi : 1 . 2 . 1983)

(×) *Açık oylama.*

(33) 6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun ile Türk Ceza Kanununun 264 üncü Maddesinde Yer Alan Ateşli Silahlar, Patlayıcı Maddeler, Bıçaklar ve Benzeri Aletlerin Teslimi Hakkında 2395 Sayılı Kanuna Bir Ek Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma, İçişleri ve Dışişleri Komisyonu Raporu. (1/583) (S. Sayısı : 325) (Dağıtma tarihi : 1.2.1983)

(34) Danışma Meclisi Üyesi Tevfik Fikret ALPASLAN ve 11 arkadaşının, Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarz-ı İcrasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Millî Eğitim, Adalet ve Sağlık ve Sosyal İşler komisyonları raporları. (2/69) (S. Sayısı : 327) (Dağıtma tarihi : 1.2.1983)

(35) 4.1.1961 Tarihli ve 211 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 34 üncü Maddesinin (d) Fıkrasının Değiştirilmesine ve 43 üncü Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine İlişkin Kanun Tasarısı ve Millî Savunma, İçişleri ve Dışişleri Komisyonu Raporu. (1/602) (S. Sayısı : 328) (Dağıtma tarihi : 1 . 2 . 1983)

(36) Danışma Meclisi Üyesi Feridun Şakir ÖĞÜNÇ ve 10 Arkadaşının, 5434 Sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 32 nci Maddesine Bir Fıkra ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Ek 1 inci Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine İlişkin Kanun Teklifi ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Bütçe - Plan komisyonları raporları. (2/27) (S. Sayısı : 330) (Dağıtma tarihi : 4.2.1983)

(37) Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Malî İşler ve Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonları raporları. (1/561) (S. Sayısı : 331) (Dağıtma tarihi : 9.2.1983)

(38) Danışma Meclisi Üyesi Kâzım ÖZTÜRK ve 10 arkadaşının, Atatürk Orman Çiftliği Mülkiyetindeki Bir Kısım Arazinin Hazineye ve Gazi Üniversitesine Devredilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Tarım ve Orman, Köy İşleri ve Kooperatifler ve Bayındırlık, Ulaştırma, İmar ve İskân, Turizm ve Tanıtma komisyonları raporları. (2/80) (S. Sayısı : 334) (Dağıtma tarihi : 14.2.1983)

(39) 9.12.1982 Tarihli ve 2761 Sayılı 1983 Malî Yılı Bütçe Kanununun 28 inci Maddesinin (B) fıkrasına Bir Bent Eklenmesine İlişkin Kanun Tasarısı ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu. (1/626) (S. Sayısı : 337) (Dağıtma tarihi : 21.2.1983)

(40) Mehti KURŞUN'a Vatanî Hizmet Tertibinden Aylık Bağlanması Hakkında Kanun Tasarısı. (1/496) (S. Sayısı : 338) (Dağıtma tarihi : 21.2.1983)

(41) Gülali GÜL'e Vatanî Hizmet Tertibinden Aylık Bağlanması Hakkında Kanun Tasarısı ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu. (1/481) (S. Sayısı : 339) (Dağıtma tarihi : 21.2.1983)

(42) Kara Kuvvetleri Komutanı ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi Orgeneral Nurettin ERSİN'in, Türk Silahlı Kuvvetlerinden Ayrılanların Kurabilecekleri Dernekler Hakkında Kanun Teklifi ve Millî Savunma, İçişleri ve Dışişleri Komisyonu Raporu. (2/53) (S. Sayısı : 342) (Dağıtma tarihi : 24.2.1983)

(43) Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Adalet ve Millî Savunma, İçişleri ve Dışişleri komisyonları raporları. (1/554) (S. Sayısı : 343) (Dağıtma tarihi : 25.2.1983)

(44) Yardım Toplama Kanunu Tasarısı ve Millî Savunma, İçişleri ve Dışişleri Komisyonu Raporu. (1/590) (S. Sayısı : 344) (Dağıtma tarihi : 28.2.1983)

(45) 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ve 4792 Sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ile Danışma Meclisi Üyesi Mustafa ALPDÜNDAR ve 16 arkadaşının, 1.1.1946 Tarih ve 4792 Sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun 24 üncü Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Malî İşler ve Sağlık ve Sosyal İşler komisyonları raporları. (1/569), (2/57) (S. Sayısı : 346) (Dağıtma tarihi : 2.3.1983)

(46) 557 Sayılı Nüfus Planlaması Hakkında Kanun ile 765 Sayılı Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Danışma Meclisi Üyesi Feridun GÜRAY ve 9 arkadaşının, Aile Planlaması Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet ve Sağlık ve Sosyal İşler komisyonları raporları. (1/448), (2/84) (S. Sayısı : 347) (Dağıtma tarihi : 2.3.1983)

(47) Bor, Kömür, Asfaltit, Fosfat, Demir Madenleri ile Nükleer Enerji Hammaddelerinin İşletilmesini Düzenleyen Kanun Tasarısı ve İktisadî İşler Komisyonu Raporu. (1/118) (S. Sayısı : 184'e 1 inci ek) (Dağıtma tarihi : 9.3.1983)

(48) Kültür Varlıklarını Koruma Kanunu Tasarısı ve Bayındırlık, Ulaştırma, İmar ve İskân, Turizm ve Tanıtma, Adalet ve Millî Eğitim komisyonları raporları. (1/108) (S. Sayısı : 348) (Dağıtma tarihi : 9.3.1983)

(49) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu Tasarısı ve Millî Eğitim, Bütçe - Plan ve Sağlık ve Sosyal İşler komisyonları raporları. (1/461) (S. Sayısı : 349) (Dağıtma tarihi : 15.3.1983)

(50) Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler, Bütçe - Plan ve Millî Eğitim komisyonları raporları. (1/567) (S. Sayısı : 350) (Dağıtma tarihi : 15.3.1983)

DANIŞMA MECLİSİ S. Sayısı : 326

Mustafa BAŞARAN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu. (3/432)

T. C.
Başbakanlık
Personel Genel Müdürlüğü
Sayı : 19-301/12345

17 Eylül 1982

Konu : İdam Cezasına Hükümlü Mustafa BAŞARAN

DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Veli DOĞAN'ı taammüden ve kendisini cezadan kurtarmak maksadıyla da Şaban ERKALAY'ı öldürmek suçlarından TCK'nun 450 inci maddesinin 4 üncü ve 9 uncu bentleri gereğince İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesince verilen ölüm cezası Yargıtay Birinci Ceza Dairesince onanan Yahya ve Şerife'den olma 3.1.1950 doğumlu Mustafa BAŞARAN hakkındaki dava dosyası ve Adalet Bakanlığının 15.9.1982 gün ve 1.134.9.982-52439 sayılı yazısının bir örneği ekte gönderilmiştir.

Gereğini emirlerine arz ederim.

Bülend ULUSU
Başbakan

Adalet Komisyonu Raporu

T. C.
Danışma Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 3/432
Karar No. : 47

25 Ocak 1983

DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5.5.1976 tarihinde Veli Doğan'ı menfaat karşılığında taammüden ve Şaban Erkalay'ıda kendisini cezadan kurtarmak maksadıyla öldürme suçundan sanık Turhal ilçesi, Buzluk köyü, hane 001, cilt 026, sahife 01' de nüfusa kayıtlı Yahya oğlu, Şerife'den olma 3.1.1950 doğumlu Mustafa Başaran'ın İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesinin Esas 1981/33, Karar 1981/489 sayılı 31.12.1981 tarihli Türk Ceza Kanununun 450/4-9 uncu maddesi gereğince idam cezası ile mahkûmiyetine mütedair oybirliği ile verdiği karar Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 14.7.1982 gün, Esas 1982/2027, Karar 1982/3064 sayılı ilamı ile onanmak suretiyle kesinleşerek dosya Başbakanlığın 17.9.1982 gün 19-301-12345 sayılı tezkeresiyle Danışma Meclisi Başkanlığına sunulmuş ve Başkanlıkça da Komisyonumuza havale edilmiş olmakla Adalet Bakanlığı temsilcisinin de katıldığı toplantıda yapılan tetkik ve müzakere sonunda:

Dosya münderecatına göre 6.11.1975 tarihinde Osman Yancı isimli bir şahsın öldürülmesi üzerine bu öldürme olayının Veli Doğan tarafından gerçekleştirildiği kanaatına varan, Osman'ın katiplerinden olan halen firari Mehmet Karatepe'nin Veli Doğan'ı kiralık katillere öldürtmek için faaliyete geçtiği, sanıklardan Mustafa Başaran, Ahmet Özseven, Mehmet Çubuk'la para karşılığında Veli Doğan'ın öldürülmesi hususunda

mutabakata varıldığı, olaydan önce sanıklarla birlikte Beyoğlu'na giden firarî Mehmet Karatepenin Veli Doğan'ın devam etmekte olduğu yerde Veli Doğan'ı sanıklardan Mustafa Başaran'a tanıttığı, ertesi günü Mehmet Karatepe'nin sanıklara silah temin edip vererek 5.5.1976 tarihinde sanıklarla birlikte Beyoğluna çıktıkları, maktul Veli Doğan'ın kahveye doğru geldiğini görerek diğer sanıkların yolda tertibat alıp sanıklardan Mustafa Başaran'ın maktulün yanına yaklaşıp kendisine suçta kullanılmak için verilmiş olan 9 mm. çaplı tabanca ile yakın mesafeden defaatle ateş ederek Veli Doğan'ı taammüden öldürdüğü, diğer iki sanığında bu öldürme fiiline ferî iştirakde bulundukları olay yerinden elinde silahıyla etrafı tehdit ederek kaçmak için Beyoğlunda sokağa girdiği ve elinde silahı ile kaçarken durumu gören diğer maktul Şaban Erkalay'ın sanık Mustafa Başaran'ı yakalamak için üzerine atıldığı, boğuşma sırasında sanık Mustafa Başaran'ın tabancasıyla ateş edip Şaban Erkalay'ıda cezadan kurtulmak için önceki suçta kullandığı tabanca ile ateş edip öldürdüğü suçta kullandığı tabancayıda yerde maktul Şaban Erkalay'ın yanına attığı olay yerinden kaçarken yetişen tanık sivil polisler tarafından yakalandığı, sanıkların hazırlıkda, emniyet ve sulh hâkimliğindeki ikrarları, şahadet, otopsi ve ekspertiz raporları ile tespit edildiği İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesince kabul edilerek sanık Mustafa Başaran'ın menfaat karşılığı taammüden Veli Doğan'ı öldürmekten Türk Ceza Kanununun 450/4 ve kendisini yakalayıp götürmek isteyen Şaban Erkalay'ı cezadan kurtulmak için öldürmekten dolayı Türk Ceza Kanununun 450/9 uncu maddesine göre idam cezasıyla diğer sanık Ahmet Özseven ve Mehmet Çubuk'un da menfaat karşılığı taammüden Veli Doğan'ın öldürülmesinde aslî faile ferî iştirak ettiklerinden olayı Türk Ceza Kanununun 450/4, 65/2 nci maddelerine göre 15'er sene ağır hapis cezasıyla cezalandırılmalarına oybirliğiyle 31.12.1981 tarihinde karar verildiği ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesince de hükmün 14.7.1982 tarihinde oybirliğiyle onanmak suretiyle kesinleştiği anlaşılmıştır.

Yukarıdaki açıklamalar karşısında hükümlü Mustafa Başaran hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmemesinde kamu adına herhangi bir yarar görülmediğinden Komisyonumuzca, Anayasa'nın 87, Danışma Meclisi İçtüzüğünün 86 ncı maddeleri gereğince hazırlanan Mustafa Başaran hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair ekli kanun tasarısının Danışma Meclisine sunulmasına oy çokluğuyla karar verilmiştir.

Genel Kurul'un tasvibine arz edilmek üzere raporumuz saygıyla sunulur.

Rıfat BAYAZIT Başkan	*M. Fevzi UYGUNER* Başkanvekili	*Enis MURATOĞLU* Sözcü
Serda KURTOĞLU Çekimserim gerekçem eklidir. Kâtip	Yavuz ALTOP Üye Bulunamadı	İbrahim BARANGİL Üye Bulunamadı
Necip BİLGE Çekimserim Üye	*Halil ERTEM* Üye	*Halit GELENDOST* Üye
Abdullah Pulat GÖZÜBÜYÜK Üye	Beşir HAMİTOĞULLARI Bulunamadı Üye	*Ömer Adnan OREL* Üye

ÇEKİMSERLİK OY GEREKÇESİ

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 38 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları gereği, suç tarihi göz önünde bulundurulduğunda, konunun 1961 Anayasası ışığında çözümlenmesi gerekecektir.

Bu Anayasanın 11 inci ve 14/4 maddesine rağmen;

Memleketimiz ceza hukukunda ölüm cezasına yer verilmiştir. Türk Hâkimi Türk Kanunlarını uygulamaktan kaçınamayacağına göre, ölüm cezasıyla sonuçlanan ilamların öteki kazaî kararlar gibi infazı gerekmektedir.

Ancak, 1961 Anayasasının 64 üncü maddesi gereği ölüm cezalarının yerine getirilmesi kanun ile mümkündür.

Kanun koyucu, Yargıtayın zorunlu incelemesinden sonra kesinleşmiş bir hükmün yerine getirilmesini infazın kanunla kabul edilmesine bağlı tuttuğuna göre, oyvermemizde hukukî tartışmalara girişilmesine, dava dosyasının incelenmesine yer yoktur.

Oy vermede; ölüm cezasının yerine getirilmesinin kanuna bağlanıp bağlanmayacağının değerlendirilmesi yapılacaktır. Bu değerlendirme hukuk dışında tamamen sosyal siyasal - vicdanî bir değerlendirme olacaktır.

Değerlendirmenin doğruluğunu sağlayabilmek için şu hususların özenle göz önünde bulundurulması gerekir :

1. Suç sebebi ne olursa olsun, işlenen suç toplum için ne derece zararlı bulunursa bulunsun, ölüm cezasının yerine getirilmesinde suçluya ıslah amacı yoktur.

2. Ölüm cezasının yerine getirilmesi, suçlu için gerçekte ceza infazı anlamını taşımaz. Zira infaz ile suçlunun vücudu ortadan kalkmaktadır. Suçlu gerçekte cezasız bırakılmaktadır.

3. Ölüm cezasının infaz edilmemesi suçlunun cezasının affı anlamını taşımaz. O, daima ölüm cezası mahkûmudur. Hayatını ceza evinde sürdürüp bitirmek zorundadır. Bu, işlediği suçun ağırlığına denk bir cezadır. Ölüm cezası hükümlüsü, infaz hukukunun suçlu lehine öngördüğü hiçbir hükümden yararlanamaz. Mesela şartla salıverilemez. Müebbet hapis mahkûmu da değildir.

4. Ölüm cezası mahkûmunu hayatının sonuna kadar cemiyetten tecrit etmek cezadan beklenen içtimaî faydayı sağlar. Ölüm cezası yerine getirilirse, insan eliyle insan hayatına, suçun işlenmesinden çok sonra son verilmesi nedeniyle, maişerî vicdanda bir rahatsızlık, huzursuzluk doğar ve infazdan itibaren geçen zaman süresince bu vicdan huzursuzluğu gelişir, merhamete, acımaya dönüşür. Bu yönden de ölüm cezasını yerine getirmekte yarar yoktur.

5. Ölüm cezasının yerine getirilmesi kanunu çıkarmak görevi Meclise verilmiştir. Meclis cezayı yerine getirmeme hususunda kanun ısdar edemez; Meclise verilen yetki tek yönlüdür. O halde, kanunun oluşumu için gerekli safhalardan birinde gerekli oy çokluğu oluşmazsa ölüm cezası yerine getirilmeyecektir. Başbakanlık tezkeresi ilgili Meclis Komisyonuna gelip gerekli çoğunluğu sağlayamazsa infaz imkânsızlaşır. Komisyondan sonra Meclis kanatlarından herhangi birinde çoğunluk sağlanamazsa yine kanun oluşmaz, infaz imkânsızlaşır. Kanunu Cumhurbaşkanı imza etmezse yine infaz mümkün değildir.

Burada bir noktayı vurgulamakta yarar vardır : Komisyonda oy verme durumunda olan bir üye «ben infaz doğrultusunda oy vereyim, takılacaksa Meclis kanatlarında takılsın» diyememelidir. Vicdanen kanaatini belirtmek zorunda bulunan bir kimse, başkasının sorumluluğunu kendi oyuna dayanak yapamaz. Bunun gibi «Hâkim, Yargıtay idama hükmetmiş, ben onların kararlarının doğruluğuna güvenerek infaz oyu kullanırım, hata varsa günahını hâkimler çeksin» de diyemez. Zira kanun ölüm cezası hükmü ile bu hükmün yerine getirilmesini birbirinden ayırmış, müstakil prosedüre tabi tutmuştur. Hüküm ile infazı birbirine karıştırarak vicdan huzuruna varmak mümkün değildir. Oy verme görevini bu düşünce ile gereği gibi yerine getirmek imkânı da yoktur.

Yukarıda arz ve izah edilen hususlar göz önünde bulundurularak yapılacak değerlendirme ile 1961 Anayasasının 64 üncü maddesinin öngördüğü ölüm cezasının yerine getirilmesi kanununun oluşturulması, kendisinden beklenen amacı ancak şu hallerde gerçekleştirilebilir : Suçtan doğan zarar halen devam ediyorsa, suçlu ele geçer geçmez yargılanıp hüküm verilmesi kaydıyla, cezanın yerine getirilmesi kanununun ısdarı gerekir. Suçlunun ele geçtiği anda toplum huzuruna hâkim olunacak duruma gelinmişse artık infazda ferdî - içtimaî fayda yoktur, bilakis zarar vardır. Ormandan şehre sızan vahşi hayvan ne kadar masumu parçalarsa

parçalasın, ele geçirilmezse hâkimiyet elden kaçırıldığı için öldürülmesine karar verilir. Bulunca karar yerine getirilir. Fakat diri yakalanıp demir kafese alındı mı, toplum düzenine hâkimiyet teessüs ettiği takdirde, artık vahşi hayvanı ifna etmek yerine onu kafeste muhafaza etmek doğru olur. Öldürülmesinde hiçbir fayda yoktur. Tutsak edilenin toplum düzenine hâkimiyet teessüs ettikten sonra öldürülmesi intikam hissi ile izah edilebilir. İntikam ise Devlet olma ile bağdaşmaz.

Ölüm cezasının yerine getirilmesi için kanun oluşturulması oylamasının söz konusu olduğu günümüzde topluma Devlet gücünün hâkim olduğu inkâr edilmez bir vakıadır. Suçluların ölüm cezalarının yerine getirilmesinde içtimaî siyasî - ferdî bir fayda bulunduğu söylenemez.

12 Eylülden bu yana girişilen etkili operasyonlarla Devlet toplum düzenine hâkim olmuştur. Bu noktaya ulaşmanın gereği yerine getirilen ölüm cezalarının içtimaî faydası vardır. Bu günkü infazlar için aynı faydanın bulunduğu söylenemez. 12 Eylülden çok önce işlenmiş suçlardan ölüm cezası giymiş olanların bu cezalarının yerine getirilmesinde de bugün bir fayda bulunmamaktadır.

Buna rağmen Danışma Meclisi Genel Kurulunu ve Millî Güvenlik Konseyini oylarında vicdanlarıyla başbaşa bırakabilmek için çekimser oy kullanmakta fayda mülahaza ettiğim cihetle infazın yerine getirilmesi hususunda olumlu ya da olumsuz oy kullanmamayı ve sonuç olarak çekimser kaymayı doğru gördüğümü saygılarımla arz ederim.

Serda KURTOĞLU
Danışma Meclisi
Adalet Komisyonu Üyesi

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Mustafa Başaran Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 14.7.1982 tarih ve Esas 1982/2027, Karar 1982/3064 sayılı ilamıyla kesinleşen İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesinin 31.12.1981 tarih ve Esas 1981/33, Karar 1981/489 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/4 - 9 maddesi gereğince ölüm cezasına mahkûm edilmiş bulunan Turhal ilçesi, Buzluk köyü, hane 001, cilt 026, sahife 01'de nüfusa kayıtlı Yahya oğlu, Şerife'den olma 3.1.1950 doğumlu Mustafa Başaran hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

DANIŞMA MECLİSİ S. Sayısı : 229

Danışma Meclisi Üyesi Selçuk Kantarcıoğlu ve 34 Arkadaşının, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 2595 Sayılı Kanunun 1 inci Maddesiyle Değiştirilen 43 üncü Maddesinin (B) Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 36 ncı Maddesi Uyarınca Gündeme Alınma Önergesi. (2/44)

DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : Genel Sekreterlik ifadeli 2.9.1982 gün ve 06-1898-1899-1493-1494 sayılı yazınız :

İdarede devamlılık ilkesine bağlı kalınarak, Danışma Meclisi Üyelerine tanınan yetkilerin ve İçtüzüğümüzün ilgili maddesinin, Bütçe - Plan Komisyonu ve Başkanlıkça ihlal edilmemesi için, Devlet Memurlarını çok müşkül durumlarda bırakan :

1. Ek göstergeden yararlanamayan ve emsalinden az aylık alan emekli Devlet memurlarının bu haklarının verilmesini,

2. Halen çalışan Devlet memurlarına kadroya göre ek göstergelerin doğurduğu haksızlığı gideren ve dengeli bir duruma sokulmasını sağlayan,

3. İşçilerin memurluğa geçirilmesinde karşılaştıkları haksızlıkların giderilmesini amaçlayan tekliflerimizin, İçtüzüğümüzün 36 ncı maddesine göre Genel Kurul Gündemine alınmasını arz ve teklif ederim.

25 . 10 . 1982
Teklif Sahipleri Adına
Selçuk KANTARCIOĞLU
Danışma Meclisi Üyesi

N O T :

İçtüzüğün 36 ncı maddesi uyarınca gündeme alınması, Genel Kurulun 1.11.1982 tarihli 8 inci Birleşiminde kabul edilmiştir.

Danışma Meclisi Başkanlığına

«657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 2595 sayılı Kanunun 1 inci Maddesiyle Değiştirilen 43 üncü Maddesinin (B) Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi» ni ilişik olarak sunuyoruz.

Gereğini arz ederiz.

20 Mayıs 1982

EK : 11

Selçuk KANTARCIOĞLU ve (34) arkadaşı

Salih İNAL	*Necdet GEBOLOĞLU*	*Evliya PARLAK*
Fuat YILMAZ	*Mahir CANOVA*	*Recai DİNÇER*
B. Sami DAÇE	*M. Nedim BİLGİÇ*	*İbrahim BARANGİL*
Mehmet PAMAK	*Nurettin ÂYANOĞLU*	*Kâzım ÖZTÜRK*
Hamdi ÖZER	*İsmail ŞENGÜN*	*Tülay ÖNEY*
Nermin ÖZTUŞ	*Adli ONMUŞ*	*Ali Nejat ALPAT*
Erdoğan BAYIK	*Fahri ÖZTÜRK*	*Yılmaz ÖZMAN*
Muammer YAZAR	*Halit ZARBUN*	*İsa VARDAL*
Bahtiyar UZUNOĞLU	*Osman YAVUZ*	*Adnan OREL*
Doğan GÜRBÜZ	*Zeki YILDIRIM*	*Enis MURATOĞLU*
Nihat KUBİLAY	*Turhan GÜVEN*	*Utkan KOCATÜRK*
	Fevzi UZUNER	

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNUNUN 2595 SAYILI KANUNUN 1 İNCİ MADDESİYLE DEĞİŞTİRİLEN 43 ÜNCÜ MADDESİNİN (B) FIKRASININ DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİNİN GEREKÇESİ

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 43 üncü maddesi 2595 sayılı Kanunla değiştirilmiş ve daha önce sadece Genel İdare Hizmetleri sınıfında 1-4 üncü dereceli ve Mülkî İdare Amirliği Sınıfı Hizmetleri Sınıfındaki 1 - 9 uncu dereceli kadrolardaki personele yönetim sorumluluğu ve Devlet için taşıdıkları önem gözönünde bulundurulmak suretiyle Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Dairesinin görüşü alınarak Bakanlar Kurulu Kararı ile verilen ek göstergeler, dengeyi sağlamak için bütün sınıflara uygulanacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Ancak Devlet Personel Dairesinin görüşü alınmadan ve hiç bir teknik incelemeye tabi tutulmadan Maliye Bakanlığınca hazırlanan bu Kanun Devlet Personel Rejimini içinden çıkılmaz hale sokmuş, Sayın Devlet Başkanımızın «...hataları, aksaklıkları en kısa zamanda düzeltiriz.» şeklindeki olumlu görüşlerine dayanılarak, bütün kamu personelini perişan eden ek gösterge dengesizliğini malî yük açısından Bütçeyi sıkıntıya sokmadan bu hatanın düzeltilmesi amacıyla bu kanun teklifi hazırlanmıştır.

2595 sayılı Kanunla getirilen düzenleme, maddedeki sıraya göre uygulamaya dönük olarak sınıflar arasında ve sınıf içindeki dengesizliğiyle şöyle bir durum meydana getirmiştir.

a) Kadroları Genel İdare Hizmetleri sınıfına dahil olanlar için kadro Kanununa ekli cetvellerde görev unvanlarının karşısındaki rakamların aylığa eklenerek ödeneceği kesin hükme bağlanmış, Genel İdare Hizmetleri sınıfında çalışan Teknik, Sağlık, Eğitim, Avukatlık, Din, Emniyet, Mülkî İdare Amirliği hiz-

metleri sınıfı mensuplarına verilen farklı ek göstergelerden yararlanacağı esasına yer verilmemiştir. Halen Genel İdare Hizmetleri sınıfında bütün kamu kuruluşlarında bulunan kadro dereceleriyle sayıları şöyledir:

Derecesi	Kadro adedi	Derecesi	Kadro adedi
1	5 799	9	52 672
2	7 540	10	57 726
3	10 497	11	48 617
4	13 855	12	46 233
5	25 834	13	34 457
6	29 012	14	15 207
7	42 997	15	3 905
8	40 974		
		TOPLAM	**435 325**

Toplam, 435 325 kadrodan 1, 2, 3 ve 4 üncü derecelere giren 37 691'ine ek gösterge verildiğine göre bu sınıfta ek göstergelerden yararlananların oranı % 8.6'dır.

b) Kadroları Teknik Hizmetler Sınıfında bulunan yüksek mühendis, mühendis, yüksek mimar, mimar, jeolog, Hidrojeolog, Hidrolog ve Jeofizikçi unvanını almış olanlardan; kadro ile ilişki kurulmadan, 8 - 7 nci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 100, 6 - 5 inci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 150, 4 - 3 üncü derece kadrolarda olanlara 200, 2 nci derece kadrolarda olanlara 300, 1 inci derece kadrolarda olanlara 400, ek gösterge verildiği halde, Fizikçi, Kimyager, Matematikçi, İstatistikçi, yöneylemci (Hareket araştırmacısı) Matematiksel iktisatçı, Ekonomici ve benzeri ile Teknik Öğretmen okullarından mezun olupta öğretmenlik mesleği dışında teknik hizmetlerde çalışanlar, 3437 ve 9 . 5 . 1969 tarih ve 1117 sayılı kanunlara göre tütün eksperi yetiştirilenler ile müskirat ve çay eksperleri, fen memurları, yüksek tekniker, tekniker, teknisyen ve emsali teknik unvanlara sahip (Yüksek öğrenimleri bulunanlar dahil) olanlardan;

3 üncü derece kadrolarda olanlara 50, 2 nci derece kadrolarda olanlara 100, 1 inci derece kadrolarda olanlara 200 ek gösterge verilerek mevcut personel arasında ayrıcalık yaratılmıştır. 8, 7, 6, 5 inci derecelerin kademelerinden aylık alanlarda kadro aranmaması, diğerlerinde kadro aranmasındaki amaç dikkat çekici görülmektedir. Halen kadro dereceleri üzerine kamu kurumlarında bulunan Teknik Hizmetler Sınıfı kadro sayıları şöyledir :

Derecesi	Kadro adedi	Derecesi	Kadro adedi
1	813	9	9 310
2	2 582	10	7 523
3	6 167	11	7 394
4	8 875	12	8 535
5	17 797	13	833
6	16 028	14	912
7	14 766	15	388
8	15 602		
		TOPLAM	**117 525**

117 525 personelden, ek göstergeden yararlananların sayısı, 82 630 olup, bu sınıfta bulunanlara % 70'i dengesiz bir dağılımla ek göstergeye layık görülmüşlerdir.

c) Kadroları Sağlık Hizmetleri Sınıfına dahil olup, uzman tabip, tabip, diş tabibi, eczacı ve veteriner hekim unvanını almış olanlarla, Tababet Uzmanlık tüzüğüne göre tıbbın anadallarından birinde uzman olan kimya mühendisi, kimyager, kimya lisansiyeri ve biyologlardan;

8 - 7 nci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 100, 6 - 5 inci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 150, 4 üncü dereceli kadrolarda olanlara 200, 3 üncü dereceli kadrolarda olanlara 300, 2 nci dereceli kadrolarda olanlara 400, 1 inci dereceli kadrolarda olanlara 500 ek gösterge verildiği halde, bunlar dışında Sağlık Hizmetleri Sınıfında bulunan yükseköğrenim görmüş Fizikoteparit, Tıp Teknologu, Ebe, Hemşire, Sağlık Memuru, Sosyal Hizmetler Mütehassısı, Psikolog, Diyetçi, Sağlık Mühendisi, Sağlık Fizikçisi, Sağlık İdarecisi ve diğer yardımcı personelden 8, 7, 6, 5 ve 4 üncü derece kadroda olanlara ve aylık alanlara ek gösterge verilmemekte, 3 üncü dereceli kadrolarda olanlara 50, 2 nci dereceli kadrolarda olanlara 100, 1 inci dereceli kadrolarda olanlara 200 ek gösterge verilerek personel arasında ikilik yaratılmıştır. Teknik Hizmetler Sınıfında olduğu gibi 8, 7, 6, 5 inci derecelerin kademelerinden aylık alanlarda kadro aranmaması, diğerlerinden aranması aynı hatayı tekrar mahiyetinde görülmektedir. Halen bütün kamu kuruluşlarında Sağlık Hizmetleri Sınıfı personelinin kadro dereceleri üzerinde sayıları şöyledir :

Derecesi	Kadro adedi	Derecesi	Kadro adedi
1	1 070	9	8 162
2	1 722	10	9 873
3	2 710	11	14 378
4	2 468	12	14 002
5	9 300	13	3 759
6	6 164	14	661
7	9 896	15	111
8	11 358		
		TOPLAM	**95 634**

Ek göstergelerden yararlananların sayısı 44 638 olup bu sınıftaki personelin % 47'sidir.

d) Kadroları Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Sınıfına dahil bulunanlardan : 4 üncü derece kadrolarda olanlara 100, 3 üncü derece kadrolarda olanlara 200, 2 nci derece kadrolarda olanlara 300, 1 inci derece kadrolarda olanlara 400, ek gösterge verilmiş yükseköğrenimli 5, 6, 7, 8, 9, 10 uncu derece kadrolardaki Öğretmenlere ek gösterge verilmeyerek, hem sınıflar arasında hem de aynı sınıftaki öğretmenler arasında ayrıcalık yaratılmıştır. Kadro şarti öğretmenleri perişan etmiştir. 1971 yılı Bütçe Kanununun 9 uncu maddesine «657 sayılı Devlet Memurları Kanununa 1327 sayılı Kanunla eklenen ek geçici maddelere göre yapılan intibak aksaklıklarında ortaya çıkacak hataları ve itirazlı işlemler sonucunda yapılması gereken düzeltmeler dolayısıyla Maliye Bakanlığının teklifi üzerine kadro iptali veya ihdasına Bakanlar Kurulu yetkilidir.» hükmünden yararlanarak Bakanlar Kurulunun 8.5.1971 gün ve 7/2509 sayılı kararıyla «İntibak eksiklerini gidermek maksadıyla Millî Eğitim Bakanlığı personeline çeşitli dereceden 22 552 adet kadro tahsis edilmiş ve bu kadrolar 1971, 1972, 1973 yıllarında öğretmenlerin aylıklarına denk kadro verilmiştir. 1973 yılından sonra yapılan intibakta Millî Eğitim Bakanlığı haksız olarak öğretmenlerden bu kadroları çekerek terfi işlemlerinde kullanmıştır. Bu büyük bir hatadır. Bugün emekli olan ve halen çalışan öğretmenler ek gösterge tahsis edi-

lirken mağdur edilmişlerdir. İlgililer hakkında kovuşturma yapılması gerekmektedir. Bütün kamu kuruluşlarında bu sınıfta kadro sayıları şöyledir :

Derecesi	Kadro adedi	Derecesi	Kadro adedi
1	3 779	7	44 827
2	4 780	8	58 762
3	12 344	9	75 237
4	17 694	10	114 902
5	23 293	11	16 648
6	34 052	12	3 430
		TOPLAM	**409 749**

Mevcut 409 749 öğretmenden ek göstergeden faydalananların sayısı (1 - 4) 72 597 olup bu bütün öğretmenlerin % 17'sidir.

e) Kadroları Avukatlık Hizmetleri Sınıfına dahil bulunanlardan :

8 - 7 nci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 100, 6 - 5 inci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 150, 4 - 3 üncü derece kadrolarda olanlara 200, 2 nci derece kadrolarda olanlara 300, 1 inci derece kadrolarda olanlara 400 ek gösterge verilmiştir.

a, b, c ve d fıkralarındaki hatalı durumu bu sınıfta da görmek mümkündür. Halen bütün kamu kuruluşlarında mevcut avukat kadrolarının sayısı şöyledir :

Derecesi	Kadro adedi	Derecesi	Kadro adedi
1	24	6	495
2	147	7	265
3	472	8	234
4	582	9	109
5	418	10	9
		TOPLAM	**2 750**

Bu sınıftaki Avukatların % 91'ine verilen ek göstergeden ayrı olarak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 146 ncı maddesiyle verilmekte olan % 30 oranındaki vekalet ücreti yine bu kanunun 9 uncu maddesiyle % 40'a çıkarılmıştır.

f) Kadroları Din Hizmetleri Sınıfına dahil bulunanlardan; 3 üncü derece kadrolarda olanlara 50, 2 nci derece kadrolarda olanlara 100, 1 inci derece kadrolarda olanlara 200, ek gösterge verilmiştir. Genellikle bu üst derece kadrolarda olan Din görevlileri İlahiyat Fakültesi veya yüksek İslam Enstitüsü mezunu olup ek göstergeler emekliliğe yansıdığı için ilgililer mağdur edilmişlerdir. Emsalleri diğer sınıflarda 400, 300 ek gösterge aldıkları halde bu sınıfta 200, 100, 50 ek gösterge takdirinin gerekçesini anlamak mümkün olmamıştır. Halen bu sınıftaki kadro sayıları dereceler üzerine şöyledir :

Derecesi	Kadro adedi	Derecesi	Kadro adedi
1	30	9	6 001
2	40	10	9 932
3	70	11	15 352
4	177	12	7 903
5	726	13	734
6	1 743	14	780
7	3 370	15	17
8	3 411		
		Toplam	**49 986**

Kadrolu 49 986 Din görevlisinden ek göstergeden yararlanan personel sayısı (1, 2, 3) = 140 kişi olup, bütün personelin binde 2.8'i (% 028) yani onbinde 28'dir.

9. Kadroları Emniyet Hizmetleri sınıfına dahil Emniyet Müdürü rütbesini ikraz etmiş bulunanlardan; 4 üncü derece kadrolarda olanlara 100, 3 üncü derece kadrolarda olanlara 200, 2 nci derece kadrolarda olanlara 300, 1 inci derece kadrolarda olanlara 400 ek gösterge verilmiştir. Yüksekokul mezunu olup Emniyet Müdürü Rütbesini almamış personele ek gösterge verilmemesi büyük bir haksızlık olmuştur. Halen bu sınıfta bulunan personel sayısı dereceler üzerine şöyledir :

Derecesi	Kadro adedi	Derecesi	Kadro adedi
1	108	8	7 333
2	157	9	15 606
3	434	10	3 438
4	417	11	12 733
5	5 660	12	4 695
6	6 706	13	604
7	8 664		
		Toplam	**66 555**

Ek göstergeden faydalananların sayısı en çok (1, 2, 3, 4 üncü dereceli kadrolarda Emniyet Müdürü rütbesini ikraz etmiş) 1 116 olup bütün personelin binde 1.8'i (% 018) yani onbinde 18'dir.

h) Kadroları Mülkî İdare Amirliği Hizmetleri sınıfına dahil bulunanlardan : 9-8 inci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 150, 7-6 ncı derecelerin kademelerinden aylık alanlara 200, 5-4 üncü derecelerin kademelerinden aylık alanlara 300, 3-2 nci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 400, 1 inci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 500.

Müsteşar ve Valilerin işgal ettikleri derece ve kademe gösterge rakamına 600 ek gösterge verilmesine eskiden olduğu gibi bu (h) fıkrasında aynen yer verilmiştir. Bu maddede de açıkça görüldüğü gibi, yeniden getirilen b, c, d, e, f, g fıkralarında yer alan (Kadro derecesi) ibaresinin yer almaması, daha öncede açıklandığı gibi haksızlığı bariz bir şekilde sergilemektedir. Bu sınıfa dahil personel sayıları dereceler üzerine şöyle olup % 100'ü ek göstergeden yararlanmaktadır.

Derecesi	Kadro adedi	Derecesi	Kadro adedi
1	440	6	164
2	268	7	122
3	282	8	—
4	167	9	82
5	88		
		Toplam	**1 613**

Durum bir cetvel haline getirilirse, personel mevcuduna göre dengesiz ek gösterge dağılımı derecelere göre şöyle bir manzara gösterecektir :

Sınıflar	DERECELER 1	2	3	4	5	6	7	8	9	Toplam	Sınıftaki mevcuda göre % oranı	Açıklama
G. İ. H. S.	5 799	7 540	10 497	13 855	—	—	—	—	—	37 691	8.6	—
T. H. S.	813	2 582	6 167	8 875	17 797	16 028	14 766	15 602	—	82 630	70	—
S. H. S.	1 070	1 722	2 710	2 468	9 300	6 164	9 896	11 358	—	44 638	47	—
Eğ. Ö. H. S.	3 379	4 780	12 344	17 694	—	—	—	—	—	72 597	17	—
Av. H. S.	24	147	472	582	418	495	265	234	—	2 750	91	Ayrıca Vek. Üc. Vardır.
Din H. S.	30	40	70	—	—	—	—	—	—	140	0.028	—
Em. H. S.	108	157	434	417	—	—	—	—	—	1 116	0.018	—
M. İ. A. H. S.	440	268	282	167	88	164	122	—	82	1 613	100	—

Bu cetvelin gerçekleşmesi, bölümlerinde açıklandığı gibi bir kurumun kadrosunda bulunmaması sebebiyle bütçe bakımından duruma tablonun dışında hiçbir yük getirmeyecektir. Çünkü Genel İdare Hizmetleri ile M. İ. H. S. hariç diğer altı sınıftaki personel kadrosunda bulunmamaktadırlar.

Ek gösterge rakamları da dengeyi bozacak şekilde dağılmıştır. Tablo bunu açıkça göstermektedir.

Sınıflar	Derecelere verilen ek göstergeler								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
G. İ. H. S.	300	300	200	50	—	—	—	—	—
	400	400	300	100	—				
	500								
	600								
T. H. S.	200	100	50	50					
	400	300	200	200	150	150	100	100	—
S. H. S.	200	100	50	200	150	150	100	100	—
	500	400	300						
Eğ Öğ. H. S.	400	300	200	100	—	—	—	—	—
Av. H. S.	400	300	200	200	150	150	100	100	—
Din. H. S.	200	100	50	—	—	—	—	—	—
Em. H. S.	400	300	200	100	—	—	—	—	—
M. İ. A. H. S.	500	400	400	300	300	200	200	150	150
	600								

Ek göstergeler, emeklilikte değerlendirildiğinden memurun geleceğe ümitle bakması ve verimini artıracak bir gayretle çalışması gerekmekte, bu da her ay eline alacağı aylıkla gerçekleşmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun yürürlüğe girdiği 30.11.1970 tarihinden itibaren Genel Kadro Kanunu çıkıncaya kadar Devlet memurlarının intibaklarında karşılaşılan aksaklıkları gidermek maksadıyla 1971 Yılı Bütçe Kanununun 9 uncu maddesiyle Bakanlar Kuruluna kadro iptal ve ihdas yetkisi verilmiştir. Bu yetkiye dayanılarak Devlet memurlarına aylıklarına denk kadro verilememiş ve bugüne kadar da Genel Kadro Kanunu çıkarılamamıştır. Gösterge tablosundaki hatalı düzenleme sebebiyle de hizmet yılları ve öğrenim durumları aynı iki memurdan kadrosu bulunan kurumdakine hakları verilirken, kadrosu bulunmayan bir kurumda kademe ilerlemesi verilmesi yüzünden büyük haksızlıklar meydana gelmiştir. Bu adil olmayan durum Anayasa Mahkemesinin 9.5.1972 gün ve 1971/58 Esas, 1972/22 Kararı ile ek geçici 2 nci maddesi iptal edilmiş, şöyle sonuca bağlanmıştır. «Memurun derecesine uygun kadronun tahsisi amme idarelerine tereddüp eden kanunî bir mükellefiyet bulunmasına ve kanunla dahi olsa memurların derecelerine uygun kadroların temini zımnında gerekli kanunların çıkarılması hükümetlere düşen bir görev olmasına göre kadrosuz terfi eden bir memuru kadroya müstenit terfi eden bir memurdan farklı mütalaa etmeye hukukî ve mantıkî bir gerekçe bulmak mümkün değildir.»

Böyle bir durum karşısında elinde olmayan sebeplerle mağdur edilen Devlet memurlarının durumlarının düzeltilmesi için ek göstergelerini memurun işgal ettiği kadrosuna göre değil, öğrenim durumlarına göre yükselinebilecek tavanı geçmemek şartıyla almakta olduğu aylığa karşılık olan ek göstergeden yararlandırılması için bu Kanun Teklifi hazırlanmıştır.

DANIŞMA MECLİSİ ÜYESİ SELÇUK KANTARCIOĞLU VE 34 ARKADAŞININ TEKLİFİ

657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 2595 Sayılı Kanunun 1 inci Maddesiyle Değiştirilen 43 üncü Maddesinin (B) Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 2595 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle değiştirilen 43 üncü maddesinin (B) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

B) Bu kanun kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarında Devlet Memurları eliyle gördürülen görevlerde bulunanlara aylıkları; yaptıkları görevin Devlet için taşıdığı önem dikkate alınarak;

a) Kadroları Genel İdare Hizmetleri sınıfına dahil olanlar için Bakanlar Kurulunca tahsis edilmiş ve edilecek olan kadroların görev unvanlarının karşısındaki rakamların;

b) Kadroları Teknik Hizmetler, Sağlık Hizmetleri, Avukatlık Hizmetleri sınıfında bulunanlardan, 1 inci derecenin kademelerinden aylık alanlar 400, 2 nci derecenin kademelerinden aylık alanlar 300, ve 3 ve 4 üncü derecelerin kademelerinden aylık alanlar 200, 5 ve 6 ncı derecelerin kademelerinden aylık alanlar 150, 7 ve 8 inci derecelerin kademelerinden aylık alanlar 100, rakamının,

c) Kadroları Eğitim ve Öğretim Hizmetleri, Emniyet Hizmetleri sınıfı ve Din Hizmetleri sınıfında bulunanlardan; 1 inci derecenin kademelerinden aylık alanlar 400, 2 nci derecenin kademelerinden aylık alanlar 300, 3 üncü derecenin kademelerinden aylık alanlar 200, 4 üncü derecenin kademelerinden aylık alanlar 100 rakamının;

d) Kadroları Mülkî İdare Amirliği Hizmetleri sınıfına dahil bulunanlardan 9 ve 8 inci derecenin kademelerinden aylık alanlara 150, 7 ve 6 ncı derecelerin kademelerinden aylık alanlara 200, 5 ve 4 üncü derecelerin kademelerinden aylık alanlara 300, 3 ve 2 nci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 400, 1 inci derecenin kademelerinden aylık alanlara 500, Müsteşar ve Valilerin işgal ettikleri derece ve kademe gösterge rakamına 600 rakamının;

e) Kadroları Millî İstihbarat Hizmetleri sınıfına dahil olanlara bu maddede gösterilen emsallerini geçmemek üzere Devlet Personel Dairesinin görüşüne dayalı olarak Başbakan tarafından tespit edilecek rakamların;

f) Ankara, İstanbul ve İzmir Emniyet Müdürlerine 500, Emniyet Genel Müdürüne 600 rakamının;

g) Bu kanunun 36 ncı maddesinde yazılan (Mülkî İdare Amirliği Hizmetleri sınıfı hariç) hizmet sınıflarına dahil olup, en az üç yıl süreli yükseköğrenim veren Fakülte ve yüksekokulları bitirerek mesleğe özel yarışma sınavı ile giren ve belirli süreli meslek içi eğitimden sonra özel bir yeterlik sınavı sonunda veya yükseköğrenimli olup, özel kanunların öngördüğü şartları taşıyanlardan en az on yıl meslekî görev yaptıktan sonra yine bu kanunların öngördüğü usule göre seçilerek; atanan Bakanlık, Müsteşarlık, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Bağımsız Genel Müdürlük Müfettişleri, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu uzmanları, Maliye Bakanlığı Hesap uzmanları ile Bankalar Yeminli Murakıpları, Çalışma Bakanlığı İş ve İş Güvenliği Müfettişleri ve Bakanlıkların Merkez Teşkilâtına dahil Genel Müdürlüklerin Kontrolörlerinden 8 ve 7 inci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 100, 6 ve 5 inci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 150, 4 ve 3 üncü derecelerin kademelerinden aylık alanlara 200, 2 nci derecenin kademelerinden aylık alanlara 300, ve 1 inci derecenin kademelerinden aylık alanlara 400 rakamının;

h) Yukarıda açıklanan a, b, c, d, e, f, g fıkralarındaki personelden lisans düzeyinde 5 - 6 yıllık öğrenim görenlerle, Master (Bilim Uzmanlığı) Doktora, Tıpta Uzmanlık ve daha yukarı derecede öğrenimi olanların ek göstergelerine ayrıca 100 rakamının;

i) Genel İdare Hizmetleri Sınıfında bulunan öğrenimleri diğer sınıflara giren Devlet Memurlarına aylığına göre fazla olan ek gösterge rakamının;

Eklenmesi suretiyle ödenir.

Bu Ek göstergelerden hangi derece ve kademede bulunulursa bulunsun emekli keseneği kesilir ve ilgililerin belirtilen sınıf ve görevlerde bulundukları sürece ödemelere esas alınır.

MADDE 2. — Bu Kanun 1 Mart 1982 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DANIŞMA MECLİSİ S. Sayısı : 229'a 1 inci Ek

Danışma Meclisi Üyesi Selçuk Kantarcıoğlu ve 34 Arkadaşının, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 2595 Sayılı Kanunun 1 inci Maddesiyle Değiştirilen 43 üncü Maddesinin (B) Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 36 ncı Maddesi Uyarınca Gündeme Alınma Önergesi. (2/44)

Bütçe - Plan Komisyonu Raporu

T. C.
Danışma Meclisi
Bütçe - Plan Komisyonu
Esas No. : 2/44
Karar No. : 116

24 Ocak 1983

DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Danışma Meclisi Genel Kurulunun 16.12.1982 gün ve 31 inci Birleşiminde Komisyonumuza iadesi kabul edilen «Danışma Meclisi Üyesi Selçuk Kantarcıoğlu ve 34 Arkadaşının, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 2595 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle değiştirilen 43 üncü Maddesinin (B) Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi» Komisyonumuzun 17 Ocak 1983 gün ve 33 üncü birleşiminde Hükümet temsilcilerinin de katıldığı toplantıda görüşüldü.

Bilindiği üzere, Bakanlar Kurulunca 5.11.1982 tarihinde Danışma Meclisi Başkanlığına sunulan ve Bütçe-Plan Komisyonunda müzakere edilerek gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra Genel Kurul gündemine alınan «657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanunu ve 12.2.1982 tarihli ve 2595 sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı» Danışma Meclisi Genel Kurulunda yakın tarihte görüşülmüştür. Söz konusu kanun tasarısı Genel İdare Hizmetleri Sınıfı dışında kalan sınıflarda bulunan memurların ek göstergelerinin kadro derecesinden ayrılarak fiilen alınan aylık derecesine bağlanması, Teknik ve Sağlık Hizmetleri sınıflarında bulunanlardan ek göstergelerden yararlanacak olanların kapsamının genişletilmesi, Eğitim ve Öğretim, Avukatlık Hizmetleri, Din Hizmetleri, Emniyet Hizmetleri, Mülkî İdare Amirliği Hizmetleri, Millî İstihbarat Hizmetleri sınıflarında bulunan memurların ek gösterge rakamlarının artırılması, denetim elemanlarından bir kısmının ek göstergelerden yararlanmaları gibi hükümleri ihtiva etmekteydi.

Teklif incelendiğinde, hernekadar tasarı ile içerik yönünden bazı farklılıklar göstermekte ise de, ilkeler ve amaçlar bakımından benzer olduğu görülmektedir. Ancak, söz konusu tasarı Danışma Meclisi Genel Kurulu ve Millî Güvenlik Konseyinden geçerek 2771 sayı ile kanunlaşmış olduğundan teklifin görüşülmesine gerek kalmadığı sonucuna varılmış; bu nedenle maddelerin görüşülmesine geçilmeden reddedilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere, Yüksek Başkanlığa saygıyla arz olunur.

Tandoğan TOKGÖZ Başkan	*Orhan BAYSAL* Başkanvekili	*Cemil ÇAKMAKLI* Sözcü
Bahtiyar UZUNOĞLU Kâtip	*Mustafa ALPDÜNDAR* Üye	*Muhsin Zekâi BAYER* Üye
M. Nedim BİLGİÇ Üye İmzada bulunamadı	*Recai DİNÇER* Üye	*Ahmet Senvar DOĞU* Üye
Ayhan FIRAT Üye	*Abdurrahman Ali GİRMEN* Üye	*İbrahim GÖKTEPE* Üye
Özer GÜRBÜZ Üye	*Hayati GÜRTAN* Üye	*Turgut KUNTER* Üye
Necmettin NARLIOĞLU Üye	*Ertuğrul Zekâi ÖKTE* Üye	*Tülay ÖNEY* Üye
Salih Necdet ÖZDOĞAN Üye	*Evliya PARLAK* Üye	*Muzaffer SAĞIŞMAN* Üye
İbrahim ŞENOCAK Üye	*Turgut TAN* Üye	*M. Ali Öztürk TEKELİ* Üye
Türe TUNÇBAY Üye	*Cahit TUTUM* Üye Söz hakkım saklıdır	*Şadan TUZCU* Üye

DANIŞMA MECLİSİ S. Sayısı : 229'a 2 nci Ek

Danışma Meclisi Üyesi Selçuk Kantarcıoğlu ve 34 Arkadaşının, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 2595 Sayılı Kanunun 1 inci Maddesiyle Değiştirilen 43 üncü Maddesinin (B) Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ile İçtüzüğün 36 ncı Maddesi Uyarınca Gündeme Alınma Önergesi ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu. (2/44)

DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : Genel Sekreterlik ifadeli 2.9.1982 gün ve 06-1898-1899-1493-1494 sayılı yazınız :

İdarede devamlılık ilkesine bağlı kalınarak, Danışma Meclisi Üyelerine tanınan yetkilerin ve İçtüzüğümüzün ilgili maddesinin, Bütçe - Plan Komisyonu ve Başkanlıkça ihlal edilmemesi için, Devlet Memurlarını çok müşkül durumlarda bırakan :

1. Ek göstergeden yararlanamayan ve emsalinden az aylık alan emekli Devlet memurlarının bu haklarının verilmesini,

2. Halen çalışan Devlet Memurlarına kadroya göre ek göstergelerin doğurduğu haksızlığı gideren ve dengeli bir duruma sokulmasını sağlayan,

3. İşçilerin memurluğa geçirilmesinde karşılaştıkları haksızlıkların giderilmesini amaçlayan tekliflerimizin, İçtüzüğümüzün 36 ncı maddesine göre Genel Kurul Gündemine alınmasını arz ve teklif ederim.

25 . 10 . 1982

Teklif Sahipleri Adına
Selçuk KANTARCIOĞLU
Danışma Meclisi Üyesi

N O T :

1. İçtüzüğün 36 ncı maddesi uyarınca gündeme alınması, Genel Kurulun 1.11.1982 tarihli 8 inci Birleşiminde kabul edilmiştir.

2. S. Sayısı 229 ile 229'a 1 inci ek birleştirilerek basılmıştır.

Danışma Meclisi Başkanlığına

«657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 2595 sayılı Kanunun 1 inci Maddesiyle Değiştirilen 43 üncü Maddesinin (B) Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi» ni ilişik olarak sunuyoruz.

Gereğini arz ederiz.

EK : 11

20 Mayıs 1982

Selçuk KANTARCIOĞLU ve (34) arkadaşı

Salih İNAL	*Necdet GEBOLOĞLU*	*Evliya PARLAK*
Fuat YILMAZ	*Mahir CANOVA*	*Recai DİNÇER*
B. Sami DAÇE	*M. Nedim BİLGİÇ*	*İbrahim BARANGİL*
Mehmet PAMAK	*Nurettin ÂYANOĞLU*	*Kâzım ÖZTÜRK*
Hamdi ÖZER	*İsmail ŞENGÜN*	*Tülay ÖNEY*
Nermin ÖZTUŞ	*Adli ONMUŞ*	*Ali Nejat ALPAT*
Erdoğan BAYIK	*Fahri ÖZTÜRK*	*Yılmaz ÖZMAN*
Muammer YAZAR	*Halit ZARBUN*	*İsa VARDAL*
Bahtiyar UZUNOĞLU	*Osman YAVUZ*	*Adnan OREL*
Doğan GÜRBÜZ	*Zeki YILDIRIM*	*Enis MURATOĞLU*
Nihat KUBİLAY	*Turhan GÜVEN*	*Utkan KOCATÜRK*
	Fevzi UYGUNER	

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNUNUN 2595 SAYILI KANUNUN 1 İNCİ MADDESİYLE DEĞİŞTİRİLEN 43 ÜNCÜ MADDESİNİN (B) FIKRASININ DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİNİN GEREKÇESİ

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 43 üncü maddesi 2595 sayılı Kanunla değiştirilmiş ve daha önce sadece Genel İdare Hizmetleri sınıfında 1 - 4 üncü dereceli ve Mülkî İdare Amirliği Sınıfı Hizmetleri Sınıfındaki 1 - 9 uncu dereceli kadrolardaki personele yönetim sorumluluğu ve Devlet için taşıdıkları önem gözönünde bulundurulmak suretiyle Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Dairesinin görüşü alınarak Bakanlar Kurulu Kararı ile verilen ek göstergeler, dengeyi sağlamak için bütün sınıflara uygulanacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Ancak Devlet Personel Dairesinin görüşü alınmadan ve hiç bir teknik incelemeye tabi tutulmadan Maliye Bakanlığınca hazırlanan bu Kanun Devlet Personel Rejimini içinden çıkılmaz hale sokmuş, Sayın Devlet Başkanımızın «...hataları, aksaklıkları en kısa zamanda düzeltiriz.» şeklindeki olumlu görüşlerine dayanılarak, bütün kamu personelini perişan eden ek gösterge dengesizliğini malî yük açısından Bütçeyi sıkıntıya sokmadan bu hatanın düzeltilmesi amacıyla bu kanun teklifi hazırlanmıştır.

2595 sayılı Kanunla getirilen düzenleme, maddedeki sıraya göre uygulamaya dönük olarak sınıflar arasında ve sınıf içindeki dengesizliğiyle şöyle bir durum meydana getirmiştir.

a) Kadroları Genel İdare Hizmetleri sınıfına dahil olanlar için Kadro Kanununa ekli cetvellerde görev unvanlarının karşısındaki rakamların aylığa eklenerek ödeneceği kesin hükme bağlanmış, Genel İdare Hizmetleri sınıfında çalışan Teknik, Sağlık, Eğitim, Avukatlık, Din, Emniyet, Mülkî İdare Amirliği hiz-

metleri sınıfı mensuplarına verilen farklı ek göstergelerden yararlanacağı esasına yer verilmemiştir. Halen Genel İdare Hizmetleri sınıfında bütün kamu kuruluşlarında bulunan kadro dereceleriyle sayıları şöyledir:

Derecesi	Kadro adedi	Derecesi	Kadro adedi
1	5 799	9	52 672
2	7 540	10	57 726
3	10 497	11	48 617
4	13 855	12	46 233
5	25 834	13	34 457
6	29 012	14	15 207
7	42 997	15	3 905
8	40 974		
		TOPLAM	**435 325**

Toplam, 435 325 kadrodan 1, 2, 3 ve 4 üncü derecelere giren 37 691'ine ek gösterge verildiğine göre bu sınıfta ek göstergelerden yararlananların oranı % 8,6'dır.

b) Kadroları Teknik Hizmetler Sınıfında bulunan yüksek mühendis, mühendis, yüksek mimar, mimar, jeolog, Hidrojeolog, Hidrolog ve Jeofizikçi unvanını almış olanlardan; kadro ile ilişki kurulmadan, 8 - 7 nci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 100, 6 - 5 inci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 150, 4 - 3 üncü derece kadrolarda olanlara 200, 2 nci derece kadrolarda olanlara 300, 1 inci derece kadrolarda olanlara 400, ek gösterge verildiği halde, Fizikçi, Kimyager, Matematikçi, İstatistikçi, yöneylemci (Hareket araştırmacısı) Matematiksel iktisatçı, Ekonomici ve benzeri ile Teknik Öğretmen okullarından mezun olupta öğretmenlik mesleği dışında teknik hizmetlerde çalışanlar, 3437 ve 9.5.1969 tarih ve 1117 sayılı kanunlara göre tütün eksperi yetiştirilenler ile müskirat ve çay eskperleri, fen memurları, yüksek tekniker, tekniker, teknisyen ve emsali teknik unvanlara sahip (Yükseköğrenimleri bulunanlar dahil) olanlardan;

3 üncü derece kadrolarda olanlara 50, 2 nci derece kadrolarda olanlara 100, 1 inci derece kadrolarda olanlara 200 ek gösterge verilerek mevcut personel arasında ayrıcalık yaratılmıştır. 8, 7, 6, 5 inci derecelerin kademelerinden aylık alanlarda kadro aranmaması, diğerlerinde kadro aranmasındaki amaç dikkat çekici görülmektedir. Halen kadro dereceleri üzerine kamu kurumlarında bulunan Teknik Hizmetler Sınıfı kadro sayıları şöyledir :

Derecesi	Kadro adedi	Derecesi	Kadro adedi
1	813	9	9 310
2	2 582	10	7 523
3	6 167	11	7 394
4	8 875	12	8 535
5	17 797	13	833
6	16 028	14	912
7	14 766	15	388
8	15 602		
		TOPLAM	**117 525**

117 525 personelden, ek göstergeden yararlananların sayısı, 82 630 olup, bu sınıfta bulunanlara % 70'i dengesiz bir dağılımla ek göstergeye layık görülmüşlerdir.

ç) Kadroları Sağlık Hizmetleri Sınıfına dahil olup, uzman tabip, tabip, dış tabibi, eczacı ve veteriner hekim unvanını almış olanlarla, Tababet Uzmanlık tüzüğüne göre tıbbın anadallarından birinde uzman olan kimya mühendisi, kimyager, kimya lisansiyeri ve biyologlardan;

8 - 7 nci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 100, 6 - 5 inci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 150, 4 üncü dereceli kadrolarda olanlara 200, 3 üncü dereceli kadrolarda olanlara 300, 2 nci dereceli kadrolarda olanlara 400, 1 inci dereceli kadrolarda olanlara 500 ek gösterge verildiği halde, bunlar dışında Sağlık Hizmetleri Sınıfında bulunan yükseköğrenim görmüş Fizikoteparit, Tıp Teknologu, Ebe, Hemşire, Sağlık memuru, Sosyal Hizmetler Mütehassısı, Psikolog, Diyetçi, Sağlık Mühendisi, Sağlık Fizikçisi Sağlık İdarecisi ve diğer yardımcı personelden 8, 7, 6, 5 ve 4 üncü derece kadroda olanlara ve aylık alanlara ek gösterge verilmemekte, 3 üncü dereceli kadrolarda olanlara 50, 2 nci dereceli kadrolarda olanlara 100, 1 inci dereceli kadrolarda olanlara 200 ek gösterge verilerek personel arasında ikilik yaratılmıştır. Teknik Hizmetler Sınıfında olduğu gibi 8, 7, 6, 5 inci derecelerin kademelerinden aylık alanlarda kadro aranmaması, diğerlerinden aranması aynı hatayı tekrar mahiyetinde görülmektedir. Halen bütün kamu kuruluşlarında Sağlık Hizmetleri Sınıfı personelinin kadro dereceleri üzerinde sayıları şöyledir :

Derecesi	Kadro adedi	Derecesi	Kadro adedi
1	1 070	9	8 162
2	1 722	10	9 873
3	2 710	11	14 378
4	2 468	12	14 002
5	9 300	13	3 759
6	6 164	14	661
7	9 896	15	111
8	11 358		
		TOPLAM	**95 634**

Ek göstergelerden yararlananların sayısı 44 638 olup bu sınıftaki personelin % 47 sidir.

d) Kadroları Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Sınıfına dahil bulunanlardan : 4 üncü derece kadrolarda olanlara 100, 3 üncü derece kadrolarda olanlara 200, 2 nci derece kadrolarda olanlara 300, 1 inci derece kadrolarda olanlara 400, ek gösterge verilmiş yüksek öğrenimli 5, 6, 7, 8, 9, 10 uncu derece kadrolardaki Öğretmenlere ek gösterge verilmeyerek, hem sınıflar arasında hem de aynı sınıftaki öğretmenler arasında ayrıcalık yaratılmıştır. Kadro şartı öğretmenleri perişan etmiştir. 1971 yılı Bütçe Kanununun 9 uncu maddesine «657 sayılı Devlet Memurları Kanununa 1327 sayılı Kanunla eklenen ek geçici maddelere göre yapılan intibak aksaklıklarında ortaya çıkacak hataları ve itirazlı işlemler sonucunda yapılması gereken düzeltmeler dolayısıyla Maliye Bakanlığının teklifi üzerine kadro iptali veya ihdasına Bakanlar Kurulu yetkilidir.» hükmünden yararlanarak Bakanlar Kurulunun 8.5.1971 gün ve 7/2509 sayılı kararıyla «İntibak eksiklerini gidermek maksadıyla Millî Eğitim Bakanlığı personeline çeşitli dereceden 22 552 adet kadro tahsis edilmiş ve bu kadrolar 1971, 1972, 1973 yıllarında öğretmenlerin aylıklarına denk kadro verilmiştir. 1973 yılından sonra yapılan intibakta Millî Eğitim Bakanlığı haksız olarak öğretmenlerden bu kadroları çekerek terfi işlemlerinde kullanmıştır. Bu büyük bir hatadır. Bugün emekli olan ve halen çalışan öğretmenler ek gösterge tahsis edi-

lirken mağdur edilmişlerdir. İlgililer hakkında kovuşturma yapılması gerekmektedir. Bütün kamu kuruluşlarında bu sınıfta kadro sayıları şöyledir :

Derecesi	Kadro adedi	Derecesi	Kadro adedi
1	3 779	7	44 827
2	4 780	8	58 762
3	12 344	9	75 237
4	17 694	10	114 902
5	23 293	11	16 648
6	34 052	12	3 430
		TOPLAM	**409 749**

Mevcut 409 749 öğretmenden ek göstergeden faydalananların sayısı (1 - 4) 72 597 olup bu bütün öğretmenlerin % 17'sidir.

e) Kadroları Avukatlık Hizmetleri Sınıfına dahil bulunanlardan :

8 - 7 nci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 100, 6 - 5 inci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 150, 4 - 3 üncü derece kadrolarda olanlara 200, 2 nci derece kadrolarda olanlara 300, 1 inci derece kadrolarda olanlara 400 ek gösterge verilmiştir.

a, b, c ve d fıkralarındaki hatalı durumu bu sınıfta da görmek mümkündür. Halen bütün kamu kuruluşlarında mevcut avukat kadrolarının sayısı şöyledir :

Derecesi	Kadro adedi	Derecesi	Kadro adedi
1	24	6	495
2	147	7	265
3	472	8	234
4	582	9	109
5	418	10	9
		TOPLAM	**2 750**

Bu sınıftaki Avukatların % 91 ine verilen ek göstergeden ayrı olarak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 146 ncı maddesiyle verilmekte olan % 30 oranındaki vekalet ücreti yine bu kanunun 9 uncu maddesiyle % 40'a çıkarılmıştır.

f) Kadroları Din Hizmetleri Sınıfına dahil bulunanlardan; 3 üncü derece kadrolarda olanlara 50, 2 nci derece kadrolarda olanlara 100, 1 inci derece kadrolarda olanlara 200, ek gösterge verilmiştir. Genellikle bu üst derece kadrolarda olan Din görevlileri İlahiyat Fakültesi veya Yüksek İslam Enstitüsü mezunu olup ek göstergeler emekliliğe yansıdığı için ilgililer mağdur edilmişlerdir. Emsalleri diğer sınıflarda 400, 300 ek

gösterge aldıkları halde bu sınıfta 200, 100, 50 ek gösterge takdirinin gerekçesini anlamak mümkün olmamıştır. Halen bu sınıftaki kadro sayıları dereceler üzerine şöyledir :

Derecesi	Kadro adedi	Derecesi	Kadro adedi
1	30	9	6 001
2	40	10	9 932
3	70	11	15 352
4	177	12	7 903
5	726	13	734
6	1 743	14	780
7	3 370	15	17
8	8 411		
		TOPLAM	**49 986**

Kadrolu 49 986 Din görevlisinden ek göstergeden yararlanan personel sayısı (1, 2, 3) = 140 kişi olup, bütün personelin binde 2.8'i (% 028) yani onbinde 28'dir.

9. Kadroları Emniyet Hizmetleri sınıfına dahil Emniyet Müdürü rütbesini ikraz etmiş bulunanlardan; 4 üncü derece kadrolarda olanlara 100, 3 üncü derece kadrolarda olanlara 200, 2 nci derece kadrolarda olanlara 300, 1 inci derece kadrolarda olanlara 400 ek gösterge verilmiştir. Yüksekokul mezunu olup Emniyet Müdürü Rütbesini almamış personele ek gösterge verilmemesi büyük bir haksızlık olmuştur. Halen bu sınıfta bulunan personel sayısı dereceler üzerine şöyledir :

Derecesi	Kadro adedi	Derecesi	Kadro adedi
1	108	8	7 333
2	157	9	15 606
3	434	10	3 438
4	417	11	12 733
5	5 660	12	4 695
6	6 706	13	604
7	8 664		
		TOPLAM	**66 555**

Ek göstergeden faydalananların sayısı en çok (1, 2, 3, 4 üncü dereceli kadrolarda Emniyet Müdürü rütbesini ikraz etmiş) 1 116 olup bütün personelin binde 1.8'i (% 018) yani onbinde 18'dir.

h) Kadroları Mülkî İdare Amirliği Hizmetleri sınıfına dahil bulunanlardan : 9-8 inci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 150, 7-6 ncı derecelerin kademelerinden aylık alanlara 200, 5-4 üncü derecelerin kademelerinden aylık alanlara 300, 3-2 nci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 400, 1 inci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 500,

Müsteşar ve Valilerin işgal ettikleri derece ve kademe gösterge rakamına 600 ek gösterge verilmesine eskiden olduğu gibi bu (h) fıkrasında aynen yer verilmiştir. Bu maddede de açıkça görüldüğü gibi, yeniden getirilen b, c, d, e, f, g fıkralarında yer alan (Kadro derecesi ibaresinin yer almaması, daha öncede açıklandığı gibi haksızlığı bariz bir şekilde sergilemektedir. Bu sınıfa dahil personel sayıları dereceler üzerine şöyle olup % 100'ü ek göstergeden yararlanmaktadır.

Derecesi	Kadro adedi	Derecesi	Kadro adedi
1	440	6	164
2	268	7	122
3	282	8	—
4	167	9	82
5	88		
		TOPLAM	**1 613**

Durum bir cetvel haline getirilirse, personel mevcuduna göre dengesiz ek gösterge dağılımı derecelere göre şöyle bir manzara gösterecektir :

Sınıflar	DERECELER 1	2	3	4	5	6	7	8	9	Toplam	Sınıftaki mevcuda göre % oranı	Açıklama
G. İ. H. S.	5 799	7 540	10 497	13 855	—	—	—	—	—	37 691	8.6	—
T. H. S.	813	2 582	6 167	8 875	17 797	16 028	14 766	15 602	—	82 630	70	—
S. H. S.	1 070	1 722	2 710	2 468	9 300	6 164	9 896	11 358	—	44 638	47	—
Eğ. Ö. H. S.	3 379	4 780	12 344	17 694	—	—	—	—	—	72 597	17	—
Av. H. S.	24	147	472	582	418	495	265	234	—	2 750	91	Ayrıca Vek. Üc. Vardır.
Din H. S.	30	40	70	—	—	—	—	—	—	140	0.028	—
Em. H. S.	108	157	434	417	—	—	—	—	—	1 116	0.018	—
M. İ. A. H. S.	440	268	282	167	88	164	122	—	82	1 613	100	—

Bu cetvelin gerçekleşmesi, bölümlerinde açıklandığı gibi bir kurumun kadrosunda bulunmaması sebebiyle bütçe bakımından duruma tablonun dışında hiçbir yük getirmeyecektir. Çünkü Genel İdare Hizmetleri ile M. İ. H. S. hariç diğer altı sınıftaki personel kadrosunda bulunmamaktadırlar.

Ek gösterge rakamları da dengeyi bozacak şekilde dağılmıştır. Tablo bunu açıkça göstermektedir.

Derecelere verilen ek göstergeler

Sınıflar	1	2	3	4	5	6	7	8	9
G. İ. H. S.	300	300	200	50	—	—	—	—	—
	400	400	300	100	—				
	500								
	600								
T. H. S.	200	100	50	50					
	400	300	200	200	150	150	100	100	—
S. H. S.	200	100	50	200	150	150	100	100	—
	500	400	300						
Eğ. Öğ. H. S.	400	300	200	100	—	—	—	—	—
Av. H. S.	400	300	200	200	150	150	100	100	—
Din. H. S.	200	100	50	—	—	—	—	—	—
Em. H. S.	400	300	200	100	—	—	—	—	—
M. İ. A. H. S.	500	400	400	300	300	200	200	150	150
	600								

Ek göstergeler, emeklilikte değerlendirildiğinden memurun geleceğe ümitle bakması ve verimini artıracak bir gayretle çalışması gerekmekte, bu da her ay eline alacağı aylıkla gerçekleşmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun yürürlüğe girdiği 30.11.1970 tarihinden itibaren Genel Kadro Kanunu çıkıncaya kadar Devlet memurlarının intibaklarında karşılaşılan aksaklıkları gidermek maksadıyla 1971 Yılı Bütçe Kanununun 9 uncu maddesiyle Bakanlar Kuruluna kadro iptal ve ihdas yetkisi verilmiştir. Bu yetkiye dayanılarak Devlet memurlarına aylıklarına denk kadro verilememiş ve bugüne kadar da Genel Kadro Kanunu çıkarılamamıştır. Gösterge tablosundaki hatalı düzenleme sebebiyle de hizmet yılları ve öğrenim durumları aynı iki memurdan kadrosu bulunan kurumdakine hakları verilirken, kadrosu bulunmayan bir kurumda kademe ilerlemesi verilmesi yüzünden büyük haksızlıklar meydana gelmiştir. Bu adil olmayan durum Anayasa Mahkemesinin 9.5.1972 gün ve 1971//58 Esas, 1972/22 Kararı ile ek geçici 2 nci maddesi iptal edilmiş, şöyle sonuca bağlanmıştır. «Memurun derecesine uygun kadronun tahsisi amme idarelerine tereddüp eden kanunî bir mükellefiyet bulunmasına ve kanunla dahi olsa memurların derecelerine uygun kadroların temini zımnında gerekli kanunların çıkarılması hükümetlere düşen bir görev olmasına göre kadrosuz terfi eden bir memurun kadroya müstenit terfi eden bir memurdan farklı mütalaa etmeye hukukî ve mantıkî bir gerekçe bulmak mümkün değildir.»

Böyle bir durum karşısında elinde olmayan sebeplerle mağdur edilen Devlet memurlarının durumlarının düzeltilmesi için ek göstergelerini memurun işgal ettiği kadrosuna göre değil, öğrenim durumlarına göre, yükselinebilecek tavanı geçmemek şartıyla almakta olduğu aylığa karşılık olan ek göstergeden yararlandırılması için bu Kanun Teklifi hazırlanmıştır.

DANIŞMA MECLİSİ ÜYESİ SELÇUK KANTARCIOĞLU VE 34 ARKADAŞININ TEKLİFİ

657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 2595 Sayılı Kanunun 1 inci Maddesiyle Değiştirilen 43 üncü Maddesinin (B) Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 2595 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle değiştirilen 43 üncü maddesinin (B) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

B) Bu kanun kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarında Devlet Memurları eliyle gördürülen görevlerde bulunanlara aylıkları; yaptıkları görevin Devlet için taşıdığı önem dikkate alınarak;

a) Kadroları Genel İdare Hizmetleri sınıfına dahil olanlar için Bakanlar Kurulunca tahsis edilmiş ve edilecek olan kadroların görev unvanlarının karşısındaki rakamların;

b) Kadroları Teknik Hizmetler, Sağlık Hizmetleri, Avukatlık Hizmetleri sınıfında bulunanlardan, 1 inci derecenin kademelerinden aylık alanlar 400, 2 nci derecenin kademelerinden aylık alanlar 300, ve 3 ve 4 üncü derecelerin kademelerinden aylık alanlar 200, 5 ve 6 ncı derecelerin kademelerinden aylık alanlar 150, 7 ve 8 inci derecelerin kademelerinden aylık alanlar 100, rakamının,

c) Kadroları Eğitim ve Öğretim Hizmetleri, Emniyet Hizmetleri sınıfı ve Din Hizmetleri sınıfında bulunanlardan; 1 inci derecenin kademelerinden aylık alanlar 400, 2 nci derecenin kademelerinden aylık alanlar 300, 3 üncü derecenin kademelerinden aylık alanlar 200, 4 üncü derecenin kademelerinden aylık alanlar 100 rakamının;

d) Kadroları Mülkî İdare Amirliği Hizmetleri sınıfına dahil bulunanlardan 9 ve 8 inci derecenin kademelerinden aylık alanlara 150, 7 ve 6 ncı derecelerin kademelerinden aylık alanlara 200, 5 ve 4 üncü derecelerin kademelerinden aylık alanlara 300, 3 ve 2 nci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 400, 1 inci derecenin kademelerinden aylık alanlara 500, Müsteşar ve Valilerin işgal ettikleri derece ve kademe gösterge rakamına 600 rakamının;

e) Kadroları Millî İstihbarat Hizmetleri sınıfına dahil olanlara bu maddede gösterilen emsallerini geçmemek üzere Devlet Personel Dairesinin görüşüne dayalı olarak Başbakan tarafından tespit edilecek rakamların;

f) Ankara, İstanbul ve İzmir Emniyet Müdürlerine 500, Emniyet Genel Müdürüne 600 rakamının;

g) Bu kanunun 36 ncı maddesinde yazılan (Mülkî İdare Amirliği Hizmetleri sınıfı hariç) hizmet sınıflarına dahil olup, en az üç yıl süreli yükseköğrenim veren Fakülte ve yüksekokulları bitirerek mesleğe özel yarışma sınavı ile giren ve belirli süreli meslek içi eğitimden sonra özel bir yeterlik sınavı sonunda veya yükseköğrenimli olup, özel kanunların öngördüğü şartları taşıyanlardan en az on yıl meslekî görev yaptıktan sonra yine bu kanunların öngördüğü usule göre seçilerek; atanan Bakanlık, Müsteşarlık, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Bağımsız Genel Müdürlük Müfettişleri, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu uzmanları, Maliye Bakanlığı Hesap uzmanları ile Bankalar Yeminli Murakıpları, Çalışma Bakanlığı İş ve İş Güvenliği Müfettişleri ve Bakanlıkların Merkez Teşkilatına dahil Genel Müdürlüklerin Kontrolörlerinden 8 ve 7 inci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 100, 6 ve 5 inci derecelerin kademelerinden aylık alanlara 150, 4 ve 3 üncü derecelerin kademelerinden aylık alanlara 200, 2 nci derecenin kademelerinden aylık alanlara 300, ve 1 inci derecenin kademelerinden aylık alanlara 400 rakamının;

h) Yukarıda açıklanan a, b, c, d, e, f, g fıkralarındaki personelden lisans düzeyinde 5 - 6 yıllık öğrenim görenlerle, Master (Bilim Uzmanlığı) Doktora, Tıpta Uzmanlık ve daha yukarı derecede öğrenimi olanların ek göstergelerine ayrıca 100 rakamının;

i) Genel İdare Hizmetleri Sınıfında bulunan öğrenimleri diğer sınıflara giren Devlet Memurlarına aylığına göre fazla olan ek gösterge rakamının;

Eklenmesi suretiyle ödenir.

Bu Ek göstergelerden hangi derece ve kademede bulunulursa bulunsun emekli keseneği kesilir ve ilgililerin belirtilen sınıf ve görevlerde bulundukları sürece ödemelere esas alınır.

MADDE 2. — Bu Kanun 1 Mart 1982 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Bütçe - Plan Komisyonu Raporu

T. C.
Danışma Meclisi
Bütçe - Plan Komisyonu
Esas No. : 2/44
Karar No. : 116

24 Ocak 1983

DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Danışma Meclisi Genel Kurulunun 16.12.1982 gün ve 31 inci Birleşiminde Komisyonumuza iadesi kabul edilen «Danışma Meclisi Üyesi Selçuk Kantarcıoğlu ve 34 arkadaşının, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 2595 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle değiştirilen 43 üncü Maddesinin (B) Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkıda Kanun Teklifi» Komisyonumuzun 17 Ocak 1983 gün ve 33 üncü Birleşiminde Hükümet temsilcilerinin de katıldığı toplantıda görüşüldü.

Bilindiği üzere, Bakanlar Kurulunca 5.11.1982 tarihinde Danışma Meclisi Başkanlığına sunulan ve Bütçe - Plan Komisyonunda müzakere edilerek gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra Genel Kurul gündemine alınan «657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanunu ve 12.2.1982 tarihli ve 2595 sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı» Danışma Meclisi Genel Kurulunda yakın tarihte görüşülmüştür. Söz konusu kanun tasarısı Genel İdare Hizmetleri Sınıfı dışında kalan sınıflarda bulunan memurların ek göstergelerinin kadro derecesinden ayrılarak fiilen alınan aylık derecesine bağlanması, Teknik ve Sağlık Hizmetleri sınıflarında bulunanlardan ek göstergelerden yararlanacak olanların kapsamının genişletilmesi, Eğitim ve Öğretim, Avukatlık Hizmetleri, Din Hizmetleri, Emniyet Hizmetleri, Mülkî İdare Amirliği Hizmetleri, Millî İstihbarat Hizmetleri sınıflarında bulunan memurların ek gösterge rakamlarının artırılması, denetim elemanlarından bir kısmının ek göstergelerden yararlanmaları gibi hükümleri ihtiva etmekteydi.

Teklif incelendiğinde, hernekadar tasarı ile içerik yönünden bazı farklılıklar göstermekte ise de, ilkeler ve amaçlar bakımından benzer olduğu görülmektedir. Ancak, söz konusu tasarı Danışma Meclisi Genel Kurulu ve Millî Güvenlik Konseyinden geçerek 2771 sayı ile kanunlaşmış olduğundan teklifin görüşülme-

sine gerek kalmadığı sonucuna varılmış; bu nedenle maddelerin görüşülmesine geçilmeden reddedilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere, Yüksek Başkanlığa saygıyla arz olunur.

Tandoğan TOKGÖZ Başkan	*Orhan BAYSAL* Başkanvekili	*Cemil ÇAKMAKLI* Sözcü
Bahtiyar UZUNOĞLU Kâtip	*Mustafa ALPDÜNDAR* Üye	*Muhsin Zekâi BAYER* Üye
M. Nedim BİLGİÇ Üye İmzada bulunamadı	*Recai DİNÇER* Üye	*Ahmet Senvar DOĞU* Üye
Ayhan FIRAT Üye	*Abdurrahman Ali GİRMEN* Üye	*İbrahim GÖKTEPE* Üye
Özer GÜRBÜZ Üye	*Hayati GÜRTAN* Üye	*Turgut KUNTER* Üye
Necmettin NARLIOĞLU Üye	*Ertuğrul Zekâi ÖKTE* Üye	*Tülay ÖNEY* Üye
Salih Necdet ÖZDOĞAN Üye	*Evliya PARLAK* Üye	*Muzaffer SAĞIŞMAN* Üye
İbrahim ŞENOCAK Üye	*Turgut TAN* Üye	*M. Ali Öztürk TEKELİ* Üye
Türe TUNÇBAY Üye	*Cahit TUTUM* Üye	Söz hakkım saklıdır *Şadan TUZCU* Üye

DANIŞMA MECLİSİ S. Sayısı : 230

Danışma Meclisi Üyesi Selçuk Kantarcıoğlu ve 37 Arkadaşının, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa 2595 Sayılı Kanunla Eklenen Geçici 9 uncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 36 ncı Maddesi Uyarınca Gündeme Alınma Önergesi. (2/43)

DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : Genel Sekreterlik ifadeli 2.9.1982 gün ve 06-1898-1899-1493-1494 sayılı yazınız :

İdarede devamlılık ilkesine bağlı kalınarak, Danışma Meclisi Üyelerine tanınan yetkilerin ve İçtüzüğümüzün ilgili maddesinin, Bütçe-Plan Komisyonu ve Başkanlıkça ihlal edilmemesi için, Devlet Memurlarını çok müşkül durumlarda bırakan :

1. Ek göstergeden yararlanamayan ve emsalinden az aylık alan emekli Devlet memurlarının bu haklarının verilmesini,

2. Halen çalışan Devlet memurlarına kadroya göre ek göstergelerin doğurduğu haksızlığı gideren ve dengeli bir duruma sokulmasını sağlayan,

3. İşçilerin memurluğa geçirilmesinde karşılaştıkları haksızlıkların giderilmesini amaçlayan tekliflerimizin, İçtüzüğümüzün 36 ncı maddesine göre Genel Kurul Gündemine alınmasını arz ve teklif ederim. 25.10.1982

Teklif Sahipleri Adına
Selçuk KANTARCIOĞLU
Danışma Meclisi Üyesi

Not :
İçtüzüğün 36 ncı maddesi uyarınca gündeme alınması, Genel Kurulun 1.11.1982 tarihli 8 inci Birleşiminde kabul edilmiştir.

Danışma Meclisi Başkanlığına

«657 sayılı Devlet Memurları Kanununa 2595 sayılı Kanunla Eklenen Geçici 9 uncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi» ni gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunuyoruz. Gereğini arz ederiz.

20 Mayıs 1982

Selçuk KANTARCIOĞLU ve (37) arkadaşı

Salih İNAL	*Necdet GEBOLOĞLU*	*Evliya PARLAK*
Fuat YILMAZ	*Mahir CANOVA*	*Recai DİNÇER*
Bekir Sami DAÇE	*M. Nedim BİLGİÇ*	*İbrahim BARANGİL*
Mehmet PAMAK	*Nurettin ÂYANOĞLU*	*Kâzım ÖZTÜRK*
Hamdi ÖZER	*İsmail ŞENGÜN*	*Tülây ÖNEY*
Nermin ÖZTUŞ	*Adli ONMUŞ*	*Ali Nejat ALPAT*
Erdoğan BAYIK	*Fahri ÖZTÜRK*	*Yılmaz ÖZMAN*
Muammer YAZAR	*İsa VARDAL*	*Halit ZARBUN*
Bahtiyar UZUNOĞLU	*Osman YAVUZ*	*Ahmet SAMSUNLU*
Muzaffer SAGIŞMAN	*Hilmi SABUNCU*	*Adnan OREL*
Doğan GÜRBÜZ	*Zeki YILDIRIM*	*Enis MURATOĞLU*
Nihat KUBİLAY	*Turhan GÜVEN*	*Utkan KOCATÜRK*
	Fevzi UYGUNER	

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNUNA 2595 SAYILI KANUNLA EKLENEN GEÇİCİ 9 UNCU MADDESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE DAİR KANUN TEKLİFİ GEREKÇESİ

1. Anayasanın 117 nci maddesine göre, Devletin ve diğer kamu tüzelkişilerinin, genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar eliyle gördürülür, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4/A maddesiyle mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, Devlet ve diğer kamu tüzelkişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen aslî ve sürekli kamu hizmetlerini ifa eden görevlilere de memur denildiği halde, ücret farklılığı sebebiyle bir kısım kuruluşlar, kadro kısıtlamasının dışına çıkarak, kamu hukuku statüsüne giren görevlerde hizmet akdi ile alındığı işin dışında personel çalıştırmışlar böylelikle aynı hizmeti yapan işçi - memur statüsünde farklı ücret ödeyerek, kamu personeli hizmet ve ücret sistemini bozmuşlardır. Devlet personel rejiminde eski dengesizlik 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun Ek Geçici 18 inci maddesiyle 15 . 5 . 1975 tarihine kadar çözümlenmişse de bu tarihten sonra da durum değişmemiş, Millî Güvenlik Konseyi, Hükümet Programında yer alan hususları gözönünde bulundurarak 2595 sayılı Kanunun Geçici 9 uncu maddesiyle konuya çözüm getirmiştir. Ancak, bu kanunun yürürlüğe girdiği 1 Mart 1982 tarihinden önce kanunî dayanağı bulunmadığı için kurulların teklifi üzerine memur statüsüne geçen işçi ve sözleşmeli personelin çalıştığı süreler değerlendirilememiş, bu madde ile farklı iki grup ve adil olmayan bir ücret dengesizliği meydana gelmiştir. Geçici 9 uncu maddede yapılan değişiklikle 15 Mayıs 1975 ile 1 Mart 1982 tarihleri arasında çalışanların da intibaklarının yapılması sağlanmıştır.

2. Geçici 9 uncu maddede işçi statüsü ile sözleşmeli olarak çalışanların öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri tavanı aşmamak kaydı konulduğu halde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 46 ncı maddesindeki ilk defa Devlet memurluğuna atanacakların yarışma ve yeterlik sınavına girmeleri şart olduğundan, aynı kanunun 98 inci memurluğun sona ermesi başlıklı maddesinin (b) fıkrasında, memurluğa alınma şartlarından herhangi birini taşımadığının sonradan anlaşılması, hükmü karşısında mevcut geçici maddenin duruma cevap verecek, personelin mağdur edilmemesi için maddeye açıklık getirecek şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmiş ve bu iki sebep yüzünden maddede değişiklik yapılmak üzere bu kanun teklifi hazırlanmıştır.

DANIŞMA MECLİSİ ÜYESİ SELÇUK KANTARCIOĞLU ve 37 ARKADAŞININ TEKLİFİ

657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa 2595 Sayılı Kanunla Eklenen Geçici 9 uncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi

MADDE 1. — 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa 2595 sayılı Kanunla eklenen Geçici 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Geçici Madde 9. — Bu Kanuna tabi kurumlarda sürekli işçi statüsü ile çalışanlarla sözleşmeli personelden bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde memurluğa geçmek için yazılı olarak müracaat edenler, öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri tavanı aşmamak ve Kanunun değişik 46 ncı maddesinin birinci maddesindeki sınav şartı aranmamak kaydı ile, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun değişik Ek Geçici 1,2 ve 3 üncü maddeleri hükümleri, 13 . 12 . 1960 tarih ve 160 sayılı Devlet Personel Dairesi Kurulması Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinde sayılan kuruluşlarda 1 . 3 . 1979 tarihinde görevli olanlar için ayrıca 20 . 2 . 1979 tarih ve 2182 sayılı Kanun hükümleri de dikkate alınarak derece ve kademeleri tespit edilmek suretiyle mevcut veya yeniden alınacak memur kadrolarına intibak ettirilebilirler.

Bu Kanuna tabi kurumlarda çalışanlardan, bu Kanunun yayımı tarihi olan 1 . 3 . 1982 tarihi ile 15 . 5 . 1975 tarihi arasında sözleşmeli olarak veya işçi statüsünde geçen süreleri değerlendirilmemiş bulunanlar için de birinci fıkra hükümleri uygulanır.

MADDE 2. — Bu Kanun 1 Mart 1982 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DANIŞMA MECLİSİ S. Sayısı : 230'a 1 inci Ek

Danışma Meclisi Üyesi Selçuk Kantarcıoğlu ve 37 Arkadaşının, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa 2595 Sayılı Kanunla Eklenen Geçici 9 uncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 36 ncı Maddesi Uyarınca Gündeme Alınma Önergesi. (2/43)

Bütçe - Plan Komisyonu Raporu

TC
Danışma Meclisi
Bütçe - Plan Komisyonu
Sayı : 2/43 - 115

24 Ocak 1983

DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Danışma Meclisi Genel Kurulunun 16 . 12 . 1982 gün ve 31 inci Birleşiminde Komisyonumuza iadesi kabul edilen «Danışma Meclisi Üyesi Selçuk KANTARCIOĞLU ve 37 arkadaşının, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa 2595 sayılı Kanunla Eklenen Geçici 9 uncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi» Komisyonumuzun 17 Ocak 1983 gün ve 33 üncü birleşiminde Hükümet temsilcilerinin de katıldığı toplantıda görüşüldü.

Bilindiği üzere, yıllardır Devlet ve diğer kamu tüzelkişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen aslî ve sürekli kamu hizmetleri için, kadro kısıtlamasının dışına çıkılarak, işçi statüsünde personel çalıştırılagelmiştir. Bunun sonucu olarak, aynı hizmet için işçi - memur statüsünde farklı ücret ödenerek, kamu personeli hizmet ve ücret sistemi zaman içinde bozulmuştur.

Devlet Personel rejiminde bu suretle meydana gelen dengesizlik, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ek geçici 18 inci maddesi ile 1 . 3 . 1975 tarihinden geçerli olmak üzere 15 . 5 . 1975 tarihinde düzeltilmiş, bu suretle, işçi statüsünde çalışmakta olup memur statüsüne geçirilen personelin işçi statüsündeki hizmet süreleri değerlendirilmiştir.

Ancak, bu tarihten sonra da, durum değişmemiş, sorun zaman içinde yine büyüyerek artmıştır. Durumu yeniden düzeltmek için, Millî Güvenlik Konseyi 2595 sayılı Kanunun geçici 9 uncu maddesi ile soruna tekrar çözüm getirmiştir. Bu suretle, 1 . 3 . 1982 tarihinden itibaren 6 ay zarfında müracaatları halinde, işçi veya sözleşmeli personel statüsünden memur statüsüne geçmek isteyenlerin, işçi veya sözleşmeli personel olarak geçirdikleri hizmet sürelerinin intibaklarında değerlendirilmesi mümkün hale getirilmiştir.

Durum böyle olunca, 1 . 3 . 1975 ile 1 . 3 . 1982 tarihleri arasında herhangi bir sebeple memur statüsüne giren eski işçi veya sözleşmeli personelin bu statülerinde geçirdikeri hizmet sürelerinin intibaklarında değerlendirilmesi imkânı şu anda yoktur. Teklif bu personelin işçi veya sözleşmeli personel statülerindeki hizmetlerinin intibaklarında değerlendirilmesini amaçlayarak, hazırlanmıştır.

Söz konusu kanun teklifi ile, 1.3.1975 - 1.3.1982 tarihleri arasında memur statüsüne geçmiş, daha önceki işçi veya sözleşmeli personel statüsündeki hizmetlerininintibaklarında dikkate alınması, değerlendirilmesi istenen bu personel şu anda memur statüsünde çalışmaktadır.

1.3.1982 tarihinde 2595 sayılı kanunun geçici 9 uncu maddesi ile verilen bir kereye mahsus intibak olanağı, işçi statüsündeki personelin memur statüsüne geçmesi için, bir statü değişikliğinin bedeli olarak öngörülmüş ve verilmiştir. Esasında verilen bu olanağın müracaat süresi de bitmiştir.

Kanun teklifi ile öngörülen değerlendirmenin, bir diğer deyişle, intibaklarının kabul edilip edilmemesi hususu, memurlarda geriye dönük intibakın prensip olarak benimsenip benimsenmemesi ile yakından ilişki-

lidir. Geriye dönük intibak prensip olarak benimsendiği takdirde, binlerce memurun intibak beklentisi içinde oldukları gözden uzak tutulmamalıdır. Çünkü, bilindiği üzere, kamu kesiminde kadrosuzluk nedeniyle terfi edememiş, beklemek zorunda kalmış, bu suretle mağdur olmuş, haklı olarak geriye dönük intibak beklentisi içinde olan binlerce memur mevcuttur.

SONUÇ OLARAK : 1.3.1975 - 1.3.1982 tarihleri arasında memur statüsüne geçmiş, halen memur olarak hizmet veren personelin daha önce işçi veya sözleşmeli personel statüsündeki hizmet süreleri intibaklarında değerlendirildiğinde, yeniden, geriye dönük intibak kapısı açılarak, küçük bir grubun mağduriyeti giderilirken, kadrosuzluk nedeniyle mağdur olmuş binlerce memura adaletsiz davranılmış olunacak, intibak olanağı herkese, tüm memurlara tanındığı takdirde de, devlet personel rejiminde ve sisteminde onarılması zor aksaklıklar meydana gelecektir.

Söz konusu Kanun teklifi yukarıda özetlenen gerekçeler dikkate alınarak maddelerinin görüşülmesine geçilmeden Komisyonumuzca reddedilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere, Yüksek Başkanlığa saygıyla arz olunur.

Tandoğan TOKGÖZ Başkan	*Orhan BAYSAL* Başkanvekili	*Cemil ÇAKMAKLI* Sözcü
Bahtiyar UZUNOĞLU Kâtip	*Mustafa ALPDÜNDAR* Üye	*Muhsin Zekâi BAYER* Üye
M. Nedim BİLGİÇ Üye İmzada bulunamadı	*Recai DİNÇER* Üye Muhalefet şerhim eklidir	*Ahmet Senvar DOĞU* Üye
Ayhan FIRAT Üye	*Abdurrahman Ali GİRMEN* Üye	*İbrahim GÖKTEPE* Üye
Özer GÜRBÜZ Üye	*Hayati GÜRTAN* Üye	*Turgut KUNTER* Üye
Necmettin NARLIOĞLU Üye	*Ertuğrul Zekâi ÖKTE* Üye	*Tülay ÖNEY* Üye
Salih Necdet ÖZDOĞAN Üye	*Evliya PARLAK* Üye	*Muzaffer SAĞIŞMAN* Üye
İbrahim ŞENOCAK Üye	*Turgut TAN* Üye	*M. Ali Öztürk TEKELİ* Üye
Türe TUNÇBAY Üye	*Cahit TUTUM* Söz hakkım saklıdır Üye	*Şadan TUZCU* Üye

MUHALEFET ŞERHİ

(657 ve 2595 ile ilgili)

1. 657 sayılı Kanun her ne kadar memurun gerek maaş, gerekse iş verimini ve huzurunu daha iyileştirme yönü ile getirilmiş ise de, giderek dağılan ücret sistemi, adil olmayan uygulamalar, yukarıdaki amacı bozmuştur.

2. Memur, geçim gailesiyle eline en fazla nasıl bir ücret sistemiyle maaş geçebilecekse o sisteme yönelmiştir. Örneğin, işçi statüsü maaş bakımından iyi olduğu zamanlarda herkes işçi olmak istemiş ve özellikle mühendis sınıfı ister istemez işçi olmayı arzu etmiş ve yevmiyeli eleman olmuşlar. Bununla beraber işçi statüsüne geçmeye muvaffak olamayanlar bulundukları statüde kalmışlardır.

3. Yevmiyeli personel, ücretli personel, 3 üst derece alarak kadrolu memurluktan ücrete geçenler, son yıllarda sözleşmeli olarak işe girmeye çalışan personeller, sözkonusu sistemlere genelde bir liyakat ile değil, çeşitli uğraşlar, adam kayırmalar vs. gibi olumsuz etkilerle yapılageldiği gibi, Devletin, bakanlıkların gözde olan, değerli, çok iyi yetişmiş elemanlarını tatmin etme gayesiyle de, bu elemanlar ücretli, yevmiyeli, sözleşmeli kadroların verilmesinde bir nevi azmettirilmiş, mecbur edilmiştir.

4. Özetle, sözkonusu maaş, kadro sistemleri günümüzde gerek Devletin, gerekse elemanları müşkül durumda bırakmıştır. Zira, sistem iyi işlemediği için eleman Devletin daha iyi güvencesi altındaki bir kadrodan, sadece daha fazla para almak ya da verilmek için, elemanlar maceraya sürüklenmiş, aldığı fazla maaş, aradan çok fazla yıl geçmeden eski kadrosu ayarına hatta daha da aşağısına düşerek, elemanların emeklilik haklarındaki birtakım mağduriyetlerini mucip olmuş, aynı zamanda göreve başlayan elemanlar arasında derin farklılıklar ortaya çıkmasına neden olunmuştur ki, bu olumsuz hal herhalde kişinin kabahati olmamaktadır. Zira, Devlet bu konudaki düzenini istikrarlı yürütememiştir.

Sonuç olarak; memur, amirinden olumlu sicil aldığı takdirde gerekli maaş terfisini kesinlikle almalıdır. Kadrosuzluk nedeniyle terfi edememe gibi ilkel bir sistem günümüzde dahi devam etmesi çok düşündürücüdür. Kuvvet oranında, belli bir sınıfa intibak kanunu getirilmesi, memuruna bigane kalan ya da hakkı olan terfiini alamamaktan dolayı memurunun hakkını intibakla da olsa sağlayamayan bir sistem de herhalde adalet, insaf ölçülerinden çok uzaktır.

Devlet memuru, maişetini ve hele de günümüz şartlarında 1 ayını nasıl geçirdiği izahtan varestedir. Bu bakımdan, her halükârda memurun hakkı olan intibakına karşı çıkılmasının doğru olunmayacağı kanaatiyle karara muhalifim.

Saygı ile arz ederim.

Recai DİNÇER
Danışma Meclisi Bursa Üyesi

DANIŞMA MECLİSİ S. Sayısı : 230'a 2 nci Ek

Danışma Meclisi Üyesi Selçuk Kantarcıoğlu ve 37 Arkadaşının, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa 2595 Sayılı Kanunla Eklenen Geçici 9 uncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ile İçtüzüğün 36 ncı Maddesi Uyarınca Gündeme Alınma Önergesi ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu. (2/43)

DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : Genel Sekreterlik ifadeli 2.9.1982 gün ve 06-1898-1899-1493-1494 sayılı yazınız :

İdarede devamlılık ilkesine bağlı kalınarak, Danışma Meclisi Üyelerine tanınan yetkilerin ve İçtüzüğümüzün ilgili maddesinin, Bütçe - Plan Komisyonu ve Başkanlıkça ihlal edilmemesi için, Devlet Memurlarını çok müşkül durumlarda bırakan :

1. Ek göstergeden yararlanamayan ve emsalinden az aylık alan emekli Devlet memurlarının bu haklarının verilmesini,

2. Halen çalışan Devlet memurlarının kadroya göre ek göstergelerin doğurduğu haksızlığı gideren ve dengeli bir duruma sokulmasını sağlayan,

3. İşçilerin memurluğa geçirilmesinde karşılaştıkları haksızlıkların giderilmesini amaçlayan tekliflerimizin, İçtüzüğümüzün 36 ncı maddesine göre Genel Kurul Gündemine alınmasını arz ve teklif ederim.

25 . 10 . 1982

Teklif Sahipleri Adına
Selçuk KANTARCIOĞLU
Danışma Meclisi Üyesi

N O T :

---

1. İçtüzüğün 36 ncı maddesi uyarınca gündeme alınması, Genel Kurulun 1.11.1982 tarihli 8 inci Birleşiminde kabul edilmiştir.

2. S. Sayısı 230 ile 230'a 1 inci ek birleştirilerek basılmıştır.

Danışma Meclisi Başkanlığına

«657 sayılı Devlet Memurları Kanununa 2595 sayılı Kanunla Eklenen Geçici 9 uncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi» ni gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunuyoruz.

Gereğini arz ederiz.

20 Mayıs 1982

Selçuk KANTARCIOĞLU ve (37) arkadaşı

Salih İNAL	*Necdet GEBOLOĞLU*	*Evliya PARLAK*
Fuat YILMAZ	*Mahir CANOVA*	*Recai DİNÇER*
Bekir Sami DAÇE	*M. Nedim BİLGİÇ*	*İbrahim BARANGİL*
Mehmet PAMAK	*Nurettin ÂYANOĞLU*	*Kâzım ÖZTÜRK*
Hamdi ÖZER	*İsmail ŞENGÜN*	*Tülây ÖNEY*
Nermin ÖZTUŞ	*Adli ONMUŞ*	*Ali Nejat ALPAT*
Erdoğan BAYIK	*Fahri ÖZTÜRK*	*Yılmaz ÖZMAN*
Muammer YAZAR	*İsa VARDAL*	*Halit ZARBUN*
Bahtiyar UZUNOĞLU	*Osman YAVUZ*	*Ahmet SAMSUNLU*
Muzaffer SAĞIŞMAN	*Hilmi SABUNCU*	*Adnan OREL*
Doğan GÜRBÜZ	*Zeki YILDIRIM*	*Enis MURATOĞLU*
Nihat KUBİLAY	*Turhan GÜVEN*	*Utkan KOCATÜRK*
	Fevzi UYGUNER	

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNUNA 2595 SAYILI KANUNLA EKLENEN GEÇİCİ 9 UNCU MADDESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE DAİR KANUN TEKLİFİ GEREKÇESİ

1. Anayasanın 117 nci maddesine göre, Devletin ve diğer kamu tüzelkişilerinin, genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar eliyle gördürülür, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4/A maddesiyle mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, Devlet ve diğer kamu tüzelkişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen aslî ve sürekli kamu hizmetlerini ifa eden görevlilere de memur denildiği halde, ücret farklılığı sebebiyle bir kısım kuruluşlar, kadro kısıtlamasının dışına çıkarak, kamu hukuku statüsüne giren görevlerde hizmet akdi ile alındığı işin dışında personel çalıştırmışlar böylelikle aynı hizmeti yapan işçi - memur statüsünde farklı ücret ödeyerek, kamu personeli hizmet ve ücret sistemini bozmuşlardır. Devlet personel rejiminde eski dengesizlik 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun Ek Geçici 18 inci maddesiyle 15 . 5 . 1975 tarihine kadar çözümlenmişse de bu tarihten sonra da durum değişmemiş, Millî Güvenlik Konseyi, Hükümet Programında yer alan hususları gözönünde bulundurarak 2595 sayılı Kanunun Geçici 9 uncu maddesiyle konuya çözüm getirmiştir. Ancak, bu kanunun yürürlüğe girdiği 1 Mart 1982 tarihinden önce kanunî dayanağı bulunmadığı için kurulların teklifi üzerine memur statüsüne geçen işçi ve sözleşmeli personelin çalıştığı süreler değerlendirilememiş, bu madde ile farklı iki grup ve adil olmayan bir ücret dengesizliği meydana gelmiştir. Geçici 9 uncu maddede yapılan değişiklikle 15 Mayıs 1975 ile 1 Mart 1982 tarihleri arasında çalışanların da intibaklarının yapılması sağlanmıştır.

2. Geçici 9 uncu maddede işçi statüsü ile sözleşmeli olarak çalışanların öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri tavanı aşmamak kaydı konulduğu halde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 46 ncı maddesindeki ilk defa Devlet memurluğuna atanacakların yarışma ve yeterlik sınavına girmeleri şart olduğundan, aynı kanunun 98 inci memurluğun sona ermesi başlıklı maddesinin (b) fıkrasında, memurluğa alınma şartlarından herhangi birini taşımadığının sonradan anlaşılması, hükmü karşısında mevcut geçici maddenin duruma cevap verecek, personelin mağdur edilmemesi için maddeye açıklık getirecek şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmiş ve bu iki sebep yüzünden maddede değişiklik yapılmak üzere bu kanun teklifi hazırlanmıştır.

DANIŞMA MECLİSİ ÜYESİ SELÇUK KANTARCIOĞLU VE 37 ARKADAŞININ TEKLİFİ

657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa 2595 Sayılı Kanunla Eklenen Geçici 9 uncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi

MADDE 1. — 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa 2595 sayılı Kanunla eklenen geçici 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Geçici Madde 9. — Bu Kanuna tabi kurumlarda sürekli işçi statüsü ile çalışanlarla sözleşmeli personelden bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde memurluğa geçmek için yazılı olarak müracaat edenler, öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri tavanı aşmamak ve Kanunun değişik 46 ncı maddesinin birinci maddesindeki sınav şartı aranmamak kaydı ile, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun değişik ek geçici 1, 2 ve 3 üncü maddeleri hükümleri, 13.12.1960 tarih ve 160 sayılı Devlet Personel Dairesi Kurulması Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinde sayılan kuruluşlarda 1.3.1979 tarihinde görevli olanlar için ayrıca 20.2.1979 tarih ve 2182 sayılı Kanun hükümleri de dikkate alınarak derece ve kademeleri tespit edilmek suretiyle mevcut veya yeniden alınacak memur kadrolarına intibak ettirilebilirler.

Bu Kanuna tabi kurumlarda çalışanlardan, bu Kanunun yayımı tarihi olan 1.3.1982 tarihi ile 15.5.1975 tarihi arasında sözleşmeli olarak veya işçi statüsünde geçen süreleri değerlendirilmemiş bulunanlar için de birinci fıkra hükümleri uygulanır.

MADDE 2. — Bu Kanun 1 Mart 1982 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Bütçe - Plan Komisyonu Raporu

T. C.
Danışma Meclisi
Bütçe - Plan Komisyonu
Sayı : 2/43 - 115

24 Ocak 1983

DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Danışma Meclisi Genel Kurulunun 16.12.1982 gün ve 31 inci Birleşiminde Komisyonumuza iadesi kabul edilen «Danışma Meclisi Üyesi Selçuk KANTARCIOĞLU ve 37 arkadaşının, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa 2595 sayılı Kanunla Eklenen Geçici 9 uncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi» Komisyonumuzun 17 Ocak 1983 gün ve 33 üncü birleşiminde Hükümet temsilcilerinin de katıldığı toplantıda görüşüldü.

Bilindiği üzere, yıllardır Devlet ve diğer kamu tüzelkişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen aslî ve sürekli kamu hizmetleri için, kadro kısıtlamasının dışına çıkılarak, işçi statüsünde personel çalıştırılagelmiştir. Bunun sonucu olarak, aynı hizmet için işçi - memur statüsünde farklı ücret ödenerek, kamu personeli hizmet ve ücret sistemi zaman içinde bozulmuştur.

Devlet Personel rejiminde bu suretle meydana gelen dengesizlik, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ek geçici 18 inci maddesi ile 1 . 3 . 1975 tarihinden geçerli olmak üzere 15.5.1975 tarihinde düzeltilmiş, bu suretle, işçi statüsünde çalışmakta olup memur statüsüne geçirilen personelin işçi statüsündeki hizmet süreleri değerlendirilmiştir.

Ancak bu tarihten sonra da, durum değişmemiş, sorun zaman içinde yine büyüyerek artmıştır. Durumu yeniden düzeltmek için, Millî Güvenlik Konseyi 2595 sayılı Kanunun geçici 9 uncu maddesi ile soruna tekrar çözüm getirmiştir. Bu suretle, 1. 3 . 1982 tarihinden itibaren 6 ay zarfında müracaatları halinde, işçi veya sözleşmeli personel statüsünden memur statüsüne geçmek isteyenlerin, işçi veya sözleşmeli personel olarak geçirdikleri hizmet sürelerinin intibaklarında değerlendirilmesi mümkün hale getirilmiştr.

Durum böyle olunca, 1.3.1975 ile 1.3.1982 tarihleri arasında herhangi bir sebeple memur statüsüne giren eski işçi veya sözleşmeli personelin bu statülerinde geçirdikleri hizmet sürelerinin intibaklarında değerlendirilmesi imkânı şu anda yoktur. Teklif bu personelin işçi veya sözleşmeli personel statülerindeki hizmetlerinin intibaklarında değerlendirilmesini amaçlayarak, hazırlanmıştır.

Söz konusu kanun teklifi ile, 1.3.1975 - 1.3.1982 tarihleri arasında memur statüsüne geçmiş, daha önceki işçi veya sözleşmeli personel statüsündeki hizmetlerinin intibaklarında dikkate alınması, değerlendirilmesi istenen bu personel şu anda memur statüsünde çalışmaktadır.

1.3.1982 tarihinde 2595 sayılı Kanunun Geçici 9 uncu maddesi ile verilen bir kereye mahsus intibak olanağı, işçi statüsündeki personelin memur statüsüne geçmesi için, bir statü değişikliğinin bedeli olarak öngörülmüş ve verilmiştir. Esasında verilen bu olanağın müracaat süresi de bitmiştir.

Kanun teklifi ile öngörülen değerlendirmenin, bir diğer deyişle, intibaklarının kabul edilip edilmemesi hususu, memurlarda geriye dönük intibakın prensip olarak benimsenip benimsenmemesi ile yakından ilişkilidir. Geriye dönük intibak prensip olarak benimsendiği takdirde, binlerce memurun intibak beklentisi içinde oldukları gözden uzak tutulmamalıdır. Çünkü, bilindiği üzere, kamu kesiminde kadrosuzluk nedeniyle terfi edememiş, beklemek zorunda kalmış, bu suretle mağdur olmuş, haklı olarak geriye dönük intibak beklentisi içinde olan binlerce memur mevcuttur.

SONUÇ OLARAK : 1.3.1975 - 1.3.1982 tarihleri arasında memur statüsüne geçmiş, halen memur olarak hizmet veren personelin daha önce işçi veya sözleşmeli personel statüsündeki hizmet süreleri intibaklarında değerlendirildiğinde, yeniden, geriye dönük intibak kapısı açılarak, küçük bir grubun mağduriyeti giderilirken, kadrosuzluk nedeniyle mağdur olmuş binlerce memura adaletsiz davranılmış olunacak, intibak olanağı herkese, tüm memurlara tanındığı takdirde, de, devlet personel rejiminde ve sisteminde onarılması zor aksaklıklar meydana gelecektir.

Söz konusu Kanun teklifi yukarıda özetlenen gerekçeler dikkate alınarak maddelerinin görüşülmesine geçilmeden Komisyonumuzca reddedilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere, Yüksek Başkanlığa saygıyla arz olunur.

Tandoğan TOKGÖZ Başkan	*Orhan BAYSAL* Başkanvekili	*Cemil ÇAKMAKLI* Sözcü
Bahtiyar UZUNOĞLU Kâtip	*Mustafa ALPDÜNDAR* Üye	*Muhsin Zekâi BAYER* Üye
M. Nedim BİLGİÇ Üye İmzada bulunamadı	*Recai DİNÇER* Muhalefet şerhim eklidir Üye	*Ahmet Senvar DOĞU* Üye
Ayhan FIRAT Üye	*Abdurrahman Ali GİRMEN* Üye	*İbrahim GÖKTEPE* Üye
Özer GÜRBÜZ Üye	*Hayati GÜRTAN* Üye	*Turgut KUNTER* Üye
Necmettin NARLIOĞLU Üye	*Ertuğrul Zekâi ÖKTE* Üye	*Tülay ÖNEY* Üye
Salih Necdet ÖZDOĞAN Üye	*Evliya PARLAK* Üye	*Muzaffer SAĞIŞMAN* Üye
İbrahim ŞENOCAK Üye	*Turgut TAN* Üye	*M. Ali Öztürk TEKELİ* Üye
Türe TUNÇBAY Üye	*Cahit TUTUM* Söz hakkım saklıdır Üye	*Şadan TUZCU* Üye

MUHALEFET ŞERHİ

(657 ve 2595 ile ilgili)

1. 657 sayılı Kanun her ne kadar memurun gerek maaş, gerekse iş verimini ve huzurunu daha iyileştirme yönü ile getirilmiş ise de, giderek dağılan ücret sistemi, adil olmayan uygulamalar, yukarıdaki amacı bozmuştur.

2. Memur, geçim gailesiyle eline en fazla nasıl bir ücret sistemiyle maaş geçebilecekse o sisteme yönelmiştir. Örneğin, işçi statüsü maaş bakımından iyi olduğu zamanlarda herkes işçi olmak istemiş ve özellikle mühendis sınıfı ister istemez işçi olmayı arzu etmiş ve yevmiyeli eleman olmuşlar. Bununla beraber işçi statüsüne geçmeye muvaffak olamayanlar bulundukları statüde kalmışlardır.

3. Yevmiyeli personel, ücretli personel, 3 üst derece alarak kadrolu memurluktan ücrete geçenler, son yıllarda sözleşmeli olarak işe girmeye çalışan personeller, sözkonusu sistemlere genelde bir liyakat ile değil, çeşitli uğraşlar, adam kayırmalar vs. gibi olumsuz etkilerle yapılageldiği gibi, Devletin, bakanlıkların gözde olan, değerli, çok iyi yetişmiş elemanlarını tatmin etme gayesiyle de, bu elemanlar ücretli, yevmiyeli, sözleşmeli kadroların verilmesinde bir nevi azmettirilmiş, mecbur edilmiştir.

4. Özetle, sözkonusu maaş, kadro sistemleri günümüzde gerek Devleti, gerekse elemanları müşkül durumda bırakmıştır. Zira, sistem iyi işlemediği için eleman Devletin daha iyi güvencesi altındaki bir kadrodan, sadece daha fazla para almak ya da verilmek için, elemanlar maceraya sürüklenmiş, aldığı fazla maaş, aradan çok fazla yıl geçmeden eski kadrosu ayarına hatta daha da aşağısına düşerek, elemanların emeklilik haklarındaki birtakım mağduriyetlerini mucip olmuş, aynı zamanda göreve başlayan elemanlar arasında derin farklılıklar ortaya çıkmasına neden olunmuştur ki, bu olumsuz hal herhalde kişinin kabahati olmamaktadır. Zira, Devlet bu konudaki düzenini istikrarlı yürütememiştir.

Sonuç olarak; memur, amirinden olumlu sicil aldığı takdirde gerekli maaş terfisini kesinlikle almalıdır. Kadrosuzluk nedeniyle terfi edememe gibi ilkel bir sistem günümüzde dahi devam etmesi çok düşündürücüdür. Kuvvet oranında, belli bir sınıfa intibak kanunu getirilmesi, memuruna bigâne kalan ya da hakkı olan terfiini alamamaktan dolayı memurunun hakkını intibakla da olsa sağlayamayan bir sistem de herhalde adalet, insaf ölçülerinden çok uzaktır.

Devlet memuru, maişetini ve hele de günümüz şartlarında 1 ayını nasıl geçirdiği izahtan varestedir. Bu bakımdan, her halükârda memurun hakkı olan intibakına karşı çıkılmasının doğru olunmayacağı kanaatiyle karara muhalifim.

Saygı ile arz ederim.

Recai DİNÇER
Danışma Meclisi Bursa Üyesi

DANIŞMA MECLİSİ S. Sayısı : 349

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu Tasarısı ve Millî Eğitim, Bütçe - Plan ve Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonları Raporları. (1/461)

TC
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar Tetkik
Dairesi Başkanlığı
Sayı : K. K. T. D. 18/101 - 772/05191

12 Temmuz 1982

DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 8.7.1982 tarihinde kararlaştırılan «Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülend ULUSU
Başbakan

SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU KANUN TASARISI
GENEL GEREKÇE

Çağımızda, «Refah Devleti» kavramının benimsenmesi ile, sosyal hizmetler Devletin sorumluluğu altına girmiştir. Devletin sorumluluğunu yüklendiği sosyal hizmetler; ülkelerin ulusal kalkınmalarında önemli ve etkili bir rol oynamaktadır. Günümüzde etkili kalkınma ancak birbirlerini tamamlayan ekonomik ve sosyal yönler arasında denge kurabildiği takdirde gerçekleşebilir. Çünkü ekonomik kalkınma ve sosyal gelişme yalnız birbirini tamamlayan süreçler olmayıp, kalkınma sürecinin birbiriyle ilgili parçalarıdır. Toplumda oluşmaya başlayan ve devam eden ekonomik ve sosyal kalkınma, beraberinde yararlarla birlikte, yeni ihtiyaçlar ve sorunlar da getirmektedir. Sosyal değişmeyle ortaya çıkan bu ihtiyaç ve sorunların çözümlenmesi ve önlenmesinde, sosyal politikanın önemli bir unsuru olan sosyal hizmetler etkili bir rol oynamaktadır. Bu hizmetlerin hedefi aile yaşamını güçlendirmek, sosyal ve ekonomik yoksunluk içinde bulunan kişileri Devletin koruyucu şemsiyesi altına almak, değişen şartlara bu kişilerin uyumunu sağlamak ve artan ulusal kaynakları halkın refahına yöneltmektir.

Devletin sorumluluklarından biri olan sosyal hizmetlerin, düzenli bir biçimde ve ulusal kalkınma hedeflerine uygun olarak düzenlenebilmesi için, belirli bir politikanın kabul edilmesi gerekmektedir. Böyle bir politikanın genel çerçevesi çoğunlukla ülkelerin Anayasalarında belirlenmiştir.

Nitekim ülkemizde de sosyal hizmetlere ilişkin politikamızın en önemli etkeni olan Anayasamızın bu alandaki hükümlerine bakılacak olursa, bu hükümlerin sosyal hizmetleri, bütün ruh ve anlamıyla kavradığı görülecektir. Anayasamızda öngörülen sosyal hizmetlerle ilgili genel amaçlar aşağıdaki maddelerle ifade edilmiştir :

Anayasa, başlangıç bölümünde «İnsan hak ve hürriyetlerinin, millî dayanışmayı, sosyal adaleti, ferdin ve toplumun huzur ve refahını gerçekleştirmeyi ve teminat altına almayı mümkün kılacak demokratik hukuk Devletini bütün hukukî ve sosyal temelleri ile kurmak» gaye ve ilkesi belirlenmiştir. Buna göre hukukî ve sosyal temelleri ile kurulmakta olan Devletin ulusal dayanışmayı, sosyal adaleti, kişinin ve toplumun huzur ve refahını gerçekleştirmesi ve güvenlik altına alması Anayasanın esaslarındandır. 2 nci maddesinde «T.C., insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan millî, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.» hükmü vardır.

10 uncu maddede ise «Devlet ... fert huzurunu, sosyal adalet ve hukuk devleti ilkeleri ile bağdaşamayacak surette sınırlayan siyasî, iktisadî ve sosyal bütün engelleri kaldırır; insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlar» denilmektedir. Buna göre insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamak Devletin görevleri arasında sayılmaktadır. Nitekim 14 üncü madde «Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını geliştirme haklarına ve kişi hürriyetine sahiptir» denilmekte, aynı konu kişinin hakları yönünden de ifade edilmektedir.

35 inci madde, ailenin korunması ile ilgili olarak şu önemli hükmü getirmektedir : «Aile Türk toplumunun temelidir. Devlet ve diğer kamu tüzelkişileri, ailenin, ananın ve çocuğun korunması için gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar.»

Sosyal yaşamın düzeni ise 41 inci maddede ele alınmakta ve şöyle denilmektedir : İktisadî ve sosyal hayat adalete, tam çalışma esasına ve herkes için insanlık haysiyetine yaraşır ve yaşayış seviyesi sağlanması amacına göre düzenlenir. İktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı demokratik yollarla gerçekleştirmek; bu maksatla, millî tasarrufu artırmak, yatırımları toplum yararının gerektirdiği önceliklere yöneltmek ve kalkınma planlarını yapmak Devletin ödevidir.

42 nci ve 43 üncü maddelerde çalışma ve çalışanların korunması ile ilgili şu hükümler bulunmaktadır : Madde 42. «Çalışma herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için, sosyal, iktisadî ve malî tedbirlerle çalışanları korur ve çalışmayı destekler.» Madde 43. «Kimse, yaşına gücüne ve cinsiyetine uygun olmayan bir işte çalıştırılamaz. Çocuklar, gençler ve kadınlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunur.»

Günümüzde gelişmekte olan ve ileri toplumlarda çok önemli bir yer tutan sosyal güvenlik ve sosyal yardımlarla ilgili olarak 48 inci madde de «Herkes sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Bu hakkı sağlamak için Sosyal Sigortalar ve Sosyal Yardım Teşkilatı kurmak ve kurdurmak Devletin ödevlerindendir.» denilmektedir.

49 uncu madde ise sağlık ve yoksul ailelerin konut sorunları ile ilgilidir : «Devlet, herkesin beden ve ruh sağlığı içinde yaşayabilmesini ve tıbbî bakım görmesini sağlamakla ödevlidir. Devlet, yoksul ve dar gelirli ailelerin sağlık şartlarına uygun konut ihtiyaçlarını karşılayan tedbirleri alır.»

Yukarıda belirtilen Anayasa maddelerinin hükümleri ışığında ve kalkınma planları hedeflerine uygun olarak ulusal sosyal hizmetler politikasının saptanmasında katkıda bulunacak, sosyal hizmetlere ilişkin programları hazırlayacak, uygulayacak, standartları saptayacak ve çeşitli faaliyetler arasındaki gerekli koordinasyonu sağlayacak kapasite ve yetkide bir kurumun biran önce kurulması gerekmektedir. Böyle bir kurumun kurulması Devletin üzerine almış olduğu sorumluluğu ve sosyal hizmetler alanındaki önderliğini yerine getirmesine olanak sağlayacaktır.

Sosyal hizmetlerin tarihçesi

Batı dünyasında feodal devlet yapısının çökmesi ve arkasından endüstri devriminin ortaya çıkardığı sefalet ve diğer kişisel ve aileye ilişkin sorunlar, sosyal yardımlara duyulan ihtiyacı artırmıştır. Sosyal yardımlar, başlangıçta kiliselerin mahallî idarelerin ve endüstri devriminden sonra da devletin benimsediği ve düzenlediği hizmetler haline gelmiştir.

Ülkemizde ise, diğer islâm ülkelerinde de görüldüğü gibi sosyal yardım asırlarca islâmiyetin sosyal adalet ilkesine dayalı din emirlerinde ifadesini bulmuş Osmanlı İmparatorluğu devrinde de vakıflar şeklinde ortaya çıkmıştır. Vakıflar aracılığı ile yoksullara, kimsesiz, dul ve yetimlere, sakatlara sosyal yardım yapma bir gelenek halinde devam etmiştir.

Endüstri devriminin ortaya getirdiği ekonomik ve toplumsal gelişme, diğer ülkelerde olduğu gibi yurdumuzu da etkilemiş ancak sosyal yardımları karşılayan vakıf ve hayratlar bu değişmeye ayak uydurmamış, devlet eskiyen ve etkisini giderek kaybeden bu kuruluşların yerine yenilerini getirme çabalarına girişmiştir. Bunun sonucunda devlet, ulusal ve yerel düzeyde hizmetler başlatmış bazı hayırsever vatandaşlar da bir araya gelerek vakıf ve hayratlara paralel gönüllü kuruluşlar kurmaya başlamışlardır.

1893 yılında dilenciliğin önlenmesi için «Teseülün men'ine dair nizamname» çıkartılmış, İstanbul'da kimsesiz sakatların bakımı için Darülaceze kurulmuş, 1909 da çıkartılan «Serseri ve Mazanna'i Şû Eşhas» Kanu-

nu ile serseri durumunda olan ve çalışabilecek güçte olduğu halde dilencilik yapanların çalıştırılması için zorunluluklar getirmiştir.

Korunmaya Muhtaç Çocuklarla ilgili ilk adım, Mithat Paşanın Tuna Valisi iken bu bölgede açtığı ıslahhanelerle atılmıştır. Daha sonra korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili olarak devlet tarafından, Maarif Nezareti bünyesinde Darüleytamlar kurulmuştur. Birinci Dünya Savaşının sonuna doğru Darüleytamların sayıları artmaya başlamış işleyişleri sanat öğretimine dönüştürülmeye yönelmiştir.

Darüleytamların kurulması, buralarda şehit çocuklarının bakımı ve yetiştirilmesi, bu kuruluşların malî finansmanı için «Evlâd-ı Şüheda» adlı yeni bir vergi konulmuştur.

Kurtuluş Savaşı sırasında Anadolu'da kurulan Millî Hükümet, Darüleytamları Maarif Vekâletinden alarak Sıhhiye Vekâletine bağlamış ve Darüleytam Talimatnamesini hazırlayarak yürürlüğe koymuştur.

Meşrutiyet devrinde kurulan Darüleytamlar bu devrin birbirini takip eden harplerinde şehit düşenlerin, göçmen ve mültecilerin yetimlerini yetiştirmek ve ülkeye yararlı birer unsur olarak kazandırmak hususunda rol oynamıştır. Barışın sağlanması ve vatanın kurtarılması ile tarihî görevini tamamlayan bu kurumlar Millî Eğitim Bakanlığına şehir ve köy yatılı okullarına çevrilmesi kaydıyla devredilmiştir. Ancak teşkilatsızlık ve olanaksızlıklar nedeniyle Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülmeyerek yerel yönetimlere bırakılan bu kurumlar amaca uygun bir faaliyet göstermeyerek tarihe mal olmuşlardır.

Ülkenin geleceğini oluşturan çocukların korunması ve bunlara hizmet verilmesi Devletin asıl görevlerindendir. Cumhuriyet devrinde 1926 yılında yürürlüğe giren Türk Medenî Kanunu çocukların haklarının korunması ile ilgili hükümlere de yer vermektedir. Türk Medenî Kanunu hükümlerinin yanısıra 1940'ların sonlarında, Korunmaya Muhtaç Çocukların korunması ve yetiştirilmesi gibi millî bir davanın tüm ülkeyi kapsayan bir programla Devletçe ele alınması ve tek bir Bakanlığın sorumluluğu altında ve çocuğun korunmasını zorunlu kılan nedenleri gidermeye yönelen sosyal yardım mahiyetindeki diğer ilgili hizmetlerle bir arada yürütülmesi gerekli görülerek, bu çocuklar için özel bir kanun çıkartılması ihtiyacı gündeme gelmiştir. Nitekim, Korunmaya Muhtaç Çocuklar hakkındaki mülga 5387 sayılı kanun tasarısı ve gerekçesi, bu ihtiyaçtan kaynaklanarak 1949 yılında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından hazırlanmış ve bu hizmetin yürütülmesi tasarıda Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına verilmiş ancak T. B. M. Meclisinde görüşülürken o günün şartları göz önünde tutularak 0 - 6 yaş grubundaki çocukların bakılıp yetiştirilmeleri Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına ve 7 - 18 yaş grubundaki çocukların yetiştirilmeleri de Millî Eğitim Bakanlığına bırakılmıştır. Daha sonra iki Bakanlık tarafından hizmetin müştereken yürütülmesinde görülen türlü aksaklıklar, hizmetin parçalanması, ödenek yetersizliği ve özellikle çocukların korunmasıyla ilgili teşkilâta yer verilmemiş olması nedeniyle ve bunların yanısıra, Millî Eğitim Bakanlığının yoğun iş yükü karşısında türlü yönleri olan ve ancak öğretim açısından Millî Eğitim Bakanlığını ilgilendiren Korunmaya Muhtaç Çocuk konusunun bu Bakanlığın genel hizmetleri ve sorumluluğu arasından çıkarılarak beldevi hizmetler kapsamı içinde Belediye Kanununa göre kurulacak «Korunmaya Muhtaç Çocukları Koruma Birliğine» bırakılması 1956 yılında toplanan «Danışma Kurulu»na Millî Eğitim Bakanlığınca getirilmiştir. Bu sorunu çözümlemek amacıyla hazırlanan tasarı 25.5.1957 tarihinde 6972 sayılı «Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkında Kanun» adıyla kanunlaşmış ve hizmet illerde kurulacak «Korunmaya Muhtaç Çocukları Koruma Birliği»ne devredilmiştir. Ancak, Kanun çıkarılırken Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı 1949 yılındaki görüşünde ısrar etmiş ve bu görüşü savunarak hizmetin tek bir Bakanlıkta toplanmasını istemiştir. Bugünkü durumda bu görüşü hâlâ geçerli kılmaktadır.

Korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili çalışmaların yanısıra Cumhuriyet devrinde çıkarılan İş Kanunu ve Sosyal Sigortalarla ilgili kanunlarla kurulan kurumlarla işçiler için sosyal güvenlik hakları sağlanmaya çalışılmış ve geniş halk kitleleri sosyal güvenlik şemsiyesi altına alınabilmiştir. Ancak sosyal sigortalarla ilgili olarak yerine getirilen çalışmaları bir bütün halinde kapsayan «sosyal güvenlik» hizmetinin yanısıra yurttaşların sosyal ve ekonomik yoksunluk ve ihtiyaçlarına cevap verebilecek geniş kapsamlı sosyal hizmetler yeterince geliştirilememiştir. Bununla birlikte sosyal sigorta dışında kalan yoksul hastaların hastanelerde parasız bakımları yapılmaya, ülke çapında kurulan Kızılay, Yardımsevenler, Çocuk Esirgeme Kurumu, Ulusal Verem Savaş Derneği gibi gönüllülerce sosyal yardım hizmetleri verilmeye başlanmıştır. Bu kuruluşlar Dev-

letten de yardım alarak hizmeti yaygınlaştırma gayreti içine girmişlerdir. Ancak, gönüllü kuruluşların yaptığı hizmetler değişen sosyal koşulların ortaya çıkardığı ihtiyaçları karşılamaktan uzak kalmış, sosyal ve ekonomik yönden yoksunluk içinde bulunan özel ihtiyaç gruplarını kapsayacak bir sosyal yardım ve hizmet sistemine sahip olunamamıştır.

1959 yılında, tüm alanlarda, sosyal hizmetleri düzenlemek üzere öneriler getirmek, bu alanda eğitim ve araştırma yapmak üzere 7355 sayılı Kanunla Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı «Sosyal Hizmetler Enstitüsü» kurulmuştur. Bu kanunla, sosyal hizmetler alanına profesyonel meslek elemanı yetiştirmek üzere de 1961 yılında Sosyal Hizmetler Akademisi açılmış ve sosyal hizmet eğitimi verilmeye başlanmıştır.

1963 yılında 225 sayılı Kanunla «Hertürlü sosyal yardım ve sosyal güvenlik hizmetlerini düzenlemek, korunmaya muhtaç çocuklarla, sakatların ve ihtiyarların bakım, yetiştirilme ve rehabilitasyonu ve çalışma gücünden yoksun fakir kimselerin sosyal güvenliğini sağlamak ve Sosyal Hizmetler Enstitüsünün idarî ve bilimsel işlerini kovalama ve denetimini yapmakla» görevlendirilen Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı olarak kurulmuştur.

Sosyal hizmetlerin bugünkü durumu

Ülkemizdeki Sosyal Hizmetler halen çeşitli resmî ve gönüllü kuruluşlar arasında dağınık bir biçimde yerine getirilmektedir. Toplum içinde çeşitli ihtiyaç gruplarına yönelen sosyal hizmet programları ne nüfusun tümünü kapsamakta ne de yöneldikleri gruplardaki her bireye ulaşabilmektedir. Bu hizmet alanlarını kısaca gözden geçirdiğimizde bugünkü ihtiyaçlar ve hizmetin durumu kendiliğinden ortaya çıkacaktır.

Çocuk refahı hizmetleri :

Çocuk refahı alanında önemli bir yeri «Korunmaya Muhtaç Çocuklar» kapsamaktadır. Korunmaya Muhtaç Çocuklara götürülen hizmetler çeşitli resmî ve gönüllü kuruluşlar arasında bölünme göstermekte, büyük bir idarî ve malî sıkıntının varlığını aksettirmektedir.

1957 yılında yürürlüğe giren 6972 sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkında Kanun hükümleri uyarınca, korunmaya muhtaç çocukların yetiştirilmeleri ve bir meslek sahibi edilmeleri, temelde İl Özel İdareleri ile Belediyelerin illerde müştereken kuracakları birliklerin sorumluluğuna verilmiş ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı Birliklere her türlü yardımı yapmakla yükümlü kılınmışlardır. Kanunun 6 ncı maddesine göre de 0 - 6 yaş grubunda bulunan çocukların Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca Çocuk Bakım Yurtlarına, 7 - 18 yaş grubunda bulunan çocuklarında Millî Eğitim Bakanlığınca Yetiştirme Yurtlarına alınması hükme bağlanmıştır. Öte yandan, aynı Kanun Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumuna da korunmaya muhtaç çocukların korunması, bakılması ve yetiştirilmesi yönünde görevler atfetmiş böylece hizmet dağılmıştır.

Hizmetin Belediyeler, İl Özel İdareleri, Bakanlıklar ve temelde gönüllü bir kurluş olan T. Çocuk Esirgeme Kurumu gibi müesseseler arasında parçalanmış bir durumda olması ve konunun esas olarak yerel yönetim düzeyinde ele alınması hizmetin niteliği, organizasyonu ve malî olanakları yönünden büyük güçlükler yaratmakta, kaynak israfına yol açmaktadır.

Bu alanda karşılaşılan en büyük güçlük organizasyon yönünden olmakta, çok başlı olma durumu hizmetin aksamasına ve bütünlüğün sağlanamamasına yol açmaktadır.

Diğer önemli güçlüklerden birisi ise, hizmeti büyük ölçüde aksatan maddî olanakların yetersizliğidir. Korunmaya Muhtaç Çocuklar için gerekli giderler Koruma Birlikleri bütçesinden tahsis edilen para ile karşılanmaktadır. 6972 sayılı Kanuna göre Koruma Birliklerinin üç anakaynağı bulunmaktadır :

1. İl Özel İdare bütçesinden ayrılan hisseler,
2. Belediyeler bütçesinden ayrılan hisseler,
3. Devlet bütçesinden (S. S. Y. B. ve M. E. B. bütçesindeki sosyal transferler faslından) ayrılan ödenekler.

6972 sayılı Kanun hükmü gereğince Özel İdare ve Belediyeler her yıl gelirlerinin en az % 1'i oranında ödenek koyup bütçesinin tasdikinden sonra en geç üç ay içerisinde Birliklere ödemek zorundadır. Ancak bu kuruluşlar Kanunun bu yükümlülüğünü yerine getirememekte, ayrılması gerekli ödeneğin tahsilinde büyük güçlük çekilmektedir. Belediyelerin içinde bulunduğu bütçe zorlukları, gelirlerinin giderlerinden az olması kanun hükmüne rağmen Koruma Birliklerine ödeme yapmalarını engellemektedir. Belediyeler, ayırmak zo-

runda oldukları tahsisatın ancak az bir miktarını, o da büyük zorlamalarla, Koruma Birliklerine ödemektedirler. Öte yandan, İl Özel İdarelerinin gelirlerindeki düşüş nedeniyle Koruma Birlikleri için ayırdıkları ödenek de son derece sembolik kalmaktadır. Bütün bunların yanısıra Devlet bütçesinden ayrılan ödenekler de açığı kapsayacak yeterlikte bulunmamaktadır. Durum böyle olunca Koruma Birlikleri istihdam ettiği personele ücretlerini ödeyememekte, çocukların beslenmesi ve diğer ihtiyaçları yeterince karşılanamamaktadır. Halen, çocukların bakımını sağlayan Çocuk Bakım Yurtları ve Yetiştirme Yurtlarının ihtiyaçları Koruma Birliklerince yıldan yıla devreden ve artık had safhaya gelmiş bulunan piyasaya borçlanmalarla karşılanmaya çalışılmaktadır.

Hizmetin niteliği yönünden karşılaşılan güçlükler de önemli boyutlara ulaşmaktadır. Kalifiye personel yönünden çekilen sıkıntının yanısıra, korunma kararlarının alınması ve çocukların çağdaş anlayışa uygun olarak bakımlarının sağlanmasında da büyük aksaklıklar gözlenmekte çocuklar âdeta bir yetimhane yaşamına terkedilmektedir.

Bunların yanı sıra, çocukların yaş gruplarına ayrılarak kurum değiştirme zorunda bırakılmaları psikososyal gelişim ve yetişmelerini de olumsuz yönde etkilemekte, çocukların sorunlu hale gelmesine neden olmaktadır.

Hizmetin kapsamı, korunmaya muhtaç durumda olan çocukları kapsayacak genişliğe henüz ulaşamamış bulunmaktadır. Yurdumuzda büyük sayıda korunmaya muhtaç çocuk bulunmasına karşılık halen 0 - 6 yaş grubuna götürülen hizmet Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu ile birlikte ancak 3 000 dolayındaki çocukları kapsamakta, 7 - 18 yaş grubunda ise 11 000 dolayında çocuk kurum bakımından yararlanabilmekte, 7 - 18 yaşlarındaki 5 000 dolayında korunma kararlı çocuk sırada beklemektedir. Böylece nitelik açısından olduğu kadar nicelik açısından da hizmetin halen yetersiz bir düzeyde yürütüldüğü bir gerçek olarak belirmektedir.

Tüm bu nedenlerle, yükümlülüklerini yerine getiremez hale gelmiş bulunan Koruma Birlikleri ve Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunun birbirlerinden kopuk çalışma biçimleri yerine, korunmaya muhtaç çocukların bakım ve yetiştirilmelerini de çağdaş sosyal yardım ve hizmet anlayışına uygun olarak programlı ve koordineli bir şekilde sağlayacak ve tüm kaynakların birleştirilmesi suretiyle hizmeti tek elden yürütecek güçlü bir kurum kurulması zorunluluk arz etmektedir.

Çocuk refahı alanında diğer bir sorun da çalışan ana - babanın çocuklarının bakımıdır. Sosyo - ekonomik koşullara bağımlı olarak toplumumuzda giderek artan kadının çalışma yaşamına katılması olgusu yeni sosyal sorunlar getirmiş, bunlar içinde ise 0 - 6 yaş grubundaki çocukların bakımı ağırlık kazanmaya başlamış, Kreş ve Gündüz Bakımevi gibi sosyal hizmet kurumlarına duyulan ihtiyaç gittikçe büyük boyutlara ulaşmıştır. Halen bu ihtiyacın çok küçük bir kısmı (Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı toplam kapasitesi 2 950 olan 21, Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı ve 600 dolayında çocuğa hitap edebilen 13, özel ve tüzelkişilere ait olup Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının denetiminde 5 565 kapasiteli 132 Kreş ve Gündüz Bakımevi) kamu kuruluşlarının yanısıra özel ve tüzelkişilerce açılan kurumlarda karşılanabilmekte, bu alanda da sohyal yardım anlayışına uygun dinamik atılımlara büyük ihtiyaç duyulmaktadır.

Çalışan anne ve babaların 7 yaşından büyük çocukları için ise koruyucu nitelikteki hizmetler yok denecek düzeydedir. Halbuki, bugün ülkemizde bir çok ilk ve orta dereceli okullarda iki ya da üçlü tedrisat yapılmakta, okul saatleri dışında çocukların toplumun tüm olumsuzluklarıyla karşı karşıya kalması söz konusu olmaktadır.

Bunların yanısıra, bedensel, zihinsel ve ruhsal özelliklerinde muayyen oranda ve sürekli olarak fonksiyon ve görüntü kaybına neden olan organ yokluğu veya bozukluğu sonucu normal yaşamın gereklerine uyamama durumunda bulunan sakat çocukların sayılarıda büyük rakamlara ulaşmaktadır. Bu çocukların eğitim ve öğretimlerini sağlayacak özel eğitime yönelik okullar ihtiyacı karşılamaktan çok uzaktır. 4 üncü Beş Yıllık Kalkınma Planı rakamlarına göre 0 - 19 yaş grubunda bulunup da görmezlere götürülen özel eğitim hizmeti 4 okulda 586 öğrenciyi kapsamaktadır. Oysa, bu programlardan yararlanma durumunda olanların sayısı yaklaşık 40 000 dolaylarındadır. Duyma yeteneği olmayanlara götürülen programlar ise 13 okulda toplam 2 454 kişiyi kapsamaktadır. Türkiye'de 0 - 19 yaşlarında olup da bu tür hizmete ihtiyaç duyan çocukların sayısı 46 450 dir. Eğitilebilir geri zekâlı çocuklara ise alt özel sınıflar dışında müstakil okullarda hizmet götürüle-

memektedir. (DBYKP - Sayfa 142). Bu rakamlar, sakat çocuklara özel eğitim olanaklarının yeterince götürülemediğini tüm açıklığıyla ortaya koymaktadır. Kaldı ki, özel eğitimden ayrı bir özelliğe sahip, sakat çocukların korunması, bakımı ve rehabilitasyonunu içeren sosyal hizmetlerden ülkemiz yoksun bulunmakta, bu konuda da düzenli ve planlı bir çalışmaya geçilmesi toplum ve kişi refahı açısından gerekli olmaktadır.

Yaşlı refahı hizmetleri :

Ülkemizde toplumsal değişim sonucu ortaya çıkan sorunlardan birisi de yaşlıların refahını sağlama konusudur. Günümüzde gelişen toplumsal koşullara bağlı olarak meydana gelen değişim sonucu insan ömrünün uzaması nedeniyle genel nüfus içinde yaşlı nüfusta bir artış görülmektedir. Ortalama insan ömrünün 60 yaş dolayında olduğu ülkemizde, 1980 nüfus sayımı istatistiklerine göre 60-64 yaş grubu yaşlı sayısı 796 737, 65 ve daha yukarı yaşlı sayısı ise 2 072 316 dır. Bu grupta bulunan yaşlının, 492 280'i DPT rakamlarına göre bakım ve rehabilitasyona muhtaçtır. Bununla birlikte, ülkemizde halen bakım veren kurum sayısı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğünün yaptığı bir araştırmaya göre 41'i geçmemektedir. 4 000 dolayında toplam kapasiteye sahip olan bu kurumlardan 13'ü Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına, 14'ü Belediyelere, 7'si derneklere, 5'i çeşitli dinsel ve etnik gruplara ve 2'si gerçek kişiye aittir.

Yetişkin sakatların bakım ve rehabilitasyonu :

Bugün yurdumuzdaki çözümlenmesi gereken sosyal sorunlardan birisi de sakat ve özürlü yurttaşların durumudur. Bu sorunun çözümlenmesi ülkenin genel kültür ve sağlık kültürü düzeyi, ekonomik durumu ve sosyal yapısı ile yakından ilgilidir. Türkiye'deki sakat ve özürlülerin sayısı kesin olarak bilinmemekle birlikte, bu gruptaki yetişkinlerin sayısının 1 milyonun üstünde olduğu tahmin edilmektedir. Buna karşılık rehabilitasyon hizmetleri son derece yetersizdir.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı ancak dört kurum bu alanda hizmet görmekte, bunların yıllık kapasitesi de 1 000'i geçmemektedir.

Maddî ve sosyal yoksunluk içinde olanlar :

Bu alanların dışında düşünebilecek maddî yardıma muhtaç yoksul vatandaşlar ile ailelerin refahını sağlayıcı çağdaş anlayışa uygun organize faaliyetlere rastlanılmamaktadır. Ancak bazı gönüllü derneklerin yoksul yurttaşlara sembolik nitelikte yardım götürdükleri izlenmektedir.

Aile refahı hizmetleri :

Aile Türk toplumunun temelini oluşturmaktadır. Ailenin korunması ve geliştirilmesi Anayasamızda ifadesini bulduğu üzere anaamaçlarımızdan biridir. Buna karşın, bugün aile refahına yönelik hizmetler Türkiye'de planlı ve programlı olarak yürütülememekte bu alanda hizmet verecek düzeyde kuruluşlara sahip bulunulmamaktadır. Aile, gelenek ve göreneklere göre Türk toplumunun engin sosyal ve kültürel yapısı içinde gücünü koruma çabası içinde bulunmaktadır. Ancak, hızla değişen ve gelişen Türk toplum yapısı aileye yönelik modern hizmetlerin başlatılma ve yürütülmesini gerekli hale giderek getirmekte, aile refahının korunması Devletin belli başlı görevleri arasına girmektedir.

Aile refahı hizmetlerinin amacı, aile sorunlarına yönelerek, aile yaşamının korunması, güçlenmesi ve devam etmesini aynı zamanda üyelerin aile birliği içinde doyurucu ve sağlıklı bir yaşam sürmelerini sağlamaktır.

Ailede çeşitli sorunlarla karşılaşılabilir. Bunlar arasında, karı - koca geçimsizliği, ebeveyn - çocuklar, kardeşler ve yakın akrabalar arasında anlaşmazlık, gelir yetersizliği, aile üyelerinden birinin duygusal bozukluğu sakatlığı, hastalığı, ölümü, suçluluk ve uyumsuzluğu, geçici ya da uzun süre aileden ayrılması vb. sayılabilir. Ayrıca, köyden kente göç sonucu ailenin yeni çevreye uyum sağlama yönündeki sorunları da önem kazanabilir.

Bu gibi sorunlar aile birliğine yansıyarak aile yaşantısını sarsabilmekte ve aksamasına yol açabilmektedir. Bir aile üyesinin kişisel sorunu dahi çoğu kez bir çok nedenin bir araya gelmesi ve aile üyelerinin hepsini birden ilgilendirmesi sonucu ailenin dengesini bir süre için bozabilmektedir. Aile kendi içinde bu sorunları çözümleyemediği takdirde kendi dışında yardım edebilecek bir sisteme başvurmak zorunda kalmaktadır. Günümüzde özellikle kent yaşamında yakın akraba ve dostların müdahalelerinin yetersiz kaldığı gözlenmekte, profesyonel bir yardım sunma gereği gittikçe daha kuvvetle kendini hissettirmektedir.

Uygulanmasını çoğunlukla Batı ülkelerinde gördüğümüz «aile rehberlik ve danışma merkezleri» veya «aile refahı kurumları» gibi çağdaş düzeyde hizmet sunan sosyal yardım ve hizmet kurumlarına günümüz Türkiyesinde büyük ölçüde ihtiyaç duyulmaktadır. Bu tür hizmetin geliştirilmesinin ise ancak sosyal hizmetler alanında görev üstlenen bir ihtisas kurumunca yerine getirilebileceği kuşkusuzdur. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun kurulması bu alandaki boşluğu büyük ölçüde dolduracak bir özelliğe sahip bulunmaktadır.

Sonuç :

Görüldüğü gibi Sosyal Hizmetler alanında götürülen hizmetler nitelik ve nicelik yönünden yetersizdir. Hizmetlerin kapsamı son derece dardır ve tüm nüfusa hitap etmekten uzaktır. Bu nedenle «Sosyal Refah Devleti» anlayışına uygun olarak Sosyal Hizmetler alanında faaliyet gösterecek yeni bir kuruluşun oluşturulması ile karşı karşıya bulunulan ihtiyaç ve sorunların giderilmesi için gerekli düzenlemenin gerçekleştirilmesi zorunluluk arz etmektedir.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu Tasarısı amaç ve esasları :

Anayasamızda ifadesini bulan ve ülkemizin kalkınmasında önemli bir yeri olan Sosyal Hizmetlerin çağdaş bir anlayış ve bilimsel uygulamalara paralel olarak yerine getirilmesi ve yurdumuzun ihtiyaçlarına cevap vermesi ancak toplum kaynaklarından azamî derecede yararlanma özelliğine sahip, Devlet ile toplum imkânlarını bütünleştirebilecek nitelikte ve Devlet yönetim sistemi içinde idarî ve malî otonomiye sahip, dinamik bir ihtisas kurumu vasıtasıyla gerçekleşebilecektir. Türkiye'de halen, Sosyal Hizmetlere ilişkin faaliyetler resmî ve özel kuruluşlar tarafından dağınık bir düzeyde yürütülmektedir. Geniş bir kitleye belirli bir hizmet düzeyini sürekli olarak ve belirli bir standartta götürmeye olanak tanımayan, kaynak israfına büyük ölçüde açık bulunan ve bu nedenle etkili olamayan bu hizmetlerin tek elden yönetimi mümkün olanlarının Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu gibi bir teşkilat bünyesinde toplanması zorunlu görülmektedir. Halen, söz konusu hizmetlerin yürütülmesiyle görevlendirilmiş bulunan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü teşkilat yapısı ve idarî statüsü nedeniyle, görev alanında yeterli yetki ve insiyatife sahip değildir.

Sosyal hizmetler alanında var olan dağınıklığı giderecek, hizmetlerde bütünlüğü sağlayacak ve toplumun potansiyel ve katkısını Devletin imkânlarıyla kaynaştırabilecek özelliklere sahip katma bütçeli Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kurulduğu takdirde, bu alandaki dar boğazlar büyük ölçüde giderilecek ve yeterli bir hizmet vermek mümkün olabilecektir.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun kurulması ile aşağıdaki amaçların gerçekleşmesi öngörülmektedir.

1. Toplumumuzda maddî ve sosyal yönden korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç aile, çocuk, sakat ve yaşlılar başta olmak üzere sosyal hizmetlere ihtiyaç duyan gruplara ulaştırılan sosyal refah hizmetlerini reorganize ederek daha verimli ve etkili bir hale getirmek.
2. Hizmet standartlarını geliştirmek.
3. Hizmet alanlarını çağımızın değişen koşullarının ortaya çıkardığı yeni sosyal sorunlara cevap verebilecek bir biçimde genişletmek.
4. Sosyal Hizmetler alanında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.

Tasarının genel esasları :

Bugüne kadar yapılan çalışmalardan elde edilen tecrübeler ile geçmiş yıllarda yapılan Bakanlıklararası komisyon çalışmalarının ışığında ve çeşitli zamanlarda ilgili Bakanlıkların görüşlerine başvurularak hazırlanan bu kanun tasarısının esaslarını aşağıdaki başlıklarla özetleyebiliriz :

1. Tasarının kapsamı :

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Korunmaya Muhtaç Çocuklarıda içeren çocuk refahı alanını, yaşlılık refahı alanını, sakatlara götürülecek hizmetleri, aile refahı alanını, maddî ve sosyal yönden yardıma muhtaç kimselere götürülecek hizmetleri kapsamakta, sosyal yönden önleyici, koruyucu geliştirici ve iyileştirici bir özelliğe sahip bulunmaktadır.

2. Tasarının hukukî niteliği :

«Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu Tasarısı» duyulan ihtiyaçlara göre hizmet alanını genişletme özelliğine sahip bir Teşkilat Kanunudur. Hizmetlerin niteliği, niceliği ve kapsamı ayrıntılı olarak, kurulacak Kurum vasıtasıyla hazırlanacak mevzuatla saptanacaktır. Kanun tasarısı mevcut teşkilatları birleştirerek (Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü, İllerdeki Korunmaya Muhtaç Çocukları Koruma Birlikleri ile Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu) katma bütçeli olarak değiştirmekte, hizmetlerin reorganizasyonunu sağlamaktadır.

3. Tasarının öngördüğü kurumun yapısal özelliği :

Kanun Tasarısı Kurumun tüzelkişiliğe sahip katma bütçeli bir teşkilat olmasını öngörmektedir.

Katma bütçeli teşkilatlar, sulh ve ibra yetkileri olan, tüzelkişiliği ve yasal temsil olanağı bulunan, özel gelir elde edip bunları kendi hizmetlerinde doğrudan kullanabilme özelliklerini taşıyan kuruluşlardır.

Ulusal düzeyde bir sosyal hizmetler örgütünün etkili bir biçimde gelişmesi ve hizmetlerini sürdürmesi kuşkusuz «Merkezi Hükümet Teşkilatı» içinde katma bütçeli bir kuruluşla yerine getirilebilir. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun yürütmekle yükümlü olduğu hizmetlerin kendine has özelliklere sahip bulunması, muhtaç vatandaşların dertlerine anında ve ivedi olarak çareler bulma zorunluluğunda olması, genel bütçeden ayrılacak ödenekler dışında geniş bir gelir sağlama potansiyeline sahip bulunması ve döner sermayeli işletmeler açabilecek özellikte olması idarî ve malî yönden belirli bir serbestliği gerektirmekte, bu ise katma bütçeli bir kuruluşun oluşmasında temel nedeni ortaya çıkarmaktadır.

Merkezi Hükümet Teşkilatı içinde, Devletin temel ilkeleri doğrultusunda ve denetiminde, ancak klasik merkezî yönetim sisteminde Genel Bütçeye tabi olmanın kısıtlayıcı ve hizmeti aksatıcı yanlarından arındırılmış olarak geliştirilecek katma bütçeli Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu işlevini ulusal düzeyde yerine getirebilecek bir özelliğe sahip olacaktır.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu Tasarısının getirdiği yenilikler :

Kanun tasarısıyla kurulması öngörülen teşkilat, idarî, malî, personel ve hizmet yönünden aşağıdaki yenilikleri getirmeyi amaçlamaktadır :

A) Teşkilat yönünden :

1. Tasarıda öngörülen Kurumun kurulmasıyla bugün 6972 sayılı Kanun gereğince temel sorumluluğa sahip illerdeki Korunmaya Muhtaç Çocukları Koruma Birlikleri ile diğer kamu ve özel kuruluşların dağınık bir biçimde belirli bir standarttan yoksun olarak yürüttükleri korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili hizmetler tek bir idarenin sorumluluğunda toplanacaktır.

2. Kurumun görev alanında bulunan ve halen merkezî idarece yürütülmekte olan görevler giderek kuruma devredilmek suretiyle hizmetlerde birlik sağlanacaktır.

3. Halen Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü ile Korunmaya Muhtaç Çocukları Koruma Birlikleri ve Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunca yürütülmekte olan hizmetler taşrada, bu kuruluşların birimlerinin birleştirilmesiyle oluşturulacak yeni birimlerce Kurum adına yerine getirilecektir.

B) İdarî yönden :

1. Ülkemizde sosyal değişme sonucu ortaya çıkan sosyal sorunların çözümlenmesi ve önlenmesindeki, yerel yönetimlerin hizmetlerindeki tekrarlama ve görev alanlarındaki ikilemleri gidermede yardımcı olacaktır.

2. Sosyal Hizmetler ve sosyal yardım alanında çalışan çeşitli kamu ve gönüllü kuruluşlar arasındaki gerekli koordinasyon ve işbirliğini sağlayacaktır.

3. Çeşitli sosyal hizmet kurumlarını tüketici değil üretici bir yöne çevirecek, insan gücünden ve olanaklarından yararlanmak suretiyle daha verimli sonuçlar elde edilecektir.

C) Malî yönden :

1. Toplumun öz kaynakları harekete geçirilip hayırsever yönelişler kanalize edilerek maddî olanaklar sağlanacak, genel bütçeden halen yapılmakta olan harcamalarda tasarrufa gidilecek, genel bütçe dışı gelir kaynaklarından yararlanma olanakları geliştirilecek ve böylece Devlete yeni bir malî külfet yüklenmeyecektir.

2. Kurum katma bütçeli bir idare olacağından gelir ve giderleri arasında sıkı bir bağ, olacak, gelir ve giderleri denkleştireceğinden bu hizmet için genel bütçe içine serpiştirilmiş olan şimdiki durum giderilecek, hem genel bütçe açıklığa kavuşturulacak hem de mevcut yük hafifleyecektir.

3. Kurum taşınır ve taşınmaz mal ve döner sermayeli işletmelere sahip olacak, güçlenecek ve böylece yurt ekonomisine destek sağlayacaktır.

D) Personel yönünden :

1. Kurumun gerçekleşmesi ile kanunda yazılı görevleri yerine getirecek personelin sağlanması başlangıçta bir sorun ortaya çıkarmayacaktır. Çünkü, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü ile bu Genel Müdürlüğün fonksiyonel yönetimindeki müesseselerde bulunan meslekî, teknik ve yardımcı personel intibakları yapılmak suretiyle Kurumda görev alacaklardır. Bunun yanısıra Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu ve Korunmaya Muhtaç Çocukları Koruma Birliklerince halen istihdam edilmekte olanlar ile Millî Eğitim Bakanlığınca Yetiştirme Yurtlarında görevlendirilen öğretmen ve diğer personelde Kuruma geçebilecektir.

2. Hizmetin daha verimli ve yararlı biçimde yürütülebilmesi için gerekli kalifiye sosyal hizmet personelinin çalışma olanakları artacak, personel kaynaklarında gözlenen israf giderilerek, kadrolarda bütünlük sağlanacaktır.

E) Hizmet yönünden :

1. Halen gönüllü kuruluşlar tarafından yetersiz bir biçimde yoksullara yapılmakta olan maddî yardımlar, yeni bir sosyal yardım sistemi içinde düzenlenecektir.

2. Maddî ve sosyal yönden yardım ve hizmete muhtaç kişiye anında ve yerinde hizmet götürülecektir.

3. Yıllardır sürüp gelen «Korunmaya Muhtaç Çocuklar» sorununa çözüm getirilecek, mevcut hizmetin belli bir program altında çocuğun ihtiyaç ve özelliklerine göre gelişmesi olanakları sağlanacak bu hizmet alanına öncelik tanınacaktır.

4. Korunmaya Muhtaç Çocuklar kapsamı dışında kalan çocuklar da toplumun olumsuz etkilerine karşı korunmalı hale getirilecek, özellikle çalışan annenin çocuklarının bakım ve yetiştirilmesi geniş boyutlarda sağlanacak, çocuk refahı alanında önemli gelişmeler kaydedilecektir.

5. Kurumun, aileye yönelik amaçları ile, ailenin maddî ve manevî varlığının geliştirilmesi, bütünlüğünün korunması, toplum içinde güçlü bir kurum olarak işlevlerini sürdürebilmesi yönündeki etkin hizmetlerin gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.

6. Her yaştaki sakatlar ile yaşlıların bakımı ve rehabilitasyonu sağlanacak, asgarî temel hak ve hizmetlerden yararlanmaları için gerekli sistem geliştirilecektir.

7. Sosyal hizmetler alanında önemli rolü olan gönüllü kuruluşların hizmetlerini daha etkili bir hale getirmek amacıyla meslekî rehberlik ve teknik yardım sağlanacak, koordinasyon olanakları geliştirilecektir.

8. Gerçek ve özel hukuk tüzelkişilerce yürütülen hizmetlerde denetim mekanizması geliştirilecek, ve belirli bir standartlaşmaya yönelinmesi gerçekleştirilecektir.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu Tasarısı benimsenerek yürürlüğe girdiği takdirde, bu alanda gözlenen dar boğazlar büyük bir oranda ortadan kaldırılarak teşkilat ve yönetim sisteminde yeni bir aşamaya girilecek, hizmetin niteliği ve niceliği geliştirilecek ve böylece temel oluşumu yönünden Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının anagörevlerinden biri olan sosyal yardım ve sosyal hizmetlere ileri düzeyde bir işleyiş ve süreklilik kazandırılarak gerçek bir sosyal yardım sistemi oluşturulacaktır. Bu nedenledir ki, kurulacak Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu «Sosyal Refah Devleti» anlayışına uygun bir biçimde sosyal hizmetlerin geliştirilmesini sağlayacak önemli bir kuruluş olacaktır.

SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU KANUNU TASARISI MADDE GEREKÇELERİ

BÖLÜM - I

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kuruluş

Madde 1. — Ülkemizde halen yürütülen sosyal yardım ve hizmetlere ilişkin uygulamalar organize ve sistemli olmaktan uzak bulunmaktadır. Çeşitli kuruluşlar tarafından yeterli koordinasyon ve işbirliğinden yoksun bir şekilde dağınık bir yapı içinde oluşturulan sosyal hizmetlere ilişkin uygulamalar nitelik ve nicelik yönünden farklılıklar göstermekte, korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç durumdaki ihtiyaç gruplarına etkili ve yeterli bir hizmetin sunulması mümkün olamamaktadır. Bu durumu ortadan kaldırmak ve hizmetlerin giderek yeterli bir düzeye çıkartılmasını sağlamak amacıyla çağdaş anlamda faaliyet gösterecek bir ihtisas kurumunun kurulması zorunluluk arz etmektedir. Bu nedenle, toplum kaynak ve potansiyelini de harekete geçirebilecek ve böylece Devletin yükünü hafifletici unsurlara sahip olabilecek katma bütçeli Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun kurulması amaçlanmıştır.

Kapsam

Madde 2. — Bu madde, Kanunun kapsamını belirtmekte, öncelikle korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç aile, çocuk, sakat ve yaşlıların refahlarının sağlanmasında, ihtiyaçlarının giderilmesinde ve sorunlarının çözümlenmesinde gerekli sosyal hizmetleri ele almaktadır.

Böylece, kurulması öngörülen Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun faaliyet alanı da belirlenmektedir. Buna göre, toplum içinde çeşitli nedenlerle korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç duruma düşmüş kişi, aile ve gruplara bir bütün halinde yaklaşım temel felsefe olarak benimsenmiş olmaktadır.

Tanımlar

Madde 3. — Bu maddede, Kanunda geçen ve temel kavramlar olarak belirlenen sosyal hizmetler, korunmaya muhtaç çocuk, muhtaç sakat, muhtaç yaşlı ve sosyal hizmet kuruluşları Kanunun amaç, kapsam ve felsefesine uygun bir biçimde tanımlanmış bulunmaktadır.

BÖLÜM - II

Görev ve Teşkilat

Görevler

Madde 4. — Bu Maddede Anayasanın 35, 48 ve 49 uncu maddelerinin amir hükümleri gereğince Kurumun yapacağı önleyici, koruyucu, geliştirici ve iyileştirici nitelikteki sosyal hizmetlere ilişkin görevler ayrıntılı bir şekilde sayılmaktadır. Kurumun görevleri, mevcut uygulama, ihtiyaçlar, sosyal hizmet programları ve alanları göz önünde tutularak düzenlenmiştir.

Kurumun teşkilatı

MADDE 5. — Kurumun teşkilatı, verilen görevleri yerine getirebilme kapasitesine uygun olarak ve katma bütçeli kuruluş olma özelliği dikkate alınarak, merkez ve taşrada gerektiğince organize edilmesini sağlayacak bir biçimde öngörülmüştür.

Merkez teşkilatı

Madde 6. — Kurumun merkez teşkilatı, Anayasanın amir hükümleri gereğince ve Kurumun görevlerini geniş kapsamlı, ihtisaslaşmış ve verimli bir biçimde yerine getirmek üzere korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç çocuk, sakat ve yaşlılar başta olmak üzere her yaştaki yardıma muhtaç yurttaşların ve ailelerin korunmasına, durumlarının geliştirilmesi ve iyileştirilmesine ağırlık verecek özelliklere sahip, gerekli yönetim ve destek birimlerinden oluşması öngörülmüştür.

Merkez teşkilatında yer alacak birimlerin görev, sorumluluk ve işleyişlerinin ayrıntılı bir biçimde yönetmeliklerle tespiti uygun görülmüştür.

Taşra teşkilatı

Madde 7. — Kurumun taşra teşkilatı İl Sosyal Hizmetler Müdürlükleri ile sosyal hizmet kuruluşlarından oluşmaktadır. Bu birim ve kuruluşların gerekli görülen yerlerde kurulması öngörülerek, hizmetin yurdun her tarafına yayılması için taşra teşkilatının kurulmasındaki öncelikler idarenin takdirine bırakılmaktadır.

Sosyal Hizmetler Danışma Kurulunun teşkili ve toplanması

Madde 8. — Bu maddede Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun çalışmalarına ışık tutmak amacıyla toplumun çeşitli kuruluşlarının temsilcilerinin katılımıyla oluşturulacak olan Sosyal Hizmetler Danışma Kurulunun kuruluş ve işleyişine ilişkin esaslar belirlenmiştir. Kamu kuruluşları ile gönüllü kuruluşların ve bilimsel çalışma ve hizmetleriyle sosyal yardım ve hizmetler alanında temayüz etmiş kişilerin katkıları ön planda tutulmuştur.

Sosyal Hizmetler Danışma Kurulunun görevleri

Madde 9. — Bu maddede, Sosyal Hizmetler Danışma Kurulunun, koordinasyon ve işbirliğini esas alan ve hizmetlere ilişkin istişari nitelikteki kararlar alınmasını içeren görevleri belirlenmektedir.

Genel Müdürün yetki ve sorumlulukları

Madde 10. — Bu maddede Kurumun yönetim ve hizmetlerinden sorumlu olacak Genel Müdürün yetki ve sorumluluğunun kapsamı belirlenmekte ve yetki devri açıklanmaktadır.

İl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme müdürlerinin yetki ve sorumlulukları

Madde 11. — İl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Müdürlerinin İl sınırları içindeki sosyal hizmetlere ilişkin uygulamalardan İl Valisi ve Kurum Genel Müdürüne karşı sorumlu olduğu belirtilerek İl Müdürlerinin yetki ve sorumlulukları açıklanmıştır.

Atamalar

Madde 12. — Bu madde ile çeşitli kadrolara yapılacak atamaların genel esasları hükme bağlanmaktadır.

BÖLÜM - III

Malî Hükümler

Kurumun gelirleri

Madde 13. — Bu maddede Kurumun çeşitli gelir kaynakları sayılmaktadır. Bu gelir kaynakları katma Bütçeli bir kuruluşun gerektirdiği biçimde oluşturulmuş ve genel bütçenin yanısıra toplumsal kaynaklar ve Kurumun öz gelirlerinin de katkısı belirlenmiştir.

Döner sermaye

Madde 14. — Bu madde ile Korunmaya Muhtaç Çocukların yetiştirilmelerini, sakatların rehabilitasyonlarını, yaşlıların bakım ve boş zamanlarının değerlendirilmesini ve diğer hizmetler ile sosyal faaliyetleri sağlamak üzere hizmetin gereği olarak kurumca gerekli görülen yerlerde döner sermayeli işletmeler kurulacağı öngörülmektedir. Halen mevcut sosyal hizmet kurumlarından bir kısmı döner sermayeli işletme ve atölyelere sahip bulunmakta, elde edilen gelirleri giderlerini karşılamakta önemli bir kaynak olmaktadır. Kurumun kurulması halinde bu işletme ve atölyelerde devredileceğinden ayrıca döner sermayenin sahip olduğu elastikiyetin avantajları da düşünülerek Kurumun döner sermayeli tesisler kurması uygun ve yararlı görülmüştür.

Malî kolaylıklar

Madde 15. — Bu maddede, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun temelde bir hayır kuruluşu olduğu dikkate alınarak sahip olması gerekli vergi, resim ve harçlara ilişkin malî kolaylıklar belirtilmiştir.

BÖLÜM - IV

Çeşitli Hükümler

Tespit ve inceleme

Madde 16. — Sosyal hizmetlerden yararlanacak kişilerin tespiti ve incelemesinde kurumun esas sorumluluğa sahip bulunduğu, zabıta, belediye, memurları ve muhtarların bu konuda kurum görevlileri ile işbirliği yapmalarının zorunlu olduğu hükme bağlanmaktadır.

Korunma kararı

Madde 17. — Bu Maddede korunmaya muhtaç çocuklar hakkında tedbir kararlarının mahkemece alınacağı belirtilmektedir. Korunmaya muhtaç olduğu tespit edilen çocuğun sorumluluğunun Devlete geçmesi nedeniyle yetkili ve görevli mahkemece koruma için tedbir kararının alınmasında zaruret bulunmaktadır. Bu nedenle, korunmaya muhtaç çocuklar için bu özel madde Kanuna konulmuştur.

Ayrıca bu maddede koruma tedbiri alınmasına acil zorunluluk bulunan çocukları, Kurumun mahkeme kararı alınıncaya kadar, uygun görülen hizmet programından yararlandırabileceği hükmü yer almaktadır.

Korunma kararının süresi ve kaldırılması

Madde 18. — Bu madde hükmü gereğince, kurum yetkililerinin teklifi üzerine Korunma Kararlarını kaldırma yolunda çocuk reşit olmadan girişimde bulunabileceği gibi aynı zamanda reşit olduktan sonra da özel durumlar dikkate alınarak korunma kararının devamı hususunda işlemde bulunabilecektir. Ayrıca, yine bu maddeyle, Kuruma, korunma kararı kalkan çocukların toplum içinde izlenme sorumluluğu da verilmiş bulunmaktadır.

Korunmaya muhtaç çocukların öğretimlerinin sağlanması

Madde 19. — Bu maddede okul çağındaki korunmaya muhtaç çocukların hangi okullarda öğrenimlerine devam edecekleri ve durumları gereğince tanınacak öncelikler belirtilmekte, sürekli bakım ve rehabilitasyona muhtaç durumda bulunmayan ancak kör, sağır, konuşma özürlü, ortapedik ve diğer bedensel sakatlar ile aklî ve ruhî yönden özürlü olup da özel eğitim olanaklarından yararlanma özelliği gösteren sakat çocukların Millî Eğitim Bakanlığınca tesis edilen okullarda eğitim ve öğretimlerinin sürdürüleceği hükme bağlanmaktadır.

Mirasın kuruma geçmesi

Madde 20. — Bu maddede kurumlarda bakılanların ölümü halinde, kanunî mirasçıları yoksa, taşınır ve taşınmaz mallarının kuruma intikal edeceği öngörülmektedir.

Haciz, devir ve temlik ayrıcalığı

Madde 21. — Bu madde haciz, devir ve temlik ayrıcalıklarını belirlemekte, Kurumca korunmaya ve yardıma muhtaç aile ve kişilere yapılacak ödemeler ve sağlanacak yardımların haciz olunamayacağı ve başkasına devir ve temlik edilemeyeceği hükme bağlanmaktadır.

Dava açma hakkı

Madde 22. — Bu madde ile Birleşmiş Milletler raporları ile Mısır, Seylan ve Japon Kanunlarında da yer alan, kurum yardımlarından yararlanmış kişilere karşı nafaka ile yükümlü olanların haksız olarak kuruma verdiği zararları telafi ve tanzim edici hukukî müeyyideler getirilmiştir.

Kurumun malları

Madde 23. — Bu madde ile Kurumun mallarının Devlet malı sayılacağı belirlenmekte ve Kuruma ait taşınmaz malların satış ve devrinde Maliye Bakanlığının izninin alınması hükmüne yer verilmektedir.

Kurumun teşkilatı bulunmayan yerlerde hizmetin yürütülmesi

Madde 24. — Bu kanunda yazılı görev ve işlerin yerine getirilmesi için gerekli kurum teşkilatının yurt çapını kapsayacak biçimde kurulmasının zaman alacağı düşünülerek, teşkilâtlanmanın tamamlanmasına kadar, ihtiyaç duyulan alan ve konularda yurdun her köşesine kadar uzanan bir teşkilat yapısına sahip Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının bu olanağının halen olduğu gibi sosyal hizmetler açısından da işlerlik kazanması ve hizmetin yerine getirilmesinin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Kurum sembolü

Madde 25. — Tüzelkişiliğe sahip bir kamu kuruluşu hüviyetinde oluşturulması öngörülen Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun diğer benzeri kuruluşlarda olduğu gibi bir sembolünün bulunması yararlı görülmüş, özellikle Kurumu oluşturacak kuruluşlardan biri olan Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunun sembolünün esas alınması benimsenmiştir.

Onurlandırma

Madde 26. — Temel amaç ve görevleri itibariyle bir hayır kuruluşu özelliğinde bulunan Kuruma maddî ve manevî yönden büyük hizmet ve katkılarda bulunan özel ve tüzelkişilerin bir yönetmelikçe belirlenecek esaslar çerçevesinde onurlandırılması hükme bağlanmakta, böylece, Kuruma yardımcı olunmasında özendirici unsurların getirilmesi amaçlanmaktadır.

Sosyal Hizmetler Enstitüsü

Madde 27. — Bu Madde'de 12.6.1959 tarih ve 7355 Sayılı Kanunla Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı olarak kurulan ve 1963 yılında 225 sayılı Kanunla Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğüne bağlanan Sosyal Hizmetler Enstitüsü'nün Kuruma bağlanacağı hükmü yer almakta, böylece sosyal hizmetler alanında uygulamanın yanısıra hizmet içi eğitim, inceleme, araştırma, yayın, tanıtma gibi faaliyetlerin hizmetin bütünlüğü içinde geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Yönetmelikler

Madde 28. — Bu madde, kanunun uygulanması ile ilgili olarak hizmetlerin ne şekilde yürütüleceği ile yetki ve sorumluluklara ilişkin esasları belirleyici yönetmeliklerin çıkarılmasını öngörmektedir.

Yürürlükten kaldırma

Madde 29. — Bu madde ile, Kurumun nüvesini teşkil edecek Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü ile İl Korunmaya Muhtaç Çocukları Koruma Birlikleri ve Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumuna ilişkin yürürlükten kalkacak olan yasal hükümlere atıfta bulunulmuş, ikilemlerin önlenmesi amaçlanmıştır.

BÖLÜM - V

Geçici Hükümler

Geçici Madde 1. — Bu madde ile, Kuruma devredilecek kuruluş, işletme ve bürolar sayılmakta, devir işlemleri hangi esaslar dahilinde gerçeşleştireceği hükme bağlanmaktadır.

Geçici Madde 2. — Bu madde ile, Tasarının kanunlaşması halinde Kurum emrinde istihdam edilecek personele değinilmekte, halen Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü, İl Korunmaya Muhtaç Çocukları Koruma Birlikleri, Çocuk Bakım ve Yetiştirme Yurtları ile Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunda çalışan personelin kurulacak Teşkilat'da görev almasına olanak tanınmaktadır.

Geçici Madde 3. — Bu madde ile, Tasarı kanunlaşıp Kurum kurulduğu takdirde, Kurum bütçesinin 1982 yılında Katma Bütçe olarak düzenlenmesinde Maliye Bakanlığı yetkili kılınmakta, böylece yeni malî yıla kadarki geçiş döneminde hizmetlerin aksamasının önlenmesi amaçlanmaktadır.

BÖLÜM - VI

Yürürlük ve Yürütme

Yürürlük

Madde 30. — Bu maddede, Sosyal Hizmetler Kurumu Kanununun yayımı tarihinde yürürlüğe gireceği hükmüne yer verilmektedir.

Yürütme

Madde 31. — Bu maddede Sosyal Hizmetler Kurumu Kanununu Bakanlar Kurulunun yürüteceği hükmü yer almaktadır.

TC
Danışma Meclisi
Sağlık ve Sosyal İşler
Komisyonu (Sağlık, Çalışma
ve Sosyal Güvenlik)
Esas No. : 1/461
Karar No. : 8

MİLLÎ EĞİTİM KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanun Tasarısını 9.11.1982 tarih ve 3 üncü Birleşiminde görüşen Komisyonumuz; İçtüzüğümüzün 33 ve 36 ncı maddeleri uyarınca Komisyonunuzdan ilgili maddeler hakkında görüş istemine karar vermiştir.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Zeki ÇAKMAKÇI Başkan	*Mehmet AKDEMİR* Başkanvekili	*Feridun GÜRAY* Sözcü
Cavidan TERCAN Kâtip	*Hamdi AÇAN* Üye	Hikmet ALTUĞ Üye Toplantıda bulunamadı.
Fikri DEVRİMSEL Üye	Siyami ERSEK Üye Toplantıda bulunamadı.	*Vahap GÜVENÇ* Üye
M. Rahmi KARAHASANOĞLU Üye	Abdurrahman YILMAZ Üye Toplantıda bulunamadı.	

TC
Danışma Meclisi
Millî Eğitim Komisyonu
Esas No. : 1/461 - Z - 441
Karar No. : 13

19 Ocak 1983

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

İlgi : 25.11.1982 gün ve Karar No. : 8 sayılı yazınız :

«Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu Tasarısı» Komisyonumuzda incelenerek görüşülmüştür.

Tasarı ile ilgili Komisyonumuz raporu ve kabul edilen metin ilişik olarak gönderilmiştir.

Bilgilerinize saygı ile arz olunur.

Selçuk KANTARCIOĞLU
Millî Eğitim Komisyonu Başkanı

Millî Eğitim Komisyonu Raporu

TC
Danışma Meclisi
Millî Eğitim Komisyonu
Esas No. : 1/461
Karar No. : 13

19 Ocak 1983

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

«Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu Tasarısı» Komisyonumuzca, bir alt komisyon kurularak gerekli inceleme ve araştırma yaptırıldıktan sonra üç birleşimde ele alınmıştır. Toplantıya Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı temsilcileriyle Çocuk Esirgeme Kurumu Başkanı katılmış ve tasarıda;

1. Yeni Anayasamızın «İnkılâp Kanunlarının Korunması» başlıklı 174 üncü maddesinin 1 inci fıkrasında yer alan, 3 Mart 1340 tarih ve 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanununun «Türkiye dahilindeki bütün müessesatı ilmiye ve tedrisiye Maarif Vekâletine merbuttur.» hükmünü belirten 1 inci maddesine aykırı durumun olup olmadığı,

2. 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 18, 19, 20, 21 ve 22 nci maddeleri ile çelişkili bir durumun ortaya çıkıp çıkmadığı,

3. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 3 ve 12 nci maddelerinin ihlal edilip edilmediği,

4. 743 sayılı Türk Medenî Kanununun 273 ve 274 üncü maddeleri, 1117 sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu, 1475 sayılı İş Kanunu 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, Millî Eğitim Bakanlığı ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının teşkilat kanunlarının genel durumları ve konu ile ilgili hükümleri gözden geçirilerek aşağıda açıklanan hususlarda gerekli değişiklikler yapılmıştır.

1. Tasarının bölüm 1 başlığında noksan olan «kuruluş» kelimesi eklenerek başlık, maddeler başlığına uygun bir hale getirilmiş, (Amaç, Kuruluş, Kapsam ve Tanımlar) şekline sokulmuştur.

2. Tasarının 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrasında «terimlerin» kelimesinden sonraki «bu» tasarıdan çıkarılmış, (c) fıkrasındaki «neden» kelimesi «sebep» olarak değiştirilmiş, (e) fıkrasında «içinde» kelimesinden sonra cümle «yürüten kuruluşlardır.» şeklinde düzeltilmiştir.

3. Tasarının 4 üncü maddesinin (f) fıkrasının 2 nci bendi başına aşağıdaki ifade eklenmiştir :

«222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa, 625 sayılı Özel Öğretim Kanunu ek ve değişikliklerine ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa aykırı olmamak üzere, Kamu....»

4. Tasarının 7 nci maddesinin 1 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Kurumun taşra teşkilatı her il merkezinde kurulacak ve halen mevcut İl Sağlık ve Sosyal Yardım müdürlüklerine bağlanacak müdür yardımcısı statüsünde il Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme başkanlıkları ile il Sosyal Hizmet kuruluşlarından oluşur.»

5. Tasarının 8 inci maddesinin 7 satırındaki «Müdürü» ve «Kızılay» kelimeleri arasındaki virgül kaldırılmış yerine «ile» kelimesi eklenmiştir.

6. Tasarının 10 uncu maddesinin 1 inci satırının sonundaki «Genel» kelimesinden önce «Zaruret halinde» ifadesi eklenmiştir.

7. Tasarının 11 inci maddesinin başlığındaki «Müdürlerin» yerine «Başkanların» ve maddenin 1 inci fıkrasındaki «Müdürleri» yerine «Başkanları» şeklinde değiştirilmiştir. Üçüncü satırındaki «İşlemlerden» sonra cümle aşağıdaki şekle sokulmuştur :

«Vali'ye ve Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürlerine ve Genel Müdüre karşı sorumludur»,

8. Tasarının 12 nci maddesinin 5 inci satırındaki «Müdürleri» kelimesi «Başkanları» şeklinde değiştirilmiştir.

9. Tasarının 16 ncı maddesindeki iki fıkra arasına aşağıdaki fıkra konulmuş böylelikle ikinci fıkra üçüncü fıkra olmuştur.

«Kurum bu görevini kapsamına girenler için 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa uygun bir şekilde yürütür.»

10. Tasarının 19 uncu maddesinin başlığına «çocukların» kelimesinden sonra «eğitim ve», aynı şekilde maddenin birinci satırındaki «çocukların» kelimesinden sonra da «Eğitim ve» ifadesi eklenmiş ikinci satırdaki «edilmeleri» kelimesinden sonra «430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanununa ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun hükümlerine aykırı olmamak üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına uygun bir şekilde», cümleciği eklenmiş, beşinci satırındaki «tahsil» kelimesi «öğrenim» şeklinde değiştirilmiştir.

11. Tasarının 27 nci maddesinin üçüncü satırındaki «düzenlemek» kelimesi «düzenlemede» şeklinde değiştirilmiştir.

12. Tasarının Geçici 2 - a) maddesinin üçüncü satırındaki «yürüten» kelimesinden sonra aşağıdaki ifade ile cümle tamamlanmıştır.

«Tüm görevliler ile personel, bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 3 ay içinde aksine talepte bulunmadıkları takdirde, kadroları ile birlikte Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna devredilir.»

Aynı maddenin (b) fıkrasının beşinci satırındaki «aşmamak» kelimesinden sonra «ve memurluğa girişteki sınav şartı aranmaksızın» ifadesi eklenmiş, «şartıyla» kelimesi cümleden çıkarılmıştır.

13. Tasarının Geçici 3 üncü maddesindeki 1982 yılları «1983» olarak düzeltilmiştir.

14. Tasarının 31 inci maddesine «Kanunu» kelimesinden sonra «Hükümlerini» kelimesi eklenmiştir.

Raporumuz Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına sunulur.

Selçuk KANTARCIOĞLU Başkan	*Mahir CANOVA* Başkanvekili	*Muzaffer ENDER* Sözcü
Zeki YILDIRIM Kâtip	*Ethem AYAN* Üye	*Halil AKAYDIN* Üye
İhsan GÖKSEL Üye	*Nihat KUBİLAY* Üye	*M. Utkan KOCATÜRK* Üye
Bekir TÜNAY Üye	*Nermin ÖZTUŞ* Tümü üzerinde Söz hakkım saklıdır. *Üye*	

TC
Danışma Meclisi
Sağlık ve Sosyal İşler
Komisyonu
Esas No. : 1/461

27 Aralık 1982

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Komisyonumuz «Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanun Tasarısı» hakkında İçtüzüğümüzün 33 ve 36 ncı maddeleri uyarınca Komisyonumuzdan ilgili maddeler hakkında görüş istemine karar vermiştir.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Zeki ÇAKMAKÇI
Sağlık ve Sosyal İşler
Komisyonu Başkanı

Bütçe - Plan Komisyonu Raporu

TC
Danışma Meclisi
Bütçe - Plan Komisyonu
Esas No. : 1/461
Karar No. : 118

24 Ocak 1983

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

İlgi : 27.12.1982 gün ve 1/461 sayılı yazınız.

İlgi yazınızla, İçtüzüğümüzün 33 ve 36 ncı maddeleri uyarınca Komisyonumuzun görüşüne ihtiyaç duyulduğu bildirilen «Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu Tasarısı» ve gerekçesi, Komisyonumuzun 25 - 27 Ocak 1983 tarihleri arasında yapılan üç birleşiminde, Hükümet temsilcilerinin de katılmasıyla görüşülmüştür.

Tasarının geneli üzerinde yapılan görüşmelerde, mezkûr tasarının kanunlaşmasıyla Çocuk Esirgeme Kurumunun faaliyetine son verildiği ve bu sebeple tasarı başlığından çıkarılması gerektiği üyelerimizce belirtilmiş ve tasarı başlığı «Sosyal Hizmetler Kurumu Kanunu Tasarısı» olarak değiştirilmiştir.

Tasarının Komisyonumuzu ilgilendiren maddelerinin görüşülmesine geçildiğinde, Kurumun amaç ve kuruluşunu düzenleyen 1 inci madde yeniden redaksiyona tabi tutulmuş, «Görev ve Teşkilat» başlığı altında Kurumun görevlerini düzenleyen 4 üncü maddenin (b) fıkrası metnindeki tasarı amacının, korunmaya ve bakıma muhtaç çocukların yalnız korunmalarını, bakımlarını ve rehabilitasyonlarını değil aynı zamanda yetiştirilmesini de sağlamak olduğundan, «korunması, bakımı» ibaresine «yetiştirilmesi» ibaresi de eklenmiş, aynı maddenin (f) fıkrasında bulunan «Belediyeler, İl Özel İdareleri» ibaresi, «Gerçek ve özel hukuk tüzelkişileri» ibaresi içerisinde geçtiğinden, fıkra metninden çıkartılmıştır.

Kurumun teşkilatını düzenleyen 5 inci maddeden, «Sosyal Hizmetler Danışma Kurulu ve Sosyal Hizmetler Enstitüsü» ibaresi çıkartılmış, merkez teşkilatını düzenleyen 6 ncı madde; «yönetim ve destek birimleri» ibaresine bir açıklık getirmediğinden ve genel müdür yardımcılarının sayısına herhangi bir sınırlama konulmadığından, yeniden düzenlenerek genel müdür yardımcısı sayısı 3 olarak belirtilmiş ve merkez teşkilatına bağlı Aile ve Çocuk Hizmetleri, Yaşlı Hizmetleri, Sakatların Korunması ve Rehabilitasyonu, Genel Sosyal Hizmetler, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon, Eğitim, Yayın ve Halkla İlişkiler, Destek Hizmetleri, Personel ve İdare İşler Daireleri ile Teftiş Kurulu ve Hukuk Müşavirliği anabirimlerinin kurulması benimsenmiştir.

Sosyal Hizmetler Danışma Kurulunun teşkili, toplanması ve görevlerini düzenleyen 8 ve 9 uncu maddeler; bu Kurulun yetkileri ve oluşma biçimi açısından, resmî bir organ olarak kurulmasının pratikte bir yarar sağlamayacağı, özellikle üyelikleri belli mevkileri işgal edenlerin şahıslarıyla sınırlandırılmış bir kurulun işleyişinin birtakım güçlükler doğuracağı, kaldı ki Sosyal Hizmetler Kurumunun istişare ihtiyacının devamlı bir organ oluşturulmadan da karşılanabileceği gerekçesiyle tasarı metinden çıkartılmıştır.

Tasarının, Taşra Teşkilatını düzenleyen 7 nci maddesi ile İl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme müdürlerinin yetki ve sorumluluklarını düzenleyen 10 ve 11 inci maddeleri, tasarı başlığında yapılan değişikliğe paralel olarak yeniden düzenlenmiştir.

Atamalar başlığı altında bulunan 12 nci maddede sayılan görevlilerden «Sosyal Hizmetler Enstitüsü Müdürü» ibaresi çıkartılmış ve 10 uncu madde olarak yeniden düzenlenmiştir.

Kurumun gelirleri ile ilgili 13 üncü maddenin (a) fıkrası «Genel bütçeden yapılacak hazine yardımı» olarak değiştirilmiş, (h, ı, j, k, l) fıkrası ise vergi ve resim niteliğinde olduğundan, maddeden çıkartılmıştır.

Döner sermaye ile ilgili 14 üncü maddesinden, «Bu sermaye gerektiğinde Bakanlar Kurulu kararıyla 5 katına artırılabilir» cümlesi çıkartılmış, malî kolaylıkları düzenleyen 15 inci maddede sayılan muafiyetlere «yardım» ibaresi de eklenerek, yeniden düzenlenmiştir.

Sosyal Hizmetler Enstitüsünün Kuruma bağlanmasını öngören 27 nci madde tasarıdan çıkartılmış, yönetmeliklerle ilgili 28 inci madde ise, yapılan değişikliklerle 25 inci madde olarak korunmuştur.

Yürürlükten kaldırılan hükümleri düzenleyen 29 uncu madde, madde metninde belirtilen «Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu bünyesinde faaliyetini sürdürecek olan Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunun işleyişine son verilmiştir.» ibaresinin, hukuk yönünden iltibasa yol açacak nitelikte olduğunun, şayet bu ifade Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunun hukukî varlığının sona erdirilmesi anlamını taşıyorsa; bu takdirde özel hukuk alanında faaliyet gösteren bir özel hukuk tüzelkişisinin varlığına bir yasama tasarrufu ile son verilmesinin hukuk sistemi açısından ortaya çıkabilecek sorunların etraflıca tezekkür edilmesinin zorunlu bulunduğunun Komisyonunuzca dikkate alınmasının yerinde olacağı sonucuna varmıştır.

Geçici hükümler bölüm başlığı altında bulunan 1 ve 2 nci geçici maddeler yapılan değişikliklerle, 3 üncü geçici madde ise yeniden düzenlenerek kabul edilmiştir.

Bilgilerinize arz olunur.

Tandoğan TOKGÖZ Başkan	Orhan BAYSAL Başkanvekili İmzada bulunamadı.	*Cemil ÇAKMAKLI* Sözcü
Bahtiyar UZUNOĞLU Kâtip İmzada bulunamadı.	*Mustafa ALPDÜNDAR* Üye	*Muhsin Zekâi BAYER* Muhalefet şerhim vardır. Üye
M. Nedim BİLGİÇ Söz hakkım saklıdır. Üye	Recai DİNÇER Üye İmzada bulunamadı.	*Ahmet Senvar DOĞU* Söz hakkım saklıdır. Karşı oy yazım eklidir. Üye
Ayhan FIRAT Söz hakkım saklıdır. Üye	Abdurrahman Ali GİRMEN Üye İzinli	*İbrahim GÖKTEPE* Karşı oy yazım eklidir. Üye
Özer GÜRBÜZ Karşı oy yazım eklidir. Söz hakkım saklıdır. Üye	*Hayati GÜRTAN* Üye	*Turgut KUNTER* Üye
Necmettin NARLIOĞLU Üye	*Ertuğrul Zekâi ÖKTE* Üye	*Tülay ÖNEY* 15 inci maddede söz hakkım saklıdır. Üye
Salih Necdet ÖZDOĞAN 29 uncu maddede söz hakkım saklıdır. Üye	*Evliya PARLAK* Tümü ve maddeleri üzerinde söz hakkım saklıdır. Üye	*Muzaffer SAĞIŞMAN* Üye
İbrahim ŞENOCAK Üye	*Turgut TAN* Söz hakkım saklıdır. Üye	*M. Ali Öztürk TEKELİ* Üye
Türe TUNÇBAY Üye	*Cahit TUTUM* Tümü ve maddeleri üzerinde söz hakkım saklıdır. Üye	*Şadan TUZCU* Üye

Not : Komisyonumuzu ilgilendiren maddelerle ilgili metin ekte sunulmuştur.

KANUN TASARISINDAKİ 27 NCİ MADDEYE GÖRE SOSYAL HİZMETLER ENSTİTÜSÜNÜN TASARIDAN ÇIKARILMAMASI İÇİN GEREKÇELİ MUHALEFET ŞERHİ

Ülkemizde sosyal hizmetler alanında eğitim, araştırma, yayın faaliyetlerini yerine getirmek ve bu alanda görüş geliştirmek amacıyla 1959 yılında 7355 sayılı Kanunla Sosyal Hizmetler Enstitüsü kurulmuş ve bugüne kadar büyük ve yararlı hizmetler göstermiştir.

Günümüzde benzeri ulusal kuruluşlar «Sosyal Araştırma Enstitüleri», «Sosyal Hizmetler Eğitim ve Araştırma Merkezleri» gibi çeşitli isimler altında birçok ülkede çalışmalar yapmaktadır. Bu tür ulusal kuruluşların yanısıra Birleşmiş Milletler Sosyal Kalkınma Programı çerçevesi içinde dünyanın çeşitli bölgelerinde bölgesel Sosyal Refah Eğitim ve Araştırma merkezlerinin kurulması yönünde yoğun çalışmalar yapılmaktadır. Bu merkezlerde özellikle bölgesel düzeyde tecrübe alış verişi, ortak araştırma projeleri, personel yetiştirme ve hizmet içi eğitim programlarına yer verilmektedir. Bu uygulamalara paralel olarak, Türkiye'nin de üyesi olduğu Avrupa Bölgesi Sosyal Refah Eğitimi ve Araştırma Merkezi 1974 yılında Viyana'da faaliyete geçerek sosyal yardım ve sosyal hizmetler alanında uluslararası nitelikteki çalışmalara başlamıştır. Diğer uluslararası kuruluşların yanısıra, bugüne kadar Sosyal Hizmetler Enstitüsünce Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü kararıyla, ilişkiler geliştirmeye çalışılmıştır. Sosyal Hizmetler Enstitüsü kaldırıldığı takdirde bu ilişkiler icraatçı bir özelliğe sahip Sosyal Hizmetler Kurumu vasıtasıyla geliştirilmesi söz konusu olacaktır ki bunun da uluslararası ilişkiler ve araştırmanın bilimsel niteliği bakımından isabetli bir uygulama yapamayacağı açık bir gerçektir.

Türkiye'de sosyal hizmetler alanında icraata bir kuruluşun yanısıra bilimsel araştırma ve incelemeleri yerine getirmek, eğitim ve gerekli personelin yetiştirilmesinde etkili olabilecek, sosyal hizmetlere ilişkin konularda bilgi birikimini sağlayacak ve yayın hizmetlerini yürütmek bir ihtisas kurumuna ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle Sosyal Hizmetler Enstitüsünün varlığının kanun tasarısındaki 27 nci maddede muhafaza edilmesini gerekli görmekteyim.

Muhsin Zekâi BAYER
Danışma Meclisi
İstanbul Üyesi

KARŞI OY YAZISI

Ülkemizde, sosyal hizmetlerin bir elden koordine edilmesi lüzumlu ve yararlıdır. Bu hizmetler üzerinde Devletin sıkı bir denetimi de şarttır. Ancak, gerek koordinasyon, gerekse denetim gönüllü sosyal hizmetleri ortadan kaldırmamalı ve gelişmesini engellememelidir.

Gönüllü sosyal hizmetlerin, tasarıda olduğu şekilde devletleştirilmesi bu tür hizmetlerin gelişmesini engeller. Hayır kurumu olmaktan çıkarır. Her şey Devletten beklenir hale gelir.

Çocuk Esirgeme Kurumunun kusurları ve eksikleri olabilir, olmuştur ve bazı kusurlarını bütün kamuoyu üzülerek görmüştür. Bunda, bu Kurum kadar, Umumî Hıfzıssıhha Kanununun denetleme hükümlerini işletmemiş olan Bakanlığın da kusuru olduğu açıktır. Şimdi, bu iki kusurludan birincisinin varlığına son vererek herşeyi ikinci kusurluya teslim etmeyi çıkar yol olarak göremiyoruz.

Kusurlu olan bu tür kurumların varlığına son vermek veya devletleştirmekten ziyade onları çalışır duruma getirecek organ ve heyetlere kavuşturmanın ve sıkı bir denetim altında bulundurmanın daha gerçekçi bir yol olduğu görüşündeyiz.

Çocuk Esirgeme Kurumunun hukukî varlığına bu şekilde son verilmesinin hukukun genel prensipleri ile de bağdaşmadığı düşüncesindeyiz.

Bu sebeplerle, tasarının Çocuk Esirgeme Kurumu ile ilgili hükümlerine karşıyız.

İbrahim GÖKTEPE — *A. Senvar DOĞU* — *Özer GÜRBÜZ*

Danışma Meclisi (S. Sayısı : 349)

BÜTÇE - PLAN KOMİSYONU METNİ

Sosyal Hizmetler Kurumu Kanunu Tasarısı

BÖLÜM - I

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kuruluş

MADDE 1. — Sosyal yardım ve hizmetlere ilişkin esasları tespit etmek ve bu esaslar çerçevesinde hizmetlerin etkili ve kapsamlı olarak bir bütün halinde ve belirli standartlarda uygulanmasını sağlamak ve yürütmek amacıyla, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı kamu tüzelkişiliğine sahip, katma bütçeli Sosyal Hizmetler Kurumu kurulmuştur.

Kurumun merkezi Ankara'dadır.

Kapsam

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonu muzca aynen kabul edilmiştir.

Tanımlar

MADDE 3. — Bu Kanunda geçen kavram ve terimlerin bu Kanuna göre tanımları :

a) Sosyal hizmetler : Kişi ve ailelerin bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddî ve sosyal yoksunluklarının giderilmesi ve ihtiyaçlarının karşılanmasında, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesinde, insan kaynaklarının korunması, geliştirilmesi ve sosyal refahlarının sağlanmasında yardımcı olmak amacıyla yapılan sistemli ve programlı hizmetlerdir.

b) Korunmaya Muhtaç Çocuk : Beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsî güvenlikleri tehlikede olup; ana ve babasız, ana ve babası belli olmayan, ana ve babası tarafından terkedilen, ana ve babası tarafından ihmal edilen ve korunmasız kalan; fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen çocuktur.

c) Muhtaç Sakat : Bedensel, zihinsel ve ruhsal özelliklerinde belirli bir oranda fonksiyon kaybına neden olan organ yokluğu veya bozukluğu sonucu normal yaşamın gereklerine uyamama durumunda olup korunmaya, yardıma, bakım ve yetiştirilmeye muhtaç kişidir.

d) Muhtaç Yaşlı : Sosyal veya ekonomik yönden yoksunluk içinde olup korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç yaşlı statüsündeki kişidir.

e) Sosyal Hizmet Kuruluşları : Bu Kanun kapsamı içindeki sosyal yardım ve hizmete muhtaç kişi ve ailelere ilişkin uygulamaları doğrudan veya ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği içinde yürütmek üzere kurulmuş bulunan kuruluşlardır.

f) Kurum : Bu Kanunda geçen Sosyal Hizmetler Kurumu «Kurum» deyimi ile ifade edilmiştir.

BÖLÜM - II

Görev ve Teşkilat

Görevler

MADDE 4. — Kurumun görevleri şunlardır :

a) Sosyal yardım ve hizmetlerle ilgili esasları sosyal hizmetler politikası ve hedeflerine uygun olarak tespit etmek, çalışma plan ve programlarını hazırlamak, uygulamak ve bu konuda ilgili bakanlık ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve işbirliğini sağlamak.

b) Öncelikle korunmaya, bakıma veya yardıma muhtaç çocuk, sakat ve yaşlıları tespit etmek, bunların korunması, bakımı, yetiştirilmesi ve rehabilitasyonlarını sağlamak üzere gerekli hizmetleri yürütmek; bu hizmetler için uygun kuruluşlar kurmak ve işletmek; hizmet için gerekli personeli bu hizmete elverişli kişiler arasından seçmek, eğitmek, yetiştirmek, çalışma esaslarını ve sorumluluklarını belirlemek ve ilgili alanlarda görevlendirmek,

c) Çalışan ana ve babalar ile yurt dışındaki işçilerin çocuklarının bakımı ve korunmasını sağlamak amacıyla gündüzlü veya yatılı kuruluşlar kurmak ve işletmek,

d) Yoksulluk içinde olup da temel ihtiyaçlarını karşılayamayan ve yaşamlarını asgarî düzeyde dahi sürdürmekte güçlük çeken kişi ve ailelere kaynakların yeterliği ölçüsünde aynî ve nakdî yardımlarda bulunmak amacıyla gerekli hizmet ve programları geliştirmek ve uygulamak,

e) Kurum görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak amacıyla halkın gönüllü katılımını sağlamak ve organize etmek; toplumun örf ve âdetlerine göre yapacağı yardım ve bağışlara ilişkin programlar geliştirmek ve yürütülmesini sağlamak, bu amaçla ilgili kamu ve gönüllü kuruluşlarla işbirliği yapmak, yardımda bulunmak isteyen kişi ve kuruluşlara yol göstermek.

f) Gerçek ve özel hukuk tüzelkişilerince kurulacak sosyal hizmet kuruluşlarının açılış izni, personel standartları ve işleyişlerine ilişkin kuralları tespit etmek, onaylamak, denetimlerini yapmak ve kurallara uymayanların faaliyetlerini durdurmak.

Kamu kuruluşlarınca açılacak sosyal hizmet kuruluşlarının personel ve hizmet standartlarını tespit etmek, ilgili bakanlık ve kuruluşlarla işbirliği içinde denetimlerini yerine getirmek.

g) Sosyal yardım ve hizmetlerle ilgili alanlarda araştırma, yayın ve tanıtma faaliyetlerinde bulunmak; uluslararası düzeyde sosyal hizmet uygulamalarını izlemek, değerlendirmek ve işbirliğinde bulunmak.

h) Toplumun değişen ihtiyaçlarına göre sosyal hizmetler alanına giren diğer görevleri yerine getirmek.

Kurumun teşkilatı

MADDE 5. — Kurum, bir genel müdürün yönetiminde, bu Kanunda yazılan görevlerin yerine getirilmesini sağlayacak şekilde, merkez ve taşra teşkilatından oluşur.

Merkez teşkilatı

MADDE 6. — Kurumun merkez teşkilatı, bir genel müdür yönetiminde, üç genel müdür yardımcısı ile bu Kanunda yazılı görevleri yerine getirmek için gerekli aşağıda ad ve görevleri yazılı anabirimlerden oluşur.

a) Aile ve Çocuk Hizmetleri Dairesi :

Aile refahı hizmetleri; korunmaya muhtaç çocukların tespiti, korunma altına alınması, bakımı, yetiştirilmesi ve toplum içinde izlenmesi ile ilgili her türlü hizmetleri; çalışan ana ve babalar ile yurt dışındaki işçilerin çocuklarının bakımı ve korunmasını sağlamak üzere kreş ve gündüz bakımevi ile yatılı hizmetleri geliştirmek ve yürütmekle görevlidir.

b) Yaşlı Hizmetleri Dairesi :

Korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç yaşlılarla ilgili her türlü sosyal hizmetleri oluşturmak ve yürütmekle görevlidir.

c) Sakatların Korunması ve Rehabilitasyon Dairesi :

Sakat kimselerin korunması, bakımı ve rehabilitasyonuna ilişkin hizmetleri geliştirmek ve yürütmekle görevlidir.

d) Genel Sosyal Hizmetler Dairesi :

Yoksullara aynî ve nakdî yardımlarda bulunmak amacıyla, gerekli sosyal yardım, hizmet ve programlarını geliştirmek ve yürütmek; halkın kurum hizmetlerine gönüllü katkı ve katılımını sağlamak ve organize etmek; kamu ve gönüllü kuruluşların sosyal hizmetler alanındaki çalışmalarında işbirliği ve koordinasyonu sağlamada yardımcı olmak; uluslararası düzeydeki sosyal hizmet uygulamalarını izlemek, değerlendirmek ve uluslararası sosyal hizmet vakalarına ilişkin çalışmalar ile Kurumun yabancı ülkelerle olan ilişkilerini yürütmek; ve toplumun değişen ihtiyaçlarına göre geliştirilecek sosyal hizmetler alanına giren diğer görevleri yerine getirmekle görevlidir.

e) Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Dairesi :

Sosyal hizmetler alanına giren konularda inceleme ve araştırmalar yapmak, uygulamalara ilişkin istatistikî bilgileri toplayıp değerlendirmek; bu alandaki standart ve esasları tespit etmek; birimler arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak; çalışma planları ve programları ile Kurum bütçesini ve yatırım program-

larını planlamak, değerlendirmek ve izlemek; sosyal hizmetlere ilişkin konularda görüş oluşturmak ve bildirmekle görevlidir.

f) Eğitim, Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi :

Sosyal hizmetler alanındaki uygulamaları yerine getirecek personelin yetiştirilmesi, eğitilmesi ve bilgi düzeylerinin yükseltilmesi için gerekli programları geliştirmek ve uygulamak, kurslar açmak, hizmet içi eğitim programlarını oluşturmak ve yürütülmesini sağlamak; sosyal hizmetler alanına giren konularda toplum bilincinin geliştirilmesi ve toplumun eğitilmesi için gerekli uygulamaları yerine getirmek; sosyal hizmetlerle ilgili yayın ve tanıma faaliyetleri ile halkla ilişkileri yürütmekle görevlidir.

g) Destek Hizmetleri Dairesi :

Merkez ve taşra teşkilatının her çeşit araç, gereç ve malzeme ihtiyacının karşılanması, dağıtımı, bakım ve onarımının sağlanması ve envanterinin çıkartılması; inşaat, bina onarımı ve emlak işlerinin yürütülmesi ile görevlidir.

h) Personel ve İdarî İşler Dairesi :

Kurum personelinin her türlü özlük ve sicil işleri ile tayin işlemlerini yürütmek; Kuruma gelen bütün evrak vesaireyi teslim almak, kaydetmek ve usulünce yerlerine dağıtmak, Kurumdan çıkan evrakı da aynı şekilde yerlerine göndermek; Kurumun evrak deposu ve arşiv işlerini düzenlemek ve muhafaza etmek ve diğer idarî işleri yerine getirmekle görevlidir.

ı) Teftiş Kurulu :

Teftiş Kurulu ve müfettişler doğrudan doğruya Genel Müdüre bağlı olup onun adına, Kurumun temel görev ve sorumlulukları çerçevesinde sosyal hizmet kuruluşlarının işleyiş, yönetim, bütçe ve personeline ait her türlü konuda teftişini yapmakla görevlidir.

i) Hukuk Müşavirliği :

Kurumun hukuk işlerini yürütmek, gerektiğinde Kurum hizmetlerine ilişkin hukukî konularda görüş oluşturmak ve tavsiyelerde bulunmakla görevlidir.

Taşra teşkilatı

MADDE 7. — Kurumun taşra teşkilatı her il merkezinde kurulacak il sosyal hizmetler müdürlükleri ile sosyal hizmet kuruluşlarından oluşur.

Kurum, tespit edeceği önceliklere göre gerekli görülen yerlerden başlayarak taşra teşkilatının kuruluşunu tamamlar.

Genel Müdürün yetki ve sorumlulukları

MADDE 8. — Bu Kanunda yazılı görevler Genel Müdür tarafından yürütülür. Genel Müdür bu işlerin yürütülmesinin ve Kurumun temsil yetkisini uygun göreceği görevlilere devredebilir. Ancak bu husus Genel Müdürün sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

İl Sosyal Hizmetler müdürlerinin yetki ve sorumlulukları

MADDE 9. — İl sosyal hizmetler müdürleri, kendilerine bağlı il teşkilatının amiri ve Genel Müdürlüğün temsilcisi olup, il sınırları içindeki uygulama ve işlemlerden il valisi ve Genel Müdüre karşı sorumludur.

Atamalar

MADDE 10. — Genel Müdür, Genel Müdür yardımcıları, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının inhası üzerine müşterek kararla Teftiş Kurulu Başkanı, Birinci Hukuk Müşaviri, Daire başkanları ve müfettişler, şube müdürleri ve il sosyal hizmetler müdürleri Genel Müdürün teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanının onayı ile atanırlar. Bunun dışında kalan uzman ve memurlar ile tüm görevlilerin atama, terfi ve nakilleri Genel Müdür tarafından yapılır.

Muhasebe ve Bütçe Dairesi Başkanı ile Döner Sermaye Saymanı Maliye Bakanlığınca atanır.

BÖLÜM - III

Malî Hükümler

Kurumun gelirleri

MADDE 11. — Kurumun gelirleri şunlardır :

a) Genel bütçeden yapılacak hazine yardımı,

b) Kuruma ait taşınır veya taşınmaz mallardan elde edilecek her çeşit gelirler,

c) Kurum tarafından veya Kurum yararına başka kuruluşlar ya da gerçek ve tüzelkişilerce düzenlenecek sosyal faaliyetler ile her türlü teşebbüs gelirleri,

d) Gerçek ve tüzelkişilerle uluslararası kuruluşlar tarafından Kuruma yapılacak aynî ve nakdî taşınır ve taşınmaz her çeşit bağışlar ve bunların gelirleri,

e) 26.5.1981 tarih ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 103 üncü maddesinin 3 üncü fıkrası uyarınca belediyelerce yapılacak yardımlar,

f) İl özel idarelerince bütçe imkânlarına göre yapılacak yardımlar,

g) Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumuna kanun, tüzük ve kararnamelerle verilmiş; kurban derisi, fitre, zekât toplama ve bunlara ilişkin paylar ile her türlü hakların kullanımı suretiyle elde edilecek gelirler,

h) Kanunla kurulmuş olan Spor - Toto, Millî Piyango gibi şans oyunları tertip eden kuruluşların hâsılatlarının % 1'inin Kuruma aktarılmasıyla elde edilecek gelirler,

ı) Belediye sınırları ile mücavir alanlar içinde düzenlenen fuar, festival ve sergilere giriş biletlerine, Bakanlar Kurulunca tespit edilen miktarda yapıştırılacak sosyal yardım pulu gelirleri,

j) Döner sermaye gelirleri,

k) Faiz gelirleri ile diğer her çeşit gelirler.

Döner sermaye

MADDE 12. — Sosyal Hizmetler Kurumuna, bu Kanunda öngörülen temel ve sürekli görevlere bağlı olarak ortaya çıkan üretim ve hizmet işlemlerini sürdürebilmek için gerekli yerde ve sayıda döner sermaye işletmesi kurmak amacıyla 1 milyar lira nakit sermaye tahsis edilmiştir.

Döner sermaye, Kurum bütçesine bu amaçla konulacak ödeneklerle, aynî yardımlar, döner sermaye faaliyetlerinden elde edilecek kârlar, bağış ve yardımlardan oluşur.

Bağış ve yardımlar tahsis olunan sermaye ile sınırlı olmaksızın tahsis olunan sermaye tutarına eklenir.

Döner sermayeye verilecek malların bedeli tahsis olunan sermayeye mahsup edilir.

Döner sermaye işlemleri, 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanunu ile 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa tabi değildir.

Döner sermayenin hangi alan ve kuruluşlarda kurulacağı ile işletilmesine, hesap usullerine, alım - satım işlemlerine ilişkin kurallar Maliye ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarınca birlikte düzenlenecek bir yönetmelikle belirtilir.

Döner sermayenin işletilmesinden doğan kârlar, ödenmiş sermaye tahsis edilen sermaye tutarına ulaşıncaya kadar döner sermayeye eklenir. Ödenmiş sermaye bu tutarı bulduktan sonra kârlar, izleyen malî yılın 4 üncü ayı sonuna kadar katma bütçeye gelir kaydedilmek üzere Kurum Saymanlığına yatırılır. Süresinde saymanlığa yatırılmayan kârlar döner sermayenin ita amiri ile sorumlu saymanından veya bu görevleri yürütenlerden 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre tahsil olunur.

Döner sermaye ile yapılan işlerden doğan gelir ve giderler için malî yılı izleyen 4 ay içinde düzenlenecek bilanço ve ekleri, gelir ve gider belgeleri ile birlikte Sayıştay Başkanlığına; bilanço ve eklerinin onaylı birer örnekleri de aynı süre içinde Maliye Bakanlığına gönderilir.

Döner sermaye için belirtilen iş ve hizmetlere ilişkin giderlerle, yalnız döner sermaye işlerinde çalıştırılacak personelin her türlü giderleri döner sermayeden karşılanır.

Malî kolaylıklar

MADDE 13. — a) Kuruma yapılacak bağış, yardım ve vasiyetler her türlü vergi, (damga resmi dahil) resim ve harçlardan muaftır. Bağış ve vasiyetlerin kullanılmasında bağış ve vasiyet yapanların koydukları ve kanunlara göre geçerli sayılan kayıtlara ve şartlara uyulur.

b) Gelir veya Kurumlar Vergisi mükellefleri tarafından Kuruma makbuz karşılığında yapılacak nakdî bağışlar, Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunları hükümlerine göre yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerden ve Kurum kazancından indirilir.

c) Kurumunca hizmetin gereği olarak ithal edilen makine, alet, cihaz, ecza, malzeme ve yayınlar yurt içinde üretimi yapılmamak kaydıyla veya bağış yoluyla gelen aynı cins malzemeler, gümrük vergisi ve buna bağlı vergi, resim ve harçtan muaftır.

d) Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumuna kanunlarla verilmiş olan imtiyazlar, Kurum için de aynen uygulanır.

Yönetmelikler

MADDE 25. — Merkez ve Taşra Teşkilatı ile kuruluşların işleyişi, hizmetlerin yürütülüşü ve her türlü yardım ve hizmetlerin kapsamı, hizmetlerin uygulanışı, kimlerin hangi şartlarla nasıl ve ne ölçüde yardım ve hizmetlerden yararlanacağı, yardımların ödeme ve durdurulmasının şekil ve esasları; sosyal yardım pullarının şekli, dağıtımı, bedellerinin tahsili ile diğer gelirlerinin tahsil usul ve esasları, bu konuda kişi ve kurumların görev ve sorumlulukları; kamu kuruluşları, belediyeler, il özel idareleri ile gerçek ve özel hukuk tüzelkişilerine ait sosyal hizmet kuruluşları ile ilgili olarak bu Kanunla Kuruma verilen görevlere ilişkin esaslar çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

MADDE 26. — Tasarının 26 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

BÖLÜM - V

Geçici Hükümler

Geçici Madde 1. — Bu Kanunun yayımı tarihinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğünce işletilen veya yatırım programlarında yer alıp halen inşaatları sürdürülen kreş ve gündüz bakımevleri, huzurevleri, rehabilitasyon merkezleri; Devlet yatırım programları çerçevesinde yaptırılmış bulunan ya da kanun yürürlüğe girdiği tarihte inşa edilmekte olan çocuk bakım ve yetiştirme yurtları; iller korunmaya muhtaç çocukları koruma birlikleri ve bunlara bağlı çocuk bakım ve yetiştirme yurtları ile her türlü kuruluşları; örgütleri münfesih Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunun genel merkez, il merkezi, bağımsız şube, şube, bağımsız kol ve kollarına ait tüm büro, müessese ve işletmeleri; bunların döner sermayeleri; tüm taşınır taşınmaz malları, alacak ve borçları ile Kuruma devrolunur.

Devir işlemleri genel hükümlere göre ve mahallî mülkî amirin gözetim ve denetiminde yapılır. Bunlardan Hazine mülkleri dışında kalan tüzelkişilere ait taşınmaz mallar Hazine adına tescil edilerek bedelsiz olarak Kuruma temlik olunur. Devir ve ferağ işlemleri her türlü harç ve vergiden muaftır.

Kuruma devrolunacak kuruluş ve işletmeler, devir işlemleri tamamlanıncaya kadar mahallî mülkî amirlerinin gözetiminde eski mevzuatlarına göre yönetilirler.

Geçici Madde 2. — a) Kuruma devredilen hizmetleri yürüten personelden halen Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Korunmaya Muhtaç Çocukları Koruma Birliklerinin mevcut kadrolarında bulunan personel bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 3 ay içinde kadroları ile birlikte Sosyal Hizmetler Kurumuna devredilir. Bu şekilde devredilen kadrolar Başbakanlık Devlet Personel Dairesi ve Maliye Bakanlığına bildirilir.

b) Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunda halen çalışmakta olanlardan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunda memur statüsü ile göreve devam etmek isteyenlerden durumları memur olmaya elverişli olanlar bu Kanunun yayımından sonraki 3 ay içinde başvurmaları kaydıyla, öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri derece tavanını aşmamak şartıyla 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun Ek Geçici 1, 2 ve

3 üncü maddeleri hükümleri ve 20.2.1979 tarihli 2182 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görevde bulunanlar için ayrıca söz konusu Kanun hükümleri ile Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunda geçirdikleri hizmetlerinin her yıl bir kademe her 3 yılı bir derece sayılmak üzere derece ve kademeleri tespit edilmek suretiyle ve münhasıran bunlar için Devlet Personel Dairesinin uygun görüşü ve Maliye Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile ihdas edilecek memur kadrolarına intibak ettirilerek atanırlar.

Geçici Madde 3. — 1983 Malî Yılı sonuna kadar, devrolunan hizmetlerin aksamadan yürütülmesini sağlamak üzere;

a) Devrolunan hizmetlerden Genel Bütçe içinde yer alanlarla ilgili harcamalar genel bütçeden,

b) Koruma birlikleri ile ilgili harcamalar Kurumca belirlenecek yeni esaslar da dikkate alınarak kendi bütçelerinden,

c) Çocuk Esirgeme Kurumundan devrolunan hizmetlerle ilgili harcamalar Kurumca belirlenecek yeni esaslar da dikkate alınarak mevcut muhasebe ve bütçeleme esaslarına göre;

Harcamaya devam olunur. Yıl içinde elde edilecek her türlü gelirin 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanununun 55 inci maddesine göre genel bütçe içinde kullanımı sağlanır.

MADDE 30. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 31. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu

T. C.
Danışma Meclisi *24 Şubat 1983*
Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu
Esas No. : 1/461
Karar No. : 15

DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Komisyonumuza havale edilen, «Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu Tasarısı» Maliye, Millî Eğitim, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı temsilcilerinin de katılmasıyla Komisyonumuzda görüşülmüştür.

Tasarı; sosyal hizmetler alanında götürülen hizmetlerin nitelik ve nicelik yönünden yetersiz, kapsam açısından dar ve tüm nüfusa hitap etmekten uzak bulunduğundan «Sosyal Refah Devleti» anlayışına uygun olarak sosyal hizmetler alanında faaliyet gösterecek yeni bir kuruluş oluşturmakta ve karşı karşıya bulunulan ihtiyaç ve sorunların giderilmesi için gerekli düzenlemeleri öngörmektedir.

Tasarının geneli üzerinde yapılan görüşmelerde, tasarıda mevcut Çocuk Esirgeme Kurumunun varlığına ve işleyişine son verilmesiyle ilgili hükümler üzerinde durulmuştur. Bir özel hukuk tüzelkişiliğinin varlığına yasayla son vermenin hukukun temel ve genel ilkelerine aykırı olduğu hususu Komisyonumuzca da oybirliği ile kabul edilmiştir. Ancak, Çocuk Esirgeme Kurumunun 1630 sayılı Dernekler Kanununun 59 uncu maddesine göre tüzüğü Bakanlar Kurulunca onanmış ayrıcalıklı bir kuruluş olduğundan ve ayrıca 4.5.1981 tarih ve 51 sayılı Millî Güvenlik Konseyi kararıyla anılan kurumun tüm örgüt ve organları feshedilerek hizmetlerinin yürütülmesi Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bırakıldığından, Çocuk Esirgeme Kurumunun yeniden bir yasayla kurulup kurumlaştırılmasının özel hukuk tüzelkişiliğinin yasayla varlığına son verilemeyeceği hususundaki hukukun genel ve temel ilkesine aykırılık bulunmamaktadır.

Bütçe - Plan ve Millî Eğitim Komisyonlarının görüşlerini de gözönünde tutan Komisyonumuz; görüşmelerinde tasarıyı esas almış tasarıya ilişkin ilave, ek ve değişiklikler aşağıda açıklanmıştır.

1. Tasarının bölüm başlıkları kanun tekniği açısından yeniden düzenlenmiş ve tasarının 1 inci maddesi amacı belirttiğinden, madde kenar başlığı da (Amaç ve Kuruluş) yerine (Amaç) şeklinde düzeltilerek madde kabul edilmiştir.

2. Tasarının 4 üncü maddesi (a), (e), (f), (g) bendlerinin sonlarına virgül konularak ve (b) bendinin birinci cümlesinde geçen (...bakımı) kelimesinden sonra bir virgül konularak (yetiştirilmesi) kelimesinin ilavesi ayrıca (h) bendindeki (getirmek) kelimesi (getirmektir) şeklinde düzeltilerek madde benimsenmiştir.

3. Tasarının (Merkez Teşkilatı) madde kenar başlığı ile düzenlenen 6 ncı maddesi, yönetim ve destek birimlerine bir açıklık getirmediğinden ve genel müdür yardımcılarının sayısına bir sınırlama koymadığından, yeniden düzenlenmiş ve merkez teşkilatına bağlı (Aile ve Çocuk Hizmetleri; Yaşlı Hizmetleri; Sakatların Korunması ve Rehabilitasyonu; Genel Sosyal Hizmetler; Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Eğitim, Yayın ve Halkla İlişkiler; Destek Hizmetleri; Personel ve İdarî İşler Daireleri ile Teftiş Kurulu ve Hukuk Müşavirliği) birimlerinin kurulması benimsenmiş ve madde bu şekliyle kabul edilmiştir.

4. Tasarının 7 nci maddesinde (Kurumun taşra teşkilatı) ibaresinden sonra bir virgül konularak ve (her il merkezinde kurulacak) ibaresi madde metninden çıkartılarak madde kabul edilmiştir.

5. Tasarının 8 inci maddesinde (Sosyal Hizmetler Danışma Kurulu) ibaresinden sonra bir virgül konularak, (İmar ve İskân,) ibaresinden sonra (Köy İşleri ve Koop...,) ibaresi madde metnine ilave edilerek ve 8 inci maddenin birinci fıkrasında geçen (Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanının onayı ile seçilecek ile (Sosyal hizmetler alanında temayüz etmiş) ibarelerinden sonra birer virgül konularak madde böylece kabul edilmiştir.

6. Komisyonumuz, tasarının 10 uncu maddesinin ikinci cümlesindeki (yetkisini) kelimesinden sonra bir virgül koyarak maddeyi aynen kabul etmiştir.

7. Tasarının 11 inci maddesindeki kenar başlığındaki (Müdürlerinin) kelimesi (Müdürünün) şeklinde ve madde metninde (Çocuk Esirgeme Müdürleri, kendilerine) ibaresinde geçen (Müdürleri,) kelimesi (Müdürü,) (kendilerine) kelimesi (kendisine) şeklinde ayrıca (İl Valisi) ibaresinden ise (İl) kelimesi çıkarılarak (Valisi) kelimesi (Vali) şeklinde düzeltilerek madde kabul edilmiştir.

8. Tasarının 13 üncü maddesinin (g) bendinin başına Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu feshedildiğinden (Münfesih) kelimesinin ilavesini; (l) bendindeki (İlan ve reklam bedeli üzerine eklenecek % 5 oranında paylar. Bu paylar,) ibaresinin (paylar. Bu paylar,) ifadelerinin nokta ve virgül ile beraber çıkarılarak yerine (olan ve) ibaresinin konulmasını; (hesap döneminin kapandığı ayı takip eden 3 ay içinde kuruma ödenir) ifadesindeki (ödenir) ibaresi yerine (ödenecek paylar,) ibarelerinin konulmasını; (m) bendindeki (Belediye sınırları ile mücavir alanlar içinde düzenlenen fuar, festival ve sergilere) ifadesindeki (ve) bağlacının çıkarılarak yerine bir virgül (sergilere) kelimesi yerine (sergiler ve benzeri gösteri yerlerine) ibaresinin konulması ve (o) bendindeki cümle sonuna bir nokta konulmasını Komisyonumuz kabul etmiştir.

9. Tasarının 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında döner sermaye işletmesi kurmak amacıyla konulan 1 milyar lira nakit sermaye az bulunarak 2 milyara çıkarılmış ve aynı fıkrada geçen (Bu sermaye gerektiğinde Bakanlar Kurulu kararıyla 5 katına kadar artırılabilir) cümlesi çıkarılarak madde kabul edilmiştir.

10. Komisyonumuz 15 inci maddenin (a) fıkrasında geçen (bağış) kelimelerinden sonra bir virgül koyarak (yardım) kelimelerinin eklenmesini; (c) fıkrasındaki (malzeme ve yayınlar yurt içinde bulunmamak veya üretimi yapılmamak kaydıyla) ibaresindeki (kaydıyla) kelimesi yerine (şartıyla) kelimesinin konulmasını ve ayrıca (veya bağış yoluyla gelen aynı cins malzemeler) kısmının çıkarılmasını ve cümlenin sonuna «Bu muafiyet hükümleri bağış ve yardım yoluyla gelen aynı cins malzemeler için şartsız olarak uygulanır.» şeklinde bir cümlenin eklenmesini kabul etmiştir.

11. Tasarının 17 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki (Kurum yaptığı inceleme sonucu) ibaresinden sonra bir virgül ilavesiyle madde aynen kabul edilmiştir.

12. Tasarının 18 inci maddesinin (Korunma kararları genel olarak çocuk reşit olana kadar devam eder) ibaresinden sonra bir nokta ilavesi ve daha sonra gelen (ancak) kelimesi (Ancak) şeklinde düzeltilerek madde kabul edilmiştir.

13. Tasarının 19 uncu maddesinin ikinci fıkrasındaki (kör, sağır, konuşma özürlü, ortapedik...) ibarelerinde geçen (sağır,) kelimesi virgül ile beraber çıkarılarak yerine (işitme ve) kelimeleri konulmuş, (özürlü) kelimesinden sonra noktalı virgül ilave edilmiş; ayrıca (ortapedik) kelimesi doğru şekli olan (ortopedik) şeklinde düzeltilmiş ve madde böyle kabul edilmiştir.

14. Tasarının 20 nci maddesindeki (kuruma bağlı kuruluşlarda bakılmakta iken kanunî...) ifadesindeki (kanunî) kelimesi çıkarılmak suretiyle madde aynen benimsenmiştir.

15. Tasarının 21 inci maddesinde geçen (...sağlanacak yardımlar başkasına devir ve temlik edilemez, haciz edilemez.) ibarelerinde (devir) kelimesinden sonra gelen (ve) bağlacı çıkarılarak yerine bir virgül ilave edilmiş ve (edilemez,) kelimesi virgül ile beraber çıkarılarak yerine (ve) bağlacı konmuş ve madde bu şekliyle benimsenmiştir.

16. Tasarının 24 üncü maddesinde geçen (... Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı teşkilatı ile) ifadesinde (ile) kelimesi çıkarılarak yerine (ve diğer birimleriyle) ibarelerinin ilavesiyle madde kabul edilmiştir.

17. Tasarının 27 nci maddesinin (... denetimini yapmada) ibaresinde geçen (yapmada) kelimesi (yapmakla) şeklinde düzeltilerek madde aynen benimsenmiştir.

18. Tasarının 28 inci maddesinin son cümlesinde geçen (... Kuruma verilen görevlere ilişkin esaslar) ibaresinden sonra (en geç bir yıl içinde) ibaresi ilave edilerek, madde kabul edilmiştir.

19. Tasarının 29 uncu maddesinde geçen (... Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunun işleyişine son verilmiştir.) ibaresinin başına (münfesih...) kelimesinin ilavesini ve ibarede geçen (...işleyişine...) kelimesi yerine (işleyişine ve varlığına...) ibaresinin ilavesiyle madde kabul edilmiştir.

20. Komisyonumuz; feshedilmiş olan Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunun devir işlemlerini, işçi statüsünde çalışanların hangi şartlarla Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna geçebileceklerini ve görevlerinden ayrılanlara kıdem tazminatları verilmek suretiyle mağduriyetlerinin önlenmesini ayrıca 1983 malî yılı sonuna kadar devrolunan hizmetlerin aksamadan yürütülmesini sağlamak amacıyla tasarının (Geçici Hükümler) bölüm başlığıyla düzenlenen geçici maddelerini yeniden düzenleyerek kabul etmiştir.

21. Komisyonumuz, tasarıda değişiklik yapmadığı maddeler ile yürürlük ve yürütme maddelerini de aynen kabul etmiştir.

Raporumuz gereği için Danışma Meclisi Başkanlığına saygıyla sunulur.

Zeki ÇAKMAKÇI Başkan	*Mehmet AKDEMİR* Başkanvekili	*Feridun GÜRAY* Sözcü
Cavidan TERCAN Kâtip	*Hamdi AÇAN* Üye	Hikmet ALTUĞ Üye İmzada bulunamadı
Fikri DEVRİMSEL Üye	*Siyami ERSEK* Üye	*Vahap GÜVENÇ* Üye

M. Rahmi KARAHASANOĞLU Üye	*Abdurrahman YILMAZ* Üye

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu Tasarısı

BÖLÜM - I

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kuruluş

MADDE 1. — Bu Kanunla, sosyal yardım ve hizmetlere ilişkin esasları tespit etmek, hizmetlerin etkili ve kapsamlı olarak bir bütün halinde ve belirli standartlarda uygulanmasını sağlamak amacıyla, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı kamu tüzelkişiliğine sahip, katma bütçeli Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kurulmuştur.

Kurumun merkezi Ankara'dadır.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanun, korunmaya, bakıma veya yardıma muhtaç aile, çocuk, sakat ve yaşlılara ilişkin refah hizmetleri ile diğer sosyal hizmetleri ve bunlara ait faaliyet ve esasları kapsar.

Tanımlar

MADDE 3. — Bu Kanunda geçen kavram ve terimlerin bu Kanuna göre tanımları :

a) Sosyal Hizmetler : Kişi ve ailelerin bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddî ve sosyal yoksunluklarının giderilmesi ve ihtiyaçlarının karşılanmasında, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesinde, insan kaynaklarının korunması, geliştirilmesi ve sosyal refahlarının sağlanmasında yardımcı olmak amacıyla yapılan sistemli ve programlı hizmetlerdir.

b) Korunmaya Muhtaç Çocuk : Beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsî güvenlikleri tehlikede olup; ana ve babasız, ana ve babası belli olmayan, ana ve babası tarafından terkedilen, ana ve babası tarafından ihmal edilen ve korunmasız kalan; fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen çocuktur.

c) Muhtaç Sakat : Bedensel, zihinsel ve ruhsal özelliklerinde belirli bir oranda fonksiyon kaybına neden olan organ yokluğu veya bozukluğu sonucu normal yaşamın gereklerine uyamama durumunda olup korunmaya, yardıma, bakıma ve yetiştirilmeye muhtaç kişidir.

d) Muhtaç Yaşlı : Sosyal veya ekonomik yönden yoksunluk içinde olup korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç yaşlı statüsündeki kişidir.

e) Sosyal Hizmet Kuruluşları : Bu Kanun kapsamı içindeki sosyal yardım ve hizmete muhtaç kişi ve ailelere ilişkin uygulamaları doğrudan veya ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği içinde yürütmek üzere kurulmuş bulunan kuruluşlardır.

f) Kurum : Bu Kanunda geçen Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu «Kurum» deyimi ile ifade edilmiştir.

MİLLÎ EĞİTİM KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu Tasarısı

BÖLÜM - I

Amaç, Kuruluş, Kapsam ve Tanımlar

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tanımlar

MADDE 3. — Bu Kanunda geçen kavram ve terimlerin Kanuna göre tanımları :

a) Sosyal Hizmetler : Kişi ve ailelerin bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddî ve sosyal yoksunluklarının giderilmesi ve ihtiyaçlarının karşılanmasında, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesinde, insan kaynaklarının korunması, geliştirilmesi ve sosyal refahlarının sağlanmasında yardımcı olmak amacıyla yapılan sistemli ve programlı hizmetlerdir.

b) Korunmaya Muhtaç Çocuk : Beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsî güvenlikleri tehlikede olup; ana ve babasız, ana ve babası belli olmayan, ana ve babası tarafından terkedilen, ana ve babası tarafından ihmal edilen ve korunmasız kalan; fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen çocuktur.

c) Muhtaç Sakat : Bedensel, zihinsel ve ruhsal özelliklerinden belirli bir oranda fonksiyon kaybına sebep olan organ yokluğu veya bozukluğu sonucu normal yaşamın gereklerine uyamama durumunda olup korunmaya, yardım, bakım ve yetiştirilmeye muhtaç kişidir.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanun Tasarısı

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunla, sosyal yardım ve hizmetlere ilişkin esasları tespit etmek, hizmetlerin etkili ve kapsamlı olarak bir bütün halinde ve belirli standartlarda uygulanmasını sağlamak amacıyla, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı kamu tüzelkişiliğine sahip, katma bütçeli Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kurulmuştur.

Kurumun Merkezi Ankara'dadır.

Kapsam

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tanımlar

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklifi)

BÖLÜM - II

Görev ve Teşkilat

Görevler

MADDE 4. — Kurumun görevleri şunlardır :

a) Sosyal yardım ve hizmetlerle ilgili esasları sosyal hizmetler politikası ve hedeflerine uygun olarak tespit etmek, çalışma plan ve programlarını hazırlamak, uygulamak ve bu konuda ilgili Bakanlık ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve işbirliğini sağlamak.

b) Öncelikle korunmaya, bakıma veya yardıma muhtaç çocuk, sakat ve yaşlıları tespit etmek, bunların korunması, bakımı ve rehabilitasyonlarını sağlamak üzere gerekli hizmetleri yürütmek; bu hizmetler için uygun kuruluşlar kurmak ve işletmek; hizmet için gerekli personeli bu hizmete elverişli kişiler arasından seçmek, eğitmek, yetiştirmek, çalışma esaslarını ve sorumluluklarını belirlemek ve ilgili alanlarda görevlendirmek,

c) Çalışan ana ve babalar ile yurt dışındaki işçilerin çocuklarının bakımı ve korunmasını sağlamak amacıyla gündüzlü veya yatılı kuruluşlar kurmak ve işletmek,

d) Yoksulluk içinde olup da temel ihtiyaçlarını karşılayamayan ve yaşamlarını asgarî düzeyde dahi sürdürmekte güçlük çeken kişi ve ailelere kaynakların yeterliği ölçüsünde aynî ve nakdî yardımlarda bulunmak amacıyla gerekli hizmet ve programları geliştirmek ve uygulamak,

e) Kurum görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak amacıyla halkın gönüllü katılımını sağlamak ve organize etmek; toplumun örf ve âdetlerine göre yapacağı yardım ve bağışlara ilişkin programlar geliştirmek ve yürütülmesini sağlamak, bu amaçla ilgili kamu ve gönüllü kuruluşlarla işbirliği yapmak; yardımda bulunmak isteyen kişi ve kuruluşlara yol göstermek.

f) Belediyeler, İl Özel İdareleri ile gerçek ve özel hukuk tüzelkişilerince kurulacak sosyal hizmet kuruluşlarının açılış izni, personel standartları ve işleyişlerine ilişkin kuralları tespit etmek, onaylamak, denetimlerini yapmak ve kurallara uymayanların faaliyetlerini durdurmak.

Kamu kuruluşlarınca açılacak sosyal hizmet kuruluşlarının personel ve hizmet standartlarını tespit etmek, ilgili Bakanlık ve Kuruluşlarla işbirliği içinde denetimlerini yerine getirmek.

g) Sosyal yardım ve hizmetlerle ilgili alanlarda araştırma, yayın ve tanıtma faaliyetlerinde bulunmak; uluslararası düzeyde sosyal hizmet uygulamalarını izlemek, değerlendirmek ve işbirliğinde bulunmak.

h) Toplumun değişen ihtiyaçlarına göre sosyal hizmetler alanına giren diğer görevleri yerine getirmek.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

d) Muhtaç Yaşlı : Sosyal veya ekonomik yönden yoksunluk içinde olup korunmaya, bakım ve yardıma muhtaç yaşlı statüsündeki kişidir.

e) Sosyal Hizmet Kuruluşları : Bu Kanun kapsamı içindeki sosyal yardım ve hizmete muhtaç kişi ve ailelerle ilişkin uygulamaları doğrudan veya ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği içinde yürüten kuruluşlardır.

f) Kurum : Bu Kanunda geçen Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu «Kurum» deyimi ile ifade edilmiştir.

BÖLÜM - II

Görev ve Teşkilat

MADDE 4. — Kurumun görevleri şunlardır :

a) Sosyal yardım ve hizmetlerle ilgili esasları sosyal hizmetler politikası ve hedeflerine uygun olarak tespit etmek, çalışma plan ve programlarını hazırlamak, uygulamak ve bu konuda ilgili Bakanlık ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve işbirliğini sağlamak,

b) Öncelikle korunmaya, bakıma veya yardıma muhtaç çocuk, sakat ve yaşlıları tespit etmek, bunların korunması, bakımı ve rehabilitasyonlarını sağlamak üzere gerekli hizmetleri yürütmek; bu hizmetler için uygun kuruluşlar kurmak ve işletmek; hizmet için gerekli personeli bu hizmete elverişli kişiler arasından seçmek, eğitmek, yetiştirmek, çalışma esaslarını ve sorumluluklarını belirlemek ve ilgili alanlarda görevlendirmek,

c) Çalışan ana ve babalar ile yurt dışındaki işçilerin çocuklarının bakımı ve korunmasını sağlamak amacıyla gündüzlü veya yatılı kuruluşlar kurmak ve işletmek,

d) Yoksulluk içinde olup da temel ihtiyaçlarını karşılayamayan ve yaşamlarını asgarî düzeyde dahi sürdürmekte güçlük çeken kişi ve ailelere kaynakların yeterli ölçüsünde aynî nakdî yardımlarda bulunmak amacıyla gerekli hizmet ve programları geliştirmek ve uygulamak,

e) Kurum görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak amacıyla halkın gönüllü katılımını sağlamak ve organize etmek; toplumun örf ve âdetlerine göre yapacağı yardım ve bağışlara ilişkin programlar geliştirmek ve yürütülmesini sağlamak, bu amaçla

(Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

İKİNCİ BÖLÜM

Görev ve Teşkilat

Görevler

MADDE 4. — Kurumun görevi şunlardır :

a) Sosyal yardım ve hizmetlerle ilgili esasları sosyal hizmetler politikası ve hedeflerine uygun olarak tespit etmek, çalışma plan ve programlarını hazırlamak, uygulamak ve bu konuda ilgili Bakanlık ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve işbirliğini sağlamak,

b) Öncelikle korunmaya, bakıma veya yardıma muhtaç çocuk, sakat ve yaşlıları tespit etmek, bunların korunması, bakımı, yetiştirilmesi ve rehabilitasyonlarını sağlamak üzere gerekli hizmetleri yürütmek; bu hizmetler için uygun kuruluşlar kurmak ve işletmek; hizmet için gerekli personeli bu hizmete elverişli kişiler arasından seçmek, eğitmek, yetiştirmek, çalışma esaslarını ve sorumluluklarını belirlemek ve ilgili alanlarda görevlendirmek,

c) Çalışan ana ve babalar ile yurt dışındaki işçilerin çocuklarının bakımı ve korunmasını sağlamak amacıyla gündüzlü veya yatılı kuruluşlar kurmak ve işletmek,

d) Yoksulluk içinde olup da temel ihtiyaçlarını karşılayamayan ve yaşamlarını asgarî düzeyde dahi sürdürmekte güçlük çeken kişi ve ailelere kaynakların yeterliği ölçüsünde aynî ve nakdî yardımlarda bulunmak amacıyla gerekli hizmet ve programları geliştirmek ve uygulamak,

e) Kurum görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak amacıyla halkın gönüllü katılımını sağlamak ve organize etmek; toplumun örf ve adetlerine göre yapacağı yardım ve bağışlara ilişkin program-

(Hükümetin Teklifi)

Kurumun teşkilatı

MADDE 5. — Kurum, bir Genel Müdürün yönetiminde, bu Kanunda yazılı görevlerin yerine getirilmesini sağlayacak şekilde, merkez ve taşra teşkilatı ile Sosyal Hizmetler Danışma Kurulu ve Sosyal Hizmetler Enstitüsünden oluşur.

Merkez teşkilatı

MADDE 6. — Kurumun Merkez Teşkilatı, bir Genel Müdür yönetiminde, Genel Müdür Yardımcıları ile bu Kanunda yazılı görevleri yerine getirmede gerekli yönetim ve destek birimlerinden oluşur.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ilgili kamu ve gönüllü kuruluşlarla işbirliği yapmak; yardımda bulunmak isteyen kişi ve kuruluşlara yol göstermek,

f) Belediyeler, İl Özel İdareleri ile gerçek ve özel hukuk tüzelkişilerince kurulacak sosyal hizmet kuruluşlarının açılış izni, personel standartları ve işleyişlerine ilişkin kuralları tespit etmek, onaylamak, denetimlerini yapmak ve kurallara uymayanların faaliyetlerini durdurmak,

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa aykırı olmamak üzere kamu kuruluşlarınca açılacak sosyal hizmet kuruluşlarının personel ve hizmet standartlarını tespit etmek, ilgili Bakanlık ve Kuruluşlarla işbirliği içinde denetimlerini yerine getirmek,

g) Sosyal yardım ve hizmetlerle ilgili alanlarda araştırma, yayın ve tanıtma faaliyetlerinde bulunmak; uluslararası düzeyde sosyal hizmet uygulamalarını izlemek, değerlendirmek ve işbirliğinde bulunmak,

h) Toplumun değişen ihtiyaçlarına göre sosyal hizmetler alanına giren diğer görevleri yerine getirmek,

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

lar geliştirmek ve yürütülmesini sağlamak, bu amaçla ilgili kamu ve gönüllü kuruluşlarla işbirliği yapmak; yardımda bulunmak isteyen kişi ve kuruluşlara yol göstermek,

f) Belediyeler, İl Özel İdareleri ile gerçek ve özel hukuk tüzelkişilerince kurulacak sosyal hizmet kuruluşlarının açılış izni, personel standartları ve işleyişlerine ilişkin kuralları tespit etmek, onaylamak, denetimlerini yapmak ve kurallara uymayanların faaliyetlerini durdurmak,

Kamu kuruluşlarınca açılacak sosyal hizmet kuruluşlarının personel ve hizmet standartlarını tespit etmek, ilgili Bakanlık ve Kuruluşlarla işbirliği içinde denetimlerini yerine getirmek,

g) Sosyal yardım ve hizmetlerle ilgili alanlarda araştırma, yayın ve tanıtma faaliyetlerinde bulunmak; uluslararası düzeyde sosyal hizmet uygulamalarını izlemek, değerlendirmek ve işbirliğinde bulunmak,

h) Toplumun değişen ihtiyaçlarına göre sosyal hizmetler alanına giren diğer görevleri yerine getirmek.

Kurumun teşkilatı

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Merkez teşkilatı

MADDE 6. — Kurumun Merkez Teşkilatı, bir Genel Müdür yönetiminde, üç Genel Müdür Yardımcısı ile bu Kanunda yazılı görevleri yerine getirmek için gerekli aşağıda ad ve görevleri yazılı anabirimlerden oluşur.

a) Aile ve Çocuk Hizmetleri Dairesi :

Aile refahı hizmetleri; korunmaya muhtaç çocukların tespiti, korunma altına alınması, bakımı, yetiştirilmesi ve toplum içinde izlenmesi ile ilgili her türtü hizmetleri; çalışan ana ve babalar ile yurt dışındaki işçilerin çocuklarının bakımı ve korunmasını sağlamak üzere kreş ve gündüz bakımevi ile yatılı hizmetleri geliştirmek ve yürütmekle görevlidir.

b) Yaşlı Hizmetleri Dairesi :

Korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç yaşlılarla ilgili her türlü sosyal hizmetleri oluşturmak ve yürütmekle görevlidir.

(Hükümetin Teklifi)

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

c) Sakatların Korunması ve Rehabilitasyonu Dairesi :

Sakat kimselerin korunması, bakımı ve rehabilitasyonuna ilişkin hizmetleri geliştirmek ve yürütmekle görevlidir.

d) Genel Sosyal Hizmetler Dairesi :

Yoksullara aynî ve nakdî yardımlarda bulunmak amacıyla, gerekli sosyal yardım, hizmet ve programlarını geliştirmek ve yürütmek; halkın Kurum hizmetlerine gönüllü katkı ve katılımını sağlamak ve organize etmek; kamu ve gönüllü kuruluşların sosyal hizmetler alanındaki çalışmalarında işbirliği ve koordinasyonu sağlamada yardımcı olmak; uluslararası düzeydeki sosyal hizmet uygulamalarını izlemek, değerlendirmek ve uluslararası sosyal hizmet vakalarına ilişkin çalışmalar ile Kurumun yabancı ülkelerle olan ilişkilerini yürütmek; ve toplumun değişen ihtiyaçlarına göre geliştirilecek sosyal hizmetler alanına giren diğer görevleri yerine getirmekle görevlidir.

e) Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Dairesi :

Sosyal hizmetler alanına giren konularda inceleme ve araştırmalar yapmak, uygulamalara ilişkin istatistiki bilgileri toplayıp değerlendirmek; bu alandaki standart ve esasları tespit etmek; birimler arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak; çalışma planları ve programları ile Kurum bütçesini ve yatırım programlarını planlamak, değerlendirmek ve izlemek; sosyal hizmetlere ilişkin konularda görüş oluşturmak ve bildirmekle görevlidir.

f) Eğitim, Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi :

Sosyal Hizmetler alanındaki uygulamaları yerine getirecek personelin yetiştirilmesi, eğitilmesi ve bilgi düzeylerinin yükseltilmesi için gerekl programları geliştirmek ve uygulamak, kurslar açmak, hiçmetiçi eğitim programlarını oluşturmak ve yürütülmesini sağlamak; sosyal hizmetler alanına giren konularda toplum bilincinin geliştirilmesi ve toplumun eğitilmesi için gerekli uygulamaları yerine getirmek; sosyal hizmetlerle ilgili yayın ve tanıma faaliyetleri ile halkla ilişkileri yürütmekle görevlidir.

g) Destek Hizmetleri Dairesi :

Merkez ve taşra teşkilatının her çeşit araç, gereç ve malzeme ihtiyacının karşılanması, dağıtımı, bakım ve onarımının sağlanması ve envanterinin çıkartılması; inşaat, bina onarımı ve emlak işlerinin yürütülmesi ile görevlidir.

(Hükümetin Teklifi)

Taşra teşkilatı

MADDE 7. — Kurumun taşra teşkilatı her il merkezinde kurulacak İl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Müdürlükleri ile sosyal hizmet kuruluşlarından oluşur.

Kurum, tespit edeceği önceliklere göre gerekli görülen yerlerden başlayarak taşra teşkilatının kuruluşunu tamamlar.

Sosyal Hizmetler Danışma Kurulunun teşkili ve toplanması

MADDE 8. — Sosyal Hizmetler Danışma Kurulu Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanının Başkanlığında Adalet, İçişleri, Maliye, Millî Eğitim, Bayındırlık, Sağlık ve Sosyal Yardım, Çalışma Kültür ve Turizm, İmar ve İskân, Gençlik ve Spor, Sosyal Güvenlik Bakanlıkları müsteşarlarından, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı ile Diyanet İşleri Başkanı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdür ve Yardımcıları, Sosyal Hizmetler Enstitüsü Müdürü, Vakıflar Genel Müdürü, Kızılay ve Türk Hava Kurumu Genel Başkan veya temsilcilerinden; Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürünün önerisi ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanının onayı ile seçilecek sosyal hizmetler alanında temayüz etmiş beş kişiden oluşur.

Kurul, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanının çağrısı üzerine her yıl Mayıs ayında toplanır ve kararlar çoğunlukla alınır. Kurul, gerekli hallerde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanınca olağanüstü toplantıya çağrılabilir.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

h) Personel ve İdarî İşler Dairesi :

Kurum personelinin her türlü özlük ve sicil işleri ile tayin işlemlerini yürütmek; Kuruma gelen bütün evrak vesaireyi teslim almak, kaydetmek ve usulünce yerlerine dağıtmak, Kurumdan çıkan evrakı da aynı şekilde yerlerine göndermek; Kurumun evrak deposu ve arşiv işlerini düzenlemek ve muhafaza etmek ve diğer idarî işleri yerine getirmekle görevlidir.

ı) Teftiş Kurulu :

Teftiş Kurulu ve müfettişler doğrudan doğruya Genel Müdüre bağlı olup onun adına, Kurumun temel görev ve sorumlulukları çerçevesinde sosyal hizmet kuruluşlarının işleyiş, yönetim, bütçe ve personeline ait her türlü konuda teftişini yapmakla görevlidir.

i) Hukuk Müşavirliği :

Kurumun hukuk işlerini yürütmek; gerektiğinde Kurum hizmetlerine ilişkin hukukî konularda görüş oluşturmak ve tavsiyelerde bulunmakla görevlidir.

Taşra teşkilatı

MADDE 7. — Kurumun taşra teşkilatı her il merkezinde kurulacak ve halen mevcut il Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürlüklerine bağlanacak Müdür Yardımcısı statüsünde İl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Başkanlıkları ile sosyal hizmet kuruluşlarından oluşur.

Kurum, tespit edeceği önceliklere göre gerekli görülen yerlerden başlayarak taşra teşkilatının kuruluşunu tamamlar.

Taşra teşkilatı

MADDE 7. — Kurumun taşra teşkilatı, İl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme müdürlükleri ile sosyal hizmet kuruluşlarından oluşur.

Kurum, tespit edeceği önceliklere göre gerekli görülen yerlerden başlayarak taşra teşkilatının kuruluşunu tamamlar.

Sosyal Hizmetler Danışma Kurulunun teşkili ve toplanması

MADDE 8. — Sosyal Hizmetler Danışma Kurulu Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığında Adalet, İçişleri, Maliye, Millî Eğitim, Bayındırlık, Sağlık ve Sosyal Yardım, Çalışma, Kültür ve Turizm, İmar ve İskân, Gençlik ve Spor, Sosyal Güvenlik Bakanlıkları müsteşarlarından;

Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı ile Diyanet İşleri Başkanı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdür ve Yardımcıları, Sosyal Hizmetler Enstitüsü Müdürü, Vakıflar Genel Müdürü ile Kızılay ve Türk Hava Kurumu Genel Başkan veya temsilcilerinden; Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme

Sosyal Hizmetler Danışma Kurulunun teşkili ve toplanması

MADDE 8. — Sosyal Hizmetler Danışma Kurulu, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanının Başkanlığında Adalet, İçişleri, Maliye, Millî Eğitim, Bayındırlık, Sağlık ve Sosyal Yardım, Çalışma, Kültür ve Turizm, İmar ve İskân, Köy İşleri ve Kooperatifler, Gençlik ve Spor, Sosyal Güvenlik Bakanlıkları müsteşarlarından; Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı ile Diyanet İşleri Başkanı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdür ve Yardımcıları, Sosyal Hizmetler Enstitüsü Müdürü, Vakıflar Genel Müdürü, Kızılay ve Türk Hava Kurumu Genel Başkan veya temsilcilerinden; Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme

Sosyal Hizmetler Danışma Kurulunun görevleri

MADDE 9. — Kurulun görevleri, Kurumun çalışmaları hakkında önerilerde bulunmak, sosyal yardım ve hizmetlere ilişkin görüşler geliştirmek, işbirliğini sağlayıcı esasları ve bu konudaki çalışmaları değerlendirmek, danışma niteliğinde kararlar almaktır. Kurul aldığı karar ve önerileri bir raporla Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına sunar.

Genel Müdürün yetki ve sorumlulukları

MADDE 10. — Bu Kanunda yazılı görevler Genel Müdür tarafından yürütülür. Genel Müdür bu işlerin yürütülmesi ve Kurumun temsil yetkisini uygun göreceği görevlilere devredebilir. Ancak bu husus Genel Müdürün sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

İl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme müdürlerinin yetki ve sorumlulukları

MADDE 11. — İl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Müdürleri, kendilerine bağlı il teşkilatının amiri ve Genel Müdürlüğün temsilcisi olup, il sınırları içindeki uygulama ve işlemlerden İl Valisi ve Genel Müdüre karşı sorumludur.

Atamalar

MADDE 12. — Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcıları, Teftiş Kurulu Başkanı, Birinci Hukuk Müşaviri, Daire Başkanları ve Müfettişler ile Sosyal Hizmetler Enstitüsü Müdürü Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanının inhası üzerine müşterek kararla; Şube Müdürleri ile İl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Müdürleri Genel Müdürün teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanının onayı ile atanırlar. Bunun dışında kalan uzman ve memurlar ile tüm görevlilerin atama, terfi ve nakilleri Genel Müdür tarafından yapılır.

Muhasebe ve Bütçe Dairesi Başkanı ile Döner Sermaye Saymanı Maliye Bakanlığınca atanır.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Kurumu Genel Müdürünün önerisi ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanının onayı ile seçilecek sosyal hizmetler alanında temayüz etmiş beş kişiden oluşur.

Kurul, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanının çağrısı üzerine her yıl Mayıs ayında toplanır ve kararlar çoğunlukla alınır. Kurul, gerekli hallerde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanınca olağanüstü toplantıya çağrılabilir.

MADDE 9. — Tasarının 9 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Genel Müdürün yetki ve sorumlulukları

MADDE 10. — Bu Kanunda yazılı görevler Genel Müdür tarafından yürütülür. Zaruret halinde Genel Müdür bu işlerin yürütülmesi ve Kurumun temsil yetkisini uygun göreceği görevlilere devredebilir. Ancak bu husus Genel Müdürün sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

İl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Başkanlıklarının yetki ve sorumlulukları

MADDE 11. — İl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Başkanları kendilerine bağlı il teşkilatının amiri ve Genel Müdürlüğün temsilcisi olup, il sınırları içindeki uygulama ve işlemlerden valiyle Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürüne ve Genel Müdüre karşı sorumludur.

Atamalar

MADDE 12. — Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcıları, Teftiş Kurulu Başkanı, Birinci Hukuk Müşaviri, Daire Başkanları ve Müfettişler ile Sosyal Hizmetler Enstitüsü Müdürü, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanının inhası üzerine müşterek kararla; Şube Müdürleri ile İl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Başkanları Genel Müdürün teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanının onayı ile atanırlar. Bunun dışında kalan uzman ve memurlar ile tüm görevlilerin atama, terfi ve nakilleri Genel Müdür tarafından yapılır.

Muhasebe ve Bütçe Dairesi Başkanı ile Döner Sermaye Saymanı Maliye Bakanlığınca atanır.

(Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Kurumu Genel Müdürünün önerisi ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanının onayı ile seçilecek, sosyal hizmetler alanında temayüz etmiş, beş kişiden oluşur.

Kurul, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanının çağrısı üzerine her yıl Mayıs ayında toplanır ve kararlar çoğunlukla alınır. Kurul, gerekli hallerde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanınca olağanüstü toplantıya çağrılabilir.

Sosyal Hizmetler Danışma Kurulunun görevleri

MADDE 9. — Tasarının 9 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Genel Müdürün yetki ve sorumlulukları

MADDE 10. — Bu Kanunda yazılı görevler Genel Müdür tarafından yürütülür. Genel Müdür bu işlerin yürütülmesi ve Kurumun temsil yetkisini, uygun göreceği görevlilere devredebilir. Ancak bu husus Genel Müdürün sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

İl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Müdürünün yetki ve sorumlulukları

MADDE 11. — İl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Müdürü kendisine bağlı il teşkilatının amiri ve Genel Müdürlüğün temsilcisi olup, il sınırları içindeki uygulama ve işlemlerden Vali ve Genel Müdüre karşı sorumludur.

Atamalar

MADDE 12. — Tasarının 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklifi)

BÖLÜM - III

Malî Hükümler

Kurumun gelirleri

MADDE 13. — Kurumun gelirleri şunlardır :

a) Genel bütçeden yapılacak katkılar,

b) Kuruma ait taşınır veya taşınmaz mallardan elde edilecek her çeşit gelirler,

c) Kurum tarafından veya Kurum yararına başka kuruluşlar ya da gerçek ve tüzelkişilerce düzenlenecek sosyal faaliyetler ile her türlü teşebbüs gelirleri,

d) Gerçek ve tüzelkişilerle uluslararası kuruluşlar tarafından Kuruma yapılacak aynî ve nakdî taşınır ve taşınmaz her çeşit bağışlar ve bunların gelirleri,

e) 26.5.1981 tarih ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 103 üncü maddesinin 3 üncü fıkrası uyarınca Belediyelerce yapılacak yardımlar,

f) İl Özel İdarelerince bütçe imkânlarına göre yapılacak yardımlar,

g) Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumuna kanun, tüzük ve kararnamelerle verilmiş; kurban derisi, fitre, zekât toplama ve bunlara ilişkin paylar ile her türlü hakların kullanımı suretiyle elde edilecek gelirler,

h) Kanunî merkezleri Türkiye'de bulunan Bankaların ve Sigorta Şirketlerinin, her yıl malî bilançolarında hesaplanan ve Kurumlar Vergisi hesabına esas olan kârların % 1'inin Kuruma aktarılmasıyla elde edilecek gelirler,

ı) Tekel Genel Müdürlüğü ile diğer Kurum ve tüzelkişiler tarafından üretilen sigara ve alkollü içkilerin satış bedellerine, satış bedelinin % 3'ünü aşmamak üzere Bakanlar Kurulunca tespit edilecek miktarda eklenecek payların toplamından elde edilecek gelirler,

i) Kanunla kurulu olup Spor Toto, Millî Piyango gibi şans oyunları tertip eden Kuruluşların hâsılatlarının % 1'inin Kuruma aktarılmasıyla elde edilecek gelirler,

j) 5539 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 1737 sayılı Kanunla değişik 19 uncu maddesinin 7 nci bendi uyarınca elde edilen brüt hâsılatın % 15'inin Kuruma aktarılmasıyla elde edilecek gelirler,

k) Kanuna dayalı olarak kurulan Döner Sermaye İşletmelerinin yıllık brüt hâsılatlarının % 1'inin Kuruma aktarılmasıyla elde edilecek gelirler,

l) Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu tarafından yayınlanan ilan ve reklamların, ilan ve reklam bedeli üzerine eklenecek % 5 oranında paylar. Bu paylar, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu tarafından ayrı bir hesapta toplanarak, hesap döneminin kapandığı ayı takip eden 3 ay içinde Kuruma ödenir.

m) Belediye sınırları ile mücavir alanlar içinde düzenlenen, Fuar, Festival ve Sergilere giriş biletlerine, Bakanlar Kurulunca tespit edilen miktarda yapılacak Sosyal Yardım Pulu gelirleri,

n) Döner sermaye gelirleri,

o) Faiz gelirleri ile diğer her çeşit gelirler.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

BÖLÜM - III

Malî Hükümler

MADDE 13. — Tasarının 13 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Malî Hükümler

Kurumun gelirleri

MADDE 13. — Kurumun gelirleri şunlardır :

a) Genel bütçeden yapılacak katkılar,

b) Kuruma ait taşınır veya taşınmaz mallardan elde edilecek her çeşit gelirler,

c) Kurum tarafından veya Kurum yararına başka kuruluşlar ya da gerçek ve tüzelkişilerce düzenlenecek sosyal faaliyetler ile her türlü teşebbüs gelirleri,

d) Gerçek ve tüzelkişilerle uluslararası kuruluşlar tarafından Kuruma yapılacak aynî ve nakdî taşınır ve taşınmaz her çeşit bağışlar ve bunların gelirleri,

e) 26.5.1981 tarih ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 103 üncü maddesinin 3 üncü fıkrası uyarınca Belediyelerce yapılacak yardımlar,

f) İl Özel İdarelerince bütçe imkânlarına göre yapılacak yardımlar,

g) Münfesih Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu'na kanun, tüzük ve kararnamelerle verilmiş; kurban derisi, fitre, zekât toplama ve bunlara ilişkin paylar ile her türlü hakların kullanımı suretiyle elde edilecek gelirler,

h) Kanunî merkezleri Türkiye'de bulunan Bankaların ve Sigorta Şirketlerinin, her yıl malî bilançolarında hesaplanan ve Kurumlar Vergisi hesabına esas olan kârların % 1'inin Kuruma aktarılmasıyla elde edilecek gelirler,

ı) Tekel Genel Müdürlüğü ile diğer kurum ve tüzelkişiler tarafından üretilen sigara ve alkollü içkilerin satış bedellerine, satış bedelinin % 3 ünü aşmamak üzere Bakanlar Kurulunca tespit edilecek miktarda eklenecek payların toplamından elde edilecek gelirler,

i) Kanunla kurulu olup Spor Toto, Millî Piyango gibi şans oyunları tertip eden kuruluşların hâsılatlarının % 1 inin Kuruma aktarılmasıyla elde edilecek gelirler,

j) 5539 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 1737 sayılı Kanunla değişik 19 uncu Maddesinin 7 nci bendi uyarınca elde edilen brüt hâsılatın % 15 inin Kuruma aktarılmasıyla elde edilecek gelirler,

(Hükümetin Teklifi)

Döner sermaye

MADDE 14. — Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna, bu Kanunda öngörülen temel ve sürekli görevlere bağlı olarak ortaya çıkan üretim ve hizmet işlemlerini sürdürebilmek için gerekli yerde ve sayıda döner sermaye işletmesi kurmak amacıyla 1 milyar lira nakit sermaye tahsis edilmiştir. Bu sermaye gerektiğinde Bakanlar Kurulu kararıyla 54 katına kadar artırılabilir.

Döner sermaye, Kurum bütçesine bu amaçta konulacak ödeneklerle, aynî yardımlar, döner sermaye faaliyetlerinden elde edilecek kârlar, bağış ve yardımlardan oluşur.

Bağış ve yardımlar tahsis olunan sermaye ile sınırlı olmaksızın tahsis olunan sermaye tutarına eklenir.

Döner sermayeye verilecek malların bedeli tahsis olunan sermayeye mahsup edilir.

Döner sermaye işlemleri, 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanunu ile 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa tabi değildir.

Döner sermayenin hangi alan ve kuruluşlarda kurulacağı ile işletilmesine, hesap usullerine, alım satım işlemlerine ilişkin kurallar Maliye ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarınca birlikte düzenlenecek bir yönetmelikte belirtilir.

Döner sermayenin işletilmesinden doğan kârlar, ödenmiş sermaye tahsis edilen sermaye tutarına ulaşıncaya kadar döner sermayeye eklenir. Ödenmiş sermaye bu tutarı bulduktan sonra kârlar, izleyen malî yılın 4 üncü ay sonuna kadar katma bütçeye gelir kaydedilmek üzere Kurum Saymanlığına yatırılır. Süresinde saymanlığa yatırılmayan kârlar döner sermayenin ita amiri ile sorumlu saymanından veya bu görevleri yürütenlerden 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre tahsil olunur.

Döner sermaye ile yapılan işlerden doğan gelir ve giderler için malî yılı izleyen 4 ay içinde düzenlenecek bilânço ve ekleri, gelir ve gider belgeleri ile birlikte Sayıştay Başkanlığına; bilânço ve eklerinin onaylı birer örnekleri de aynı süre içinde Maliye Bakanlığına gönderilir.

Döner sermaye için belirtilen iş ve hizmetlere ilişkin giderlerle, yalnız döner sermaye işlerinde çalıştırılacak personelin her türlü giderleri döner sermayeden karşılanır.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 14. — Tasarının 14 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

k) Kanuna dayalı olarak kurulan Döner Sermaye İşletmelerinin yıllık brüt hâsılatlarının % 1 inin Kuruma aktarılmasıyla elde edilecek gelirler,

l) Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu tarafından yayınlanan ilan ve reklamların, ilan ve reklam bedeli üzerine eklenecek % 5 oranında olan ve Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu tarafından ayrı bir hesapta toplanarak, hesap döneminin kapandığı ayı takip eden 3 ay içinde Kuruma ödenecek paylar,

m) Belediye sınırları ile mücavir alanlar içinde düzenlenen Fuar, Festival, Sergiler ve benzeri gösteri yerlerine giriş biletlerine, Bakanlar Kurulunca tespit edilen miktarda yapıştırılacak Sosyal Yardım Pulu gelirleri,

n) Döner sermaye gelirleri,

o) Faiz gelirleri ile diğer her çeşit gelirler.

Döner sermaye

MADDE 14. — Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna, bu Kanunda öngörülen temel ve sürekli görevlere bağlı olarak ortaya çıkan üretim ve hizmet işlemlerini sürdürebilmek için gerekli yerde ve sayıda döner sermaye işletmesi kurmak amacıyla 2 milyar lira nakit sermaye tahsis edilmiştir.

Döner sermaye, Kurum bütçesine bu amaçla konulacak ödeneklerle, aynî yardımlar, döner sermaye faaliyetlerinden elde edilecek kârlar, bağış ve yardımlardan oluşur.

Bağış ve yardımlar tahsis olunan sermaye ile sınırlı olmaksızın tahsis olunan sermaye tutarına eklenir.

Döner sermayeye verilecek malların bedeli tahsis olunan sermayeye mahsup edilir.

Döner sermaye işlemleri, 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanunu ile 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa tabi değildir.

Döner sermayenin hangi alan ve kuruluşlarda kurulacağı ile işletilmesine, hesap usullerine, alım satım işlemlerine ilişkin kurallar Maliye ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarınca birlikte düzenlenecek bir yönetmelikte belirtilir.

Döner sermayenin işletilmesinden doğan kârlar, ödenmiş sermaye tahsis edilen sermaye tutarına ulaşıncaya kadar döner sermayeye eklenir.

Ödenmiş sermaye bu tutarı bulduktan sonra kârlar, izleyen malî yılın 4 üncü ay sonuna kadar katma

(Hükümetin Teklifi)

Malî kolaylıklar

MADDE 15-a)—Kurum ve kuruluşlarına yapılacak her türlü bağış ve vasiyetler vergi, resim, damga resmi ve harçlardan muaftır. Bağış ve vasiyetlerin kullanılmasında bağış ve vasiyet yapanların koydukları ve kanunlara göre geçerli sayılan kayıtlara ve şartlara uyulur.

b) Gelir veya Kurumlar Vergisi mükellefleri tarafından Kurum ve kuruluşlarına makbuz karşılığında yapılacak nakdî bağışlar Gelir ve Kurumlar Vergisi kanunları hükümlerine göre yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerden ve kurum kazancından indirilir.

c) Kurum ve kuruluşlarınca hizmetin gereği olarak ithal edilen makine, alet, cihaz, ecza, malzeme ve yayınlar yurt içinde bulunmamak veya üretimi yapılmamak kaydıyla veya bağış yoluyla gelen aynı cins malzemeler, gümrük vergisi ve buna bağlı vergi, resim ve harçtan muaftır.

d) Türkiye Çocuk Esirgeme kurumuna kanunlarla verilmiş olan imtiyazlar, kurum için de aynen uygulanır.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 15. — Tasarının 15 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

bütçeye gelir kaydedilmek üzere Kurum Saymanlığına yatırılır. Süresinde saymanlığa yatırılmayan kârlar döner sermayenin ita amiri ile sorumlu saymanından veya bu görevleri yürütenlerden 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre tahsil olunur.

Döner sermaye ile yapılan işlerden doğan gelir ve giderler için malî yılı izleyen 4 ay içinde düzenlenecek bilanço ve ekleri, gelir ve gider belgeleri ile birlikte Sayıştay Başkanlığına; bilanço ve eklerinin onaylı birer örnekleri de aynı süre içinde Maliye Bakanlığına gönderilir.

Döner sermaye için belirtilen iş ve hizmetlere ilişkin giderlerle, yalnız döner sermaye işlerinde çalıştırılacak personelin her türlü giderleri döner sermayeden karşılanır.

Malî kolaylıklar

MADDE 15. — a) Kurum ve kuruluşlarına yapılacak her türlü bağış, yardım ve vasiyetler vergi, resim, damga resmi ve harçlardan muaftır. Bağış, yardım ve vasiyetlerin kullanılmasında bağış, yardım ve vasiyet yapanların koydukları ve kanunlara göre geçerli sayılan kayıtlara ve şartlara uyulur.

b) Gelir veya Kurumlar Vergisi mükellefleri tarafından Kurum ve kuruluşlarına makbuz karşılığında yapılacak nakdî bağışlar Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunları hükümlerine göre yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerden ve kurum kazancından indirilir.

c) Kurum ve kuruluşlarınca hizmetin gereği olarak ithal edilen makine, alet, cihaz, ecza, malzeme ve yayınlar yurt içinde bulunmamak veya üretimi yapılmamak şartıyla gümrük vergisi ve buna bağlı vergi, resim ve harçtan muaftır. Bu muafiyet hükümleri bağış ve yardım yoluyla gelen aynı cins malzemeler için şartsız olarak uygulanır.

d) Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumuna Kanunlarla verilmiş olan imtiyazlar, Kurum için de aynen uygulanır.

(Hükümetin Teklifi)

BÖLÜM - IV

Çeşitli Hükümler

Tespit ve inceleme

MADDE 16. — Korunmaya, bakıma, yardıma muhtaç aile, çocuk, sakat ve yaşlılar ile sosyal hizmetlere muhtaç diğer kişilerin tespiti ve incelenmesinde Kurum görevlidir.

Bu kişilerin Kuruma duyurulmasında ve Kurum ile işbirliğinde bulunulmasında köy ve mahalle muhtarları ile genel zabıta ve belediye zabıta memurları yükümlüdürler.

Korunma kararı

MADDE 17. — Korunmaya muhtaç çocukların Kurum sorumluluğunda bakılıp yetiştirilmeleri hususundaki gerekli tedbir kararı yetkili ve görevli mahkemece alınır. Bu karar için gerekli evrakın düzenlenmesi ve ilgili mahkemeye gönderilmesi Kurumca yerine getirilir.

Kurum yaptığı inceleme sonucu haklarında derhal korunma tedbiri alınmasında zorunluluk gördüğü çocukları mahkeme kararı alınıncaya kadar, bu Kanuna göre kurulmuş kuruluşlarda veya aile yanında bakım altına alır.

Korunma kararının süresi ve kaldırılması

MADDE 18. — Korunma kararları genel olarak çocuk reşit olana kadar devam eder ancak, gerekli görülen durumlarda kurum yetkililerinin önerisi üzerine mahkemece çocuk reşit olmadan önce kaldırılabileceği gibi reşit olduktan sonra da zorunlu hallerde çocuğun izni alınmak şartıyla devamı hususunda karar verilebilir. Kurum, korunma kararı kalkan çocukların toplum içinde izlenmesinden de sorumludur.

Korunmaya muhtaç çocukların öğretimlerinin sağlanması

MADDE 19. — Okul çağındaki korunmaya muhtaç çocukların öğretimleri ya da bir meslek sahibi edilmeleri Millî Eğitim Bakanlığı ile diğer kamu kuruluşlarına ait okullarda gerçekleştirilir. İlk öğrenimini tamamlayan korunmaya muhtaç çocuklardan yetenekli görülenlerin daha ileri düzeyde tahsil yapmak üzere üst okullara devamı, ilgili Bakanlık ve kuruluşlarca yeterli kontenjan ayrılmak suretiyle öncelikle sağlanır.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

BÖLÜM - IV

Çeşitli Hükümler

Tespit ve inceleme

MADDE 16. — Korunmaya, bakıma, yardıma muhtaç aile, çocuk, sakat ve yaşlılar ile sosyal hizmetlere muhtaç diğer kişilerin tespiti ve incelenmesinde Kurum görevlidir.

Kurum bu görevini kapsamına girenler için 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa uygun bir şekilde yürütür.

Bu kişilerin kuruma duyurulmasında ve Kurum ile işbirliğinde bulunmasından köy ve mahalle muhtarları ile genel zabıta ve belediye zabıta memurları yükümlüdürler.

MADDE 17. — Tasarının 17 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Tasarının 18 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Korunmaya muhtaç çocukların eğitim ve öğretimlerinin sağlanması

MADDE 19. — Okul çağındaki korunmaya muhtaç çocukların eğitim ve öğretimleri ya da bir meslek sahibi edilmeleri Millî Eğitim Bakanlığı ile diğer kamu kuruluşlarına ait okullarda gerçekleştirilir. İlk

(Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Tespit ve inceleme

MADDE 16. — Tasarının 16 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Korunma kararı

MADDE 17. — Korunmaya Muhtaç Çocukların Kurum sorumluluğunda bakılıp yetiştirilmeleri hususundaki gerekli tedbir kararı yetkili ve görevli mahkemece alınır. Bu karar için gerekli evrakın düzenlenmesi ve ilgili mahkemeye gönderilmesi kurumca yerine getirilir.

Kurum yaptığı inceleme sonucu, haklarında derhal korunma tedbiri alınmasında zorunluluk gördüğü çocukları mahkeme kararı alınıncaya kadar, bu Kanuna göre kurulmuş kuruluşlarda veya aile yanında bakım altına alır.

Korunma kararının süresi ve kaldırılması

MADDE 18. — Korunma kararları genel olarak çocuk reşit olana kadar devam eder. Ancak, gerekli görülen durumlarda kurum yetkililerinin önerisi üzerine mahkemece çocuk reşit olmadan önce kaldırılabileceği gibi reşit olduktan sonra da zorunlu hallerde çocuğun izni alınmak şartıyla devamı hususunda karar verilebilir. Kurum, korunma kararı kalkan çocukların toplum içinde izlenmesinden de sorumludur.

Korunmaya muhtaç çocukların öğretimlerinin sağlanması

MADDE 19. — Okul çağındaki korunmaya muhtaç çocukların öğretimleri ya da bir meslek sahibi edilmeleri Millî Eğitim Bakanlığı ile diğer kamu kuruluşlarına ait okullarda gerçekleştirilir. İlk öğreni-

(Hükümetin Teklifi)

Kör, sağır, konuşma özürlü, ortapedik ve diğer bedensel sakatlar ile aklî ve ruhî yönden özürlü ve benzeri durumda olup da özel eğitime ihtiyaç gösteren korunmaya muhtaç çocukların eğitim ve öğretimleri Millî Eğitim Bakanlığınca tesis edilen okullarda yerine getirilir.

Mirasın Kuruma geçmesi

MADDE 20. — Kuruma bağlı kuruluşlarda bakılmakta iken kanunî mirasçı bırakmaksızın ölen kimselerin mirası Kuruma geçer. Kurum terekenin borcundan ancak kendisine geçen mallar ölçüsünde sorumlu olur.

Haciz, devir ve temlik ayrıcalığı

MADDE 21. — Bu Kanun gereğince korunmaya ve yardıma muhtaç aile ve kişilere yapılacak ödemeler ve sağlanacak yardımlar başkasına devir ve temlik edilemez, haciz edilemez.

Dava açma hakkı

MADDE 22. — Kurum, kendisine yardımda bulunduğu kişiler için Medenî Kanun hükümlerine göre nafaka ile yükümlü bulunanlar hakkında dava açmak ve ödediği yardım paraları ile aynî yardımların tutarını ve diğer her türlü giderleri bu kişilerden istemek hakkına sahiptir.

Kurumun malları

MADDE 23. — Kurumun mal, para ve para hükmündeki evrak ve senetleri ile vesair malları Devlet malı hükmündedir. Bunlar üzerinde suç işleyen memurlar bu suçlardan dolayı Devlet Memurları gibi cezalandırılır. Kurumun alacakları Devlet alacağı derecesinde imtiyazlıdır.

Kurum hakkında iflas hükümleri yürümez.

Kuruma ait taşınmaz malların satış ve devrinde Maliye Bakanlığının izninin alınması zorunludur.

Kurumun teşkilâtı bulunmayan yerlerde hizmetin yürütülmesi :

MADDE 24. — Kurum, teşkilâtlanması bütün yurtta tamamlanıncaya kadar, ihtiyaç duyulan alan ve konularda Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı teşkilâtı ile işbirliği halinde gerekli hizmetlerin yerine getirilmesini sağlar.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)	(Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
öğrenimini tamamlayan korunmaya muhtaç çocuklardan yetenekli görülenlerin daha ileri düzeyde öğrenim yapmak üzere üst okullara devamı, ilgili Bakanlık ve kuruluşlarca yeterli kontenjan ayrılmak suretiyle öncelikle sağlanır.	mini tamamlayan korunmaya muhtaç çocuklardan yetenekli görülenlerin daha ileri düzeyde tahsil yapmak üzere üst okullara devamı, ilgili Bakanlık ve kuruluşlarca yeterli kontenjan ayrılmak suretiyle öncelikle sağlanır.
Kör, sağır, konuşma özürlü, ortapedik ve diğer bedensel sakatlar ile aklî ve ruhî yönden özürlü ve benzeri durumda olup da özel eğitime ihtiyaç gösteren korunmaya muhtaç çocukların eğitim ve öğretimleri Millî Eğitim Bakanlığınca tesis edilen okullarda yerine getirilir.	Kör, işitme ve konuşma özürlü, ortopedik ve diğer bedensel sakatlar ile aklî ve ruhî yönden özürlü ve benzeri durumda olup da özel eğitime ihtiyaç gösteren korunmaya muhtaç çocukların eğitim ve öğretimleri Millî Eğitim Bakanlığınca tesis edilen okullarda yerine getirilir.
	Mirasın kuruma geçmesi
MADDE 20. — Tasarının 20 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	MADDE 20. — Kuruma bağlı kuruluşlarda bakılmakta iken mirasçı bırakılmaksızın ölen kimselerin mirası kuruma geçer. Kurum, terekenin borcundan ancak; kendisine geçen mallar ölçüsünde sorumlu olur.
	Haciz, devir ve temlik ayrıcalığı
MADDE 21. — Tasarının 21 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	MADDE 21. — Bu Kanun gereğince korunmaya ve yardıma muhtaç aile ve kişilere yapılacak ödemeler ve sağlanacak yardımlar başkasına devir, temlik ve haciz edilemez.
	Dava açma hakkı
MADDE 22. — Tasarının 22 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	MADDE 22. — Tasarının 22 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
	Kurumun malları
MADDE 23. — Tasarının 23 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	MADDE 23. — Tasarının 23 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
	Kurumun teşkilatı bulunmayan yerlerde hizmetin yürütülmesi
MADDE 24. — Tasarının 24 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	MADDE 24. — Kurum, teşkilatlanması bütün yurtta tamamlanıncaya kadar, ihtiyaç duyulan alan ve konularda Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı teşkilatı ve diğer birimleriyle işbirliği halinde gerekli hizmetlerin yerine getirilmesini sağlar.

(Hükümetin Teklifi)

Kurumun sembolü

MADDE 25. — Kurumun sembolü, beyaz zemin üzerindeki kırmızı renkli yıldız içinde beyaz renkli ay esas alınmak suretiyle, Kurumun temel amaç ve görevlerine uygun olarak sembolize edilir.

Onurlandırma

MADDE 26. — Kuruma maddî ve manevî büyük hizmet ve katkılarda bulunan özel ve tüzelkişiler, yönetmelikçe belirlenecek esaslara uygun olarak madalya veya diğer şekillerde onurlandırılır ve bunların adı Kurumun onur levhası ve listelerine işlenir.

Sosyal Hizmetler Enstitüsü

MADDE 27. — 12.6.1959 tarih ve 7355 sayılı Kanunla kurulan Sosyal Hizmetler Enstitüsü Kuruma bağlanmıştır. Kurum, Sosyal Hizmetler Enstitüsünün idarî ve bilimsel işlerini düzenlemek ve denetimini yapmada yetkilidir.

Yönetmelikler

MADDE 28. — Merkez ve taşra teşkilatı ile kuruluşların görev, sorumluluk ve işleyişleri, görevlilerin yetki ve sorumlulukları, atanacaklarda aranacak nitelikler; bu Kanun gereğince yapılacak her türlü yardım ve hizmetlerin kapsamı, hizmetlerin uygulanışı, kimlerin hangi şartlarla nasıl ve ne ölçüde yardım ve hizmetlerden yararlanacağı, yardımların ödeme ve durdurulmasının şekil ve esasları; sosyal yardım pullarının şekli, dağıtımı, bedellerinin tahsili ile diğer gelirlerinin tahsil usul ve esasları, bu konuda kişi ve kurumların görev ve sorumlulukları; kamu kuruluşları, belediyeler, İl Özel İdareleri ile gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine ait sosyal hizmet kuruluşları ile ilgili olarak bu Kanunla Kuruma verilen görevlere ilişkin esaslar çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Yürürlükten kaldırma

MADDE 29. — 3017 Sayılı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Kuruluş ve Memurları Kanununda ve 4862 sayılı Kanuna Bağlı 1 ve 2 Sayılı Cetvellerde Değişiklikler Yapılmasına Dair 25.4.1963 tarih ve 225 sayılı Kanunun Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğünün kuruluşu hakkındaki 1 inci maddesinin (b) fıkrası, 15.5.1957 tarih ve 6972 Sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmış, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu bünyesinde faaliyeti sürdürülecek olan Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunun işleyişine son verilmiştir.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 25. — Tasarının 25 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 26. — Tasarının 26 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Sosyal Hizmetler Enstitüsü

MADDE 27. — 12.6.1959 tarih ve 7355 Sayılı Kanunla kurulan Sosyal Hizmetler Enstitüsü kuruma bağlanmıştır. Kurum, Sosyal Hizmetler Enstitüsünün idarî ve bilimsel işlerini düzenlemede ve denetimini yapmada yetkilidir.

MADDE 28. — Tasarının 28 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 29. — Tasarının 29 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Kurumun sembolü

MADDE 25. — Tasarının 25 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Onurlandırma

MADDE 26. — Tasarının 26 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Sosyal Hizmetler Enstitüsü

MADDE 27. — 12.6.1959 tarih ve 7355 sayılı Kanunla kurulan Sosyal Hizmetler Enstitüsü kuruma bağlanmıştır. Kurum, Sosyal Hizmetler Enstitüsünün idarî ve bilimsel işlerini düzenlemek ve denetimini yapmakla yetkilidir.

Yönetmelikler

MADDE 28. — Merkez ve Taşra Teşkilatı ile kuruluşların görev, sorumluluk ve işleyişleri, görevlilerin yetki ve sorumlulukları, atanacaklarda aranacak nitelikler; bu Kanun gereğince yapılacak her türlü yardım ve hizmetlerin kapsamı, hizmetlerin uygulanışı, kimlerin hangi şartlarla nasıl ve ne ölçüde yardım ve hizmetlerden yararlanacağı, yardımların ödeme ve durdurulmasının şekil ve esasları; sosyal yardım pullarının şekli, dağıtımı, bedellerinin tahsili ile diğer gelirlerinin tahsil usul ve esasları, bu konuda kişi ve kurumların görev ve sorumlulukları; kamu kuruluşları, belediyeler, İl özel idareleri ile gerçek ve özel hukuk tüzelkişilerine ait sosyal hizmet kuruluşları ile igili olarak bu Kanunla Kuruma verilen görevlere ilişkin esaslar en geç bir yıl içinde çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Yürürlükten kaldırma

MADDE 29. — 3017 sayılı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Kuruluş ve Memurları Kanununda ve 4862 sayılı Kanuna Bağlı 1 ve 2 sayılı Cetvellerde Değişiklikler Yapılmasına Dair 25.4.1963 tarih ve 225 sayılı Kanunun Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğünün Kuruluşu Hakkındaki 1 inci Maddesinin (b) fıkrası, 15.5.1957 tarih ve 6972 sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkındaki Kanun yürürlükten kaldırılmış, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

(Hükümetin Teklifi)

BÖLÜM - V

Geçici Hükümler

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanunun yayımı tarihinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğünce işletilen veya yatırım programlarında yer alıp halen inşaatları sürdürülen kreş ve gündüz bakımevleri, huzurevleri, rehabilitasyon merkezleri; Devlet yatırım programları çerçevesinde yaptırılmış bulunan ya da Kanun yürürlüğe girdiği tarihte inşa edilmekte olan çocuk bakım ve yetiştirme yurtları; İller Korunmaya Muhtaç Çocukları Koruma Birlikleri ve bunlara bağlı çocuk bakım ve yetiştirme yurtları ile her türlü kuruluşları; Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunun genel merkezi, il merkezi bağımsız şube, şube, bağımsız kol ve kollarına ait tüm büro, müessese ve işletmeleri; bunların döner sermayeleri; tüm taşınır taşınmaz malları, alacak ve borçları ile Kuruma devrolunur.

Devir işlemleri genel hükümlere göre ve mahallî mülkî amirin nezaret ve koordinatörlüğünde yapılır. Bunlardan Hazine mülkleri dışında kalan tüzelkişilere ait taşınmaz mallar Hazine adına tescil edilerek bedelsiz olarak Kuruma temlik olunur. Devir ve ferağ işlemleri her türlü harç ve vergiden muaftır.

Kuruma devrolunacak kuruluş ve işletmeler, devir işlemleri tamamlanıncaya kadar mahallî mülkî amirlerinin gözetiminde eski mevzuatlarına göre yönetilirler.

GEÇİCİ MADDE 2-a) Kuruma devredilen hizmetleri, halen Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Korunmaya Muhtaç Çocukları Koruma Birliklerinde mevcut kadrolarda yürüten personel bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 3 ay içinde kadroları ile birlikte Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna devredilir. Bu şekilde devredilen kadrolar Başbakanlık Devlet Personel Dairesi ve Maliye Bakanlığına bildirilir.

b) Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunda halen çalışmakta olanlardan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunda memur statüsü ile devam etmek isteyenler, bu Kanunun yayımından sonraki 3 ay içinde başvurmaları kaydiyle, öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri derece tavanını aşmamak şartıyla 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun Ek Geçici 1, 2 ve 3 üncü maddeleri hükümleri ve 20.2.1979 tarihli 2182 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görevde bulunanlar için ayrıca söz konusu Kanun hükümleri ile Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunda geçirdikleri hizmetlerinin her yıl 1 kademe her 3 yılı 1 derece sayılmak üzere derece ve kademeleri tespit edilmek suretiyle ve münhasıran bunlar için Devlet Personel Dai-

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

BÖLÜM - V

Geçici Hükümler

GEÇİCİ MADDE 1. — Tasarının Geçici 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2 - a) Kuruma devredilen hizmetleri, halen Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Korunmaya Muhtaç Çocukları Koruma Birliklerinde mevcut kadrolarda yürüten tüm görevliler ile Personel bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 3 ay içinde kadroları ile birlikte Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna devredilir. Bu şekilde devredilen kadrolar Başbakanlık Devlet Personel Dairesi ve Maliye Bakanlığına bildirilir.

b) Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunda halen çalışmakta olanlardan Sosyal Hizmetler ve Çocuk

(Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

bünyesinde faaliyeti sürdürülecek olan münfesih Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunun işleyişi ve varlığına son verilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Geçici Hükümler

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanunun yayımı tarihinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğünce işletilen veya yatırım programlarında yer alıp halen inşaatları sürdürülen kreş ve gündüz bakımevleri, huzurevleri, rehabilitasyon merkezleri; Devlet yatırım programları çerçevesinde yaptırılmış bulunan ya da Kanun yürürlüğe girdiği tarihte inşa edilmekte olan çocuk bakım ve yetiştirme yurtları; İller Korunmaya Muhtaç Çocukları Koruma Birlikleri ve bunara bağlı çocuk bakım ve yetiştirme yurtları ile her türlü kuruluşları; müntesih Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunun genel merkezi, il merkezi, bağımsız şube, şube bağımsız kol ve kollarına ait tüm büro, müessese ve işletmeleri; bunların döner sermayeleri; tüm taşınır taşınmaz malları, alacak ve borçları ile Kuruma devrolunur.

Devir işlemleri genel hükümlere göre ve mahallî mülkî amirin veya görevlendireceği yardımcılarının nezaret ve koordinatörlüğünde yapılır. Bunlardan Hazine mülkleri dışında kalan tüzelkişilere ait taşınmaz mallar Kurum adına tescil olunur. Devir ve ferağ işlemleri her türlü harç ve vergiden muaftır.

Kuruma devrolunacak kuruluş ve işletmeler, devir işlemleri tamamlanıncaya kadar mahallî mülkî amirleri gözetiminde eski mevzuatlarına göre yönetilirler.

GEÇİCİ MADDE 2. — a) Kuruma devredilen hizmetleri yürüten personelden halen Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Korunmaya Muhtaç Çocukları Koruma Birliklerinin mevcut kadrolarında bulunan personel bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 3 ay içinde kadroları ile birlikte Sosyal Hizmetler Kurumuna devredilir. Bu şekilde devredilen kadrolar Başbakanlık Devlet Personel Dairesi ve Maliye Bakanlığına bildirilir.

b) Münfesih Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunda halen çalışmakta olanlardan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunda memur statüsü ile gö-

resinin uygun görüşü ve Maliye Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile ihdas edilecek memur kadrolarına intibak ettirilerek atanırlar.

GEÇİCİ MADDE 3. — Kuruma devrolunan hizmetlerle ilgili olarak 1982 yılı bütçesinde yer alan ödenekleri Maliye Bakanlığı Bütçesine aktarmaya, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu 1982 yılı bütçesini Katma Bütçe olarak düzenlemeye ve Maliye Bakanlığı bütçesinde oluşturulan ödeneği katma bütçeli kuruluşun bütçesine aktarmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Bütçe Maliye Bakanlığınca Yasama Organının onayına sunulur. Ancak onay işlemleri tamamlanıncaya kadar kurum hizmetleri Maliye Bakanlığınca düzenlenen bütçeye tasarruf etmek suretiyle yürütür.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Esirgeme Kurumunda memur statüsü ile devam etmek isteyenler, bu Kanunun yayımından sonraki 3 ay içinde başvurmaları kaydıyla, öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri derece tavanını aşmamak ve memurluğa girişteki sınav şartı aranmaksızın 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun Ek Geçici 1, 2 ve 3 üncü maddeleri hükümleri ve 20.2.1979 tarihli 2182 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görevde bulunanlar için ayrıca söz konusu Kanun hükümleri ile Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunda geçirdikleri hizmetlerinin her yıl bir kademe her 3 yılı bir derece sayılmak üzere derece ve kademeleri tespit edilmek suretiyle ve münhasıran bunlar için Devlet Personel Dairesinin uygun görüşü ve Maliye Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile ihdas edilecek memur kadrolarına intibak ettirilerek atanırlar.

GEÇİCİ MADDE 3. — Kuruma devrolunan hizmetlerle ilgili olarak 1983 yılı bütçesinde yer alan ödenekleri Maliye Bakanlığı bütçesine aktarmaya, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu 1983 yılı bütçesini katma bütçe olarak düzenlemeye ve Maliye Bakanlığı bütçesinde oluşturulan ödeneği katma bütçeli kuruluşun bütçesine aktarmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Bütçe Maliye Bakanlığınca Yasama Organının onayına sunulur. Ancak onay işlemleri tamamlanıncaya kadar Kurum hizmetleri Maliye Bakanlığınca düzenlenen bütçeye tasarruf etmek suretiyle yürütür.

(Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

reve devam etmek isteyenlerden durumları memur olmaya elverişli olanlar bu Kanunun yayımından sonraki 3 ay içinde başvurmaları kaydıyla, öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri derece tavanını aşmamak şartıyla 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun Ek Geçici 1, 2 ve 3 üncü maddeleri hükümleri ve 20.2.1979 tarihli 2182 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görevde bulunanlar için ayrıca söz konusu Kanun hükümleri ile Münfesih Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunda geçirdikleri hizmetlerinin her yıl bir kademe her 3 yılı bir derece sayılmak üzere derece ve kademeleri tespit edilmek suretiyle ve münhasıran bunlar için Devlet Personel Dairesinin uygun görüşü ve Maliye Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile ihdas edilecek memur kadrolarına intibak ettirilerek atanırlar.

c) Münfesih Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunda çalışıp da yukarıdaki (b) fıkrasına göre sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme kurumunda çalıştırılmasına hukukî olanak bulunmayanlarla iş akti fesh edilenlerin ve ilk iki ay içinde kendi rızaları ile ayrılmak isteyenlerin başvurularının değerlendirilmesi sonunda kıdem tazminatları, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunca ödenir.

GEÇİCİ MADDE 3. — 1983 Malî yılı sonuna kadar, devrolunan hizmetlerin aksamadan yürütülmesini sağlamak üzere;

a) Devrolunan hizmetlerden Genel Bütçe içinde yer alanlarla ilgili harcamalar genel bütçeden,

b) Koruma birlikleri ile ilgili harcamalar Kurumca belirlenecek yeni esaslarda dikkate alınarak kendi bütçelerinden,

c) Münfesih Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumundan devrolunan hizmetlerle ilgili harcamalar kurumca beirlenecek yeni esaslar da dikkate alınarak mevcut muhasebe ve bütçeleme esaslarına göre;

Harcamaya devam olunur. Yıl içinde elde edilecek her türlü gelirin 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanununun 55 inci maddesine göre genel bütçe içinde kullanımı sağlanır.

Yürürlük

MADDE 30. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 31. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

8 . 7 . 1982

Başbakan
B. Ulusu

Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı *Z. Baykara*	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı *T. Özal*	Devlet Bakanı *Prof. Dr. İ. Öztrak*	Devlet Bakanı *M. Özgüneş*
Devlet Bakanı *Prof. Dr. M. N. Özdaş*	Adalet Bakanı *C. Menteş*	Millî Savunma Bakanı *Ü. H. Bayülken*	İçişleri Bakanı *S. Çetiner*
Dışişleri Bakanı V. *Ü. H. Bayülken*	Maliye Bakanı *K. Erdem*	Millî Eğitim Bakanı *H. Sağlam*	Bayındırlık Bakanı *Dr. T. Önalp*
Ticaret Bakanı *K. Cantürk*	Sağlık ve Sos. Yrd. Bak. *Prof. Dr. K. Kılıçturgay*	Gümrük ve Tekel Bakanı *Prof. Dr. A. Bozer*	Ulaştırma Bakanı *Prof. Dr. M. Aysan*
Tarım ve Orman Bakanı *Prof. Dr. S. Özbek*	Çalışma Bakanı *Prof. Dr. T. Esener*	Sanayi ve Teknoloji Bakanı *M. Turgut*	Enerji ve Tabiî Kay. Bak. *F. İlkel*
Kültür ve Turizm Bakanı *İ. Evliyaoğlu*	İmar ve İskân Bakanı *Dr. Ş. Tüten*	Köy İşleri ve Koop. Bakanı *M. R. Güney*	Gençlik ve Spor Bakanı *V. Özgül*

Sosyal Güvenlik Bakanı
S. Şide

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)	(Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
	ALTINCI BÖLÜM Yürürlük ve Yürütme
Yürürlük MADDE 30. — Tasarının 30 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	*Yürürlük* MADDE 30. — Tasarının 30 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
Yürütme MADDE 31. — Bu Kanun Hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.	*Yürütme* MADDE 31. — Tasarının 31 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.